Opiniones
IN IVRE COMMVNES,
SECVNDVM ALFABETI SERIEM COLLECTAE

per

Eccellentiß. ac Celeberrimum Iureconſultum D. Ioa. Baptiſtam à Villalobos Toletanum collectæ: Cunctis tam in Scholis profitentibus, quàm in Palatijs verſantibus apprimè vtiles, necnon neceſſariæ.

Cum Priuilegijs Illuſt. Senat. Veneti, & Pij IIII. Summi Pontificis per decennium.

Vincentius Luchinus Bibliopola Romanus excudebat.
VENETIIS, M. D. LXI.

PIVS PAPA IIII.

MOTU proprio &c. Cum sicut accepimus: dilectus filius Vincentius Luchinus Bibliopola in Alma urbe nostra commorans, ad cōmunem omnium studiosorum utilitatem, sua propria impensa quamplura opera in iure ciuili & canonico & diuersos libros Græco, Latino, in Italicum & alios sermones & econuerso translatos, & per commissarios & inquisitores approbatos, hactenus non impreßos imprimi facere intendat in hac Alma Vrbe, siue Venetijs, uel Lugduni, aut ubi illa commodius imprimi facere poterit: nō mediocres, quinimmo maximos sumptus eum subire oporteat atque labores. Dubitatq; ne huiusmodi opera & libri postmodum ab alijs impreßoribus & Bibliopolis absque eius licentia imprimantur: quod in maximum eius damnum & præiudicium tenderet. Nos propterea eundem Vincentium specialibus fauoribus & gratijs prosequen. & eius indemnitati consulere uolentes, motu simili eidem Vincētio nequis opera et libros prædicta, neq; eorum aliqua per ipsum imprimenda, per decem annos post impreßionem dictorum operum & librorum a quoquam sine ipsius licentia imprimi, aut uendi, seu uenalia teneri poßint concedimus & indulgemus: inhibentes omnibus & singulis utriusque sexus Christi fidelibus ubiq; existentibus,

& præsertim Bibliopolis & librorum impreßoribus etiam Almæ Vrbis nostræ huiusmodi ac per uniuersum terrarum orbem constitutis, sub excommunicationis latæ sententiæ in terris uero sanctæ Romanæ ecclesiæ mediate, uel immediate subiectis, etiam quingentorum ducatorum auri et insuper amißionis librorum pœna, totiens quotiens cōtrauentum fuerit, ipso facto & absque aliqua declaratione incurrenda pro una eidem Vincentio loco damnorum, & pro alia partibus Cameræ apostolicæ applicandis: prout nos ex nunc prout ex tūc applicamus intra decenniū ab impreßione dictorum operum & librorum respectiue computan. dict. opera & libros sine eiusdem Vincentij expreßa licentia dicto decēnio durante imprimere, uendere, seu uenalia habere, & ad nundinas, seu ut uulgò dicitur ferias transmittere audeant, uel præsumant: Mandātes uniuersis ueneralibus fratribus nostris Archiepiscopis, Episcopis, eorumq; Vicarijs in spiritualibus generalibus in statu temporalis sanctæ Romanæ ecclesiæ etiam legatis & uicelegatis sedis apostolicæ, & ipsius status gubernatoribus & aliis ad quos spectat & pertinet: ut quotiens pro ipsius Vincentij parte fuerint requisiti, uel eorum aliquis fuerit requisitus eidem Vincentio efficacis defensionis presidio aßisten. præmissa ad omnem dicti Vincentij requisitionem contra inobedientes & rebelles per censuras ecclesiasticas, etiā sæpius aggrauan. & per alia iuris remedia auctoritate apostolica exequātur, ac inuiolabiliter obseruari

seruari faciant. Volumus autē & apostolica auctorita te decernimus quòd præsentis motus proprij trāsumptis & exemplis etiam in ipsis operibus & libris impreßis plena & eadem fides prorsus ubique tam in iudicio quam extra habeatur quæ præsenti originali ha beretur. Quodq; præsens motus proprius in Acie cāpi floræ, et in ualuis Cācellariæ apostolicæ huius Almæ urbis affigatur, & ibidem per affixionem publicetur: & sic affixus & in ipsis operibus & libris pro tempore impreßis, impressus perinde arctet omnes quos tangit ac si eisdem personaliter intimatum foret. Et quòd præsentis nostri motus proprij sola signatura sufficiat & ubique fidem faciat in iudicio & extra: regula nostra in contrariam ædita non obstante. Non obstant. apostolicis ac in prouincialibus & Sinodalibus Concilijs æditis generalibus uel specialibus constitutionibus & ordinantium statutis &c. etiam iuramēto &c. roboratis cæterisq; contrarijs quibuscunque cum clausulis oportunis & consuetis.

Nomina librorum, uidelicet imprimis opiniones communes per ordinem Alphabeti per Baptistam de Villalobos collectas &c.

Placet motu proprio.

.I.

PRIVILEGIVM ILLVSRISS. SENATVS VENETI.

HIERONIMVS Priolus Dei gratia Dux Venetiarum &c. uniuersis & singulis Magistratibus, & officialibus urbis huius nostræ Venetiarum, nec non Rectoribus quarumcunque terrarum, & locorum nostrorum, cæterisque ministris, & represen tantibus nostris, ad quos præsentes aduenerint; fideli bus dilectis salutem, & dilectionis affectum. Significamus uobis heri in consilio nostro rogatorum captā fuisse partem tenoris infrascripti: uidelicet, che per auctorità di questo conseglio sia concesso al fidel Vincenzo Luchino libraro in Roma, che niun altro chè lui, ò chi harà causa da lui: non possa per anni dieci stampare, ne fare stampare, ne altroue stampata, uendere in questa Città, ne sotto il dominio nostro l'opeà intitolata Opiniones in iure communes, sotto pena di ducati ducento, & di perdere tutti li libri, della qual un terzo uada alle cose pie, l'altro al'accusatore, & l'ultimo al'uffitio che fara l'esecutione: essendo egli tenuto presentar la prima stāpata alli Proueditori nostri de commun per farli limitar il pretio, & osseruate tutto quello che è disposto in materia de stampe.

Quare auctoritate supra dicti consilij mandamus uobis ut supradictam partē obseruetis, & ab omnibus obseruari faciatis. Dat. in nostro Ducali Palatio. Die 18. Nouembris. *Indictione iiij.* M. D. L. X.

ANTO. AVGVSTINVS
EPISCOPVS ALLIFANVS
Bapt. Villalupio. S.

LIBRVM, quem communium opinionum inſcripſeras; quod mihi & argumentum ualde placebat, & opus ipſum magna diligentia abs te conſcriptum, multum in iudiciis auxilii tam iudicibus, quam aduocatis allaturum eſſe uidebatur; in vulgus ædendum Vincentio Luchino meo dedi. Neque enim mihi oportere uidebatur diutius domi continere, quod tam multis eſſet adiumento futurum. Odi autem id genus hominum uehementer, qui & ſuos partus ſuffocant, & alienos in domeſtico carcere includunt, & pænè in ſepulcro condunt; non minus, quam eos, quorum opera & ipſis, & cæteris tam deeſt, quod habent, quam quod non habent. ut illos omittamus, qui aliena pro ſuis uenditant, in quos lege Fabia agi poteſt. Quod ſi bene de genere humano merentur, qui ita uiuunt, ut patriæ, parentibus, & amicis, atq; cæteris hominibus, quod in ſe eſt, præſidio ſunt: qui hęc multorum adiumenta detrahunt, uti male de humano genere meritos ab omnibus explo

di oportet. Tu igitur fruere hac gloria, mi Baptista; qui, cum receptas has sententias, in quas celebres Iurisconsulti conueniunt, uideas per te fieri omnibus communes; ut facile sit cuicumque hoc libello accepto, quid de quaq; re ab interpretibus iuris recipiatur, iudicare: tum tibi omnes facilè hoc beneficio deuinxisti. Iam uerò, quæ addidisti ex legibus Regiis Hispaniæ Vlterioris sumpta, sunt quidem a tuis maximi muneris loco libenter accepta. quod uerò indies maiora animo concepisti, ea non solum abs te omnes expectant, sed etiam flagitant. in quibus hoc etiam est, ut hæc ipsa multo fiant tua diligentia pleniora. uides enim latius patere hoc argumentum: cum non potueris: quis autem id posset: omnes omnium bibliothecarum libros iuris utriusque euoluere? Interea tamen & hæc ipsa libenter accipimus, & quæ polliceris, auidè expectamus. Me quidem certè habebis semper omnium rerum tuarum beneuolum fautorem; quippe quem uel de hoc libri tui munere, quo me ante aliquot annos donasti, multum amare confitear, ac præ me feram. Vale Calendis Februarii, 1561.

Ad

Ad Lectorem

SI non ignorare cupis benigne Lector, quorum auctorum veſtigia in hoc tã utillimo, & grauiſſimo opere, ſequutus Auctor fuerit noſter: & quorum ſententias, communesque opiniones ſparſim celeberrimorum Iureconſultorum, & ueterum, nec non recentiorum, lecturas, atque reſponſa percurrendo, in unum, opuſculo hoc congeſſerit: hic non ab ſonum, apponi eorum ſi non omnium nomina, pleraque ſaltem, fore duxi. Vt etiam auctori ipſi innumeres grates perſoluere omnes non deſinamus propter ingentes quos pro communi omnium utilitate, ſumpſit labores: qui ad praxim ipſam omnia ſpectantia floſcula, (ut toruo non intuenti oculo uidere fas erit) ex tam uaſto, & ampliſſimo campo lecta nobis obtulerit. Vale.

AVCTORVM NOMINA
SEQVVNTVR.

Albericus.
Angel.lect.Const.& 7.de malefic.
Alexan. lect. & Const.
Albert. brun.
Afflicta decis. & super Constit.
Abbas Panor.
Antonius de butrio.
Alciatus.
Antonius nicenus.
Antonius de tremo.
Antonius corsectus.
Antonius de fano.
Aymon grauetta.
Anton. rube.
Aufrerius decis. tolos.
Andreas Tiraquellus.
Bartolus.
Baldus.
Balbus.
Boerius.
Bellonus.
Bertandus.
Barbatia.

Baldus

Gulielmus

Gulielmus mainerius.
Gulielmus de Benedictis.
Gigas 7. de pensionibus.
Hostiensis.
Henricus broich.
Hypolitus de marsilijs.
Hieronimus Cagnolnus.
Herculanus.
Ioannes Andreæ.
Innocentius.
Iason.
Isernia.
Ioannes de Anania.
Imola.
Ioannes monachus.
Ioannes igneus.
Iacobus butricarius.
Ioan. Baptista de sanc. Seuer.
Iacobinus de sanc. Georgio.
Ioannes maurus.
Ioannes lupus.
Ioannes duran.
Ioannes de garo.
Ioannes Nicol.
Ioannes Crotus.
Ioannes de selua.
Ioannes Corasius.
Ludouicus Romanus.

Lamber-

Lambertus de iure patron.
Lanfrancus de oriano.
Marianus ſoccinus.
Martinus laudenſis.
Maranta.
Marcus Antonius blancus.
Nellus in 7. de bannitis.
Neuizanus in ſilua.
Niguſantius.
Oldradus in conſi.
Otolaranus.
Præpoſitus.
Paulus caſtrenſis.
Petrus de ancharano.
Petrus nunius.
Petrus rauennàs.
Petrus Paulus pariſius.
Palatii rubei repetio.
Petrus belluga.
Philippus francus.
Purpuratus.
Pirrus in conſuet. aur.
Rochus de iure patron.
Rodoricus guaz.
Rodoricus ſuarez.
Remigius.
Rebuffus.
Rotæ deciſiones.

Ripa.

Ripa.
Speculator.
Salicetus.
Sebaſtianus uantius.
Stephanus de federicis.
Signorolus.
Sanctus Thomas in ſumma.
Thomas ferr. in Caut. Cæpol.

Opiniones

IN IVRE COMMVNES,

SECVNDVM ALFABETI
Seriem collectæ per Eccellentiss.
Iur. V. Consultum. D.
Bapti stam à villalobos
Toletanum.

1 ABsens causa reipublicæ restituitur ad appellādum Fran. de are. consi. 160. num. 7. communem dicit.
* § Concordat cum hac communi, l. x. ti. xxiij. part. 3. & cum hac .l. & communi concordat l. fi. C. de restitutione in integrum, quæ videtur limitari per l. is qui rei publicæ causa. ff. ex qui. caus. maio. cum absens dimisit procuratorem qui illum indefensum reliquit: quia tunc non restituitur, quod planè est contra tex. in l. sed etsi per Prætorem .§. hæc clausula .ff. eo, quas, ll. concordat glos. dicens l. is qui. habere locum, quando procurator est soluendo, altera autem cum non sit soluendo. quam solu. Io. Mau. de restitu. in integrum, c. 352. repellit. Et concludit. quod si absens dimisit procuratorem idoneum qui non appellauit: restituitur, si aũt non

erat idoneus non restituitur. quas solutiones nostra comunis opinio & Aret. non tenent. Alias dicunt indistinctè restitui, & l. 10. vltra id videtur innuere quod si dimisit procuratorem non sit necessaria restitutio: sed quòd oportet appellare infra decem dies post aduentum. Vt aliquid ob rempublicam tribuatur. cum generaliter dominus qui propter negligentiam procuratoris fuit grauatus in non appellando, si procurator est nõ soluendo: restituitur vt appellet. secundũ glos. Bar. & Bal. in l. i. §. fi. ff. quando appella. & Fulgo. in l. i. §. si procurator. ff. si quis ius dic. non optem. & Sali. in authe. hodie. C. de appel. quos refert Ias. in d. §. si procurator. num. 13. vbi ponit regu. & limit. Et nota omnes istas opiniones vsque ad num. 8. pro intell. d. l. x. & l. xviij. tit. xxix. par. iij. & vi. Io. Mau. a. c. 332. vsque ad c. 352. pro intel. dictarum legum.

2 ¶ Effectus istius restitutionis operatur quod subducatur de medio tempus absentiæ, vel impedimenti; Balbus de prescri. part. 6. q. i. casu. 22. num. 26. communem dicit.

3 ¶ Restitutio ista debet peti infra quadrienium & terminari l. superuacuam. C. de tempo. in integ. resti. & currit a tempore læsionis completæ completa maiori ætate. vel postquam cessauit impedimentum. & sic finita prescriptione, ante tamen non currit quadriennium, Balbus ibi nu. 27. communem dicit.

4 ¶ Quadriénium autem licet sit asignatum ad petendam restitutionem post completam læsionem: tamen si læsio sit per minus tempus restitutio est postulanda. post lapsum illius temporis, vt sunt

decem

decem dies ad appellandum, infra illud tempus debet peti: vel si per vnum diem fuerit impedit[9] causa reipublicæ restitutio est petenda infra illum diem; Balbus in d. q i.num.28. communem dicit.

5 ¶ Tempus istud quadriēnij licet sit in prosecutione continuum: tamen a principio est vtile, & sic non currit nisi a tempore scientiæ, vel potentiæ petitionis. Balbus de prescr. in 6. par. q. i. casu 22. nu. 28. in fine communem dicit.

6 ¶ Fallit in æcclesia: quia semper tempus est vniforme: idest quadrienium licet læsio sit minoris temporis. Idem ibi eo; num. 28. in fine communem dicit.

7 ¶ Tempus infra quod causa restitutionis est terminanda, semper est vniforme: id est quadriēniū a die petitæ restitutionis. Idem num. 28. communem dicit.

8 ¶ Nota quod absentibus causa reipublicæ non ita fauetur, sicut minoribus: quia minores restituuntur ad integram causam; absentes autem solum ad appellandū: Tiraquel. de vtroq; retra. de retra. ligna gier. §. 35. glos. 4. nu. 46. cōmunem dicit, Nota tamen quod licet in hoc magis fauetur minoribus absentibus, tamen milites causa reipublicæ rrstituuntur ipso iure: minores autem subueniuntur petitione restitutionis, Bar. & alij in lege i. C. de iur. & fac. igno. & Ias. cons. 159. vol 2. quod etiam facit pro intel. d. l. 10. & 18. de d. Ias. meminit Tiraquel. in d. §. 35. glos. 4. num. 50.

9 ¶ Amplia istam communem quod in tantum est vera: quod si currat longissima prescriptio: nihilominus competit restitutio infra quadriēniū.

Tiraquel. ibi num.47. communem dicit de hoc ui. in verſ. reſtitutio infra.

10 ¶ Abſens quando poteſt condemnari ſecundum formam ſtatuti in cauſa criminali, poteſt & procurator interuenire, Angel. in l. pe.§. ad crimen ff.de publi. iudi. Falle.9. communem dicit, quem refert Augu. in addit.ad Angel.de male.in verbo qui iudex videns quod inquiſitus in addit. inci pienti tu autem in hac materia, Sed Alex. conſ. 116. vol.2. magis communem dicit contrariam quod non poteſt admitti.

* § Vt poſsimus deuenire ad aliquem intellectum l. regni. nota quod abſens de iure ciuili non poteſt condemnari .l. in abſentem .ff. de pæn. & l. abſentem.C. de accuſa. pęna. maiori relegatione, exceptis tribus caſibus, primus faciens aliquem ſpadonem .l. cornelia .§. cõſtitutum .ff. ad.l. corne.de ſicca. ſecundus, repertus in venali perfidia apparitor in.l. ne diu .C. de pænis. tertius, in crimine læſæ maieſtatis, per conſtitutionũ Henrici, quos refert. Hypolitus in.l. cornelia .§. conſtitutum numero 7.& Cæpol. in conſil. 40. num. 8. in crimin. Et in iſtis verificatur noſtra comunis. vt per Hypo.in d.§.conſtitutum et Cæpo. in conſi.49. ex quibus ſtante l.9.ti.2.li.3.ordi.et l.2. ti.17.li.8. et pragma.ſi. complutenſi de iure. Regio cũ per predictas .ll. abſens de quocunq; crimine poteſt condemnari, etiam ſi pœna ſit capitalis: videtur quod indiſtinctè in omni cauſa criminali intentata contra abſentem poteſt interuenire procurator. Sed contrarium tene.per l.7.ti. 9.par.3.ibi el miſmo por ſu perſona relatam.in d. pragma. 201. c. penul. compluten. vbi innuitur in

in causa criminali non posse interuenire procura torem . pro absenti : bene tamen interuenit excusator proponens causas absentiæ : vt habetur in d.l 7. ibi no viniere en su persona delante el Iuz Gadoz a estar derectio o Enyare mostrar escusa derectra.por que no pudo venir .de quo per Ang. de malefi.in.verbo Iudex videns quod inquisiti. vers.quero an talis bannitus & hic ad excusandam absentiam , vel contumatiam l.pe. in fi.ff. de pub. iu.l.i.ff. an per ali. cau. ap. dequo per Bar. in con. 100.et vi.Corn.con.fi.li.3.et con.122.li.4.et Dec. con.429. et nota tex.in l. seruum quoq; §.publicę de procura.ff.quod quilibet non tanquam procurator . sed tanquam quilibet pōt interuenire ad defendendum absentem, vel eius innocentiam.Et istum tex. ad hoc not. et sic illum intelligit Caro. mol.in addi. ad Alex. consi.116.vo. 2.in ve. procurator.: Ex quibus dicuntur duę differentiæ, inter ius cōe et regni , in d.ll. prima quod absens in causis criminalibus etiam maioribus relegatione condemnatur. Secunda. quòd non admittitur procurator,licet in hoc sit cōformis legi cōi vt p Alex. in d.con.116. Erit enim tertia quòd contumax fictus ęquę punitur , Sicut Verus. ibi faciendo pregonar en aquel lugar do solia morar el emplazado y si morada no le Allaren deue ser pregonado alli do el hietro se hizo . Pro quo est notandum quòd sententia non valet contra absentem non verum contumacem ; vt quia non fuit inuentus personaliter . l.eaq; .C.quō.et quando iudex. quia vera cōtumacia non dicitur etsi facta sit citatio ad domum , vel in valuis ecclesię : nisi probetur notitia citationis sm̃. Auge .in l.1.§. biduum.

ff. qñ appel.fit, et per Io. de Ro. de. 48. in nouis. quia ẽt si citatus ad domum, presumatur sciuisse citationem: sm̃ glo. in l.si legibus.C. de episco. audi.non tamen dicitur verus contumax. Inn. in c.fi.de eo qui mit. in pos. et Feli.in c. cum sit romana. de appell.quia fictiones non habent locum qñ agitur de incurrenda pęna.Io.An.in c. cognognoscẽtes de const.et Iafre.de.3.Quarta quia cũ secundũ opinionem docto.licet verus contumax non possit appellare: fictus tamen appellat secun. gl.cõiter approbatam in cle.i. de dolo.et con. vt per Imol.ibi de quo per Bar.in l.fi.C. de in inte. resti.et Bal.in l. non eo die.C. qñ prouo.non est necesse.et glo.in l.i.C.qñ appel.non reci. et Bar. in l. & post edictum §.fi.ff.de iudi.& in l.properã dum .§.& si quidem.C.eo.ti.& Inno.in c.i.vt lite non contestata &gl.in c.non solum de appel.in.6. & Ange.in.§.i.insti.de obli.quę ex deli.nascun.& Io. de Imol.in con.126. De iure autem regio fictus contumax de quibus in d.ll. nõ appellat· quia in dictis legibus contumax habetur pro confesso quę verba sm̃ Pet.de Anch.in repe.c.i.de cõstitu. & Bar.in l. omnes populi .ff. de iusti. & iure & Imol. in l. insulam ff. de verb. oblig. & Alexã.& Aret.in c. at si clerici de iudi.nu.19.post Bar.in l. obseruare quorũ. appel.non reci.C.importent ꝙ contumax non appellet licet Bal.in l. ita demum in vers. restat nunc videre nu.6.C.de procura.teneant contrarium. Et Nellus. in trac.banni.in 4. par.i.tempo.in.i.q.& alij quos refert Ludo. carr. in repe.d.l. obseruare nu.37. Sed tamen primam opinionem tene.& ita obseruatur.tũc etiam quia in dicta .l. complutensi, datus est ordo si compareat

reat infra annum quod audiatur: & Iudex de innocentia abſentis debet inquirere. & tenetur vt per Fran.de are. conſ. 146.etiam publicatis ateſtationibus ad defenſam abſentis poteſt teſtes recipere vt per Bar.in l. 4.§. hoc autem .ff. de damno infecto & in l.2.in fi.ff.de quæſti.& Bald. poſt Bar.in authen. atqui ſemel.C.de proba. & Doct. in ca. fraternitatis. de teſti.& Iaſ.in l. ſi quis .C. qui teſta. face.poſſunt. num.7.etſi inuenit eum ſine culpa:eſt abſoluendus. vt eleganter dicit Bar. in conſ.100. quem refert & ſequitur Hypo. in l. i §.ſi quis nu.71.ff.de quæſt.vbi cõgerit plures alios idem tenentes: Et idem diſponit dicta pragma. a contrario ſenſu, ibi ſi por el dho proceſo parcaerc. quæ ay prouanca vaſtante para le condepnar Et ad intel. d. pragma. nota dictum ſatis notabile quod fugiens ſi ſponte reuertitur, omnem ſuſpitionem criminis purgat l.i.C. de rece. re. non enim dicitur receſsiſſe habens animum redeũdi .l.quid.ſi fugitiuus.§.i.ff.de ædi.edicto ſicut nec auis quæ ex nido euolat, breue reuerſura, receſsiſſe dicitur. Bar. in l. i.C. de ſer. fugi. Et habuiſſe animum reuertendi præſumitur qui infra annum venit. per d.l.i. & .c. cum contumacia de hære.in 6. & ob hanc cauſam licet inducat ſemiplenam probationem fuga contra fugientes: tamen ſi ſponte reuertitur in totum diluitur. vt, tenet Coraſi.in l. admonendi num. 75.ff.de iure iuran. Et plus dicit Iaſ.in l. admonendi num.90. in lectu.poſt Bar.in l.raptores.C.de Epiſco. & cler. quod fugiens de carcere. Si denuo eſſet incarceratus etiam inuitus quod propter illam fugam non eſt condemnandus quæ faciunt pro limita.l.

34.li.8.ti.18.in ordi. vbi disponitur quod carceratus fugiens de carcere habetur pro factore. & circa dictam l. vi.aliàs 8.limi. per Episco. calagu. in suis regulis in ver. fuga. Item Nota quod ita sunt de substantia. in dicta pragma. bamna, ac tēpora quod si non fuerint ad vnguem obseruata, non potest absens condemnari, & haberi pro cōfesso: & ita in indiuiduo dicunt Bald. & Ias. in authen.quæ supplicatio num. 5.C. de præci. impe. offe.& Alexan.in l 2.num.9.ff.de iudi.per glos.in clem.i.de vit.& honest.cler.in uerbo tertio. Et in c.i.de mili.vasal.qui con.est,in verbo tertiam vocationem in versi.fæu.& vi.Alber. brunum in tra. de for. & solem.in arti. ex quibus consistant forma vers.37. fo.mihi 21.& in articulo quando censetur aliquid tradi pro forma conclu. 16. ex quibus si contra absentem de stilo alicuius curiæ obseruentur alij termini in procedendo, vt est in cōpostela beati Iacobi. non vendicant sibi locum pænæ istarum legum. Et si post sententiam capiatur absens: audiendus est super omnibus contentis in processu. & sententiam tam in pænis corporalibus, quā pecuniarijs & ita pluries practicaui cum ibi essem iudex maior: præcipue. cum forma tradita a statuto dicatur substantialis. Deci. in cons.429.num.5. & de materia dictarum ll.vi. Ange.& suam add.Augusti in tra.malef.in uerbo uidens, quod inquisiti per totum & Hypol. in pract.in.§.postquam a num.35.usque ad num. 62. & in cons.64.num.43.& in cons.117.nu. 36.& in cons.134.num. 11. & Cassan.in cousue. burgun. rubri.1.§.7.in princ. num. 10. vsque ad finem & Ludo.carre.in practi.crimi.in princ.num.59.cum

alijs & Iserni. & Mathe.de afflicti.in consti. Neapo. incipienti Grandis.ti.i. in libro 2.& de materia posteaquam hæc scripsi reperi. Petrum nuniũ de exequendis mandatis regum,cõs.15.vbi congerit quatuordecim correctiones iuris communis per d.leges.

Nota circa l.i.tit.3.lib.3.ordi.quæ loquitur de non contestanti infra nouẽnium & l.5.ti.16.li.etiam 3.ordi.de citato ad audiendam sententiam, quòd contumacia in d.l.debet esse vera: & non sufficit ficta.vt per Bart.in.l.qui.se non obtulit.§.condemnatum.ff.de re iudi.& Ias.ibi nu.32.item nota circa d.l.i.quòd requiritur quòd dicta petitio sit posita in iuditio parte presente uel procuratore suo.Vt per Anto.in c.2.de dila.& Panor.in c.fi.de iudi.& in tantum operatur ficta confessio in d.l.i.quod pars non admittitur ad probandum contrarium vt per Ias.in l.error.C.de iur.& fac.igno.num.6.& 7.reprehendentem Alexan.tenentem contrariũ de quo per Franc.de are.cons.146

Nota etiam quod licet per dictam l.non requiratur sententia,sed hoc est intelligendum uerum quò ad ipsum fictum confitentem, secus tamen quò ad suum hæredem quia requiritur sententia: secundum Bal.in l.2.C.de eden.nu.27.quia confessio ficta hæredem non præiudicat.vt tenet Bar.in l.i.de priua.deli.uer.item quæro, & nota etiã quod dicta confessio dicitur iudicialis & solemnis vt tenet Areti.in c.at si clerici nu.21.de iudi.ex Cino.& Bal.in l.quoniam.C.de his qui nota;in fa.& de materia istius legis uid.Hypo.sin.27.& Alexand.in addi.ad Bar.in l.transigere.C.de tran factis circa tamen l.5.ti.16.vi.l.3.ti.22.par.3.& l.

9.ti.13.par.ea;& quod Doctores tractāt maxime Io.de Imol.in l.ex consensu.ff.de appel.& in l.diu us el i.ff de in inte.resti.& glos.in clem.i.de dolo. & contumacia in glos.fi.ubi dicitur quod non dicitur contumax nisi pars apparuerit ad accusandā contumaciam. Et vi.Bal.in.l.falsus. C. de fur.& Alexand.in l.contumacia.ff.de re iudica.

11 ¶ Absentiæ causas volens proponere non requiritur quod habeat mandatum. Prepo. in cap. si quando 2.q.6.nu.21.communem dicit.

12 ¶ Limita hāc communem si uelit defendere tanquam procurator quia tunc non admittitur sine mandato Ias.in l.is qui.nu.7.C.qui testa.face.po. communem dicit.

* § De iure regio habes l.10.ti.5.par.3.et l.5.& 14. li.i.ti.x.fo.ll.de quo per tex. in c.i. de procura. ꝙ coniuncta persona quæ non excedit 4.gradum: & Maritus pro uxore,& socius pro socio, & cohæres pro cohærede, & alij de quibus in d. ll. cum cautione admittuntur: de rato tam ad agendum, quam ad defendendum: extraneus autem solum admittitur ad defendendum cum dicta cautione. Et cirra d.l.10.nota vnum quod si a principio egit sine mandato: & lis est contestata,non petita cautione quod amplius per reum non potest peti cautio. quod uidetur contra l.licet de procura.C.cū exceptio falsi procuratoris posit opponi etiam post litem contestatam: ut concludit Alexand.ibi cum reddat iuditium retro nullū, sed tamen pro concordia, dic quod dicta l.10.loquitur cum coniunctus agit pro coniuncto & cōcordat cum l.Pomponius.§.fi.de procu. ff.glos.in c.i.de procura.de quo per Bologni. in addit. ad

Io.de anna.in conſ.104.poſt Cin. in l. inuitus.C. de procura. l.autem licet, loquitur in extraneo agente ſine mandato: & de materia falſi procuratoris vi.Io.de anna.conſ.96.& Bologni.in addit.

13 ¶ Nota etiam quod licet maritus poſsit agere. Pro uxore ſine mandato tamen ſi ſemel mãdatum recepit amplius non poteſt agere ſine mandato. Iaſ.in l.maritus.C.de procura.nu. 8. cõem dicit.

Accuſari licet pænitentem de delicto, hanc dicit communem Fran.Aret.in cap. accuſaſti num. 5.de accuſa.

Accuſatio, ſicut inquiſitio debet continere locũ, & tempus Aret.in cap.qualiter, & quando el ſecondo.§.debet nu.115. communem ait.

Accuſator quando non perſequitur ſuam, uel ſuorum iniuriam: ſi plures uelint unum accuſare, parte opponẽte, Iudex debet eligere unum, qui perſequatur accuſationem; ſi tñ pars non opponit: ualet iudicium; communem teſtatur idem Aret.in ca.olim nu.10.de accuſat.extra.

Fallit ſi plures conſtituunt procuratorem ad accuſandum, tunc Procurator nomine omnium proſequitur cauſam, ut ipſemet Aret. ibidem cõmunem dicit, & reſpondet ad dictum Bart. in l.pen.§.ad crimen.ff. de publi.iudic. dicẽtis quod quando accuſator non proſequitur ſuam, uel ſuorum iniuriam: non poteſt inſtituere procuratorẽ. Quod intelligit, quando accuſator non ſe deberet inſcribi ad pænam Talionis, ſecus tamen cum per obligationem ſuorum cauſam iam proſequitur. quod nota.

14 ¶ Actio oritur ex pacto nudo de iure canonico. Bapti.de San.Blaſio in rubri.de cre.q.25.diſtin.3. Alci.

Alci.in cap.cum contingat num.173. de iur.iurã. & Cor. consi.2.uo. i.littera b. communem dicit.
* § Concordat cum hac communi l.3.ti.8.lib.3. ordi.& l.i.ti.ij.lib.i.fo. ll. ubi dicta l. disponit quod absenti acquiritur obligatio facta. cuicumque personæ quæ est contra l. 7. ti. ij.par.5: Sed tene dictam l.3. & circa intellectum illius legis nota uerbum notabile Bar.in l.i.§.sublata.ff.ad trebel. quem refert Dida de sequ.in l. filius.ff.de uerbo. oblig.nu.75.quod si ex forma statuti alteri per alterum acquiritur actio: intelligitur de directa; quæ limitat communē opi.de notario acquirenti alteri, quod intelligitur de vtili. secundum Alci. in c.cum contingat de iur.iuran. nu.133. & infra in uerbo notarius quam intellige quando statutū diceret quod transfertur de uno ad alium: ut per Bal.in d.§.sublata & Iason.
15 ¶ Limi. istam communem in policitatione. Fortu.gratia.in c.i.de pactis nume.12.in,6. & Alci.in rub.nu.8.ff.de uerbo.obliga.communem dicit.
* § Vt tironibus satis fiat:pollic itatio in hac limit. dicitur cum stamus solum in promissione: ut si prommitterem centum petro absenti, nullo acceptante pro eo anteaquam acceptetur prommissio si reuocetur: non inducitur obligatio. de quo per d.Fortu.in d.c.i. & docto.in Rubri.ff.de uer. ubi dicitur quod postquam pollicitatio est acceptata:iam enim transit in pactum.& hoc uidetur innuere dicta l.3.ibi. En qualquier Manera que uno se qui so obligare aberte. Cum ex pollicitatione nulla etiam naturalis obligatio inducitur, ut per Bar.in l.si unus.§. pactus nu. 16.ff.de pac. & Alcia.in d. rubri.num.7. & naturalis obligatio inest

inest ex simultaneo consensu.l.i.C. de pactis.

Aduerte quod in d.l.3.pactum nudum, & stipulatio æquiparantur: & cum æquiparatorum idem sit iudic.glos.in cap.si.postquam de elec. in 6.dicendum est quod sicut obligatus ex stipulatione pænitens non tenetur ad factum; sed ad interesse, secundum communem opinionẽ ita obligatus ex pacto ut per Deci.in repe.c.i.de iudi nu.20.

16 ¶ Limi. tamen istam communem nisi aliàs obligatio esset facta cum iuramento: quia tunc præcise tenetur ad factum Fortu.Garcia.in d. l. i. nu. 16.communem dicit. & dictus Fortu. per plura fundamenta. stante dispositione l i. de pactis, & d.l.3.concludit non esse necessarium iuramentũ ad hoc quod obligatus teneatur præcise ad factũ: Et intellige d.l.3.& istam cõmunem quò ad obligationem principalem: secus quò ad accessoriã. ut in fideiussore. secunduw Bal.in l.i.in fi.de pactis num.9.ubi dicit fideiussionem factam per nudum pactum absque stipulatione esse nullius momenti.& vi.Dec.cons.93.nu.3.

17 ¶ Nota quod ex pacto nudo geminato oritur actio de iure ciuili. Alci.in rub.de uerbo. oblig. ff.nu.14.communem dicit,

18 ¶ Nota etiam ad limitationem d. communis, ꝙ si policitatio fiat presenti & tacenti, valet: quia uidetur consentire. Alci.in d. rubric.numer. 3. communem dicit,

19 ¶ Actio de dote competit filiæ, & non patri. licet dos sit profectitia quando stipulatũ sit dotem traddi filiæ; & pater Habebit administrationem, & vsufructum. Cur.Iuni. cons. 152. num.1. & 3, communem dicit,

Nota

* § Nota istam communem ad declarationem l.30. ti.ii.par.4.dicens quod soluto Matrimonio, viua filia, dos restituitur patri, & filiæ: quam intellige; si stipulatum sit tradi filiæ, competit ipsi filiæ actio: & pater habebit vsufructum. tamen per l. 47.in ordi. tamen filia nupta, est liberata in perpetuum a potestate patris: & efficitur sui iuris, & sic soluto matrimonio. actio de dote competit filiæ: & habebit vsufructum excluso patre. ut per Rode. Suarez in l.9.ti.ii.li.i.fo.ll.in fine in quibus etiam repellitur comunis opinio posita in uerbo fęmina & uid.Anto.gumer.in de a tau.l.53.

20 ¶ Actio dotis non nascitur nisi soluto matrimonio Io.cora.in l.qui liberos nu.41.ff.de ritu nup. communem dicit.

21 ¶ Fallit uiro vergente ad inopiam, quia potest peti ante solutum matrimonium. Gomes. in §. fuerat institu. de acti; communem dicit nu.41.

22 ¶ Amplia istam fallentiam etiam si non ex sua culpa, sed casu acciderit paupertas: Io. lupus. in repet.c.per tuas.de dona.inter.vi.& vxo.§. 24.in princ.communem dicit.

* § Contrarium istius ampliationis habetur per l. 29.ti.ii.par.4. ubi disponitur totum cõtrariũ, immo quod si non ex culpa mariti mulier non potest repetere dotem de qua meminit do.Io. lupus in col.9.§.6.& 24.de quo etiam per Segu.de bonis lucra. constante matrimonio nu.9. Et nota satis notabile uerbum Episcopi calagu.in repor. ad d. Io.lupum in verbo Maritus si male non administrat, quod licet mulier non possit repetere a uiro per d.l.9.dotem; tamen ab alijs crditoribus, ut illa pręferatur. Et ut dos assignetur: sibi repetit.

quod

quod quotidie in practica uenit: Et quando Mulier potest repetere dotem ui.d.l.29. & l.8.ti.29. par.3.& d.Io.lupus col.46.& 100.§.23.

No ta tamen quod hęc actio repetitionis dotis durante matrimonio ob paupertatem mariti;non habet locum in extraneo: cui restituenda est dos post solutum matrimonium . idem Gomes.in d.§. fuerat & nu. communem dicit.

23 ¶ Actio hypotecaria quæ competit mulieri pro dote sortitur effectum a tempore dotis promissæ Boe.dec.331.nu.i. communem dicit.

* § No. istam communem ad intel.l.17.ti.ij.par.4. & l.23.ti.13.par.5.

24 ¶ Actio hypotecaria tacita quę competit mulieri pro dote, non tollitur per expressam postea secutam. Boe. dec.332.nu. communem dicit.

25 ¶ Actio hypotecaria cedi potest debitori Boe.deci.335.nu.3.communem dicit;vbi cōcluditur posse cedi extraneo contra Bar.in l. fideiusor.ff. de fideiussor.

26 ¶ Actio iniuriarū ciuilis, est perpetua Io. Balbus de prescri.par.4.q.i.nu.3. communem dicit.

* §.de iure regio durat per annum tantum l.22.ti.9. par.7.& vi. in verbo delicta infra.

No. autem quòd actio iniuriarum ciuilis quæ durat in perpetuum solum est in tribus casibus de quibus in .l. cornelia .ff.de iniur.prætoria. tamen non durat nisi per annum l. si conuicij C. de iniuri.

27 ¶ Actione iniuriarum tenetur qui dicit alicui tu mentiris, licet dicat prouocatus, & verum:Boe. in consue.bitu. consi.i. ex Bar.in .§.ait pretor ex l. apud Labeonem ff.de iniu. communem dicit.

28 ¶ Actione iniuriarum non tenetur qui alicui obi cit

cit crimen quod conuenit reipublicæ vt patefiat si probat Boe. ibi communem dicit.

* .§. De iure regio siue conueniat reipublicæ, siue non, si verum dicat: & probet non tenetur l.i.ti. 9. par. 7. vt aliqui intelligunt: Sed tñ intellige dictam legem secũdum istam communem & dicta l. hoc insinuat ibi por que los facze dores del mal se recelen de lo facer.

29 ¶Amplia istam communem si obicitur alicui in iudicio, vel ad excludendum accusationem, vel ad excipiendum. Alex. in l.3.ff.de libe. & posthu. communem dicit secundum Boe. ibi.

30 ¶Restringe istam ampliationem, si probet, licet mitius puniatur Boe. in consi.i. post constit. bitur. communem dicit ex. Anca in consi.135.

31 ¶Actio personalis cum mala fide nullo tempore præscribitur Balbus de præs. in 4.par. q.8. nu.2. cõmunem dicit.

32 ¶Actio confessoria, & negatoria non solum competit pro seruitutibus, sed etiam pro alijs iuribus incorporalibus: vt pro iurisdictione, præsentatione, Guidagio. pasagio. vel pro alijs similibus Ia. in l. si prius.ff.de noui ope.nun. nu.4. in fi. communem dicit.

33 ¶Actio confessoria, aut negatoria adhoc quod competat, requiritur contradictio. Et sufficit verbalis facta in iuditio etiam si in libello de illa non fiat mentio. Iaso. in d.l. si prius nu.16. & 18. communem dicit.

34 ¶Actio, seu accusatio criminalis cum tollitur per viginti annos ita etiam & inquisitio tollitur. Balbus de prescri. quarta parte quartæ par. q.2. nu. 2, communem dicit.

¶Actio

35 ¶ Actio in libello non est exprimenda de necessitate; si tamen exprimatur minus aptè: libellus tamen valet. Iaso. in l. ædita actio c. de æden.nu.3. communem dicit.

§ de iure regio idem disponitur in l.ij.ti.i.li.3.ordi.et nota.quòd per illam legem proceditur in causa sola veritate inspecta, & vi.quindecim effectus istius clausulę ad practicā necessarios per Ruber. Marā.de ordi.iudici.par.4.dist.9.nu.32. cum seq. & alios effectus dictę clausulę vid. per Caro. de grassatio in regul. Fräciæ ius. 12.ver.tertio est notandum. Et nota in ver.hinc est verbum satis notabile ex Bal.per illum tex.in c.tuæ.vt lite non con. & Iaso.in l.a diuo pio.§.in venditione.ff. de re iu. & gl.in l.i.§. si quis argentum .ff. deposi.& Roma. in l.nō solum.§.sed probari.ff.de no.ope.nu. quòd executio facta pro vero debito vigore illius clausulæ, non reuocatur propter ordinem non seruatum, quod summè notandum est contra iudices faciles ad reuocandum executionem propter modicum quid ordinis non seruatum pręcipue in pręconijs. Et vi. plura accumulata ad intel. d. l.ij.per Nunium in respō.primo post tract.de exequendis mandatis regum per to.

36 ¶ Actio negatoria, vel cōfessoria competit contra impedientes præsentare; Roc.in ver.ius de iu. patro.nu.6.communem dicit.

37 ¶ Actio oritur ex snīa confirmāte, & non ex confirmata:communem dicit Ias. in l.i.nu.xi. & post eum ibidem Ripa nu.15.ff.de re iudic.

38 ¶ Actio iudicati oritur ex snīa lata in actione reali, ita dicit communiter tenere Docto.Fran.Rip. in l. miles .§.iudicati nu.6.ff.eod.

39 ¶ Actio oritur ex sentētia arbitri cum pęna, vel si ne pęna post emologationē tacitā, vel expressā, de iure Canonico magis communem inquit Alex. in l. ait prætor in princi. nu.3. ff. eodem.

40 ¶ Actio ex stipulatu competens extraneo ad dotem restituendam est stricti iuris, communem testatur Ripa in l.ij. in princi. nu.32. ff. sol. matri. & in l.i. nu.23. eodem titulo.

41 Actio ex stipulatu competens marito habet naturam bonę fidei, communem ait idem Rip. in d. l.i. nu.23. ff. sol. matri.

42 ¶ Actiones plures personales etiam dissimiles possunt in eodem libello accumulari. Gommesius in c. dispendia de res. nu.33. li. vi. cōmunem dicit.

43 ¶ Actor non potest suspendere petitorium, & proponere possessorium retinendæ afferēdo nolle procedere in petitorio, donec sit expeditum possessorium, communem inquit Rip. in l. naturaliter. §. nihil commune nu.154. ff. de acquir. posses.

44 ¶ Actor si in libello expressit diem contractus, & testes deponentes de contractu, si dicāt non recordari de die, tamen probant; communem testatur subtilis Aret. in c. qualiter, & quando. §. debet nu.130. extra de accusa. ex sententia Bart. in l. is qui reus ff. de publ. iudic. Quā tamen intelligit Aret. quando in libello est inserta clausula. Non adstringens se ad probationem superfluam. &c.

45 ¶ Actor intentans accusationem criminalem, & petit reum condemnari, potest incidenter petere damnum restitui, & indemnem conseruari, idem Aret. in d.c. qualiter, & quando. §. ad corrigendos. nu.139. communem dicit, & Bar. in l. interdum ff. de publi. iudic.

Actor

46 ¶ Actor suspendēs petitorium, & interdictum recuperandæ intentans, etiam si in possessorio obtinuerit, debet probare petitorium. aliàs succumbet. Io.cora.in l.naturaliter §.nihil. commune uers.explicitis num.22.de acqui.posse.ff. communem dicit.

47 ¶ Actore nō probante tam in ciuilibus, quam in criminalibus, reus debet absolui. Ias. in l.non est nouum.nu.5.C.de eden.communem dicit.& quādo reus est solus absoluendus ab instantia causæ, vi.Thomam Grma.vo.31. & Coua. in reso.lib.1. c.1.nu. 8.

Acta facta in ciuili iudicio non faciūt fidem in criminali. Fely. in c. at si clerici. nu.12. de iudi. communem dicit. & Io.a ripa in l.is apud.nu.40. C. de æden. faciunt tamen fidem ad inquirendum per l. quòd euitandi.C.de condi.ob causam.

48 ¶ Acta facta inter alios non probant: faciunt tamen qualē qualē probationem.Io.de ripa in d.l.is apud.nu.36.communem dicit.

49 ¶ Acta facta in una instantia inter easdem personas fidem faciūt in alia. Cur.Iuni.in l.2.nu.93. C.de æden.communem dicit.

50 ¶ Fallit si non essent testes publicati: quia non faciunt fidem. Cur.Iuni.in d.l.2.& Feli.in c.cum causa de testi.communem dicunt. Et de confessione si in alio iuditio probet in uerbo confessio.

Et nota distinctionem Anto.in c. Albericus de testi.quem refert Marā. in specu.aureo in 5. par. nu.56.in quæstione dn̄e quæritur an possint dicta testium publicari in secunda iustantia? quod aut testes sunt uiui:& iterum sunt producendi si tamē sunt morrui:possunt publicari: & ualidum est suū

testimonium. quod nota.

51 ¶ Actus sequens in spiritualibus aduersus iuramentum tenet. Alci. in c. cum contingat de iur. iuran. num. 180. communem dicit.

52 ¶ Nota quod licet pro actis præsumatur; tamen potest probari contrarium quàm in eis sit contentum. Coua. in reso. c. i. lib. i. nu. 9. communem dicit ex glos. in le. i. C. de iur. hasta. fisca. li. 10. & in c. quoniam contra de probat.

53 ¶ Actus legitimus nō recipit conditionem, nec diem; intelligitur de actibus expresis, secus tamen in alijs Coua. in epi. 4. cap. 3. numer. 4. communem dicit. Qui autem sint casus expresi vi. glos. in l. actus de regul. iuris ff. & Dinum in c. actus de re iud. in 6.

54 ¶ Actus præsumitur ex ui mandati etiam si post longum tempus adimpleatur Alci. de præsum. in regu. 2. præsum. 23. nu. 12. communem dicit.

* § Nota istam communem ad intel. l. 17. ti. 10. par. 7. & l. 10. & 11. ti. 4. li. 4. fo. ll. de committente uim de mandato alterius.

54 ¶ Administratores tenentur ad damnum contingens si aggresi sunt negotia insolita, etiam si ex fortuitu casu contingat. Cur. Iuni. cons. 19. nu. 2. commumem dicit.

* § Concor. cum l. 33. ti. 12. par. 5.

55 ¶ Amplia in tantum hanc communem esse uerā quòd non recompensantur lucra cū damnis quando aggresi sunt insolita idem. Iuni. cōem dicit.

* § Per istam & præcedentem cōmunem, ampliantur ll. 27. & 29. ti. 12. par. 5.

56 ¶ Administratores publici non possunt remittere debitum liquidum paciscendo, sed bene negligendo.

gendo.Iaſ.in.l.pręſens nu.15.C. de tranſact.communem dicit.

57 ¶ Adminiſtratori reipublicæ conuenit ne edificia ſuæ adminiſtrationis pereant ruina. Cur.iuni. conſi.19.num.8.communem dicit.

*§ Concor.cum hac cõmuni l. 23. de correctoriis. Et nota quòd in tantum eſt vera hæc communis quòd ſi alii ſint officiales ſubalterni ad illud opus peragendum quòd ſi principalis ex cauſa hac puniatur:nõ poteſt petere ab aliis ſubalternis.idem. Iuni. nu. 8.communem dicit. Et nota aliud quòd opus publicum firmatur per quindecim annos, & & ſi poſt periit,non dicitur periiſſe ex defectu magiſtri operis l.21.ti.32.par.3.

58 ¶ Adoptiuus ſi habet poteſtatem ſuccedendi in in feudo: non diſtinguitur aut feudum ſit nouum: aut antiquum.Cur.Iuni.conſil.138.nu.7.communem dicit.

59 ¶ Aduenæ.poſſunt prorogare iuriſdictionem illius qui illam exercet inter ſubditos. Iaſ.in.l.teſtamenta.nu.1.C.de teſtam. communem dicit. licet illas non poſsint prorogare ultra ſuam iuriſdictionem: vt in conſulibus mercatorum qui cognoſcunt de cauſis mercantiæ: vltra illos caſus etiam mercatores non prorogant ut per Iaſo. ibi quam communem dicit.

60 ¶ Aduocatus qui propriam cauſam proſequitur non repetit ſalarium ſi vincat cauſam. Boe.deciſ. 210.nu.3.communem dicit. Fallit tamen ſi perdidit aduocare in alia cauſa: quia poteſt petere intereſſe Hyppo.in Rub.ff.de fideiuſſo. nu.313.

61 ¶ Aduocati ſalarium debet ſolui poſt litem ſolutam.Iaſ.in.l.diem functo nu.11.ff.de off.aſſe. com

munem dicit.

*§ De iure regio Habes l.ii.in ord.aduo.dispon̄etē quod quarta pars debet solū in principio litis, & alia quarta pars cum sit publicatio testium: & quarta lata sententia; & alia quarta in fine causæ.

62 ¶ Aduocatus in una causa pro uno etiam si mutet instantia non aduocabit pro alio. Petrus Minus de exequen.mand.Regum c.2.fol.26.communem dicit ex glos.in l.fin.ff.de postulan.

63 ¶ Aduocatus qui se obligauit defendere in causa: non tenetur defendere in causa appellationis a diffinitiua, secus tamen ab interlocutoria. Ias. in l.ita demum num.8.C.de procura.communem dicit.

*§ Contrarium disponitur per l.ii.in ordi.aduocatorum cum causa appellatiouis est uentilanda in loco ubi est aduocatus.

64 ¶ Fallit si interlocutoria esset tractanda in loco remoto. Ias.in l.inuitus nu.14.de procu.C.communem dicit.

65 ¶ Aduocatus non tenetur iurare causam bonam patrocinari: quia aboleuit ab usu iuramentum. Ias.in l.rem non nouam. nu.2.C. de iudic. communem dicit.

*§ De iure regio habes l.1.iuncta l.2. quæ uidetur innuere contrarium & vi.l.18.in ordi. aduo. quę disponit aduocatum teneri ad recipiendam relationem causę in scriptis ut possit reddere rationē de iustitia partis.

66 ¶ Aduocatus salariatus de publico trāsmittit totum salarium hæredibus etiam si ipse moriatur ante tempus. Cur.Iuni.in l.diem functo. nu.53.ff. de assesso.communem dicit.

Et

Et de isto salario aduocatorum uide in uerbo salarium.

67 ¶ Adulterij pæna bene in masculino est pæna mortis magis communem ait Alexan. cons.13. num. 3. libr. 7.

68 ¶ Adultera perdit dotem ex sententia iudicis. Coua. in epi.4.c.7.§.6.nu.1.communem dicit ex Panor. in c.plerunque de dona. inter. ui.& uxo.

*§ Nota istam communem ad intellectum l.15. 41.17.par.7.& concor.cum hac commmuni l.82. in ordi.tau.iunta l.i. ti.7. lib.4.fol. ll. Et de pæna adulterij de iure regio ui.l.i.ti.7.li.4.& l.2.ti. 15. li.8.ordi.& quæ habes in uerbo. matrimonium; quam communem intellige tam in uxore uera, quam putatiua secũdum glos. communiter approbatã in c. plerũque de dona.inter ui.& uxo.quam communem dicit Io.lupus in repe.C.de dona.inter ui. & uxo. col.142.§.36.nu.3. Et idẽ est in lucris acquisitis durante matrimonio ut habetur in l.4.ti.6.li.3.fo.ll. quæ faciũt ad declarationem & amplationem l.i.ti.3.li.3.fol.ll.

69 ¶ Nota quod exceptio adulterii contra mulierẽ repetentem dotem, durat in perpetuum. Balbus de præscr.in 4.par.q.2.communem dicit. num.9.

70 ¶ Aes alienum tenetur soluere hęres, & non usufructuarius. Deci con.60.Io. Duran.in arte restan.tit.vi.Pau.communem dicunt.

71 ¶ Affectionis ratio non habetur in furto: Antonice. in concor.glos.concor. 85.cõmunem dicit.

72 ¶ Affinitas contrahitur ex sola. copula etiam illicita. Coua. in epi.4. q. 6.§. 7. num. 3. communem dicit.

73 ¶ Agens ex contractu conditionali, debet pro-

bare cōditionem purificatā ad intentionem suā fundandam. Bellonus conſ.59.nu. 3. cōem dicit.

74 ¶ Agens ante tempus duplicatur tempus in odium agentis. Anto. de tremo. in addi. ad bona. in practi. exce. num. 25. in uerbo conditionem in rubri. quibus mo. ſuo nomi. communem dicit.

75 ¶ Agens petitorio, & poſſeſſorio recuperandę, ſi prius obtinet in poſſeſſorio, & non probet ſe dominum, non debet obtinere in petitorio; communem inquit Alexan. & poſt eum Rip. in l. naturaliter. §. nihil commune nu. 148. cum ſeq. ff. de acquir. poſſeſ.

76 ¶ Agens contra aliquem ad decem, & ſi fuit condemnatus in quinque, ſi de aliis quandoque nihil dictum ſit, non ei nocet, quando poſsit agere ad reſiduum. Gorad. conſi. 1. nu. 5. communem dicit, ex ſententia gloſ. in l. 1. in. uerb. minus ff. ſi aduer. rem iudic.

77 ¶ Agnatis deferē hęreditas per ſtatutum excludens fęminam ſtātibus agnatis, & actio competit eis pro ea conſequenda; Iaſ. in l. ſeruo. legato. §. ſi teſtator. de leg. 1. quem refert Io. Nico. in l. generaliter nu. 46. C. de ſecund. nupt.

78 ¶ Agenti poſſeſſorio recuperandę obſtat abſolutoria lata cōtra eum in petitorio Io. Cora. in l. naturaliter. §. nihil commune uerſ. excplicitis nu. 4. ff. de acqui. poſſe. communem dicit.

79 ¶ Alienari prohibita poſsūt dari ex cauſa dotis. Petr. Raue. in alpha. aure. in uer. alienatio communem dicit.

80 ¶ Reſtringe hanc communem quod poteſt dari deſcendentibus tantum: Idem ibi communem dicit. Et Coua. in ſuis reſolu. lib. 3. cap. 6. num. 10.

ui.

ui.alios idem dicentes,& Amplia .d. commũnem & ad dotem restituendam etiam post appositum grauamen. Auenia. con.61.& Soci.con.23.uo.3. & Rube.conf.78.nu.1.comunem dicit & Coua. in uerbo quarto magis communem dicit.

*§. Concordat cum l. 14.ti.7.par.3. quam legem intellige cum restrictione prædicta: & limita commune legem si cum prohibitione hominis concurreret prohibitio legis:ut per Ant.corse. in notabili in uerbo prohibitio & ui.Boe.dec.129.per totum.

81 ¶ Alienari non possunt res ecclesiæ nisi ex causa necessaria, uel utili ecclesiæ uel ex causa pietatis, uel damni euitandi. Cur.Iuni.conf. 130. num.3. communem dicit.

82 ¶ Alienare prohibitus, potest niholiminus alienare bona mobilia quæ seruando seruari non possunt; Fran. Aret.in cap.prælatorum, de accusat. num.10.communem dicit: ex Innoc. ibidem.

83 ¶ Alienationis prohibitio potest fieri per iudicem, Petrus Raue. in alpha.aure.in uerbo alienatio communem dicit.

84 ¶ Alienationis prohibitio facta filijs, non extenditur ad nepotes,ac familiæ non egreditur quartum gradum, Ias.in l.si filius familias.§. diui.ff.de leg.primo & Dec.conf.377.Io.duran.in arte testan.ti.8.cau.2.Cur. Iu.conf. 3. num. 1. communem dicit.

85 ¶ Alienationis prohibitio extra familiam nõ est tãtę potentiæ quin successor posit habere hęredẽ ex testamento uel ab intestato qui non sit de familia ut proximiorem cognatum. Ias.in d.§. diui & Duran, cau.6.nu.2.communem dicit.

Amplia

86 ¶ Amplia istas communes etiã si expræsse per testatorem esset prohibita alienatio: potest aliena ri ex causa dotis, Iaso.in authen.resque.C.cōmu. de leg.nu.59.& Decius cons.519.communem di- cunt. Et alii quos refert.Coua.in d. c.6. in secun do casu ubi etiam limita. si aliàs per testatorem sit expræssum: quod non alienetur nisi ex causa do tis quam opinionem dicit tenere. Cur.Iuni.in d. authen.resque & alios, reprobata opinione Ca- strensis .cons.80.lib. primo dicentis contra uim quod non posit per testatorem prohiberi. & di. Coua.dicit pro opinione Cur.Iuni.& aliorum es se l.27.tau.ubi pater potest meliorare filiũ in ter- tiò bonorum, & imponere quodcumque grauamem, & ꝙ nõ alienet etiam ex causa dotis. Sed in nostro casu distinguerem aut sumus in casu d.l. 27.cum iam alij fratres non priuantur legitima que inter filios est tota substantia patris: præter tertium, & quintum per l. 3. tau. quæ potest uni prælegare. Et in hoc casu bene dicit Iunior: si tamen sumus in casu in quo pater de nouo con- stituit maioricatum: & filij priuantur sua legiti- ma saltem naturali. Nimirum; Si dicamus posse alienari bona maioricatus pro dote: cũ legitima naturalis nõ posit tolli filiis: ut habetur in uerb. legitima. Et in hoc casu standum opinioni Ca- strensis non dubito: quã distinctionem. ipse Co- ua.in fi.d.c.6.uidetur sentire dum dicit quod con tingit in his bonis in quibus testator liberè dispo nere posit quod nota.

87 ¶ Amplia secundo non solum quo ad dotem al- teri prestandam, sed etiam ad restituendam do- tem per grauatum etiam post fideicommissum re

ceptum

ceptum. Ioan.de Anna.con.61.nu.3.& Bologni. ibidem communem dicunt.

88 ¶ Limita primo, si alienationis prohibitio sit facta sub his verbis, vt semper in familia remaneant & proprietas, & possessio, ex nomine, & genere ipsius testatoris in alium nunquam transferatur: sed semper integra remaneant in familia sine aliqua detractiõe trebellianicę. Sunt hæc verba tantæ potẽtiæ quòd nec momento possunt extra. familiam esse in perpetuum Duran. ti.8. cau. 2. communem dicit.

89 ¶ Limita secundo, si alienatio sit prohibita extra certum genus personarum, censetur, & prohibita. hęredis institutio: Cur.Iuni. consi.121. nu.2. communem dicit.

90 ¶ Alienationis prohibitio simpliciter facta. extra familiam absolutè non inducit fideicommissum: Sed facta alienatione in extraneos, communem dicit.Dec.consi.23. in prin.

91 ¶ Alienatione prohibita extra familiam nõ prohibet quis habere extraneum hæredem ab intestato. Alex. consil.59 col.5.lib.7 & Dec. consil. 23. col.i.in prin. communem tenet.

92 ¶ Alienationis prohibitio facta hæredi extenditur ad nepotes & ad alios. Iaso.in l.filius familiàs §. diui.ff. de legi. communem dicit.

93 ¶ Limita istam communem si hæres est nominatus nomine proprio. Tiraquel. de vtroque retra. de retra. conuentionali gl. 6.nu.24.§.i. communem dicit quam restringit Ferdi.de loazes in d.§. diui. quem refert Tiraquel. de vtroque retra. in præfat.nu.49. si alia res prohibita alienari sit maiorum: quia tunc etsi sit sub nomine proprio extendi-

tenditur ad hæredem hæredis.quod nota.

94 ¶ Alienationis prohibitio si est facta contemplatione alicuius, vel aliquo modo, alicui prodest: valet.Cur.Iuni.consi.121.nu.i.communem dicit: quia sine causa non valeret. Iaso. in l. qui Romæ. nu.36.ff. de verbo.oblig.

* § Ex hac communi recipit magnum robur. l.55. par.5.ti.5. prohibens alienationem rei communis postquã inter socios super illa re est susceptũ iudicium: tamen si non est ceptum: potest extraneo vendi, & socius potest retrahere iuxta l.70. in ordi.tau. qui venit ad intellectum l.12.ti.delas vendas conprãs li.3.fo.ll.& l.6.ti.7.li.5.ordi. quæ leges loquuntur de retractu.

95 ¶ Alienari non potest res subiecta restitutioni ob necessitatem prouenientem ex delicto possidentis. Ias. in authe. resque nu.20. C. communia delegatis communem dicit.

96 ¶ Alienationis prohibitio cum hypoteca speciali illius rei, facit quòd alienatio non ualeat: quòd non faceret generalis. Anto. de fano.in trac.de pigno.in 2.par.nu.5.communem dicit.

97 ¶ Fallit in contractu locationis quòd si res est locata cum prohibitione locationis; etiam si sit generalis, tamen non valet alienatio in præiudicium locationis. idem Fanus nu.6.mem.1. communem dicit. quæ tamen valeret si alienatio nõ esset prohibita etiam si facta esset specialis hypoteca rei locatæ. si offeratur interesse. Fanus ibi nu.6. communem dicit.

98 ¶ .Alienatione prohibita per statutum in forensem, si testator mandat vt uendãtur forensi valet venditio. Alexand.in l.si dignum ff. ad leg.falcid.

com-

communem dicit: quem refert Alci. in l. 2. nu. 12. ff. de verb. obli.

Aliquis comprehendit etiam fœminam: communem dicit. Dec. consi. 57. nu. 1.

99 ¶ Alius alia aliud est repetitiua similium. Cur. Iuni. consi. 183. nu. 2. communem dicit.

100 ¶ Amicitia simplex nō inducit præsumptionem in testem vt repellatur a testimonio. Marcus An. in trac. de ind. in num. 170. communem dicit.

101 ¶ Annus inceptus non habetur pro completo quando ex dispositione iuris, vel statuti requiritur quòd contrahentes sint alicuius ætatis: secus si dicit quòd ab eo existentibus in tali ætate contrahitur secundum glo. in cle. fi. de ætate & quali. quam communem dicit Fran. Cur. Iuni. cōsi. 113. vol. 1. quam refert Coua. in epi. 4. c. 2. nu. 2.

* ¶ No. istam communem ad intel. l. 6. ti. 1. par. 4.

102 ¶ Annus qui datur ex causa, biennium ad prosequendum appellationem, dicitur ad inchoandum processum, & appellationem exercendam. Gui. Papa consi. 73. in princ. communem dicit.

* § Concor. cum l. 3. ti. 16. li. 3. ordi. Et nota circa istam l. quòd si post terminum istius legis sententia proferatur pro appellante: est ipso iure nulla, secundum Bal. in l. superuacuum C. de tempo. in integrum resti. nu. 3. quem refert glo. in l. 8. ti. 19. par. 6. Et nota etiam circa d. l. in final. verbis. e si por culpa del Iuez fincare de lo librar pague las costas y dapnons allas partes. quod verbum est intelligendum si cum instantia partis, & protestatione necessaria post conclusum in causa petatur a partibus: aliàs sententia remanet deserta. de quo vi. Phili. Fran. in c. ex ratione col. 11. de appel.

pel. & Prepo.nu.36.& vi.quæ habes infra in verbo instantia & vi. etiam in verbo appellatio. nu 120.vbi tractatur de impedimentis quæ impediũt appellationem prosequi.

103 ¶ Annui redditus emptio,de iure licita est: Io. de Ripa in li.1. de legi.c.19. nu.6. communem dicit. & vi. Io. de ana.c.in ciuitate de usu, & de hac materia copiosius vi. per Didadum Picarro. in tracta.de censi.in consi.super statuto ville de gaud apipe.

104 ¶ Antiquum dicitur: quod excedit metas centum annorum adhoc quod credatur de solemnitatibus extrinsecis. Ias. in l. cum aliquibus nu.7.C. de iur.deli.communem dicit.

105 ¶ Nota quòd antiquum generaliter dicitur quod excedit metas centum annorum. Hieró.Cagno.in l. velle in fi.ff. de reg.iu.communem dicit.

106 ¶ Nota etiam quòd tunc dicitur antiquum adhoc quòd testes de auditu, aut de credulitate admittantur, vel adhoc quò fama probet si decursi sunt centum anni Aymon in tracta. de anti. tempo.in 1. parte nu.4. communem dicit approbata opinione Inno.in c.veniens de verbo.signifi.

117 ¶ Nota quòd licet probationes leuiores sufficiant in antiquis: tamen quando appareat iustitia rei, vel posidentis: plena probatio requiritur contra eum. Aymon in d.tracta. in verbo viso de fama nu.32. communem dicit ex Inno. in c. cum causam de proba.

118 ¶ Appellare non licet à Iudice non impartiente officium suum non postulatum; communem inquit Ripa in l.4.§. hoc iudicium nu.87.ff.de da. infec.

Appel-

119 ¶ Appellatio reducit causam ad illum pristinum statum post lit.contestat. Maran.in specula. Aureo parte 4.dist.vi.nu.16. communem dicit.

110 ¶ Appellatio non potest tolli per statutum. Anto.Nice.in concor.gl. con cor.6.in fi.communem dicit.

111 ¶ Intellige in statuto inferiorum Io.de Ripa in c.1.nu.45.de ref. communem dicit.

112 ¶ Appellatio,inspecto præsenti statu, extinguit sententiam: sed futuro considerato, solum suspendit, Anto.de Tremo. in addi. ad bona: in practi. exceptionum in rubri. de impe.execu.nu.1. communem dicit.

113 ¶ Fallit in executione, vel mandato exequendo, quia non suspendit nec extinguit: adhoc quod executio impediatur Alci.in l.1.§.si quis ita ff. de ver.oblig.communem dicit, tamen valet appellatio, vt in simili dicimus de possessione Io. Cora. in l. naturaliter.§. nihil commune ff.de acquir.posse.nu.8. & sic debet intelligi Oria. in c. quoniam contra falsam de proba. in verbo interlocutionem & Soci.in tracta. fallent.in verbo appellatio re.2.& Alex.consi.95.nu.5.

*§ Nota istam cōmunem ad intellectum l.161. stili.

114 ¶ Fallit etiam prima in casib⁹ expressis in l. 11. ti.16.li.3.ordi. & in l.16.& 13.& 14.ti.23.par.3. & in alijs casibus quos enarrat Nice. in concor. gl. concor.6. vbi ponit 121. casus in quibus non habet locum appellatio: quem vide.Et nota quòd per d.l.16. euacuatur vnum quod quotidie torquet doctores: an in criminalibus in quibus condemnatus non admittitur appellans: an sit necessarium quod sit conuictus, & confessus vel si v-

num

num sufficit.d.l.declarat vnum tamen sufficere ibi por buenos testigos o por su conoscimiento.cum ad veritatem disiunctiuè sufficiat quòd vna pars sit vera vt traddunt docto.in c. inter cæteras de rest.

115 ¶ Appellatio sub his verbis,appello ad competentem iudicem, valet:Rober.Maran.in ordi. iudi.par.6.nu.120.communem dicit ex Bar.in l.1.§. si quis ver.quæro quid si aliquis ff.de appel.

116 ¶ Amplia ad appellationem alternatiuam.Feli. in c.2.nu.2.de appell. communem dicit.

117 ¶ Intellige istas communes, si cercioretur ad quem appellet infra decem dies: qui dantur ad appellandum.Alexan.in consi.79.nu.5.vo.7.communem dicit.

118 ¶ Appellatio prima est prosequenda Maranta par.6.nu.132. communem dicit ex Bar. in l. cum procurator .§.si dominus ff.de no.ope.nun.

119 ¶ Amplia si secunda sit in scriptis: & prima fuerit viua voce in continenti à sententia difinitiua facta: idem Maranta communem dicit ex Bar. in d.§.si dominus & Pan.consi.7.vol.1.& consi.270. & Ludo.Ro.consi.41.& Panor.in c. delicto de appell.licet Alex. in d.§. si dominus tenuerit contrarium.

120 ¶ Appellatio interlocutoria non potest fieri viua uoce. sed in scriptis: definitiua tamen sic, dummodo fiat in continenti. Maranta ibi numer. 124.communem dicit ex Corneo.cons.95. uo. 4. & Bar.& Bal.in l.litigatoribus.ff.de appell.

121 ¶ In continenti, in hoc dicatur dum iudex sedet pro tribunali non se diuertens ad actus extraneos etiam si per totum diem stet in foro sedens pro tribunali: Maran.in d.trac.de ordi.iudi. par.

7.num.

6.num.525.communem dicit quem uideas.

*§ Nota istas communes ad intel. l.22.ti.23.par.3. & l.5.ti.16.lib.3.ord.& nota quod licet per d.l.5. contumax non appellet: potest tñ tertius pro suo interesse appellare. Bar.in l.1.§. inter.ff. qui appel.non licet. Et not. l.3.ti.2.lib.6.ordi.quod citatus nõ dicitũ contumax & si compareat coram iudice in secunda hora licet sit citatus ad primam, si solitus est ius reddere etiam in secunda.

122 ¶ Appellatio non debet pronunciari deserta per iudicem a quo ex solo lapsu. anni sed requiritur quod labatur biennium. Maran. nu.220. magis communem dicit ex Bar.in authen.ei qui appellat.C.de tempo.appel.

123 ¶ Appellatio, cum copia iudicis non potest haberi: necesse est quod fiat coram honestis uiris saltem coram uno uiro honesto & tabellione; & testi. Præpo.in c.si iustis num. 8. de appell. communem dicit.

*§ Nota istam communẽ ad intel.l. 22.ti.23.par.3.

124 ¶ Appellatio extraiudicialis facta iudici requirit expræssionem causæ, uel probabilis coniectu ræ: secus tamen si fiat parti; Panor. in c. cum sit Romana nu. 10.de appell.communem dicit.

125 ¶ Appellatio tam iudicialis, quam extraiudicialis non suspendit factum de præterito. Deci. in c.bonæ de appel.nu.17.communem dicit.& sic intelligitur.c. constitutis de appel.

126 ¶ Appellans non potest desere. appellationem si appellato interest: ut appellatio prosequatur. & sic eo inuito non potest renuntiare appellationi Gomes.de triena.q 54.uers.hinc uoluit. communem dicit.

127 ¶ Appellato impeditus prosequi suam appellationem per principem, non currit tempus primi anni, Deci.in c.ex ratione nu.6.de appellat. communem dicit.

128 ¶ Impedito facto inferioris iudicis, conceditur secundus annus; Deci. in d. c. ex ratione. num.7.communem dicit.

129 ¶ Impeditus in secundo anno, restituitur solũ ad tempus in quo durauit impedimentum. idem ibi num.12.communem dicit.

130 ¶ Nota quod impeditus etiam ex facto iudicis ad hoc. quod restituatur uel concedatur. secundus annus: non requiritur quod ipse protestetur Hiero.cagno.in l.in omnibus.ff. de reg. iuris nu. 15.communem dicit. Et ne putes contrariari huic communi quæ posita sunt in uerbo annus nu. 93.92.illud est quando stat per partes quod non petit & protestetur cum instantia: hic autem non stat per partes, sed solũ per iudicem. Et nota omnes istas opiniones communes ad intel.& ampliationem & limita l.3.ti.16.lib.3.ordi. de qua in d. numer.3.

131 ¶ Appellatur de iure canonico a possessorio, non autem de iure ciuili. Cur.Iuni.consi.168.nu. 39.communem dicit quam intellige quod non appellatur, idest appellatio executionem non impedit: tamen bene procedit appellatio; Io. cora. in §.nihil commune num.8.ff.de acqui.posse.

*§ De iure regio si sunt duæ conformes sententiæ in iuditio possessorio: non appellatur. li. 18. in ordi.de Madrid.

132 ¶ Appellatus non potest prefigere terminum appellanti: sicut potest appellans sibi præfigere, Panor.

Panor.in cap.perſonas num. 6. de appellat. communem dicit.

133 ¶ Arbiter, uel arbitrator excedens fines man dati retractatur talis exceſſus: Cur. Iuni. conſi. 79.nu.2.communem dicit.

*§ Concor.cum l. 34.ti.4.par.3.

134 ¶ Arbiter cum clauſulis ampliſsimis ſolum poteſt lædere in ſexta parte Cur.iuni.conſi.79.num. 4.& conſi.126.nu.13.communem dicit.

135 ¶ Amplia quod poteſtas etiam ampliſsima data arbitris non facit quin pro enormi læſione non poſsit peti reductio laudi. Decius conſi. 39. num.6.communem dicit.

*§ Per has communes intellige l.27.ti.11.par. 3.& l.9.& 17.ti.8.li.5.ti.10.par.5.quæ in diuerſis caſibus loquuntur: cum a patre aliquid moderandum relinquitur ad arbtrium alterius partis.

136 ¶ Nota quod ſi in compromiſſo ſit renunciatũ appellationi, & reductioni ad arbitrium boni uiri: talis renunciatio non ualet. Cur. iuni. conſil. 79.num.4.communem dicit.

*§ De iure regio eſt l.35.ti.4.par.3.quæ prohibet appellationem niſi in caſibus l.34.eo.ti.ſed d.l.intellige niſi aliàs lędatur ultra ſextam partem ut in nu.104. Nota tamẽ quod per l.43.in ordi. de madud ſententia arbitrorũ cũ debet mandari executioni non obſtante appellàtione datis fideiuſſoribus & cum alijs in ea contentis & de materia d.l. 43.ui.in uerbo compromiſſum.

137 ¶ Arbiter non acquirit alteri ſine ceſsione Panor.in prohe. decreta nu.23.communẽ dicit.

138 ¶ Arbitrijs electis, ſi unus præmoriatur ſententia aliorum eſt nulla: Cur. iuni. conſil.79.num.1.

communem dicit.

*§ Concordat cum l.78.ti.4.par.3. ubi ponit limitationem ad istam communem quam uide.

139 ¶ Arbitrii dati secundum formam statuti, magis accedunt ad naturam delegatorum quam ordinariorum, & sic si diuersas sententias protulerunt: adeundus est superior ut confirmet quam maluerit. Ias.in l. duo iudices num.9.ff.de regu.iur. communem dicit.

140 ¶ Arbitratorum sententia nō producit effectū, ac actionem nisi post triginta annos. intra quos semper potest peti reductio ad arbitrium boni uiri Io. de ripa.in cap.2.de res.num.5.& Dec. con. 39.num.60.communem dicit non intelligas istam communem in arbitris iuris quia a sententia istorum appellatur infra decē dies per l.fi.ti.4. par. 3.

141 ¶ Arbitratores non coguntur eligere tertium in casu discordiæ: Dec.in c.cum speciali de apel. nu.7.communem dicit.

*§ De iure regio arbitratores non possunt compelli tamen partes & arbitratores per ordinarium possunt compelli ad eligendum tertium l.29.ti.4. par.3.si non sit data potestas arbitratoribus ut eligant tertium sed si data est sibi potestas ad petitionem cuiusque partis possunt cōpelli. l. 26. eo. ti.

142 ¶ Arra quę datur in contractu sponsaliorū redditur ad dantem soluto matrimonio Præpo. in c. gemma despon.communem dicit.

*§ Differunt tamen istæ arrę ab arris de quibus loquitur l.1.& 2.ti.2.li.3.fo.ll.& lex.50.cum sequēti in decis.tau. quæ datur in præmium pudicitiæ quæ etiam potest asignari mulieri corruptæ l.1. ti.2.li.3.fo.ll.& l.6.ti.1.li.3.fo.iungo quæ mulieres

res sunt, nec sunt donationes propter nuptias de quibus loquitur l.1.ti.11.par.4.& l.7.& 23.ti.ii.ea; par.& pala Ruber. in reper.cũ.de donat.inter ui;& vxo.col.2.in prin.nu.1.& 2.Nota quod istæ arræ de quibus loquitur l.50.tau.debet excedere decimam partem bonorum. mariti per d.l.nec obstat pragma.101.in curiis de Madrid. de anno 1534.quia illa pragma.non loquitur nisi in Iocabilibus & in hoc deceptus est aditionator ad do. de segma in l.1.§. si vir nu.134.ff.de acqui.posse. quia in iure regio maximum discrimen est inter arras, & Iocalia. ut probatur in l.52. in d. ordi. tau.& soluto matrimonio,arræ de quibus loquitur d.l.50.sunt mulieris & suorum hæredum etiã ab intestato per l.51.tau.Iocalia autem sunt mariti cum distinctione de qua in d.l. 52. & per illam legem intelligitur l.3.ti.11.par.4.de qua per Io. lupum in d.repe.rubri.col.6.§.3. num.5. nec obstat uerbum appositum in d.pragma.ni en otra cosa quia dictio alia est repetitiua similium. ut dictum est num.79.& cum sit facta mentio in d.pragma.de vestibus & Iocalibus & de illis intelligenda ut euitetur legum. correctio. Et nota quod dictum est arram non posse excedere decimam partem bonorum quæ intelliguntur nisi.

Alias contractus arrarum sit iuratus secundum Alexand.cons.27.uo.1.& Segu.in l.1.§. si uir nu. 138.ff.de acqui.posse.& Io.lupus in d. reper.Ru. col.101.§.24.sed Rodericus Guarz.in l.1.di delas Arras. q.3.fo.ll.32.tenet non firmari iuramento promissionem. per l. vi.li.3.foro iudi.incipi. mu ctias vezes quæ opinio corroboratur per d. Alci. in c.cum contingat nu.134.de iur.iuran. ubi dicit

quod quoties per statutum annullatur contractus & iuramentum:quod iuramentum nullum robur contractui præstat quominus saltem compellatur recpiens relaxare iuramentum ut in expresso tenet Fed. de senis con.272.& d.l.6.fuit sancita p omnes prelatos Hyspaniarum in consi.4.toletano Honorio papa primo & Sisuando rege Hyspaniæ & Gallaciæ. & sic non potest dici statutum laicale: nec est faciēda uis in potestate statuentium quæ dictum Io. lupū torquet & cogitandum reliquit sed præsuposita l.1. tau. quæ præter partitas, ac ordinamenta,ac pragmaticas omnes alias ll.repellit: nec standum esse foris declarat nisi quatenus sunt in obseruantia: nulli dubium est d.l.6 nullum robur obtinere & dicentem esse in obseruantia;incumbit onus probandi, ut in simili determinat d.Rode.in prohe.folio 2.& 3. non tamen ita exactè sicut consuetudo ubi ponit duas limitationes prima,si esset notoria obseruantia alicuius l. fori.quia tunc sufficit proponere ac alegare notorietatem licet non probetur; ut per Bal.in l.generaliter .C.de epis.& cle.secunda, si testes non recordētur casum accidisse secundum Cin.in l.2.C. quæ sit longa consue. sed contra Roderi.in quantum dicit quod dicenti esse in obseruantia incumbit onus probādi est l.4.ti.1.li.5.ordi.in si.loquēs de l.2.ti.li.3.fo.ll.in qua cauetur quod soror quæ est in potestate fratum, si matrimonium contrahit priuatur Hæreditate & in d.l.4. disponit ꝙ dicta l.2.obseruetur dicens no enuargante que porluengo tienpo no aya sido usada. pues por otras nuestras leyes non fueron. Reuocadas,& sic dicens quod non sit in usu ille debet probare cū ll.

semper

ſemper ſint in uiridi obſeruantia l. arriani .C. de hære.Domini,in c.1 .de conſti.in 6. Panor.in ca. Iohannes de cle.coniu.& Feli.in c.i.dę tregua.& pace & ui.l.4.ti.4 .li..1 .ordi.

Nota quod dictæ arræ de quibus loquitur d.l. 50.non confiſcantur ex delicto mariti l.3.ti.8 .lib. 8. ordi. & proprietas illorum debet reſeruari filijs primi matrimonij . ſi maritus ſecundo nupſerit Fran.cremon. in ſin.172.& l.23.ti.11.par.4.& l.26.ti.73.par.5. Et de iſtis arris ui.in uerbo pœna.

143 ¶ Archiepiſcopus poteſt delegare conſecrationem Aepiſcopi Alci.in c. quod ſedem de offi. ordi.communem dicit.

144 ¶ Archiepiſcopus poteſt uiſitare Diœceſim ſuorum ſuffraganeorũ etiam non data negligẽtia ſuffraganei . Fran.de Aret.in c.ſicut olim, de accuſat.num.13.communem dicit approbatã gloſ. ibi ex tex.c.fin.de cenſi.lib.6.

145 ¶ Archidiaconus, nec alius prælatus inferior non poteſt imponere nec petere charitatiuum ſubſidium niſi hoc habeat ex priuilegio uel cõſuetudine Boe.deciſ.133.nu.2 comunem dicit.& ui. in uerbo charitatiuum.

*§ Concor.cum l.8 .ti.23.par.1.quę loquitur de charitatiuo ſubſidio.

146 ¶ Argumentum a contrario ſenſu non ſolum ſumitur in legibus ſed etiã in contractibus bonæ fidei & ſtricti iuris, & in ultima uoluntate, & in mandatis,& in reſ.Cur.iun.in l.1 .nu.59.ff.de offi. eius cui. man. eſt iuriſd. communem dicit.

147 ¶ Amplia in ſtatutis,idem nu.85 .cõem dicit.

148 ¶ Limita iſtam ampliationem ſi reſultaret cor

rectio iuris communis idem num.86.& in consi. 93.num.4.communem dicit.

149 ¶ Restringe istam limitationem si aliàs statutũ de nihilo seruiret in sensu directo: si argumentum a contrario sensu non sumeretur, idem Iuni.consi. 93.num.6.communem dicit.

150 ¶ Fallit primo dicta regula generalis nisi sequeretur àliqua turpitudo si sumeretur argumentum a contrario sensu. idem Iuni.in d.l.1. ibi secũda datur generalis limitatio communem dicit.

151 ¶ Fallit secundo si resultaret correctio legum. idem ibi communem dicit.

152 ¶ Argumentum de contractibus ad ultimas uoluntates ualet. Cur.Iuni.consi.171.num.3.communem dicit.

Arrogato descendente qui institutus est a patre, & ab arrogante, substitutis diuersis, uel sine substitutione substitutus a patre naturali, uel hæres patris ab intestato succedit in bonis patris naturalis: substitutus ab arrogante uel eius hæres ab intestato succedit in bonis arrogantis Ias. in l.arrogator num.39.ff.de adopti.communem dicit.

153 ¶ Ascendentes possunt per statutum priuari legitima in totum. Io. de Ripa. de legi. respon.7. num.fi.communem dicit in legitima descendẽtiũ ui. infra in uerbo legitima numer.65.

154 ¶ Assertioni illius statur cum aliquid permittitur cũ causa quod sit causa Bello.con.49. nu. 12. communem dicit.

155 ¶ Assessorem imperitum, eligens tenetur & obligatur ex sententia iniusta, Cur.Iuni.in Ru.de offi.eius cui.nu.25.ff.communem dicit.

156 ¶ Attentata post appellationẽ iuditialem sunt omnia

omnia reuocanda: poſt appellationem autem extraiudicialem ſolum ea quæ ſunt contra appellationem. Deci. in c. bonæ numer. 18. de appellat. communem dicit.

157 ¶ Atteſtationes non publicatę, etiam inter eaſdem perſonas coram alio iudice, non probant Feli. in c. cauſamque nu. 13. de teſtibus comunem dicit: etiam ſi iudex coram quo producuntur ſit ſecundæ inſtantiæ Alexand. conſi. 82. nu. 20. uol. 3. communem dicit quem refert Addi. Feli. in d. ca. cauſamque.

158 ¶ Auocatio cauſæ facta per Papam, operatur quod facta per iudicem etiam ignorantem aduocatione non ualeat Io. de ripa in c. cũ. m. de conſt. num. 96. communem dicit.

159 ¶ Intellige ſi fiat motu proprio papæ. ſecus tamen ſi ad petitionem partis, idem ibi cōem dicit.

160 ¶ Auocatio cauſæ dicitur eo ipſo quod Romanus pontifex incipit cognoſcere; idem Ripa. ibi num. 197. communem dicit.

161 ¶ Authoritas doctorum ſolum eſt probabilis & non neceſſaria. Cur. iuni. conſi. 160. num. 4. & conſi. 136. nu. 8. communem dicit.

162 ¶ Authen. quas actiones. C. de ſacroſanctis eccleſijs habet locum in quolibet loco pio uel villa Cur. iuni. conſ. 174. num. 38. communem dicit.

163 ¶ Authe. ſacram ẽta puberũ C. ſi aduerſus uen. habet locum in donationibus. Cur. iuni. conſi, 141. uum. 2. communem dicit, & ante eum Dec. conſi. 181. col. 2. in princ.

164 ¶ Auus excludit in ſucceſsione neptis fratres non utrinque coniunctos Bello, con. 24. in princ. communem dicit ex gloſ. in l. i. ff. de iur. & fac.

igno.

igno.in uer.potiorem.

*§ De iure regio quicumque aſcendes excludit fratrem defuncti per l.7.tau.

165 ¶ Auus poteſt hodie pupillariter ſubſtituere nepoti preterito ex filio emancipato, cõem aſſerit Franc. Rip. in.l.ij.nu.31. de vulg. & pupil.

B

1 BAptiſmus tollit omnem pœnam ſpiritualem non temporalem communem dicit Io. de Anna.in .c. de his colu.2.de accuſat. & Dec. conſi.130.num.2.

2 ¶ Baptizatus baptiſmo Ioannis, iterum deberet baptizari baptiſmo Chriſti. Prępoſ.in cap.dedit baptiſmum 1.q.1.dicit communem.

3 ¶ Banniti noſtri temporis ęquiparantur relegatis Cur.iuni.con.182.num.8.Alexan.in l. ex facto.ff. ad trebel.communem dicit.

4 ¶ Bannitus licet per ſententiam poſsit occidi: nõ tamen infra tempus, cum agitur contra bannum, uel ſententiam per uiam nullitatis uel appellationis: Iaſ.in l.poſsidere.§. ſi ſeruum quem nu. 8.ff. de acquir.poſſe.communem dicit.

5 ¶ Bannitus non ammittit ea quæ ſunt iuris ciuilis: ſed ſolum ciuitatis iura illius in qua eſt bannitus: Cur.Iuui.conſi.182.nu.4.communem dicit.

6 ¶ Amplia iſtam communem etiam quo ad bona exiſtentia in illa ciuitate. Gozad.in conſi.96. nu. 7 commnnem dicit.

*§ De iſtis bannitis & relegatis uid.l.3.cum ſequentibus.ti.18.par.4.

7 ¶ Barbarius de quo in l.barbarius.ff. de offi.præto.

to. nec liber, nec uerus prætor fuit: Iaso. in d.l. barbarius nu. 1. & 19. & 23. communem dicit

8 ¶ Beneficiatus contrahens matrimonium, ipso iure perdit benefitium. Coua. in epi. 4. ca. 6. §. 4. num. 4. & per Raue. in compe. iuris de cle. coniuga. communem dicunt.

9 ¶ Intellige dictam communem in matrimonio de præsenti: secus tamen in sponsalibus de futuro. Panor. in ca. i. de cler. con. communem dicit

10 ¶ Beneficium si permutatur irrequisito patrono: tenet permutatio, licet ueniat annullanda; Bertran con. 193. uo. 2. nu. 2. communem dicit.

11 ¶ Beneficia in dubio cēsentur realia Bello. con. 20. nu. 8. communem dicit ex Bart. in l. fi. ff. de ser. lega. & Decius consi. 262.

12 ¶ Binubis mulier secundo nubens licet euitet pænas: non tamen introductas in fauorem filiorum Deci. consi. 83. & 230. & Io. duran. in arte te stan. ti. 6. cau. 18. Io. nico. in consi. de secun. nupti. & Io. de garro. in l. 1. C. de secun. nupt. num. 72. & Deci. in c. ecclesiæ sanctæ Mariæ num. 35. de constit. communem dicit.

13 ¶ Beneficiū ecclesiasticum si uni conferatur, & iterum secundo, præfert prior, Et si secundus adeptus sit possessionem. Couar. in resoluti c. 16. lib. 13. cōem ait ex Dyn. in reg. prior, de reg. iur. l. 6.

14 ¶ Ex quo priuatur successione filij impuberis, si contraxit non petito tutore ante contractū matrimonii. Io. Nico. in d. consi. 1. num. 2. communem dicit.

15 ¶ Fallit primo si contrahat de licentia uiri: quia euitat omnes pænas binubentis: Io. cora. in li. 3. miscel. c. 1. nu. 12. comenem dicit, quam intellige,

ge, si non habeat filios: quia eorum requiritur etiam licentia. Io. Cora. in l. filium quem nu. 30. cum sequen. C. fami. hercis. sed tamen Io. de Ripa in l. feminæ de secun. nupti. C. nu. 19. & Dec. in d. c. ecclesiæ sanctæ Murię nu. 35. de consti. indistincte. communem dicunt.

16 ¶ Fallit secundo, quia licet mulier teneatur reseruare proprietatem bonorū lucratorum in primo matrimonio prouenientium ex bonis mariti præmortui: non tamen bona illa quæ prouenerunt ex donationibus factis ab extraneo. Io. de Ripa in d. l. fæminæ nu. 52. communem dicit: etiā si contemplatione uiri facta sit. Deci. in d. cap. ecclesiæ santæ Mariæ num. 35.

17 ¶ Fallit tertio, si mulier instituatur hæres a filio nō facta differentia si contraxit matrimonium secundum, ante uel post mortem filii succedit cum aliis filiis. Io. Garro. in authen. ex testamento nu. 5. & 13. de secun. nupti. communem dicit.

18 ¶ Fallit quarto, in successione Aui. quia licet mater priuetur successione filiorum: & tenetur reseruare proprietatem filijs quæ prouenerunt a patre non tamen extenditur ad bona quæ ab auo prouenerunt filijs, Io. de garro. in d. authen. ex testamento nu. 27. communem dicit.

19 ¶ Fallit quinto, si nō superest aliquis filius ex illo matrimonio: quia tunc in omnibus succedit, etiā quo ad proprietatem. idem nu. 46. cōem dicit.

20 ¶ Amplia illam communē in qua cauetur quod mulier tenetur reseruare filijs primi matrimonij omnia lucra. quæ ad mulierem. peruenerunt ex primo matrimonio: quod in tantum est uerum: quod licet abstinuerit se a tertiis nuptiis: lucra habita

habita ex secundo matrimonio licet ad filios primi matrimonij pertineant omnia lucra illius matrimonij, nihilominus filij primi matrimonii succedunt una cum filijs secūdi in lucris habitis ex dicto secundo matrimonio. Io.Nico.in l.generaliter num.13.C.de secun.nupti.communem dicit.

21 ¶ Amplia secundo, istam materiam quod non solum mulier secundo nubens incurrit in pœnas introductas in fauorem filiorum: sed & mulier luxuriosè uiuens incidit in omnes pœnas binubentis, tam in illis quę sunt sublatæ: quam in istis, si adsunt filij primi matrimonij. Io.Nico.in d.l.generaliter num.15.communem dicit.

Plus dicit.l 9.ti.12.li.3.fo.ll.quodsi mulier luxuriosè uiuit post mortem mariti: perdit donationem factam ei per maritum. & l.5.ti.4. lib.5. ordi.dicit quod perdit omnia acquisita durante matrimonio, etiam si non sit additum per maritū quod castè uiuat. Io.lupus in repe.rub.de dona. inter uir.& uxo.col.370.§.67.nu.4.de quibus per d.Io.lupum in d.rub.col.36.§.11.nu 5.& in col. 369.§.67.per totum. Quid tamen de tutela, uel de dote, & quid de succesione filiorum mariti descendentium ab intestato? de dote tractat Pau. Castrensis in l.sororem.C.qui ut indig.& Iaso.in l. fideicommissum.C. de fideicommis. & Feli. & Deci.in cap.pastoralis, de iudi.Alci.in trac. præsumpti.re 2.pre.9. & Boe. q. 338. Panor. in cap. vxoratus de conuers.coniu.Io.lupus in repe.rub. col.369.§.67.num.6. Ludo.Ro.Sing.311. ex quibus elicitur hæc conclusio. Mater uitam in honestam agens post mortem uiri, perdit dotem de rigore: secus tamen de æquitate, paraphernalia,

&

& lucra quęcumque de bonis mariti prouenientia ex æquo, & iusto deperdit. quo ad tutelam, uid. Io. de Garro. in d. authen.eisdem de secun. nupti.C.nu.19.& 20.& Boe.in d.q.338.ex quib' fac couclusionem mater meretricando, uel fornicando post mortem uiri perdit tutelam filiorum. De successione. uid.Pau.de castro in l.omnem. C.ad tertulli.& Bal.in marga.in uer.mater.& Io. de garro.in authen.ex testaméto de secun. nupti. num.30.& Cifonta.in l. 6.in deci.tau. & Hypo. sing.688.ex quibus resultant conclusio & correlaria sequentia.

Mater luxuriosè uiuens post mortem mariti, infra uel post annum luctus, priuatur successione bonorum prouenientiũm a patre filijs descendentibus ante pubertatem, ex quo sequitur quod filijs descendentibus post pubertatem nõ priuatur mater succcessione eorum. Sequitur & secundũ: quod mater non priuatur successione bonorum per filios acquisitorum aliunde quam ex bonis patris etiam si mater meretricetur.

22 ¶ Amplia tertio, ad maritũ quia dictæ pænæ ita astringunt maritum, sicut mulierem: Deci. con. 230.& 87.& Io.duran.in arte testan.ti.6.cau.18. communem dicit.

23 ¶ Maritus secundo nubens, filijs stantibus primi matrimonij, priuatur proprietate omnium bonorum ad eum deuolutorum titulo lucratiuo ex bonis mulieris prædefunctę. Io.Nico.in l. generaliter nu.8.C.de secun.nupti.Io.de Ripa in l. fæminæ.§.illud de secun.nupti. num.1.C. communem dicit.

* § Concor.cum ista communi l.15.tau. & nota istã

communem

communem in quantum dicit lucratiuo titulo: secus tamen in bonis lucratis durante matrimonio, quia de his tam uir,quam uxor possunt disponere cum habeant dominium, & possessionem soluto matrimonio illorum l.14.tau.de qua.vid.per Bal. in l.fi.C.de bonis mater, & segu.de bonis lu. constante matrimonio num.86.

24 ¶ Ex quibus maritus succedens uni ex filiis primi matrimonij, tenetur reseruare deuolutam successionem aliis filijs superstitibus ex primo matrimonio. Io.Nico.in d.l.generaliter. num.9. communem dicit.

25 ¶ Item si maritus lucratur certam partem dotis ex statuto & transit ad secunda uota tenetur reseruare partem illã filijs primi matrimonij. Io.Nic. in d.l.generaliter num.38.& Io.de Ripa in l. fœminæ eo.tit.num.47.communem dicit.

26 ¶ Nota quod si pater alienat bona quæ tenetur reseruare filijs primi matrimonij: & filius superstes instituatur hæres uniuersalis per patrem, cũ teneatur de euictione; non uendicat rem alienatam Io.Nico.in d.l.generaliter num.33.communem dicit & uid.in uerbo filius.

27 ¶ Amplia istam communem etiam quo ad legitimam: cum legitima non sit nisi deducto aere alieno. Io.Nic.ibi nu.32.in 2.par.communem dicit. ex glos.in l. cum a matre .C. de rei. uendi. quàm intellige si pater tenetur de e uictione: alias potest repetere filius contra factum patris idem ibi num.33.communem dicit ex Bar.Angel.Paul. & Corne.in l.fi.§.in computatione de iur. delib.C.

* § Nota istam cõmunem & secundum eum intel. l.23.ti.13.par.5.

Maritus

28 ¶ Maritus binubis qui tenetur reseruare bona filiis primi matrimonij:non tenetur satis dare de eis conseruandis. Io.Nico.in d.l.generaliter nu. 19.communem dicit. & intelligit communem, si est soluendo.

*§ Nota istam cõmnnem ad intel.l.15.in deci. tau

29 ¶ Maritus binubentis qui ex forma statuti lucratur certam partem dotis. non habebit, filijs primi matrimonii stantibus. nisi eam partem que uni ex dictis competit. Bertran.in l.hac.ædictali. de secun.nupt.C.nu.20.communem dicit.

30 ¶ Fallit nisi aliud de mente statuti comprehendatur; idem nu.21.communem dicit.

31 ¶ Nota quod illud aufertur marito ex dispositione l.hac.edictali non est mere legitima, sed est pæna. quam filii lucrantur ex illa l.idem num. 10.uers.ita tamen communem dicit.

32 ¶ Item nota quod per statutum potest derogari legi hac ædictali, ubi maritus habebit plusquam unus ex filiis superstitibus: idem Bertran.nu.81. communem dicit.

33 ¶ Bigamus non est qui contraxit cum corrupta ab eo Panor.in c.cum te.de cleri.coniug.communem dicit.

*§ Concordat cum l.35.ti.5.par.1

34 ¶ Bona alicuius non sufficere ad soluendum debita, probat per modum traditum per glo.in l.cũ de legi.ff.de proba. etiam si agatur de magno præiudicio.comunem afferit Io.Fran.a Rip.in l.si constante nu.18.ff.sol.matr.

35 ¶ Bona mariti non sunt tacite hypotecata pro alimentis vxoris. Roma. consi. 454. communem dicit

Bona

36 ¶ Bona paraphernalia si sunt in dominio mariti soluto matrimonio, condici possunt: si autem dominium non est translatum in maritum cum sint in bonis uxoris, soluto matrimonio uendicantur, Cur.Iuni.consi.93.num.12. communem dicit.

*§ Nota istam communem ad intell.l.17.ti.11, par.4.

37 ¶ Bona dotalia si alienentur per mulierem constante matrimonio etiam de consensu uiri alienatio est nulla. Rod.suarez.in l. i. ti. delas arias. fo, 40. col. 2. communem dicit quam intelligit nisi confirmetur morte, quem ui.

38 ¶ Bona subiecta fideicommisso pro restitutione dotis alienari possunt. Deci.consi.119.in princi. Et hoc etiam si obligatio restitutionis dotis facta sit post fideicommissum, ibid. col. 11. uersi.hoc probatur.

39 ¶ Bona fides requiritur in præscriptione triginta annorum. Deci.consi.267. communem dicit.

*§ Nota istam communem cum sequen. ad intel. l. 63.tau.quæ loquitur in præscriptione trigenaria.

40 ¶ Bona fides semper præsumitur in possessore, et absq; titulo ubi ius nō cōtracit Balb.in l.cellus. de usuc. par.3.uersi.tertia habet,cōclu.nu.9.cōem dicit nisi contrarium probetur. Coua. in regul. possessor de re. iur.ti.6.§.8.nu.2.par.2.communē dicit ex glosa in.c. si diligenti de presen.

41 ¶ Fallit nisi appareat aliàs antiquiorum possessor: idem in 4.conclu. communem dicit & illam tertius non potest opponere.

42 ¶ Restringe istam limit. si possesio secunda durauit per triginta annos: quia præsumitur bona fides, idem in d.l.cellus communem dicit.

43 ¶ Amplia iſtam reſtrictionem etiam ſi poſſeſſor trieñalis ingreſſus ſit poſſeſsionē propria authori tate. idem Coua.in reg.poſſeſſor par.2.§.8.nu.3. communem dicit ex Bar.in l. ulti.C. unde ui.

44 ¶ Bona futura non ueniunt in alienatione bonorum. Cur.Iuni.conſi.199.numer.15. communem dicit.

45 ¶ Bonorum poſſeſsio nō eſt mixti imperii.Cur. Iuni.in l.1.nu.32.ff.de iur. omni. iu. communem dicit.

46 ¶ Bonorum poſſeſsio poteſt delegari: idem ibi communem dicit.

47 ¶ Bonorum poſſeſsio, unde liberi, non agnita tranſit ad deſcendentes. Alexan. conſi.20. uol.1. & in l. emancipata .C.qui.admi. communem dicit quem refert Io. duran. in arte teſtan. ti. 11. cau.14.

C

1 CAducitatis pæna ſolum habet locū uolente domino. Cur.Iuni.conſi.110.num.23.communem dicit.

2 ¶ Calumniari uidetur qui non probat. Præpo.in c.ſi quemquam .§.notandum num.7. 2.q.1. communem dicit.

3 ¶ Charitatiuum ſubſidium ſi petatur per Epiſcopum: & ſubditi dicunt non adeſſe cauſam rationabilem ad ſoluendum: ſunt eligendi arbitri: ut de cauſa cognoſcant. ſi tamen ſubditi conquerantur de Epiſcopo quod ipſos Grauat ſine rationabili cauſa: metropolitanus iudex erit. Remigi. de charita. ſubſidi. q. 6. in fin. communem dicit.

Nota

4 ¶ Nota quod cum agitur de charitatiuo subsidio: plenariè est cognoscendum. Remigi. ibi in q. 7. communem dicit.

5 ¶ Charitatiuum subsidium non potest remitti.idē q.42. communem dicit.

6 ¶ Charitatiuum subsidium quod in totum non petatur: non præscribitur. idem q. 50. communem dicit.

7 ¶ Charitatiuum subsidium debet solui per illum qui fructus percepit. Et non per nouum possessorem idem q.59.communem dicit.

8 ¶ Charitatiuum subsidium non exigitur a monasteriis. idem q.34.communem dicit.

9 ¶ Charitatiuij subdij exactio est de iure diocesano. idem q.14.communem dicit.

10 ¶ Capituli consilium, & non consensus requiritur in postulando per Episcopum charitatiuum subsidium. idem q.32.communem dicit.

11 ¶ Cambia dummodo non excedant communem consuetudinem sunt licita. Ias.in l.1.num.39. de summa trini. communem dicit.

12 ¶ Canon si personaliter concedit dispensationē ex hoc uidetur concessa dispensatio etiam in delictis grauioribus adulterio. Franc. Aret. in c. atsi clerici.§.de adulteriis nu.13.de iudic. commuuē ait ex Io.And.in c.dilectus, de tēpor.ordinat.

13 ¶ Canonicus non potest agere pro canonico sine mandato. Io.de Ripa.in c.cum in num.61. de consti.communem dicit.

14 ¶ Canonum computatio in gradibus consangui nitatis est aspicienda in utroq; iure. Coua.in epi. 4.c.6.§.5.num.8.communem dicit.

15 ¶ Capitulū potuit de locato non debet extendi

ad fæudum: cum loquitur in Emphiteusi Deci. consi.138.num.5.communem dicit.

16 ¶ Capi.pastoralis, de exceptioni, non solum habet locum in dilatoriis exceptionibus sed etiam in prætoriis: quia iudex potest assignare tempus ad illas proponendas. Ias.in l.pro tribunali num. 26.de re iud.ff.communem dicit.

§ De iure regio est taxatum tempus infra quod dictæ exceptiones tam peremptoriæ, quam dilatoriæ sunt proponendę. tam per l.2.ti.6.lib.3. ordi. quam per l.8.in ordi.de Madrid.in pragma.Et nota circa d.ll.dictum notabile. Ias.in l.2. num. 23. de re.iu.ff.quod iudex non potest abreuiare dictũ tẽpus, & de istis Excepti.uid.in uerbo exceptio.

17 ¶ Capitulum reintegrandę datur contra singularem successorem. possidentem cum titulo, & bona fide. Io. Cora.in.§. nihil commune uers. expeditur nu.66.ff.de acqui.posse.communem dicit, & Rip.in l.rem quæ nobis num.27.inquit ita communiter tenere tam Legistas, quam Cononistas.ff.eod.

18 ¶ Amplia dictum capitulum etiam contra titulo possidentem. Io.de Ripa de le. li.1.respon.1. nu.83.communem dicit.

19 ¶ Amplia secundo,d.c.non solum pro recuperãda possessione. rerum immobilium, sed etiam mobiliũ. Ias.in l.remquę nobis.ff.de acquir.posse.num.19.communem dicit.

20 ¶ Amplia tertio, non solum. pro rebus ecclesiæ:sed etiam laicorum competit remedium illius c.Io. Cora. in.§. nihil commune uers. expeditis num.68.ff.de acquir.posse. communem dicit. & Ripa.in.l.remquę nobis nu.25.ff.eod.

Limita

21 ¶ Limita dictum c. si concurrant titulus, possessio, ac bona fides: quia tunc contra singularem nõ competit. Io. de Ripa in c. 8. de dona. in fi. commu nem dicit. de quo per Panor. in c. ad sedem de re sti. spol. & Alexan. in consi. 91. uol. 5.

22 ¶ Captatoria uoluntas ad pias causas ualet: magis communem dicit: Alex. consi. 14. col. fin. num. 9. lib. 1.

33 ¶ Causa uel credulitas iusta excusat a pęna. Cur. iuni. consi. 132. nu. 11. communem dicit.

24 ¶ Causa non præsumitur in dispensatione princi pis contra ius gentium. Alci. de præsump. re 3. præsum. 8. communem dicit.

25 ¶ Causa in qua agitur ad pænam applicandam parti: etsi agitur pro delicto: dicitur ciuilis. secus si pęna applicetur fisco. Ias. in Rub. de iud. ff. num. 2. communem dicit

26 ¶ Causa mæri, & mixti imperij non potest dele gari propter infirmitatem Anto. de tremo. in addit. ad bona, in pra. excepti. in rub. de impe. & exce. quæ contra res. in uerbo profisci. nu. 7. communem dicit.

* § De iure regio ordinarius non potest delegare causam in quam uenit imponenda pęna capis, uel mutilationis membri, uel in causam status, nisi sit absens: de Mandato regis. & tunc delegatus cognoscit in causa usque ad sententiam: & super sedit usque ad aduentum ordinarii qui causa decidat li. 18. ti. 4. par. 3. & uid. in uer. delegari nu. 37.

27 ¶ Causæ minimæ quæ dicantur: relinquuntur arbitrio iudices. Ias. in l. imperium num. 32. ff. de iu. omni. iudi. communem dicit.

29 ¶ Cautio, uerbum quando est prolatus à lege

 ciuili:

ciuili: intelligitur de nuda prommissione: si autē a lege prætoria, est cum pignore, aut fideiussore Ias.in l.sancimus. num.1.C.de uerbo.signi.communem dicit.

30 ¶ Cautio, cum est prestanda de consilio sapientis: simpliciter non adiecto quod prestet idoneū, uel sufficientem, uel similem non tenetur prestare fideiussorem, aut pignus nec sapiens hoc potest declarare. Ias.in d.l.sancimus. nume.4. communem dicit.

31 ¶ Cautio quę est præstanda. per usufructuarium non potest remitti a testatore. Ias.consi.40.uo.1. communem dicit.

*§ Nota istam communem ad intel.l.21.& 22, ti.31.par.3.

32 ¶ Cedens bonis non liberatur ab obligatione naturali, nec ciuili sed competit exceptio. Anto. de tremo.in addit.ad bona.in practi.exceptio.ru. de impe.excepti.quæ contra ref.nu.10. in uerbo fecerit communem dicit.

* §. No.istam communem ad intel.l.1.ti.5.par.5.& uid.in uerbo condemnatus.

33 ¶ Cessio ex causa donationis non insinuata, est nulla. Cur.iuni.consi.126. num.14. communem dicit.

34 ¶ Cessionarius agens suo nomine non teneē a principio facere fidē de cessione communiter. ita teneri dicit Alex.in l. Aristo.ff.de acquir. hæred.refert Dec.consi.301.nu.1

35 ¶ Censualista canonem non soluens non priuatur censu.Deci.conf.138.nu.5.communem dicit.

36 ¶ Certioratio non requiritur aliqua cum contrahitur, cum minore iuramento mediante. Io. Mau.

Mau.in trac.de resti.in integ.c.114. & Ias.in authen.sacram.num.56. C, si ad uer. uendi. communem dicit.

* § Nota istam communem ad intellectum .l. 3.ti. 12. par.5 .ubi dicitur quod si mulier certioretur non iuratur uelleiano.

37 ¶ Citatio est fundamentum ordinis iudiciarii, tam in diffinitiua, quam interlocutoria: quæ parit præiuditium parti. Anto.de tiemo in addit.ad bona. Cur.in prac.de excepti.in rub. de impe. execu.nu.17.in uerbo alii casus, communem dicit.

* § Concor.cum hac communi prohe.ti.7.par.8.

38 ¶ Amplia cum Papa committit cum clausula si constiterit, uel si ita compereris: aliàs est nullũ, quicquid fit. Ias.in l.certum est nu.19.C.unde legi.communem dicit,

39 ¶ Amplia secundo, in inhibitione facienda per iudicem appellatiouis: quia non potest fieri sine citatione partis. Ias.in l. nequicquam. nu. 31.ff. de offi.præto.communem dicit.

40 ¶ Amplia tertio, in dispensatione faciẽda in præiuditium agnatorum ad aliquem actum. Coua.in epi.4.c.88.§ 8.num.5.communem dicit.

41 ¶ Restringe primo istam ampliationem in legitimatione facienda per patrem: quia tunc non requiritur citatio agnatorum: Cur.iuni.consi.75. & Ias.consi.10.uol.3.& idem Cur. consi.157.nu. 3.& Coua.in d.epi.quarti.c.8.§.9.num.7.commu uem dicunt.

42 ¶ Restringe dictam restrictionem quò ad excludendum substitutum, quia requiritur citatio. Deci.con.85.& Coua.in d.§.9.nu.8. communem dicit & uid.in uerb.legitimatus num.73.cũ.sequen.

43 ¶ Restringe secundo, dictam tertiam ampliationem: si facta per mortem patris, appareat uoluntas princicipis uolentis legitimatum succedere in hæreditate: cum præiuditio successorum quia tunc ualet etiam ipsis non citatis. Ias. in l. gallus. §. & quid sit tantum. ff. de liber. posthu. communem dicit.

44 ¶ Restringe hanc restrictionem si iam sit adita hæreditas per successorem: quia opportet citare adeuntes. Coua. in d. §. 9. num. 9. communem dicit ex Ruino. in d. §. & quid si tantum.

45 ¶ Fallit primo, dicta communis nu. 6. in absolutione iuramenti ad effectum agendi: quia non requiritur citatio. Alci. in c. cum contingat nu. 124. de iur. iuran. communem dicit. sed si petitur absolutio ad effectum dissoluendi contractum ex toto, citatio requiritur. idem Alci. ibi magis cōmunem dicit.

46 ¶ Fallit secundo si præiuditium sit minimum. Ias. in l. necquicquam. ff. de offi. præto. nu. 23. cōmunem dicit. uid. triginta & unam limitationem ad dictam regulam. in specu. aureo per Rober. maran. in sexta par. in primo membro iudi. a prin. usque ad num. 38. & uid. quindecim supra centum per Nice. in concor. glos. cons. 52.

47 ¶ Citatio præsumitur interuenisse etiā si in sententia non sit facta mentio de citatione. Ias. in l. si se obtulit. §. condemnandum. nu. 8. ff. de re iudi. communem dicit.

48 ¶ Amplia primo in antiquis quæ excedunt metam triginta annorum; Bello. consi. 49. communem dicit.

49 ¶ Amplia secundo, in ingrossatione instrumēti in

in antiquissima ingrosatione præsumitur citatio Boe.dec.37.num.8.communem dicit.

50 ¶ Citatio domini, quod dedit procuratorem ad causa, non facit eum contumacem, ueram, & cõmunem testatur Rip.in.l.Furioso col.2.nu.10. ff.de re iudic.

51 ¶ Citatio in casibus, in qubus non requitur: si tamen fiat minus solemnis: tenet actus. Anto.ni ce.in concor.glo.concor.52.in fi.communẽ dicit.

52 ¶ Citatio ad omnes actus, etiam a diffinitiua, operatur quod non sit necessaria alia citatio: etiã si citatus non sit de longinquis partibus. Iasre. Balbus decis.42.communem dicit. Intellige istã communem quando daretur contumatia partis, & fuerit cominata sententia. ut per Nice.ubi supra limit.decima.

53 ¶ Citatio prima potest incipere a procuratore Ias. in l.eum qui. numer.1. C.de procu. communem dicit.

54 ¶ Fallit in uniuersitate quia citatio prima debet fieri in collegio, seu. uniuersitate. Balbus decis.80.communem dicit.

55 ¶ Citatio in criminalibus, debet fieri. de commissione iudicis: aliàs est nulla. Mar.Ant.in trac. de ind.nu.334.commuuem dicit.

56 ¶ Citatio inualida, conualidatur per comparitionem subsecutam Balbus de pres. in 2.specie. 2. par.6.par.princ.q.1. communem dicit.

57 ¶ Amplia istam comunem etiam si nulla citatio interueniat si citandus cõparet sponte ualet actus Sebasti.uanti. de nullitate proces.§.quibus mod. sen.nul. re pa. nu.116. communem dicit ex Bal. Alex. in l.i.ff.de feri.

Citatio

58 ¶ Citatio non sufficit probare impedimentum: sed quod aggressus fuit, adimplere, & non potuit. Boe.decis.49.num.5.communem dicit.

*§ De iure regio tenetur excusatorem mittere l.5. ti.3.l.2.fo.ll.& sic intel.l.11.ti.7.par.3.quas intellige. ut in communi sequenti.

59 ¶ Limita si impedimentum est notorium. Boe. nn.7.communem dicit.

60 ¶ Ciuis nouus non tenetur ad collectas impositas pro debitis ueteribus. Brunus de aumento conclu.5.limita.x. communem dicit.

61 ¶ Ciuitas sine licentia superioris potest statuere. Gozad.consi.35. num. 16. magis communem dicit.

62 ¶ Clausula, rato manente pacto, ponitur in odium contrauenientium. adde. Feli. in c.intelleximus. de iudi.communem dicit.

63 ¶ Clausula, saluo iure addendi uel minuendi, non operatur quod post litem contestatam, possit aliquid addi, uel minui in libello. Iaso.in l.ædita actio num. 41.C.de æden. communem dicit.

64 ¶ Clausula, ex certa scientia principis, si expresse. non ponatur: sufficit quod apprehendatur. Feli.in cap.si quoniam de senten.exco. communem dicit.

65 ¶ Clausula, quælibet quæ potest principem retardare ad concedendum, requiritur quod exprimatur in dispensatione. Cur. iuni. consi.83. com muuem dicit.

66 ¶ Clausula, non obstante in rescripto principis operatur quod tale rescriptum ualeat etiam contra ius, etiam si auferatur ius tertio. Cur. iuni. consi.157.num.23.communem dicit.

Clausula

67 ¶ Clausula codicillaris habet uim fideicommissi: etiam testamento nullo causa petitionis: communem dicit Deci.consi.490.num.10. uers. simile non obst.

68 ¶ Clausula quod procedatur absque recusatione, etiam a principe: intelligitur de friuola. Ant. de tiemo.in addit.ad bona Cur.in practica exceptionum in rubri.de impe. & excepti. quæ contra res.nu.8.in uers.libellum communem dicit.

69 ¶ Clerici nunquam fuerunt de iurisditione laicorum: & constitutiones de hoc loquentes potius sunt declaratoriæ, quam de nouo promulgatoriæ glos.in c. imperator 96. distin. quam communem dicunt Cardi. in c. perpendimus de senten.exc.in repet.& Alci.in c. cum non ab hominibus de iudi.nu.2.

70 ¶ Amplia quod laicus non potest esse index clerici etiam in realibus nec coram eo conueniri. Anto.de tiemo.in addi.ad bona. Cur.in rubr.qui. mo.suo.nu. 39. in uerbo sub iudicibus sæcularibus communem dicit.

* § Concordat cum hac communi l.57.ti.6.par.1.nisi realia processerunt a rege uel alio potenti coram eo, uel si clericus est hæres laici, & ratione eius conueniatur, debet coram iudice laico respondere: uel si uẽdidit laico, & laicus conuenitur coram iudice laico; tenetur de euictione per d.l.57.quod planè est contra glo.in c.clericus nullus. in uer.secularem 11.q.1.& glos. in ca. si quis in ius.de re.iu.li.6.& tenet Anto.in c. quia v. de iudi.Et Ias.adijcit alios plures tenentes in authe. quas actiones nu.39.de sacrosan.eccl.C. ubi uidetur dicere hãc esse communem opi. sed iudices seculares

culares obseruant d.l.57.& uid. Ruber. in specu. aure.in 5.par.in princ.num.13.ubi dicit quod licet lis sit cepta : denuo est inchoanda coram iudice ecclesiastico & dicit magis communem, Petrus autem nunius in c.1.de exequut. manda. regij fo.15.nu.29.co.3. dicit illam l.57. intelligendã quando lis erat cepta cum defuncto, uel quia res erãt obligatæ ex noxa data a defunto, & non ita indistinctè. quæ interpretatio salua eius pace uiolat litteram: uerba legis sunt otiosi, quando el clerigo hereda los bienes del homelego ertio alguno demanda contra aquel clerigo per razon del auerque heredo, odedanon quæ uniesse hecho tenudo es el clerigo de fuzer derecho ante aquel iuzgador seglar dole furie aquel dequien hereda el auer si fuesse uiuo, Ecce enim legem non distinguentem si lis sit cepta necne : quia licet sit uerum quod quando lis est cepta cum defuncto, hæres tenẽ coram illo iudice litem finire ubi ceptum est iuditium sm communem opinionem. ut per Anto. de tiemo. in addi. ad bona. in practi.excepti. in rubri.qui.modis ad fi. uers.item non audiuntur in hærede clerico.magis communis est contraria : & sic non quadrat distinctio cũ unum, & reliquum sit prohibitum: sed est dicendum d.l. 57. respicere ius ciuile, & oppinionem doctorum antiquorum qui tenuerunt per l.hęres absens .ff.de iudi.ubi Alberi.dicit pergami fuisse conclusum clericos hæredes laici posse conueniri coram iudice laico licet contrarium sit de iure canonico, quod nota,

71 ¶ Fallit in clerico degradato actualiter : quia iudex laicus potest eum punire absque aliqua tradditione.

ditione. Alci.in d.c.cum non ab homine.. nume 108.communem dicit.

*§ Nota istam comunem pro intel.l.60.ti.6. par.1.

72 ¶ Fallit secundo, si reconueniatur per laicũ quia in illo casu iudex secularis erit suus iudex. Cur. iuni.in l.2.nu.48.ff.de iurisd.omni.iudi.communẽ dicit. concor.cum dicta l.57.ti.6.par.i.si nondata opera laicus molestet clericum ut reconueniatur per Maran.in spec.aureo par.4. dist.7. nu. 44.

73 ¶ Fallit tertio, si clericus est uassallus: quia subest domino laico: & coram eo potest conueniri de feudo. Feli.in c.cæterum nu. 3. de iudi. communem dicit.

74 ¶ Amplia istam tertiam limitationem procedere non solum si uertitur quæstio super proprietate: sed etiam super possessione. Aret. in c. cæterum num. 24. de iudic.comunem dicit ex Panor. ibi. Quam ibidem intelligit quando agitur per interdictam possessoria: secus tamen si intentatur emenda iniurię, uel damni passi, uel quando agitur criminaliter de possessione ad pænam, Tunc enim iudex ordinarius, & non dominus cognoscit ex Imo. & Moder. in d.c.cæterum.

75 ¶ Restringe istam limitationem, si clericus uassallus regis uocetur a Rege & a Papa eodem tempore: potius tenetur obedire Papæ, quam Regi Prępo.in cap.cum parati num.20.de appel. communem dicit.

*§ Nota istam restrictionem ad intel.l.24. ti.2.li.3. ordi.imponentis pænam ecclesiasticis non ueniẽtibus ad mandatum regis.

76 ¶ Fallit quarto si clericus inueniatur in fraganti delicto; quia potest capi a familia potestatis ut

tradatur

tradatur iudici ecclesiastico Feli.in ca.si uero nu. 2.de senten.exco.communem dicit.

77 ¶ Amplia istam fallentiam ad priuatum qui potest capere clericum in fraganti crimine fauore reipublicæ. Feli.in d.c.si uerò communē dicit.

78 ¶ Amplia secundo, si clericus in delictis est suspectus de fuga: potest capi, ut Episcopo suo tradatur sine metu excommunicationis, Episcopo ratum habente uerè uel fictè. Alciat.in cap. cum non ab homine de iudic.numer.94. communem dicit.

79 ¶ Amplia tertio, in creditore, quia potest capere clericum absque mandato. Alci.in d.c. cur. nō ab homine num.74.communem dicit.

80 ¶ Fallit quinto, de consuetudine regni quia princeps cognoscit de ui. & iniurijs inter ecclesiasticos l.5.ti.1.li.2.ordi. quæ habuit ortum a.c. princeps 23.q.5.& c.regum ea.causa & q. & tex. iuncta glos.in uerbo reges.in c.filiis.16.q.7.licet contra ista iura & consuetudinem. uid. tex. in c.placuit & in c.innolita 11.q.1.c.qualiter & quā do de iudic.authen.statuimus.C. de episcopis & cler.& Rota decis.840. in anti. dicens consuetudine non potest introduci quod clericus subeat iudici seculari: quibus iuribus unico uerbo respondetur quòd hæc iura generalia sunt: alia aūt specialia per reg.generi.de reg.iuris in 6. Speciale enim est in uiolentiis, & iniurijs precipuè cū superior non sit in regno, qui de illis possit cognoscere ut notat. Naua. in præfati c. cum contingat in 16.causa cum agitur de remediis in allega.in littera y.de rescri.& de dicta l.5.uid.Nuniū de obsequēdis mandatis regum c.1.nu. 25. & uid.

Guillel.

Guillel. bene in c.rainutius in par.& uxorem nu. 410.& 347.& in uerſ.abſque liberis el 2.num.45.

81 ¶ Clericum excommunicatum percutiens, incidit in excommunicationem Panor.in c.contingit el.1.de ſen.excom.communem dicit.

82 ¶ Clericus propter adulterium detruditur in monaſterium & deponitur ab officio, & beneficio. Coua in epi.4.c.7.§.7.num.19.& Epiſcopus calagu.Io.a luco. in prac. crimina.c. 79. communem dicunt.

83 ¶ Clericus ſi per inſidias interfecerit aliquem debet uerbaliter degradari, non autem actualiter: & ſic eſt intelligendus tex.in cap.1.de homicd. Franc.de Aret.in c.cum ab homine nu.80.de iud. communem dicit.

84 ¶ Clericus per ſimplicem fornicationem non deponitur. Feli.in c.at ſi clerici num.8. de iudic. communem dicit.

85 ¶ Clericus concubinatus eſt priuandus beneficio: & tenetur ad reſtituendũ fructus perceptos. Bello.conſi.56.communem dicit ex Feli.in c.poſtulaſti de reſ. & tamen. uid.conſilium Baſileum de concubinarijs.

86 ¶ Clericus poteſt torqueri Panor.in c.poſt ceſſionem de reg.iuris communem dicit.

87 ¶ Fallit, ſi non ſit diffamatus: quia etiam præcedentibus indiciis uel confeſsione non poteſt torqueri: niſi ſit diffamatus. Dec.in c.at ſi clerici. de iudi.num.9.& Hypo.in ſingu. 55. communem dicunt.

88 ¶ Clericus paruæ parochiæ poteſt diffamari Panor.in c.inquiſitionis.§.fi.de accuſa. communem dicit.

Clericus

89 ¶ Clericus habet omnia priuilegia concessa militibus armatę militię. Ias.in l.miles nu. 11.ff. de re iur.& sic non potest conueniri ultra id quod facere potest. communem dicit.

90 ¶ Clericus in patrimonialibus non gaudet priuilegijs concessis ecclesiæ nisi in casibus a iure expressis. Balbus in trac.de pres.par.5.q.5. num. 2. commupem dicit.

91 ¶ Nota quod statutum in quo cauetur quod primogenitus succedat in hæreditate paterna, etiam stantibus alijs liberis, sortitur effectum contra clericum, uel filios qui effecti sunt clerici. Io.de Ripa in li.1. de legi.respon.2.nu.2.& in respõ.6. nu.11.comnunem dicit.

92 ¶ Clericus est usufructuarius, & non usurarius de fructibus beneficij: Fran.de aret.in c.ex litteris de proba.Io.lupus in repe.rub.de donat.inter uir.& vxo. col. 355. communem dicit.

93 ¶ Intellige istam communem in uita: nam in morte est usurarius; Bello. consi.3. nu.2. communem dicit.

94 ¶ Limita hunc, intell.in beneficiato simplici: quare semper est usufructuarius. idem. Bello. nu.6.communem dicit.

95 ¶ Limita secundo, si est consuetudo in contrarium: quod semper sit usufructuarius: & quod possit testari. Bello.ibi num.9 communem dicit ex Gemi.in c.fin.de offi.ordi.& uid.latè per Nunium in respon.19.per totum. & precip.num.15. post tracta.de exequendis mandatis regum.

96 ¶ Clericus habens patrimonium sufficiens, si seruit ecclesiæ, potest uiuere de bonis ecclesiæ. Præpo.in c.illi autem 12.q.1.communem dicit.

Clerici

97 ¶ Clerici trahẽtes clericos coram iudice laico, perdunt causam per sententiam, non ipso iure, Panor. in c. si diligenti de for. compet. nu. 8. communem dicit.

98 ¶ Clericorũ appellatione, in fauorabilibus ueniunt canonici: & dignitas in odiosis non. Alcia. in l. 2. ff. de uerbo. obli. nu. 9. communem dicit.

99 ¶ Cognatio spiritualis non contrahitur per nuntium, nec per procuratorem. Coua in epi. 4. c. 6. § 4. nu. 6. communem dicit ex decis. tholo. 157.

100 ¶ Collatio bonorum nõ fit cum ascendens succedit descendenti: ut si pater succedat filio, uel nepoti. Ias. in l. si emancipata. num. 28. C. de colla. communem dicit.

101 ¶ Collatio beneficij facta cum conditione, si uacat; ualet; licet non electio. Couar. in resol. cap. 16. lib. 3. num. 2. communem dicit ex Gomes. in regula de veresim. notit. obitus q. 1.

102 ¶ Collegij ius potest remanere penes unum. Panor. in c. 2. de postul. communem dicit.

103 ¶ Collegio ecclesiastico destructo, uel quia decesserunt; omnes uel fuerunt priuati propter delictum: remanet ius, & priuilegium penes ipsam ecclesiam. secus in collegio seculari. quia non remanet aliquod ius. Panor. in d. cap. 2. communem dicit.

104 ¶ Commissio iudicis in citatione non præsumitur; Aret. consi. 33. nec præsumuntur facta. Feli. in c. 1. de iudi. conclu. 1. communem dicunt.

* § Concor. cum l. 1. ti. 2. fo. ll. & pragma. 201. in princ. quia nuntio non creditur nisi iuxta officiũ suum. Io. And. in addit. ad Specu. de citatione §. 1. in principio. & Dida. de segu. in l si ex legati

causa nu.58.ff.de uerb.oblig.

105 ¶ Communitas, seu uniuersitas non obligatur per priores: nisi eis specialiter sit commissum. Alexan.consi.135.uol.7.nu.1.communem dicit.

106 ¶ Communitas, seu concilium non potest dare immunitatem ciui. secus tamen extraneo, qui ciuis efficitur. Bello.consi.37.nu.1.& 2.communem dicit.

107 ¶ Communis opinio est tenenda nisi opinio particularis fulciatur meliori ratione. Cur.iuni. consi.63.nu.3.& consi.160.nu.12.communem dicit: pro qua est tex.in l.si quis.de condi. inde.C. ubi Imperator motus est per rationem minoris partis contra maiorē: & etiā est tex. in l.1.C.de uet.iu.enucle.uers.sed nec quare doctores imitātur aues: quia quando una uolat: omnes aliæ sequuntur. Deci.consi.481.nu.12.& more pecudū, unum sequuntur. Bellonus con.59.num.12. licet uerum sit quod opinio communis habet uim consuetudinis. Bal.in c.ne immitaris de const. Et nota quod in conflictu opinionum est illa tenenda quam sequitur consuetudo: Remigi.de charitati. subsidi. in q.an ecclesia, & clerici sint immunes in regula.240.communem dicit. & uide septem regulas per Stepha.de phedericis de interpretatione iuris. par.ulti.pagi.196.usque ad finem quarum prima est quod in conflictu opinionum illa sequatur quæ consuetudine est approbata. ut in opi.glos.l.fi.C.de dona.int.uir.& uxo.quam consuetudo approbat: etsi destruat textum.

Secunda, quando non constat de consuetudine. illa est sequenda quæ altero iure comprobatur.

Tertia, cum nec altero iure nec consuetudine approbatur:

approbatur: illa est sequenda quæ efficatioribus rationibus comprobatur, ex glos. in l. minimè .ff. de legi.
Quarta, si ratio euidens non apparet: quæ tutior est, eligitur. arg. c. iuuenis de sponsa.
Quinta, illa opinio eligenda est: quæ est fauorabilis, & propterquam res ualet, & non pereat. c. si uir de cogna. spirituali.
Sexta, quod illa opinio est tenenda: quæ aprudẽtioribus est approbata. c. in canonicis, 19. distin. ut sunt glo. in iure ciuili. Bal. in l. præcibus. C. de impuber. & Innoc. & Io. Anto. in iure canonico, legistis in materia legati, & canonistis in canonica, quia unusquisque præsumitur in arte sua l. 1. C. de ven. inspi. c. proposuisti de probat.
Septima, illa opinio est tenenda: quæ a pluribus comprobatur. arg. l. quod maior .ff. ad. municipa.
108 ¶ Commutatio summarum in odiosis non fit; secus in fauorabilibus. Ias. in. l. si idem. cum eodem ff. de iurisd. omni. iudi. num. 3. communem dicit.
109 ¶ Compensatio tollit ipso iure delictum: si opponatur, secus tamen. Ias. in §. in bonæ fidei. nu. 8. insti. de acti. communem dicit, ubi ponit aliquas limit.
*§ Ex hac potest opponi compensatio cõtra instrumentum habens executionem paratam secũdum Segu. in l. si ex legati. ff. de uerbo. oblig. num. 212. quæ facit ad intel. l. 4. & 5. ti. 8. l. 3. ordi.
110 ¶ Compensatio admittitur in deposito de expensis factis in ipso deposito glos. communiter approbata secundum. Fulgo. in l. si plures. ff. de posi. communem dicit.
*§ Contrariũ est determinatũ de iure regio per l.
 10.

10.ti.3.par.5.

111 ¶ Compensatio admittitur in alio contractu præter depositum dum tamen de facili posſit liquidari quod relinquitur arbitrio iudicis. Iaſ. in d.§.in bonæ fidei.nu.72.insti.

*§ De iure regio eſt ſublatum arbitriũ iudicis quippe qui taxatus eſt terminus decem dieriũ ad iſtam liquidationem faciendam per l.20.ti.14.par.5.

112 ¶ Compenſatio admittitur de pecunia ad pecuniam: licet pecunia ſit debita in ſpecie: Alexan. in l.ſi fundus.§.ſi ſeruus & ibi Iaſ.ff.ſi certum petatur communem dicit.

*§ Nota iſtam communem ad ampliationem l. 21. ti.14.par.3.

113 Compenſantio admittitur in commodato Panor.in c.2.de depoſi.communem dicit.

114 ¶ Compenſatio non fit de legato ad debitum, quando legatur res certa, etiam in debito neceſſario: niſi aliàs teſtator declarauerit. Duran.in arte teſta.ti.6.cau.5.num.3.communem dicit.

115 ¶ Comprommiſſum in arbitrium, & arbitratorem in dubio præſumitur proceſsiſſe ut arbitrator. Alci.in trac.de præſum.re 3.præſum.35.in fi. communem dicit.

116 ¶ Comprommitti in ordinarium tanquam in arbitratorem, poteſt. Præpo. in c. fames 3.q.7. communem dicit. & ſi comprommittatur in ordinarium, tanquam in arbitrium, ſententia erit nulla: cum ſit inhabilis. Segu.in l.1.§.ſi uir num. 160.de acquir.poſſe.ff. quæ faciunt ad intel.l.fi.in ordi.de madrid,in pragma.ubi mandatur executio fieri ſententiæ arbitri quæ eſt intelligenda. ſi aliàs arbiter erat habilis. ut notat. Bart. in l. 2.

§.præ-

§.prætor.ff.qui satis cogantur. & idem est determinatum in sententia arbitratorem per l.8. in curijs de Madrid de Anno. 1542. Et nota quod licet sit uerum quod de iure communi iudices possint esse arbitratores; ut hic patet; & in glos. sed etsi seruum.§.si quis iudex.ff.de arbi. & comprobatur in l.24.ti.4.par.3.sed per l.9.ti.de correctorijs est prohibitum ut in se non recipiant arbitramentum: & nota quod licet per dictas ordinationes non posit opponi exceptio aliqua: tamen exceptio quod compromissum non ualuit, uel nouationis, uel contrarij laudi potest opponi. ut per Bal.in l.si causam nu.4.C.de execu.rei iudic. Itē nota quod licet dispositum in d.l.solum habeat locum super iis super quibus fuit compromissum: nam aliàs laudum post Emologatum nō ualet: ut per Bal.in §.sententia de pace constan.in usu feu. allegans c.examinata de confirma.util.uel inut.tamen arbiter pro bono pacis, potest opponere manum etiam ad non deducta in cōpromisso. ut per plura deducit Corsettus in singul.in uers.arbiter. Et nota etiam aliud ad intel.illius legis: quod licet ad hoc quod habeat executionem paratam requiritur quod deducatur compromissum,& sententia,ac alia contenta in illa l.quod limitatur si aliàs sententia fuit lata. presentibus partibus, & non contradicentibus. quia tunc sufficit solum sententiam producere. ut mandetur executioni. ut per Alex.in consi.84.nu.3. & 4. uol.5. & nota aliud quod licet data sit potestas arbitris ad prorogandum terminum compromissi: tamen prorogatio debet intimari partibus. ut notat Deci.consi.39. num.2.quam communem dicit ubi dicit quod li-

cet arbitri possint procedere partibus absentibus, nihilominus partes sunt citandæ: aliàs sententia est nulla. ubi ui, plura de nullitate compromissi.

117 ¶ Conditio quæ tacitè inest: ita impedit natiuitatem obligationis, sicut expræssa. Deci. consi. 2. nu. 4. communem dicit.

118 ¶ Conditio si concipiatur in ultimis uoluntatibus quæ potuit contingere, tamen modo non potest. ut si titius uiuet qui iam tempore adiectæ cōditionis mortuus erat: reiicitur, ut impossibilis Bar. in l. 1. ff. de condi. & domo. Coua. in epi. 4. c. 3 par. 3. §. 2. communem dicit.

119 ¶ Conditio institutionis, & legati cum uerè non adimpleatur: tamen habetur pro completa ex legis dispositione, & competit actio ex testamento. Ias. in l. si mater num. 7. C. de insti. & substi. communem dicit.

120 ¶ Conditionis euentus non constituit debitorem in mora. Deci. consi. 2. num. 4. communem dicit.

121 ¶ Conditionalia uerba in fideicommisso non denotant quē a testatore uocatū ad commodum hæreditatis. Alexan. consi. 105. communem dicit.

122 ¶ Condemnatus in amputatione manus: non præsumitur in debiliori. Alci. in trac. de præs. re. 3. præsum. ulti. in fi. communem dicit.

123 ¶ Cōdemnatus per iudicem ecclesiasticum de delicto mixto potest iterum conueniri per iudicē secularem. Alci. in c. perniciosam num. 128. de offi. ordi. communem dicit.

* § Nota istam communem ad intel. l. 2 ti. 8 li. 8. ordi. & pragma. 1. in. pragma. & ad legem factam in

curijs

curijs toletanis anno. 1525. loquentem de blasphemijs. & ad intel.l.8.ti.2.li.8.ordi.contra usurarios & ad intel.l.3.ti.14.par.7. & pragma.3. de sortileg.& ad intel.l.2.ti.21.par.7.& pragma.85. de sodomiticis quæ crimina sunt mixti fori, & etiā sacrilegia sunt mixti fori. ut per Maria. in c. cum sit de foro compet.unum tamen nota quod si aliquis committit delictum cum sacrilegio, prius ecclesia de sacrilegio est satisfacienda, quam fiscus de calumnia. ut est l.104.stili. Et nota etiā quod licet iudex secularis possit cognoscere de usurarijs: est intelligendum quo ad pœnam, non tamen ad declarandū an sit contractus usurarius? cum ad eum non spectet. ut per Panor. & docto. in c.cum sit de for.compet.& Alci.in c.perniciosam de offi.ordi.nu.77. sed solum punire. quando contractus est aperte usurarius: quia licet laicus non potest se intromittere in l.canonica: tamen ad eius obseruantiam, potest imponere pęnam ꝑ glos.singu.in cle.ne Romani de electi. ex qua recipit maximum robur l.8.ti.2.l.8.& l.1.ordi.l.tau imponens pœnam contrahenti matrimonium clandestinum.

124 ¶ Condemnatus propter delictum in pœnam pecuniariam: si omnem soluerit minimo prætio dempto, debet pœna corporali affligi. Boe.dec. 349.nu.8.communem dicit.

125 ¶ Condemnatus in pœnam pecuniariam, si nō habet unde soluat: petente illo, in cuius fauorē est condemnatus: debet luere pœnam in corpore idem communem dicit.

§ De iure regio debitor cedit bonis: & ponitur in manu creditoris. ut illi seruiat per tempus de-

biti. ut in l.2.ti.8.li.3.fo.ll.& l.5.ti.13.li.5.ordi. ubi reformantur l.fo.& l.4.ti.5.par.5.etsi sunt alij creditores, ille cui tradditur: tenetur ligare eum cum circulo serico grosso ut digitum, & debitor tenetur portare eum super loram vestimenti. ut habetur in pragma.82.& idem uidetur faciẽdum in pœna pecuniaria imponenda propter delictum ut est l.105.stili. quam legem intellige in pecunia applicanda parti ex furto; ut fuit determinatum in curijs uallis oleti. Anno domini. 1538. non tamen in aliis delictis; poterit tamen iudex moderare pœnam si est pauper per l.3.ti.22.par.5. quam intellige in mulcta, secus in pœna. ut per Iaso.in l.si quis num.28.ff.de iurisd. omni. iudi. ubi de hac mater. Et uid.Panor.in c.nisi specialis de offi.dele ga.quod intellige nisi pœnalia statuta loco pœnæ. ut in habente monetas falsas: quia si non habet centum marabetinos erit in uinculis p annum ut in l.1.li.3.ti.10.fo.ll.& condemnatus in expensis litis, debet carcerari si non habet unde. soluat l.99.& 168.stili. nisi aliàs, erit salarium ad uocati quod remittitur amore dei si nõ habet: unde soluat. Nota quod sicut creditor tenetur prestare alimenta carcerato: ita & cessionarius. Segu.in l.si ex legati num.94.ff.de uerb.obli.

126 ¶ Condicitio mixta si deficit per casum mortis facit deficere legatum. cõmunem uideri ait Dec. in consi.485.num.4.

127 ¶ Conducens scienter rem propriam ab alio quasi non propriam, non perdit dominium. Alexan.in l.si aliqua num.10.ff.de acquir. posse communem dicit. & ibi Rip.nu.16.& nu.18.secus tamen si ignorante rem esse propriam, quia tunc

nec

nec dominium, nec possessionem perdit. Hyero Cagno.in l.nec pignus num.8.ff.de re iudi. communem dicit.

128 ¶ Conducens rem propriam ab alio,tanquam rem illius, perdit possessionem Rip. tenet communem in l.si aliquam rem num. 19.ff.de acquir. poss & acquiritur locatori: ut ibidem ipse Rip. pariter communem ait num.22.

129 ¶ Conducens rem suam, ut suam, non perdit dominium Rip.in d.l.si aliquam rem nu.26.& 29. Conductio rei suae,ut suę non ualet : communem asserit idem Rip.ibidem nu.32.

130 ¶ Confessio coniugum probat inter eos matrimonium interuenisse Cur.iuni.consi. 28. num. 2. communem dicit.

• § Concor.l.2.ti.3.par.4.contra matrimonium de quo tractatur, uel contra aliud non ualet l.6. ti. 13.par.3.

131 ¶ Confessio non est probatio: Hypo.in rub.de proba.num.74.& Feli.in rub. de probat. num.2. communem dicit, De iure regio. confessio dicitur probatio l.8.ti.14.par.3.ex qua lege Petrus nuni.in respon 18.nu.8.tenet contra Roder. Suarez in l.post rem uers.sed pulchrum .ff.de re indi. dicentem quod etiam post decem dies datos ad probandas exceptiones in executione admittitur confessio partis. quod Nunio non placet ante olutionem debiti quod nota.

132 ¶ Confessio extraiudicialis nihil operatur Feli.in c.at si clerici de iudi.communem dicit.

• § Quo ad materiam huius communis cum sequentibus de istis confessionibus extraiudicialibus nota l.2.ti.7.li.2.fo ll.dicentes confessionem extraiudicialem

iudicialem non probare nisi testes sint uocati specialiter ad hoc, tempore confessionis: uel si facta sit in scriptis, uel in hora mortis. quia tunc probat contra se; non tamen contra alium. & uid. l. 7. ti. 13. par. 3.

133 ¶ Fallit primo, de iure canonico: quia plenè probat etiam absente parte. Alci. in rub. de uerb. obli. ff. num. 8. & Feli. in c. si cautio de fid. instru. communem dicit.

134 ¶ Ex quo infertur quod in terris subiectis ecclesiæ, absente parte plenè probat: Cur. iuni. cõs. 168. nnm. 12. communem dicit. licet Alexand. con. 323. uol. 2. communem dicat contrariam: quẽ Deci. consi. 63. reprehendit & dicit communem priorem.

135 ¶ Fallit secundo, quod licet non probet: facit tamen inditium. Alci. in c. cum non ab homine. num. 98. de iudi. Marcus Anto. in trac. de indit. & tortu. num. 204. communem dicit: quam intelligit Bal. in l. una. C. de confes. nisi reus reuocauerit antequam ponatur ad torturam.

§ De iure regio licet reuocet: nihilominus facit magnam præsumptionem. ut in l. 132. stili.

136 ¶ Amplia dictum Bal. etiam si confessio sit geminata. quia prętextu erroris potest reuocari. Ias. in l. errorem. num. 8. communem dicit. de errore calcu. C.

137 ¶ Fallit tertio, quia licet non probet confessio absente parte: facta autem ex causa, quæ si uera esset: obligaret, confitentem inducit legatũ, Cur. iuni. consi. 96. nu. 3. communem dicit.

§ Si pars, uel eius procurator esset præsens: probat confessio extraiudicialis, si esset causa. ut habetur

betur in l.7.ti.13.par.3.& pro intel. iſtius legis uid.infra.

138 ¶ Fallit quarto, in confeſsione liberationis: quia etiam abſente parte. probat: Bal.conſi.466. uol.4.communem dicit: Contrariam dicit communem Io.de Ripa in l.conditionis.C.de pactis num.21.ex mēte Feli.in c.ſi cautio de fide.inſtru. num.32.& tene ſecundam.

139 ¶ Fallit quinto, quo ad ſemiplenam probationem. Aimon de antiq.tempo.par.1.in uerſi. propoſitum noſtrum nu.30.communem dicit ex Bar. in l.admonendi de iure iurand.ff.

140 ¶ Confeſsio facta parte præſente, ſi expreſsè pars non acceptet; non probat. Alci.in rub.ff.de uerbo.nu.3.& Iaſ.in l.error num.3.C.de iuris & fac.ignoran.communem dicit.

141 ¶ Confeſsio facta in uno iudicio, prędiudicat in alio. Panor.in c.per inquiſitionem num.12.de electi.communem dicit. De actis uid.in uerbo acta & in uerbo proceſſus infra.

§ Confeſsio iuditialis adhoc quod probet: de iure regio, aut præiudicet. requiruntur ſex: ætas maior in confitente, ſpontanea voluntas, & nō ui.uel per metum. contra confitentem, parte, uel procuratore præſente, & ſuper re certa, & non contra naturam, uel leges: ut Habetur in l.4.ti.13.par.3.& ui.l.1.ti.7.lib.2.fo.ll.& l.2.ti.3. & l.11.ti.4.par.3. & uid.plures caſus quando confeſsio præiudicet per Hypol.ſingu.329.

142 ¶ Fallit primo, in confeſsione clerici facta coram iudice ſeculari: quia non probat, nec facit inditium. Mar.Anto.de inditijs & tortu.nu.114. communem dicit.

Fallit

143 ¶ Fallit secundo, in confessione procuratoris facta in uno iuditio, quia non præiudicat domino in alio. Panor. in d. c. per inquisitionem. commu nem dicit.

144 Fallit tertio, in his quæ non dependent a uoluntate partis: quia eis non preiudicat confessio. Ias. in l. error. num. 12. C. de iur. & fac. igno. communem dicit.

145 ¶ Confessio condictionalis unius actus qui simul & semel fuit adhibitus: non potest pro parte acceptari: ut si confiteatur recepisse decem ex mutuo cum conditione de soluendo infra annū, uel sub aliqua alia conditione: secus tamen si ex conditione quæ post actum interuenit: ut si confiteatur recepisse, & soluisse: bene acceptatur pro parte. Boe. decis. 339. nu. 3. communem dicit.

146 ¶ Limita primam partem communis in confitente homicidium commisisse: sed ad suam defensionem, quia acceptatur pro parte: & tenetur probare ad suam defensionem factum aliàs punitur, Ias. in l. ut uini nu. 13 ff. de iusti. & iur. communem dicit quam intelligit ad condemnandum, nō autem ad pænam corporalem. & Panor. in c. auditis de præscripti.

147 ¶ Amplia secundam partem communis, si per statutum tenetur præcisè respondere positionibus; aliàs habetur pro confesso. ut si dicat si mutuum accepi, restitui; Boe. in dec. decis. 339. nu. 4. communem dicit.

✱ § Nota istam communem ad intel. l. 1. ti. 4. li. 3. ordi. & hodie sublata est omnis dubitatio per l. 11. in ordi. de madrid. in pragma. ubi est dispositū positionibus esse respondendum per uerbum confiteor,

fiteor, uel nego, aliàs habetur pro confeſſo. Nota in d.l.1.ibi y.aſi lo deue luego el iuez pronunciaz.poz.ſentencia. Et ſic ante pronunciationem; non erit cōdemnatus etſi moriatur ante pronunciationem: hæres non tenetur ex tali confeſſione per l.manifeſtè in fi.ff. de iur. iuran. & uid. Fran. Curt.iuni. conſi.59.& quæ habes in uerbo abſens ſupra.

148 ¶ Confeſsio admittitur contra præſumptionē iuris,& de iure. Panor.in c.is qui fidem de ſponſ. Alci.in trac. de præſump. par. 2.num.6. communem dicit.

149 ¶ Amplia ad probationem per indirectū, quia admittitur etiam contra præſumptionem iuris,& de iure: Aymon.de antiqui.tempo.par.4.uerſ.iſta materia ſingularitatis nu.14.communem dicit ex gloſ.in cle.1.de probat.

150 ¶ Limita quando præſumptio non eſt in fauorē partium. ut in matrimonio, in quo non admittitur confeſsio contra præſumptionem iuris, & de iure. Coua.in epi.3.c.4.communem dicit.

151 ¶ Confeſsio facta in tormentis, etiam ſi ſit per ſeuerata, non præcedentibus inditiis, eſt nulla: Iaſ.conſ.188.uol.2.num.2.communem dicit.

*.§ Nota iſtam communem ad intel.l.4.& 6. ti. 30. par.7.& l.5.ti.13.par.3

152 ¶ Confeſsio ſocij criminibus, in caſibus in quibus poteſt interrogari de conſortibus: non eſt ſufficiens inditium, niſi alia ſint indicia ad torturam, Boe.deciſ.319.nu.1.& 2.Tho.Grama. in uoto 6. nu.2.communem dicit.

153 ¶ Confeſsio mariti in inſtrumento dotali ſe recepiſſe, & habuiſſe mille in dotem præſumitur tē

pore

pore dotis recepisse: & non ex interuallo. Alci. de præsum.re 2.nu.8.præsum.35.communẽ dicit.

154 ¶ Confeſsio de dote recepta, non firmatur iuramento. Cur.iuni.consi.95.num.4. communem dicit.

155 ¶ Confeſsio dotis cum cõstat animo donandi: licet non præiudicat marito, tamen confirmatur morte; Cur.iuni.consi.95.nu.6.communem dicit. & uid.infra in uerbo dos.

156 ¶ Confeſsio recepti, ex quo non constat de actuali muneratione: præsumitur facta ex causa donationis. Curt.in d. consi.num. 3. communem dicit.

157 ¶ Confeſsio filij præiudicat patri: sicut uera probatio. Boe.decis.221.numer.17.communem dicit.

158 ¶ Confeſsio de dote recepta facta constante matrimonio, censetur facta in fraudem legis, & sic non nocet nec marito, nec creditoribus: quãdo fuit renunciatum exceptioni non numeratæ dotis. Hanc magis communem inquit Alexan. consi.142.col.1.uol.5.& Ioan.Crot. in l. si constã te col.52.uersi.secunda conclusio.ff.sol.matr.

159 ¶ Cõfeſsio facta in iudicio possessorio summariè, facit fidem in petitorio plenario, communẽ ait Rip.in l.naturaliter.§.nihil commune nn.120. de acquir.poss.

160 ¶ Confitens confessori sua peccata, tenetur pa tefacere confessori etiam notoria, & nota ipsi sacerdoti. Naua.in c.1.uers.status cui.officium nu. 61.de pęni.distin.2.communem dicit.

+§ Nota istam communem ad intel.l.25.& 26.ti.4. par.1.loquentium de sacramento pænitentiæ.

Confirmatio

161 ¶ Confirmatio si est facta ex certa scientia: nõ censetur confirmatum in ualidum cum præiuditio tertij. Io. de Ripa. de legi. li. 1. respon. 2. nu. 6. communem dicit.

162 ¶ Consanguinei. uerbum legaliter debet intelligi & propriè nisi constet de communi usu loquẽdi: qui tamen usus qualis sit: debet plenè probari. Curt. iuni. cons. 176. num. 6. communem dicit.

163 ¶ Consanguinei non habita distinctione de agnatis, uel consanguineis, succedunt consanguineo ab intestato usque ad decimum gradum. Coua. in epito. de successio. ab intestato. conclu. 11. communem dicit.

*§ De iure regio succedunt usque ad duodecimum gradum l. 6. ti. 13. par. 5. Et nota istam communẽ ad intel. illius l. inquantum assignat differentiam de agnatis, & solum quo ad fratres; uel eorum filios. in alijs autem non fit differentia per istam communem. Et in quantum d. l. extendit successionem usque ad duodecimum gradum: intellige secundum computationem legalem, & ciuilem: ut per Prepo. in arbo. consan. num. 49.

164 ¶ Nota quod quando agitur de successione patrum, uel auunculorum, filius fratris succcedit in locum patris: succedunt in istirpe, & non in capita secus tamen in qualibet alia successione consanguineorum, quia succeditur in capita. Iason consi. 173. nu. 2. uol. 4. communem dicit.

*§ Concordat cum l. 5. ti. 13. par. 6. de quo per l. 8. in deci. tau.

165 ¶ Amplia istas communes, non solum in bonis allodialibus, sed etiam in feudalibus: quia qñ specialiter in feudalibus non inuenitur aliquid dispositum

ſpoſitum regulantur iſta bona ſecundum ius commune . Ial.in d.conſi.communem dicit .

166 ¶ Conſenſus Aepiſcopi, qui debet interuenire in donatione iuris patronatus: poteſt interuenire poſt donationem factam Lamber. in tract. de iur.patro.in 2.par.pri.libri q.1.ar.10.nume.5. communem dit .

167 ¶ Conſenſus domini feudi in alienatione feudi per uaſſallum facienda, in quem tranſlatum eſt feudum de uoluntate domini, eſt adhibendus . & non.uaſſalli,qui tranſtulit, Hyero.Cagno. in l.ſocij mei nu.9.ff.de reg.iur.communem dicit .

168 ¶ Conſilium doctiſsimi uiri excuſat ab expenpenſis partem . Cur.conſi.19.num.4.communem dicit .

169 ¶ Conſilium qui tenetur exigere,non tenetur Segu.Ay non.conſi.1.communem dicit .

170 ¶ Conſtitutionis tempus non obſeruans, non dicitur obſeruare formam conſtitutionis . Curt. iuni.conſi.166.num.4.communem dicit .

* § Extende de iure regio quo ad tempus uel prætium rei locatæ . ut eſt in l.4.ti.8.par.5.

171 ¶ Conſtitutio corrigens, etiam pænalis,extenditur ex identitate rationis . Addi.Imol.in cle.1. de reſ.communem dicit .

172 ¶ Conſtitutum poſitum in contractu . regulatur ſecundum naturam contractus.Iuni.con.131. num.12.communem dicit .

173 ¶ Conſtituti clauſula ratione incertitudinis,nihil operatur. Iuni.conſi.120.nu.5.communem dicit uid.in uerbo poſſeſsio,

174 Conſuetudo non probatur per teſtes ſingulares . Deci.conſi.215.communem dicit .

Conſuetudo

175 ¶ Consuetudo, si est per legem sublata: non potest de nouo introduci. quia lex simpliciter reprobans consuetudinem, non solum intelligitur de præteritis sed etiam de futuris. Iason in l.cunctos populos nu.74.C.de summa trini.Imol.in c. cum ab omni de uit.& honest.cler.nu.3.& Alex. in l.si mihi & tibi.§.in legatis.ff.de lega.1.communem dicit. De iure regio cum consuetudo non posit introduci sine scientia Regis l.5.ti.2.par. 1.per consuetudinem tollitur talis lex iuxta d. Anto.quem refert Roc.in.c.fi.de consue.fol.53. limit.tertia.

176 ¶ Consuetudo, uel statutum debet obseruari respectu solemnitatis actus. Panor. consil.52. uol.2.communem dicit.

177 ¶ Amplia etiam ad testamentum, quia per consuetudinem potest tolli sollemnitas testamenti: Boe.in consuetu.bitu.in Rub.des costumes concẽns les testames.§.1.cõmunem dicit, approbat opini.Bart.in l.1.C.de sacrosan.eccles.

* §. Nota istam communem ad intel.l.1.ti.2.li.5.ordi.& l.3.in ordi.tau.

178 ¶ Consuetudo de alienando utile dominium æcclesiæ, certo modo non potest extendi ad aliũ modum etiam utiliorem ecclesiæ. Iuni.con.158. num.12.communem dicit.

179 ¶ Consuetudo, quę sit: quæsit rationabilis: relinquitur arbitrio iudicis Io.Nicol.in florib. iuris patronat. lib.1.num.15. asserit communem, ex Io.And.in c.1.de constit.in vi.super uerbo.rationabilia.

180 ¶ Consuetudo probatur per Doctores dicẽtes ita esse consuetudinem. communem dicit Dec.

F consi.

consi.540.nu.10.& in l.11.§.mutui datio, in ultima lectura nu.13.cũ sequen.ff.si cer.pet. & Alex. quamuis ipse discrepet in l. post dotem num. 29. ff.sol.matr.

181 ¶ Consuetudo, ut probetur requiritur quod testes deponant de uisu actus, cuius consuetudo allegatur, & quod deponant de frequentia, & temporis diuturnitate, & actus tales factos fuisse ut appareat interuenisse tacitum consensum populi, communem asserit Dec.in con.489.nu.25.

182 ¶ Consuetudo etiam iniusta, excusat a pœna: Gomes.in cap.1.de consti.nu.131.lib.6. communem dicit.

183 ¶ Consuetudo introducitur per decem annos. Ias.in l.de quibus.ff.de legi.num.47. communem dicit.concor.cum hac communi l.5.ti.2.par.1.ibi diem, o uiente annos. intellige istam communẽ quando est preter ius. Io.mona.de iur.patrõ.li.1. num.17.communem dicit ex glos. in c.fi. de consue.li.6.

184 ¶ Nota quod adhoc quod consuetudo introducatur non requiritur quod in contradictorio iudicio intro ducatur: Panor.in c.fi.nu.16. communẽ dicit: quem refert Tiraquel.de primo geni.q.91. in fin.

185 ¶ Consuetudo specialis non uincit legem.Ias. in d.l.de quibus nu.50.communem dicit.

186 ¶ Nota quod simile consuetudinis non uincit legem. Ias.in d.l.de quibns num.14. communem dicit.

187 ¶ Consuetudo, adhoc quod obliget uniuersitatem ad aliquid faciendum, requiritur quod introducatur sciente ; ac consentiente tota uniuersitate,

ſitate, uel ſatem maiori parte. Io.de Ripa de legi.li.1.reſpon.20.nu.7.communem dicit.

188 ¶ Conſuetudo operatur circa decimarum quã titatem, & ſi minus decima ſoluatur. Balbus de preſc.par.5.q.5.communem dicit.

189 ¶ Cõſuetudo poteſt facere inhabilem qui aliàs erat habilis de iure communi, ad contrahendum matrimonium. Coua.in epi.4.c.6.§.9.numer.19. communem dicit ex glo.in c.ſuper his de conſan. & affin.

190 ¶ Conſulens aliàs facturo, non tenetur de delicto poſtea commiſſo.Imol.in c.1. de offi.deleg. Feli.in cap.ſicut dignum de homic. nu.7. Panor. in cap.nuper de ſent.exco.communem dicunt; licet Panor.ibi teneat contrarium. Hyero.Cagno. in l.conſilij non fraudulenti num.9.ff.de reg.iur. dicit quod conſulens non facturo, tenetur in totum: conſules autem facturo, mitius punitur:& hanc diſtinctionem tenet etiam Deci.in d.c.1.nu.9.& communem dicunt.

*§ Nota iſtam communem ad intel.l.2.ti.2.par.7. loquẽtis de conſulente ad crimen læſæ maieſtatis & l.1.& 9.ti.7.par.7.de conſilio falſi, uel falſæ monetæ. & l.4.& 18.ti.14.par.17.de conſulente filiũ, aut ſeruum circa furtum domeſticum.

191 ¶ Contractus cui relinquitur in arbitrium alicuius: ſi eſt formatus,ualet. aliàs non. Cur.iuni. conſi.126.num 13.communem dicit.

192 ¶ Contractus permutationis dicitur in quo cõtrahentes intenderunt permutare: etiam ſi interueniat prętium. Boe.deciſ.144.num.1.communem dicit.

193 ¶ Contractus celebratus pro ſe, & filijs & hæ-

redibus, non comprahendit extraneos hæredes. Alex.consi.56.num.2.uol.2.magis communem dicit ex Butr.in c.dudum, de electi. & in cap. examinata, de iudic.

194 ¶ Contractus est licitus, si dentur monasterio quinquaginta ducati, ut alatur per totam uitam. Iaf.in l.cunctos populos. num. 63. in princip. lecturę.C.de summa trini.communem dicit.

195 ¶ Contrarietas in iure non est admittenda: immo potius superfluum. Iuni.consi.74.nu.13. communem dicit. Et si contrarieras sit inter ius canonicum & ciuile in non concernentibus peccatū; ius canonicum obseruatur in terris ecclesiæ:ciuile autem in terris imperij. Cur. iuni. consi. 136. num.4.communem dicit: Deficiente iure regni reccurrendum est ad ius canonicum, & non ad leges. Io.lupus in re.iu.de donat.inter uir.& uxo. colum.6.

196 ¶ Contumacem non notorium, uel manifestū iudex non potest multare sine citatione, Aret.in ca.1.nu.61.de iudic. testatur communem ex Bar. in l.11.ff.si quis in ius uocat.non ierit.

197 ¶ Cōuentio inter duos de successione alicuius diuidenda, non ualet: etiam cum iuramento: nisi de consensu illius de cuius successione agitur. & in uoluntate usque ad mortem durante. Iuni. consi.98.num.3.communem dicit.

198 ¶ Amplia istam communem ad pactum de hæreditate uiuentis, etiam inter filios. Iaf.in l. de quæstione.C.de pactis num.5. communem dicit.

*§ Concor.hæc ampliatio cum l.13.ti.5.par.5.

199 ¶ Copulæ natura est ampliare quantum potest, etiam si ponatur inter duo substantiua absque relatiuo.

latino. Ripa.de ref.c.2.nu.47.communem dicit.

200 ¶ Copulatiuè quando plura ponuntur, quorũ unum uenit ut accedens seu qualificans, aliud opportet probare utrunque Ripa in d c.2. num. 59. communem dicit.

201 ¶ Copulatiuorum, non requiritur concursus: quando ponitur copula inter personas inter quas cadit ordo charitatis. Ripa nu.54. cõmunẽ dicit.

202 ¶ Correctio fraterna caddit sub precepto peccati mortalis. Prep.in c.si peccauerit 2. q.1. Are. in c.noui. de iudi.communem dicit.

203 ¶ Correctus in casibus, in quibus non potest interrogari de alijs, facit ut iudex possit inquirere. Mar.Anto.in trac.de indic.& tortu.389.communem dicit.

204 ¶ Correlatiuorum idem est iuditium, etiam in pænalibus. Io.Nico.in l.generaliter num. 26.C. de secun.nupt.communem dicit.

205 ¶ Corrumpens libros archiui publici, comprehenditur sub pæna legis si quis.ff. de iurisd. omni. iudi.Ias.in .d.l.nu.40. communem dicit.

206 ¶ Creditor non dicitur, cui ex delicto, uel legato debetur. Ripa in rubr.ff.si cer.peta.num.92. communem dicit. quæ facit ad intel.l.2.ti. 8. li.3. fo.ll.& aliarum legum de quibus in uerbo condemnatus.

207 ¶ Creditor, adhoc quod possit habere regressum contra fideiussores, uel contra tertios possessores, requiritur non solum denunciatio nuntij posita in actis quod non inuenit bona debitoris: sed requiritur pronunciatio iudicis. Ias. in l. stipulatio .§.habet autem nu.7 .ff.de noui.ope.nũ. communem dicit.

208 ¶ Creditor, cui fuit promissum certa die soluere, uel dare pignora: adueniente die, post precisè cogere debitorem ad soluendum. communē inquit Rip. in l.4.§. si exquestione nu.9.ff. de re iudic.

209 ¶ Creditor qui merces uendidit debitori ex quo contractu ortum fuit creditum: si debitor fugit, nō est potior in re uendita alijs creditoribus prioribus. uterque Imol. in l. si cum dotem. §. fi. ff. solu. matri. & Fanus de pigno. & Hypol. in 5. par. mem. 2. num. 8. communem dicit.

210 ¶ Amplia istam communem ad creditorem ex mutuo, qui non est potior in re empta ex pecunia mutuata. Anto. de fano in 2. par. mem. 1. num. 13. communem dicit.

211 ¶ Limita primo, si pecunia fuit mutuata ad illā rem emendam. Fanus in 5. par. mem. 2. nu. 8. communem dicit.

* 5 Concor. cum l. 30. ti. 13. par. 5. & intel. prout in communi sequenti & vi. l. 27. & 28. & 29. eiusdem tituli.

212 ¶ Restringe istam limitationem quantum ad actionem personalem: non habens hypotecam etiam generalem, profertur creditori ex mutuo ad rem emendam: cum actio mutuantis sit personalis: & non preiudicat actioni reali. idem Fanus num. 8. communem dicit.

213 ¶ Limita secundo, in re empta ex pecunia ecclesiæ. Io. de Ripa in l. iuris consulto nu. 6. ff. in qui. casi. pig. uel hypot. contrah. communem dicit. & uid. per eum regulas, & limitationes alias.

114 ¶ Creditor cui datus est fundus pignori, cui anexum est ius patronatus beneficij: non potest

præsentare

præſentare. Io.igne.in l.1.§.ſeruus pignori nu. 3.ff.ad ſill.commmunem dicit.

* § De iure regio eſt l.9.ti.11.par.1.quę uidetur diſponere contrarium etiam in locatore: ſed dictā legem intellige in pignore, in quo non eſt ſpes luitionis: de quo per Io.igneum in d. §. ſeruus, num.8.& in locatore non ad modicum tempus p gloſ.in c. ex littteris de iu. pa. & Pau. de caſtro conſi.361.uol.1.& Ceſar.lamb.de iu. patro.ar. 2. q.8.par.2.li.1.

215 ¶ Creditore ſuccedente debitori confunditur actio hypotecaria Io.Cora.in l.frater a fratre nu. 20.ff.de condi.indebi.communem dicit.

216 ¶ Credulitas etiam fatua excuſat a pæna doli Cur.iuni.conſi.19.num.4.communem dicit.

D

1 Damnatus de crimine ciuiliter efficitur infamis. Io.de Imol.in l.infamem.ff.de publi. iudic.communem dicit.

* § Concor.cum l.2.ti.6.par.7.in fin.

2 ¶ Damnum emergens ex contractu matrimonij, non poteſt peti, niſi doloſè pars ſe habeat Panor. in c.gemma deſponſ.communem dicit.

3 ¶ Dans pecuniam, non præſumitur animo donandi; Soci.in l.cum quid.ff.ſi cer. peta. communem dicit.

4 ¶ Fallit ſi eſt in parua quantitate. Io.lupus in repe.rub.de donat.inter uir.uxo.col.30.§.11.nu.1. communem dicit.

5 ¶ Data re in ſolutū creditori debitor ulterius nō admittitur ad reluendum. Deci.conſi.558.col.1.

 uerſi.

uersi.in cōtrarium tñ Datio cohæredis extranei licet non tollat suitatem quantum ad impediendū transmissionem, tollit tamen suitatem quantū ad confirmationem pupillaris substitutionis; communem ait Rip.in l.1.nu.166.ff.de vulg. &.pup.

6 ¶ Debitor si impetrauit moratoriam exceptionem, debitores illius possunt uti eadem exceptione contra eum. Io.de Ripa in Rub. de rest.nu. 4.communem dicit.

7 ¶ Nota quod iste debitor qui impetrauit moratoriam exceptionem debet prestare cautionem creditori. Pirrus consue.aure.de executione ex locato.c.18. communem dicit ex l.uniuersa .C. de præci.impe.offeren.ubi etiam Ias.dicit quod non præiudicat hęc exceptio credito iurato.

8 ¶ Debitor alteratiuè ex stipulatione, quando uerba stipulationis ad ipsum referuntur: potest eligere quem maluerit. Io.de Ripa in l. inter cæteras nu.70. de res.communem dicit.

9 ¶ Debitor obligatus alternatiuè ad dandum animal, uel centum satisfacit: si tempore solutionis, sit animal debilius quam tempore obligationis. Iuni.cons.24.communem dicit.

* § Nota istam communem ad corroborationem l. 2. & 9. & 39.ti.14.par.5.ubi cauetur quod obligatus ad dandum animal ad certum tempus, si interim moriatur animal sine fraude obligati liberatur, Et plus dicit d.l.39.quod prommittens æquum, aut mulum, quod uno mortuo extinguitur obligatio: & non tenetnr ad dandum alterum, Et de istis debitis alternatiuis uid.l.24.ti.11 par.5.& l.23.ti.9.par.6.& l.22.ti.15.par.7.& Afflictum in decis. Neapo.397.

Debitor

10 ¶ Debitor alternatiuè ex ſtipulatione, quando uerba ſtipulationis ad ipſum referuntur: poteſt eligere quem maluerit. Io.de Ripa.in c.inter cęteras num.70.de reſ.communem dicit.

11 ¶ Limita in obligato in paſcha ad dandum centum, aut pignus: quia nō ſatisfacit dando pignus: ſed compellitur præciſè ad centum. Iaſ. in l. ſi ſe obtulit.§.ſi ex conuentione num.6.ff.de re iud.& Io.de Ripa in d.c.inter cæteras cōmunem dicūt.

12 ¶ Debitor coactus per ſuperiorem; ut ſoluat iniuſtè ob iniuriam creditoris periculum eſt creditoris. Iaſ.in conſ.27.uol.3.communem dicit.

*§ In ſimili dicit l.7.ti.8.par.5.quod ſi aliquis habet uineam; uel arbores alicuius & ad iniuriam ſuam inimici eius fecerunt aliquod damnum: tenetur ad damnum domino.

13 ¶ Debitor obligatus ad dandum certam quantitatem, ſoluendo partē, liberatur in parte, ſi creditor uelit accipere: aliàs nō. Alci.in l.2.§.& harum.ff. de uerbo.oblig.communem dicit.

14 ¶ Debitor in quantitate non liquida poteſt offerre certam quantitatem, & dare fideiuſſorem de reſiduo, ſi apparuerit plus debere. Cur.Iuni.cōſi 122.num.69.communem dicit.

15 ¶ Debitum ciuile tantum, quocunque errore ſi ſoluatur: ſemper repetitur. ut in obligatione litterarum confeſsiones mutuæ ſub ſpe.futuræ numerationis ex qua naſcitur ante biennium ſola ciuilis.Iaſ.in l.cum quis nu.5.C.de iur.& facti.ignoran.communem dicit.

16 ¶ Decretum præſumitur factum ſolemniter, & ex iuſta cauſa: & uera. Alci.in trac. de præſump. re,3.præſum.10.communem dicit.

Nota

17 ¶ Nota, decretum interpositum esse causa cognita, statur assertioni iudicis asserentis. Aymon de antiq.tempor.in 2.par.in uerbo sed ista limitatio. nu.15.communem dicit.

18 ¶ Delegatio potest fieri ut petat consilium alicuius tertij: etiam si sit sub delegatio. Feli.in ca. si pro debilitate de offi.delega.communem dicit.

19 ¶ Delegatio dicitur quando aliquis dat debitorem suum, uel expromissorem, etiam non debitorem: per quem delegans liberatur Aret. consi. 5.num.1.& Affli. deci. Neap.353.num.4.communem dicit ex Bar.in l.de legari.ff. de couatio. 12.

20 ¶ Delegatus post tempus datum ad cognoscendum, potest proferre sententiam; si pœna est apposita iudici non determinanti. Feli.in c. de causis de offic.de leg.communem dicit.

21 ¶ Delegatus post sententiam latam, non habet plus cognitionis. Feli.in c.ex litteris de offic.de leg.communem dicit.

22 ¶ Fallit primo, si non obseruauerit formam mandati: quia etiam post sententiam potest reuocare acta, & de nouo cognoscere. Feli.in c.qualiter & quando de accusat.communem dicit, & Ripa in l.quod iussit. col.14.num.66.ff.de re iudi.

23 ¶ Fallit secundo, quia potest mandare executioni suam sententiam. Panor.in c.significasti de offic.de leg. Anto.de tremo. in addi.ad bona in practi. exceptio. in rubr. de res.num. 4. communem dicit.

24 ¶ Amplia dictam limitationem, non solum quo ad suam sententiam, sed etiam illius qui uice sua iudicauit. Ias.in l.cum specialis num.5.C. de iudi.communem dicit.

Restringe

25 ¶ Restringe istam limitationem, & ampliationem in delegato principis: nā legatus inferioris non potest mandare executioni suam sententiam: tamen admonere, & excommunicare potest. Feli.in c.significasti de offic.de lega.communē dicit.

26 ¶ Delegatus principis, siue ante, siue post litem contestatam, potest facere citationem realem, seu personalem. Cur.iuni.in l.2.num.39.ff.de iurisd. omni.iudi.& Ias.in l.cui iurisdictio num.22.ff.eo. ti.communem dicunt.

27 ¶ Delegatus inferioris a principe non potest, siue ante, siue post litem contestatam; facere citationem personalem. Iuni.in d.l.2.num. 18. communem dicit.

28 ¶ Fallit, si timetur de fuga. idem ibi. num.30. communem dicit.

29 ¶ Delegatus datus sub nomine dignitatis, non transit ad successorem quando quis habet dignitatem non nomine proprio. Ias.in l.more.num.65. ff.de iurisd.omni.iudi.communem dicit.

30 ¶ Delegatus non potest minuere, nec augere quadrimestre quod datur iudicatis ad soluendum Ias.in l.qui.tribubali num.5.ff.de re iudic.communem dicit.

31 ¶ Delegatus potest sibi eligere locum ubi ius dicat. Iuni.in Rub.ff.de offi.ęius cui man.est iurisd. nu.22.communem dicit.

32 ¶ Delegatus, quando est periculum in mora: ut in insigni latrone, potest imponere pænā mortis. Iuni.in l.1.ff.de offi.eius cui.nu.65.communem dicit. Et plus dicit Alci.in c.quod sedem nu. 83.de offi.ordi.esse communem opi. quod delegato mæro imperio in casu in quibus delegatio subit:

fiftit: de legatus poteft procedere ad ultimum fupplitium.

33 ¶ Delegatus non poteft mittere in poffefsionē ex primo decretro. Iaf.in l.iubere num. 18.ff. de iurifdomni.iudi.communem dicit.

34 ¶ Delegatus inferioris a principe poft litem cō teftatam poteft fubdelegare tam in ciuilibus, quā in criminalibus. Petr.nuni.de exeq.mand. Regū c.1.fol.10.col.4.communem ait, ex glof.in l. unica.C. qui pro fua iurifd.

35 ¶ Delegatus etiam a principe, non poteft fubdelegare cum poteftate fubdelegandi: quid poteft ordinarius. Maran.in trac.de ord.iud. parte quarta nu.58.communem afferit ex Iaf.in l.1.de offic. eius.

36 ¶ Delegare poteft princeps caufas mæri, & mixti imperij. Iuni. in d. l. 1. num. 73. communem dicit.

37 ¶ Amplia ad delegatum principis qui poteft fubdelegare caufas mæri ac mixti imperij. Cur.in d. l.1.num.74 & Alci.in d.c.quod fedem. num. 81. communem dicunt.

38 ¶ Amplia fecundo, in ordinarium propter infirmitatem. Iuni.in d.l.1.num.81.cōem dicit.

*§ Nota iftas communes cum fequentibus ad intel. l.19.ti.4.par.3.dicentis delegatum a principe pof fe fubdelegare.

39 ¶ Reftringe iftam ampliationem ad infirmitatē grauem, non tamen ad leuem. idem Iuni.nu.81. communem dicit.

40 ¶ Amplia tertio, in ordinario propter abfentiā neceffariam. idem Iuni.nu.68 .communem dicit.

41 ¶ Nota quod abfentia neceffaria præfumitur, idē num.

num. 69 .communem dicit.

*§ Nota istas omnes, cum alijs quatuor sequentibus ad intel.l.5.ti.15.li.1.ordi,quæ assumpta est a l.2.ti.6.li.1.fo.ll.ubi disponitur quod propter infirmitatem,uel etiam ex alijs causis prętores quos vulgo dicimus alldens, possunt committere alteri exercitium iurisditionis: dummodo locum tenens sit bonus uir: & iuret ad ministraturum ius, & iustitiam. Et nota quod iste locum tenens potest omnem iurisditionem exercere: tamen non potest ad mortem quenquam condemnare licet possit absentes pronuntiare esse confessos. ut habetur in l.129.in ll.stili.licet 18. ti.4.par.3. excipiat etiam mutilationem membri, & causa status tamen per l.stili.sola mors excipitur. Aduerte, quod iudex ordinarius datus a Rege, ex istis causis potest alteri cōmittere iurisditionem lege hac permittente: aliàs de iure communi, cum isti iudices ordinarij sint solum administratores. ut per Bal.in c.cum uigesimum nu.3.de offi.deleg.& usurarijs non potest dare usurarium alium. ut in l.2. de usu.quæ etiam per plura comprobat Alci.in paradoxis.li.2.c.6.non possunt uicarios constituere in iurisditione. ut per Caro. Molin. in consue. par.1.in mate.feuda.ti.1.§.1. glos. 5. uers. le fief. nu.57.cum sequente ex quibus possimus concludere iudices ordinarios creatos ab inferioribus recognoscentibus superiorem, non posse constituere uicarios: nisi de mandato domini. quod cogita hodie, correctoribus ciuitatum per Regem datur facultas ponendi uicem gerentem cū creatur corrector in casibus permissis quem aliàs non poterant ponere per l.10.ti.16.li.2. ordi. sine expresso

preſſo mandato. Et de iſtis uicem gerentibus uide Petrum nunium in c. 3. correctorum de exequen.man.regum.

42 ¶ Nota ſecundo, quod ordinarius non poteſt delegare ea quæ ſunt mæri, & mixti imperij, propter multitudinem cauſarum idem. Iuni.in d. l.1.nu.83.communem dicit de offi.eius cui mand. eſt iuriſd.

43 ¶ Fallit prima, ampliatio: ſi in cõmiſsione principis eſt appoſitum uerbum præcipimus. Feli. in c.eam te de reſ.& in c.ſi pro debilitate de offi. de leg.Cur.iuni.in d.l.1.num.80.communem dicit.

44 ¶ Fallit ſecundo, ſi eſt onerata conſcientia delegati: quia non poteſt ſubdelegare. Soci.conſ.95. uol.1.col.3.communem dicit.

45 ¶ Fallit tertio, ſi eſt electa induſtria perſonæ delegati. idem Soci.communem dicit.

46 ¶ Fallit quarto, quando delegantur ea quæ ſunt conceſſa in ſignum ſupremæ poteſtatis. Cur.iuni. in d.l.1.num.8.communem dicit.

47 ¶ Fallit quinto, in actuali miſsione in poſſeſsionem: quia licet poſsit ſubdelegari cognitio de mittendo in poſſeſsionem: non tamen ipſa miſsio Cur.iuni.in l.1.de iuriſd.omni.iud.ff.nu.36. communem dicit.

48 ¶ Amplia iſtam quintam limitationem ad miſsionem in poſſeſsionem ex primo decreto. Iaſ. in l. iubere num.70.ff.de iuriſd. omni. iudic. communem dicit.

50 ¶ Fallit ſexto, quado agitur de remotione actuali tutoris. ut puniatur quia ſolus preſidens cognoſcit: ſecus tamen ad remotionem ciuilem.Iunior in l.cognitio nu.7.ff.de offi.eius cui mand. communem

munem dicit.

51 ¶ Fallit septimo, in causa criminali, Albe. in l. 1.ff.de offi.eius cui mand. communem dicit, sed Ias.ibi tenet contrariam esse cōmunem. sed Boe. in deci.6.nu.8.& 9.& 10.concordat dicens quod tota causa non potest subdelegari: sed tamen articulus causæ sic.

52 ¶ Fallit octauo, in subdelegato principis, Iuni. in d.l.1.de offi.eius nu.80.communem dicit.

53 ¶ Delegatus ad uniuersitatem causarum potest subdelegare authoritatem prestandam in manumissione. Cur.iuni.in l.mandata.num.7.ff.de offi. eius; communem dicit.

54 ¶ Nota quod Episcopus potest delegare causas clerici, laico: Iuni.in rub.ff.de offic.eius cui.nu. 20.communem dicit.

55 ¶ Delicta prescribuntur per uiginti annos, Boe. decis.76.nu.6.communem dicit.

*§ Concor.cum l.5.ti.7.par.5.quæ loquitur in falsario: adulterium autem accusatur usque in quinquennium l.quinquēnium.ff.de adulte.l.4.ti. 13. par.7.actio de dolo durat per biennium ad interesse, ex damno proueniens agitur per triginta annos l.6.ti.17.par.7.& hoc damnum nō est illud de quo loquitur l.4.ti.7.l. 5.ordi. Et circa illam l.uid. Geral. in sing. 72.ponentem regulam, & limita.

56 ¶ Delicta quæ dicuntur Grauia: relinquitur arbitrio iudicis. Alci.in cap. cum non ab homine, nu.28.de iudi.communem dicit.

*§ L.33.ti.5.par.1.tria delicta grauia dicit: crimē heresis, simonia, & homicidium uoluntarium. sed nota istam cōmunem ad ampliationē illius legis.

Delinquens

57 ¶ Delinquens poteſt puniri in loco delicti, & in locum originis ſecundum ſtatuta loci delicti, Alci. in c. perniciosam num. 67. de offi. ordi. communem dicit.

* § Nota iſtam communem ad declarationem l. 32. ti. 2. par. 3. ubi ponitur locus, ubi reus delinquens poteſt conueniri: & etiam ad intel. l. 1. & 2. ti. 17. li. 8. ordi. loquentium de remiſsionibus faciendis per iudices ad requiſitionē iudicis procedentis. Et circa dictas remiſsiones uid. l. 18. ti. 1. par. 7. per quam approbatur opi. Bar. in l. ſi cui. §. ſi cum ſacrilegium. ff. de accuſa. dicentis remiſsionem eſſe neceſſariam: & per d. l. 1 reprobatur glo. in l. a diuo Pio. §. ſententiam in uerbo in prouintijs. ff. de re iudi. dicens in ciuilibus non habere locum remiſsionem quæ communiter approbatur & per d. l. diſponitur contrarium: tamen dicta gloſ. poteſt adaptari ad intel. l. 5. ti. 2. li. 3. ordi. ubi diſponitur quod abſens ex cōtumatia poteſt citari etiā in alieno territorio: quod planè intelligendum eſt in criminalibus. ſecus tamen in ciuilibus, ratione contractus, iuxta tex. in. §. contrahentes de for. compe. li. vj. & d. l. 1. ti. 7. & l. 5. eſt intelligenda in iudice delicti cognoſcenti. & non in iudice domicilij. ut per Panor. in c. fi. de for. compe. ex quibus limitatur noſtra communis in hoc regno. Et uid. diſt. Panor. in d. c. fi. diſtingentem inter crimina grauia, & leuia: & ſecundum eius diſtinctionem intellige dictas leges.

58 ¶ Denunciatio Euangelica in prælatis eſt de precepto. Alci. in c. nouit num. 20. de iudic. communem dicit.

59 ¶ Denunciatio Euangelica non requirit trinam monitio-

monitionem. ut dicebat Hosti.sed sufficiunt duę. Panor.in c.in omni negotio num.3.de testi. communem dicit.

60 ¶ Denunciationem euangelicam potest facere criminosus: cum denunciat pro proprio interesse, Alci.in cap. nouit num.14. de iudic. communem dicit.

•§ Amplia ad accusationem pro propria iniuria, quam potest facere accusatus de aliquo crimine graui.l.4.ti.1.par.7.

61 ¶ Defendere promittens, de iure, & facto:non tenetur armis defendere. Hyero. Cagno.in l.nō uidetur. nu.5.ff.de reg.iur. communem dicit.

62 ¶ Deportatus, cui ex testamento, uel ab intestato delata est hęreditas, est incapax: & succedunt alij instituti, uel uenientes ab intestato ac si deportatus institutus non esset Alex.consi. 26. in princ.li.1.magis communem ait.

63 ¶ Depositarius, qui se obtulit deposito: tenetur etiā de leuissima culpa Barba.in c.bona fides, de depo.communem dicit.

64 ¶ Depositarius, qui recipit aliquid pro deposito: tenetur de leui culpa.Panor.in d.c.bona fides nu.3.de depo.communem dicit.

•§ Nota istas communes:& uid.l.4.ti.3.par. 5.& l. 1.ti.15.li.3.fo.ll.

65 ¶ Dictio perinde,cum apponitur cum dictione per omnia, importat omnimodam æqualitatem. Io.igne.in l.1.§.seruus num.14.ff.ad sill. communem dicit.

66 ¶ Dies indultus a lege miserationis gratia, non impedit natiuitatem, neque exercitium actionis. Io.Franc.a Ripa in l.intra dies, in princ.ff. de re

 iud.

iud.dicit hanc opin.communiter receptam.
68 ¶ Dietę computantur a loco domicilij.do.de Rota in deci.643.in antiq.commumen dicunt.
* § Pragma.25.computat istas dietas a fine diocęsis illius qui conuenitur: & quælibet dieta habet decem leucas in d.pragma.& in l.8.ti.3.li.2.fo.ll.
69 ¶ Difficultas excusat a mora: etiam in obligationibus dandis hanc dicit communem antiquorum usque ad Alex.sed quod postea Recent. contrariā communiter tenent, Purpur.in l. quod te nu.63. ff.si cert.per.
70 Dilatio signata a lege, siue cum misterio iudicis siue sine eo, iudex non potest abbreuiare, uel prorogare: nisi aliud īueniatur in lege expressum uel quando tempus datur a lege: supplendo defectum iudicis. Ias.in l.pro tribunali. nu. 22.ff. de re iud. communem dicit.
* § Nota istam communem ad intel.l.1.ti.3.li.3. ordi.quæ loquitur in contestatione. & l. 1. & 4. de termis iuditij.& l.2.ti.6.de destinatoria proponēda, & probanda, & de alijs terminis ad d.l.positis.
71 ¶ Dilatio per iudicem data, potest ab eo commutari, reuocari, uel abbreuiari. Iafre. Balbus dec.333.communem dicit.
* § Intellige hanc communem: nisi cui facta fuit dilatio, incepisset uti illa, ut per d. Balbum quam nota, pro intel.l.2.ti.15.par.3.
72 ¶ Dilatio secunda: non potest dari: nisi causa cognita etiam si iudex coartauerit primam: communem testatur Ripa in l. 11.num.32.de re iudic.
73 ¶ Diocæsis appellatione uenit etiam ciuitas in materia larga, secus in stricta. Alci.in c.pernicio sam num.2.& 3.de offi.ordi.communem dicit.

Dispensatio

74 ¶ Dispensatio principis sine causa, ualet: si tamen alteri committat faciendam: non ualet nisi causa sit adhibita. Cur.iuni.consi.75. communem dicit.

§ Nota istam communem ad intel.l.20.ti.27.par. 5.ubi dicitur quod Episcopus potest dispensare in omnibus casibus in quibus non est prohibitum. quam intellige in criminibus maioribus adulterio ut habetur in uerbo Episcopus.

75 ¶ Fallit in dispensatione facta per Papam cõtra ius diuinum, uel canonicum fundatum in ratione diuina. uel naturali: quia in hac dispensatione debet esse causa expressa, aliàs non ualet.Io.de Ripa in c.2.de ref. respon. 19. num. 19. communem dicit.

76 ¶ Dispensatio romani pontificis in affinitate, proueniente ex coniunctione carnali, & matrimonio: opportet quod utrunque exprimatur uidelicet affinitas, & publica honestas. Coua. in epi.4.c.6.§.7.num.4.communem dicit.

77 ¶ Dispensatio romani Pontificis de crimine, non solum operatur iu uia inquisitionis: sed etiam accusationis, Deci.con.136.nu.1 communẽ dicit.

78 ¶ Dispensatio non extenditur ad casum minorem, uel habentem maiorem rationem. Cur. iuni.num.95.nu.7.communem dicit.

79 ¶ Dispositio hominis uerificatur in primo actu Cur.iuni.consi.178.num.27.communem dicit, de quo tamen plenè omnino uidendus est Tiraquel. in l.Boues.§.hoc sermone.ff.de uerb.signi.

80 ¶ Distributiuum per uerbum, quodlibet tribuit actum cuilibet in solidum. Bello.consi. 20. nu.2. communem dicit ex Bart.in l. hoc articulo.ff.de

 hære.

hære.insti.& Cur. iuni. consi. 49. quam intellige quando uerba distributiua sunt apposita inter distributiuos principales: secus tamen, si ad eorum successores referantur. ut si institutus est Petrus, & Sempronius: & quilibet eorum, tunc unicuique in solidum actum tribuit: tamen si instituatur titius, & Gaius, & filij cuiuslibet eorum, uel si concedatur pro sempronio, & pro quolibet eius filio, uel eius descendenti: tunc uno ex filijs decedentibus, mortuo, non accrescit alteri. ita in terminis consuluit Petr. de Anch. consi. 245. & Cur. iuni. consi. 55.

81 ¶ Diuisionem non potest prohibere testator. Cur. iuni. consi. 112. nu. 1. communem dicit.

82 ¶ Diuisio inter fratres, si sit facienda: non debet maior facere partes, & minor eligere. sed fit diuisio sorte, uel officio iudicis, Ias. in l. si duobus, num. 7. C. communia delegat. communem dicit.

83 ¶ Diuisio inter fratres præsumitur: si diu fuerint separati: unusquisque partem posides, Boe. deci. 58. Ias. consi. 127. uol. 1. communem dicunt, Et istud diu intelligitur per decennium: ut post Alex. communem etiam dicit Stepha. Bertrand. consi. 344. uol. 1.

84 ¶ Limita si esset inæqualitas possessionis Balbus de præs. par. 3, q. 10. num. 45. communem dicit.

*§ Nota istas communes ad intel. l. 8. ti. 6. li. 3. fo. ll. & l. 5. ti. 13. li. 3. ordi. quæ assumpta est a l. 2. ti. 11. lib. 2. fo. ll. quæ leges dicunt inter fratres habẽtes rem pro indiuiso: posidens ex tempore, non iuratur. quæ leges concordant cum communi posita: in uer. præscriptio num. 290. est intelligenda non quo ad præsumptionem, ut hic de qua per Alex.

Alexan.consi.96.uol.2.& Deci. consi. 79. num.3. Nota tamen, & intellige dictas leges nisi aliàs unus fratrum per triginta annos possedisset:ut est glos.notab ilis iuncto tex.in .§.1.de perpe.& tem por.acti.insti.quam glos.in d.l.8.Suarez a nume. 38.usque in finem per plura comprobat: dicens, quod uerbum perpetuo positum in dispositione, non trascendit triginta annos: ubi dicit, quod licet filio non currat tempus ad se immiscendum in hæreditate paterna per l. licet .C. de iur. deli. currit tamen tempus triginta annorum. Et hanc opi.dicit magis communem in num.40.uersi. intellige. ad quod accedit dictum Angeli, & Bart. in l.si quis decurio .C.de de decur.li.10.quod pre scriptio quadrigenaria non censetur exclusa per constitutionem omnem prescriptionem excludētem. quod etiam tenet Ange.in l. 1.ff. de concu. quem refert Curt.iuni.consi.158. nu.13. quod est etiam ex mente d.l.5.ordi.& l.2.fori iuncta l.21. ti.29.par.3.quia in.d.l.5.sunt æquiparatę res furtiuæ,& fratrum. & per l.21. res furata præscribitur per triginta annos, & sic res fratrum cum de æquiparatis idem sit iuditium.glo.in.c. si postquā de ele.in.vi.Ange.in.§.1.in prin.insti.de legi. paren.tute.not.3.per tex.in.l.si quis seruo.C.de fur. & ibi gl.Bar.& doct.& no tat glo.in.l.quanquam. ff.de legi.quod etiam corroboratur per glos.in.c. sollicite de resti.spoli.iuncto verbo.Balbi. de pre scri.in.4.par.q.24. vbi dicitur quod remedium ca nonis reintegrandæ, competit perpetuò, & per gl.dicitur non excedere triginta annos & Balbus dicit communem opinionem.

85 ¶Diuisio non inducitur ex petitione, & solutiōe

partis debiti ab uno ex correis debendi receptæ, non expresso quod petebatur, & soluebatur pro virili, Balbus deci.789.communem dicit.

86 ¶ Diuisio simplex cum clausula de non contraueniendo, non videtur causare renunciationem fideicommissi nisi aliter constet ex mente diuidentium. Cur. Iun. consi.49.nu.12.& ante eum. Dec. consi.243.num.2.communem inquunt.

87 ¶ Diuisio si petatur reformari non ex eo quod nō potuit fieri, sed ex eo quod altera pars minus recepit, diuisio in totum non dissoluitur, sed arbitrio iudicis tollitur læsio, uel in pecunia, uel in alia re ad arbitrium non læsi. Lud.Gozad.consi.44.num. 15.communem ait, ex Bar.Bal.& Doct..in l.1.C. communia diuid.

88 ¶ Doctor qui per uiginti annos publicè legit efficit Illustris. Ias. in l.quæcunque num.12.ff.de offic.eius, communem dicit.

89 ¶ Doctor habet dignitatem, communem testatur, Feli.post Io.de Anan.in cap.quanto num.1. extra de magist.

90 ¶ Dolus quando requiritur ad incurrendam pœnam: non sufficit lata culpa, Ias.in l.in actionibus num.23.ff.de in litem iuran.communem dicit quā refert,& sequitur Coua in epi.4.ca.6.§.8.nu.21.

91 ¶ Dolus præsumitur quando interuenit enormissima læsio. Cur.iuni.consi.141.num.16. communem dicit.

92 ¶ Dolus prçsumptus potest remitti, Hyero.Cagno.in l.contractus num.101.ff. de reg. iur. communem dicit.

*§ Intellige istam communem in dolo præterito, non tamen in futuro. Bar.in l.aurelia.§.gaius.ff. de

de liber. lega. Segu. in l. ex legati causa numer. 28. ff. de uerb. obli. pro quibus est l. 29. ti. 15. par. 5.

93 ¶ Dolus si dedit causã cõtractui bonæ fidei: reddit contractum ipso iure nullum si tamen erat stricti iuris, uenit annullãdus. Coua, in reg. possessor. de reg. iur. parte secunda. §. 6. num. 6. communem dicit ex glos. in. §. actionem instit. de actioni.

94 ¶ Domicilium solum retinetur usque ad auum, & non ulterius, Boe. deci. 13. num. 8. communem dicit.

95 ¶ Domicilium mariti, statutum est attendendum cum agitur de lucranda dote per maritum: & non ius commune: nec statutum domicilij vxoris, Cur. iuni. consi. 120. num. 6. & Ias. in l. arrogator num. 44. ff. de adopti. & in l. 1. C. de summa tri. in prima lectu. num. 24. & in 2. nu. 60. & Coua in epi. 4. c. 7. nu. 6. communem dicit.

96 ¶ Amplia istam communem: non solum quãdo agitur de lucranda dote, sed etiam si agatur de restituenda. quia non potest conueniri in loco contractus sed domicilij. Coua ibi communem dicit.

97 ¶ Limita nisi bona utriusque uxoris, & mariti. sint in alio loco: non. n. statutũ illius loci est attendẽdum. Anto. Rube. consi. 71. communem dicit.

98 ¶ Limita secundo, si matrimonium sit contractum eo animo ut in loco uxoris ambo uitã agãt. Coua. in d. c. 7. num. 7. communem dicit. ex Bald. in l. finali. C. si anno, compet. iudi. aliàs limit. ut per Ias. in d. l. arrogator & in l. 1.

§ Circa materiam istarum communiũ uid. l. 24. ti. 11. par. 4. ubi dicit quod quo ad dotem, uel ad arras, uel lucra habita durante matrimonio est attendendum statutum, uel consuetudo loci ubi cõ-

tractum est matrimonium. quod nota.
99 ¶. Nota quod si uir, & uxor destinentur uiuere in aliquo loco: Et contingat quod matrimonium dissoluatur in alio: considerabitur consuetudo, & statutum loci ubi matrimonium fuit perfectum, uel fuit destinatum per eos & non domicilium ubi matrimonium disoluitur, Boe. in consue. bitu. in rub. des costumens cöecrnens les mariges. §. 4. communem dicit ex Feli. in c. 1. despon.
100 ¶ Dominium non transfertur ex simplici traditione, sine titulo, & causa: quando illa causa nõ subest nec re, nec spe. secus tamen si speratur ꝙ reuiuiscat, Anto. Gomes. in l. 45. tau. num. 30. communem dicit ex Bar. in l. sub conditione in fi. ff. de solut. num. 9.
101 ¶ Dominium per cõtractum habilem, sola traditione simplici transfertur: idem Anto. gomez. in d. l. num. 90. communem dicit ex glos. & docto. in l. si fundum. ff. de fun. dota.
102 ¶ Nota quod licet sola pollicitatione obligatur quis æcclesiæ: & pio loco. ut in l. 1. ff. de pollic. non tamen ex sola pollicitatione, sine traditione acquirit æcclesia, uel pius locus dominium. idem ibi nu. 91. communem dicit ex glos. & docto. in l. si quis quem. ff. de polli. §. res etenim.
103 ¶ Dominium ex pluribus causis prouenientibus post acquisitum, non retinetur: secus si a principio concurrant plures tituli. Anto. gomez. in l. 45. tau. num. 98. communem dicit ex glos. in l. in munerationibus. §. ex pluribus. ff. de solu.
104 ¶ Dominium rei transactę non transfertur per transactionem: & sic renuntians liti per transactionem, non tenetur de euictione. idem Gomez.
nu.

nu.71 communem dicit ex docto.in l.pen.de usu. pro empto. & Azo in summa de usuc. pro empt. numer. 29.

105 ¶ Restringe istam communem ad rem deductã in iuditio: si tamen detur alia res diuersa, ut a lite discedatur: si res erat dantis, dominium transfertur. sin autem dat causam usu capiendi. idem in d.num.71. communem dicit. ex Bar. & Paulo in l.1 ff.pro empto. & sic dicit intelligenda l. pe. c.pro empto.

106 ¶ Nota quod si ista res quæ traditur, ut renuntietur, euicatur a tertio tenetur de euictiõe tradens. idem ibi num.73. communem dicit. ex docto.in l.si pro fundo.C.de transact.

107 ¶ Dominium probatur per communẽ opinionem, uel famam, Cassa.in consue.burgu.rubr.§. 2. glos.& l.pruebe.num.15. communem dicit.

108 ¶ Dominium transfertur per sententiam Ias. in l.ex hoc iure num.45.ff.de iust.& iure communem dicit.

109 ¶ Dominium rei legatæ transit in legatarium a morte testatoris fictè ab adita tamen hæreditate verè. Anto. nice.in concor.glos.concor.93. communem dicit.

110 ¶ Dominium non ammittit confitens habere in emphiteosim rem suam. Io.de Ripa in l.conductionis num.23.C.de pactis communem dicit. & uid.supra in uerbo conducens num.120.

111 ¶ Dominium non probatur per instrumentum locationis inter conductorem, & locatorem: quãdo agitur actione reali contra conductorem Alexan.consi.21.uol.4.nu.4.commuuem dicit

112 ¶ Dominium rei non est necesse probari per actorem

actorem agentem cum uendente, uel hærede eius Mathe. de affli.in Neapo. deci.40. communem dicit.

113 ¶ Dominus præsumitur per uim extraxisse uassallis seruitium in quolibet anno præstandum, nisi dominus probauerit uoluntariam præstationem: Couar.in c.possessor, de reg.iur.in 6.§.4. Parte. 11.num.1.communem dicit ex Alex.consi.11.num. 12,uol.4.

114 ¶ Dominus non potest cogere suos subditos uenire ad suum furnum, uel Molendinum, nec posset hoc inducere statuto, nec ualet. Couar. ibi.§.4. num. 7. communem dicit ex Socc. consi. 272.uol.1.& si ualeret, tamen non ligaret Clericos, uel Ecclesias. idem ibidem communem dicit uersi. hanc etsi promittatur ex Ias. in l.quominus. q.25.num.156.ff.de flumin.

115 ¶ Dominus propria authoritate potest intrare in re emphiteota si emphiteota cessauit a solutione per biennium, Deci.consi.146.num.7.communem dicit.& Corne.consi.271.uol.3.littera b. magis communem dicit.

116 ¶ Dominus potest ratificare sententiam latam in fauorem falsi procuratoris. Iaso. in l.licet de procura.num.10.communem dicit.

117 ¶ Amplia etiam ad sententiam latam in fauoré collegij, uel uniuersitatis agentis sine authoritate superioris: quia superior potest ratificare Frã. de are.in c.causamque de iudi. num. 34. communem dicit.

118 ¶ Domino currente ad brauium, si cadit equus: & relicto sessore equus, præ alijs currit ad brauium: dominus consequitur brauium. Raue. in al-

phab.

phab.aur.in uerbo brauium communem dicit. ex Cin.in l.gallus.§.si eius.ff.de lib.& posthu.

119 ¶ Domo uendita, censetur uenditus hortus si est additus per domum aliàs secus. Ias.in l.beneficium.ff.de consti. princ. num. 14. communem dicit.

120 ¶ Donatio iuris præsentandi facta laico, non ualet sine consensu Episcopi, magis communem ait Phil.Dec.consi.541.

121 ¶ Donatio facta filio causa studij non ualet, magis communem dicit Fran.Rip. in l.1. num. 140. sol.mat.

122 ¶ Donatio inter uirum & uxorem, habet conditionem tacitam si donans predecesserit, Alci. in c.cum contingat num.106.de iu. iurã. communem dicit.

123 ¶ Fallit in donatione iurata, quia statim sortitur suum effectum: Soci.in suis fallen. re 104. in 141. uers.donatio communem dicit, sed circa istam fallentiam uariæ sunt doctorum opiniones, Cur. Seni.consi.66.nu.6.dicit donationem inter coniuges non firmari iuramento.ubi dicit communẽ, Alci.tamen in d.c.cum contingant num.197.contrariam dicit magis communem licet sibi non placeat: Io. lupus in d. rubri. de donat. inter uir. & uxo.§.fi.in fi.num.1.dicit communem nostram limitationem: & obseruari in practica.& idẽ Io.de Ripa in suis respon.li.3.de dona.c.4.& c.17.nu.1. & Coua, in rub.de testa.par.2.num.20. communẽ dicit limitationem.

§ De iure regio, donatio inter uirum & uxorem infra annum contractus matrimonij non ualet: post annum, si filius superueniat: itidem non

ualet

ualet nisi in quinto bonorũ l.6.ti.1.li.3.fo. iuzgo. si tamen filij non superueniant ualet l.3.ti.12.lib. 3.fo ll.quam legem limita: ut in nostra communi. si donans predecesserit: cum qua concor.l.4. ti 11.par.4.sed limita dictã communem: & quod non sit necessarium quod predecesserit donans quando donans non efficitur. pauperior ex donatione: etiã si donatarius efficiatur ditior per l.5. ti.11.par.4.uel si recipiens nõ efficitur ditior: etiã si donans efficiatur pauperior.ut in l.6.ti.11.par. ea. Nota quod hæc donatio inter coniuges, adhoc quo morte confirmetur: requiritur tradditio. ut per Io.lupum in repe.rubri.col. 434. usque ad col.439.§.35.uers.aduerte nunc per totum. ubi uid.aliqua per quæ fit tradditio.

124 ¶ Nota quod ad cõfirmationem istius donationis, sufficit tradditio ficta Anto. gomez. in l.45. tau.nu.3.communem dicit ex glos.in l.2.C.de dote cau.& nõ nume. Et nota quod si donatio inter coniuges sit reciproca; non requiritur tradditio adhoc quod confirmetur morte: ut eleganter dicit Pau.Castren in l.si pater.ff.de don.inter uir.& uxo.de quo meminit Io.lupus in rep.rubri. colu. 235.§.50.nu.17.de donat.inter uir.& uxo.& uid. eundem Io.lupum col.34.§.75.per totum.

125 ¶ Donatio, quæ morte confirmatur: non censetur inter fratres: quia habet uim legati. Io. de Ripa in suis respon.li.3.de dona.c.9. num.8.communem dicit.

126 ¶ Donatio simplex facta per patrem filio,in potestate,mortuo fratre,non confertur: ex quo facta non ualet, sed per mortem confirmatur. Iaso. in l.ex testameuto num. 10.C. de colla. commu-

nem

nem dicit.

127 ¶ Fallit primo,si est donatio iurata:quia statim ualet Alci.in c.cum contingat num.207.de iur.iuran.Io.de ripa de dona.in d.num. 8. & decis. con. 688.& con.266.& 239.& Io.duran.in arte. testã. ti.3.cau.2.communem dicit.

128 ¶ Fallit secũdo, in quantum dicit: quod ualet statim, quod est conferenda in donatione facta filio existenti sub patria potestate ex causa studij, quę statim ualet. & non confertur. Segu.in l.unũ ex familia .§.sed si fundum num.131.ff.de lega. 2. & Iaso.in l.1.num.52.ff. solu.matrimonio. communem dicunt contrariam immo quod cõferatur dicit magis communem Ripa in l.1.ff.solu.matri. nu.104. sed opi.Dida de Segu.& Ias. approbatur per l.5.ti.15.par.6.ubi disponitur ualere donationem, & non conferri: quam limita in peruerso scholari. ut per stellã re colla. in uers.quæ res sint quæ non cadunt in collationem ut per Alexand. in authen.quod locum de colla .C. & Iaso.& uid. Cora.in l.frater a fratre num.64.ff.de cond. indebi.& adhoc pertinet quod dicit. Tiraquel. de cessante causa in uers.priuilegij causa nu.207.ubi dicit esse communem opinionem quod priuilegiũ concessum scholasticis, comprehendit discolas ex Domini,in prohemi.6.licet sibi non placeat.

129 ¶ Donatio simplex facta filio.emancipato confertur. Ias.in l.ex testamento num.14.C.de colla. communem dicit.

130 ¶ Amplia istam communem, quia non solum est cõferenda cum alio filio sub potestate, sed etiã cum emancipato Iaso.in d.l. ex testamento communem dicit.

Donatio

131 ¶ Donatio facta filio per patrem, & sub eius potestate inducit obligationem naturalem. Io. cora. in l. frater a fratre. §. quæsitum nu. 46. ff. de condi. indebi. communem dicit.

132 ¶ Nota quod adhoc quo donatio facta filio sub patria potestate, confirmetur morte, requiritur tradditio glo. in l. papinianus. ff. de donat. inter ui. & uxo. communiter approbata ut per Ias. in d. l. frater a fratre num. 45. Et nota quod hæc tradditio sufficit si fiat per tradditionem ueram, uel fictam ut per clausulam constituti. ut notat glos. in l. 2. C. de inoff. testa. & Segu. in l. unum. §. sed si fundum. ff. de lega. 2.

§ In istis donationibus factis per patrem filijs, de iure regio disponitur per l. 17. in decis. tau. quod pater sine filiis sub potestate, uel emancipatis potest donare tertium, & quintum bonorum: & potest reuocari talis donatio usque ad mortē donantis: nisi sit ex causa onerosa, uel cum alio tertio facta donatio. & illud tertium, & quintum est quod pater potest in uita, uel in mortē donare, uel legare. siue uni, siue pluribus filijs per l. 26. tau. & non requiritur iuramētum ad ualiditatem donationis: & teneo quod de iure regio non habet locum d. l. 3. ti. 4. par. 5. nec l. 5. ti. 15. par. 6. de quibus in nu. 97. nec communis opinio dicti nu. stantibus alijs filijs quia priuarentur sua legitima: cum iuramentum non debet operari in preiuditium tertij: per tex. in c. quāuis de pactis in 6. & in c. ueniens de iur. iuran. ex quibus concludit. Alci. in c. cum contingat nu. 30. de iur. iurand. cum alijs sequentibus quod alienatio fundi dotalis cum iuramento, licet operetur contra mulierem, non tamen

astringit

astringit filias quin possint petere reuocationem iuramento non obstante quem uide: tamen iuramentum producit effectum in patre donāte: quod pater non poterit reuocare dictas donatioues: cũ iam sortitæ sint effectum per d.opi. num. 96. & ꝙ ad istum effectum remanet d.ll.par. incorreptæ. Et etiam ex iuramento producitur alius effectus: quod ex dicta donatione non deducitur tertium & quintum: in quibus alius frater eius & melioratus, sed dictæ donationes cõprehenduntur sub tertio & quinto per l.75.in ordi.tau. Et nota ꝙ stante d.l.26.tau.non habet locum communis opinio: de qua per Iaso.in l.si quando talis.§.generaliter.C.de inoff.testa.quod donata filijs inter uiuos, non conferuntur, nec computantur in legitima: cum per d.l.nõ potest legari, nec donari filijs ultra tertium, & quintum etiam plurimis. item nota stante l.17.tau.disponente donationem, sequuta tradditione quod non potest reuocari: ꝙ non solum habet locum in filio emancipato: sed etiam in eo qui est sub potestate patria.ut per Io. lupum in d.l.num.15. Item nota, quod per l.in curijs matricij, centensima prima Pater non potest meliorare filiam donatione inter uiuos ultra legitimam . quod per d.l. non reprobatur melioratio facienda in testamento secundum l.9.ti. las mandas li. 3. fo.ll. & de istis donationibus uid. Nunium in dictionario littera c.

133 ¶ Nota quod donatio facta etiam ab infirmo, si mentio mortis non est facta: in ea censetur inter uiuos, Ripa in li.3.respon.de dona.c.9.nu.7.communem dicit.

134 Donatio facta inter prohibitos propter bene

merita,

merita, etiam si merita in specie exprimantur: probanda sunt merita ut in donatione concubinæ facta per militem uel clericum. Cora. in l. frater a fratre. §. quæsitum nu. 55. ff. de codi. inde. communem dicit & ui. in uerbo merita.

*§ Nota istam communem ad intel. l. 3. ti. 9. li. 5. quę loquuntur de dona. regalibus.

135 ¶ Donatio generalis non comprehendit rem debitam donatori ex fideicommisso. Boe. dec. 33. communem dicit.

136 ¶ Donatio omnium bonorum tam presentium quam futurorum non ualet. Cur. iuni. consi. 25. num. 1. Pano. consi. 48. uol. 2. Io. duran. in arte testan. tit. 10. cau. 2. commmunem dicit.

137 ¶ Amplia etiam si interueniat iuramẽtum. Cur. iuni. in d. consi. 25. num. 6. communem dicit.

138 ¶ Fallit primo, si sit donatio uniuersalis omniũ bonorum: quia ualet, & intelligitur solum de presentibus. Ias. con. 5. uo. 3. communem dicit.

139 ¶ Fallit secundo, in donatione omnium bonorum post mortem: quia etiam presumitur de presentibus. Ias. in d. consi. 5. respon. ad tertium communem dicit.

*§ De iure regio donatio omnium bonorum, etiã presentium, non ualet l. 7. ti. 12. li. 3. fo. ll. & l. 69. tau. Et si quis habet filios, uel descendentes poterit donare extraneis solam quintã bonorum. per d. l. 7. filijs autem tertiam & quintã l. 6. & 27. tau. habens autem descendentes, potest donare etiam extraneis tertiam bonorum l. 18. tau. si non habet descendentes nec ascendentes potest donare tertiam partem bonorum non tamen omnia etiã presentia per d. l. 69. & uide plures limita. per Soci.

in

in re. 108.

140 ¶ Fallit tertio, si fiat æcclesiæ: Anto. gomez. in l. 69. tau. num. 7. communem dicit ex Bar. in l. fi. C. de pactis. sed tamen æcclesia tenetur donatorem alimentare l. sunt qui, cum tribus sequen. ff. de reg. iur. & pro hoc est l. 1. ti. fi. par. 5. quam etiam testatur communem Dec. consi. 488. nu. 5.

141 ¶ Donatio omnium bonorum mobilium, & immobilium non conprehendit iura & actiones: quia sunt tertia species separata. Ias. consi. 5. uol. 3. communem dicit.

142 ¶ Donatio de fundo trium iugerum, etiã si plura sint iugera: omnia comprehendit. secus tamẽ si de iugeribus facta sit donatio. Alex. consi. 106. vol. 6. & Deci. consi. 347. communem dicunt: quã declarat Deci. quando est facta mentio de confinibus & uid. Cur. iuni. consi. 131. ubi concludit cum distinctione, quam dicit ibi communem: aut incepit contractus a iugeribus, & tunc non comprehenduntur plura quam nominata. si tamen incepit a fundo, etiam si plura sint iugera comprehenduntur: & sic est intelligendus tex. in l. si fundum ff. de euicti.

143 ¶ Donatio cuiuslibet partis bonorum reuocatur per superuenientiam filiorum: Io. de Ripa in l. 1. q. 7. num. 15. C. de reuocan. donat. communem dicit.

144 ¶ Amplia etiam si sit iurata. idem Ripa q. 3. nu. 7. communem dicit.

145 ¶ Amplia secundo, in donatione cuiuscumque rei particularis Io. Nico. in addit. ad Alc. in trac. de præsumpti. re 1. par. 13. communem dicit.

146 ¶ Fallit, si res donata sit minima, d. Io. Nico.

H num.

num.4.communem dicit.

*¶ Donatio cum clausula si contingerit reuocare testamentum: est inutilis: & non firmatur iuramẽto, quia tollit factionem testamenti. Alexan.consi. 156.uol.6.communem dicit: licet antiquitus cõmunis opinio erat contra.ut per Io.duran.in arte testan.ti.10.cau.2.

147 ¶ Donatio Constantini facta. æcclesiæ, ualida fuit. Angel.in prohe.insti. communem dicit.

148 ¶ Donatio facta ambasiatoribus, non præsumitur facta contemplatione principis, sed illorum. Alci.de prosum.re 1.presum.18. num. 2. communem dicit.

149 ¶ Donatio facta per auum nepoti, censetur aduentitia: & non acquiritur patri. Alci. ibi. in fin. communem dicit.

150 ¶ Donatio quæ incipit a tradditione, & non a promissione, donator non tenetur de euictione. Cur.iuni.consi.178. num.27. communem dicit.

*§ Nisi malitiosè donauerit, quia tenetur dare donatario tertiam partem pretij, donatario tamen ignorante .l.13.ti.7.par.3.si tamen donatarius sciuerit rem esse alienam, & receperit in donationem, emptionem, uel permutationem, reddit eam domino cum duplo.l.6.ti.10.fo.ll.li.3. & uid. do. Io.lupus in repet.rub.de donat. inter uir.& uxo. col.340.§.65.num.54.& uid.l.6.ti.13.li.4. fo.ll.

151 ¶ Donatio non dicitur solum ex hoc simulata, quod donans semper perseuerauerit in possesione Cur.iuni.consi.108.num.11.communem dicit: quam intellige quo ad ipsos contrahentes, secus tamen quo ad tertium creditorem. Imol. consi. 55.& Panor.in c.dilectus el.1.de preben.& Boe.

in

in consue.bituri,in rubr.de dona.§.primo & relinquitur arbitrio iudicis inspecta qualitate personarum, & rerum ut per Bal. con.70.nu.5. uol.1. & uid. Tiraquel.de consti.par.3.lim.9. per totam.

152 ¶ Donatio,nec alius contractus in dispositionibus contra ius,non uenit appellatione uenditionis: secus tamen, si sunt conformes iuri.Pe. Raue.in alpha. aure. in uers. alienatio, communem dicit.

153 ¶ Donatio non presumitur quando debitor aliquid simpliciter dedit creditori,sed compensatio. Io.Cora.in l.frater a fratre num.4.ff.de condi. indeb.communem dicit.

144 ¶ Donatarij præsentia cum taciturnitate, consensum inducit: & donationis ualiditatem.Hyer. Cagno.in l.semper qui non prohibet nu. 5.ff. de reg.iur.communem dicit.

155 ¶ Donata sponsæ per consanguineos sponsi,soluto matrimonio,sunt hæredis mariti,& non sponsę. Cagno.inl. contractus num.48. ff. de reg. iur. communem dicit. tamen per plura Alci. de præsum.re.1.præsum. 18. tenet contrariam. quem uide, & tene communem.

*§ De iure regio intellige istam in pretiosis, non tamen in aliis.Ang.l.32.ti.11.par.4.de qua in uerbo uestes num.33.& uid. Io. lupum in repet.rub. de donat.inter uir.& uxo.col.32.§. 11. num.3. & consi.187.§.44.nu.1.& 2.qui contra communem inducebat l.2.ti.3.li.3.fo.ll.

156 ¶ Donare causa mortis non potest mulier stante statuto,quod non possit contrahere. sine consensu agnati.Ias.in l.2.de le.1. ff. communé dicit: licet Alci.in l.2.de uerb.obli.nu. 10 ff. ueriorem

dicat contrariam.

157 ¶ Dos dicitur esse ius uniuersale, & incorporale communem dicit. Ripa. in Rub.ff. solut. matr. num.43.

158 ¶ Dos competens non dicitur: si sit minus legitimè. Deci.consi. 379. num.4. & 181. num. 5. communem dicit.

159 ¶ Dos est magis priuilegiata quam fiscus. Alci. de presum.re 3.presum.31.nu.4.& Goza.con.97. num.12. communem dicit.

160 ¶ Dos propriè dicitur ante copulam, & transductionem uxoris, adeoque uir habebit lucrum ex dispositione statuti, quod mortua uxore sine liberis uir lucretur tertiam partem dotis, communem dicit Corn.in l.non sine, post Bal.& Fulgo.C.de bon.quæ liber. Idem Corn. consi.84. licet eleganter li.3.& Bal.Nouel.communem quoque appellat in tract.de dote, in vi. parte priuileg.38.sed contrariam opinionem communem dicit. Socc.in l.cum fuerit.ff.de condit.& demonst. Feli.in Rub.de sponsalib.col. 11. & sequen. Dec. consi.67.col.fin. Corne.sibi contrarius consi 248. In presenti consultatione. li.2. ut per Rip.in Rubri.ff.sol.matr.num.68.

161 ¶ Dos propriè dicitur soluto matrimonio, cõmunem inquit. Idem Ripa ibidẽ num. 71.& 72. quæ intelligitur ante restitutionẽ, ut latè prosequitur Socc.consi.121. uisa contingentia col. antepen.& seq.li.1.de quo per Ripã ubi supra.

162 ¶ Amplia etiam ad hypotecam tacitam: Fanus de pigno.& Hypo.in 2.par.mem.4.nu.109. communem dicit.

163 ¶ Nota quod priuilegium tacitæ hipotecæ cõpetens

petens doti, non transit ad extraneum. Fanus ibi num.67. communem dicit.

164 ¶ Bona mariti, etiam minoris, sunt tacitè hypotecata pro dote. idem Fanus num.73. communem dicit.

165 ¶ Dos data ab auo matri computatur nepotibus in legitima. Cur.iuni.consi.180.nu.2. & Ripa li.3. de dona.c.10.num.3. & Alci.de presum.re 1.presum.16.num.4.in fin. communem dicit.

166 ¶ Dos restituta, si alteri est restituenda: dicitur dos. si tamen non est restituenda: dos non dicitur: Ias.in l.maritus. num.9.C.unde uir & uxor. communem dicit.

167 ¶ Dos non est restituenda mulieri: nec competit actio ei de dote: durante matrimonio. nisi in casu inopiæ uiri, uel alterius obligati ad restituẽdam dotem. Fanus de pig.& Hypo. par.8. mem. 2.num.1. communem dicit.

*§ Nota istam communem cum sequentibus ad intel.l.29.ti.11.par.4.& uide quæ habes in uerbo actio dotis num.18. cum sequentibus.

168 ¶ Amplia etiam, si maritus sit exômmunicatus. Io.Cora.in l.qui liberos.nu.112.ff. de ritu nupt. commmunem dicit.

169 ¶ Amplia secundo, etiam si dicatur dos inofficiosa: quia non repetitur a uiro durante matrimonio. Io. lupus in repet.c.per uestras de donat.inter uir & uxo.§.24.num.3. communem dicit. de qua per Coua.in epi.4.c.8.§.6.num.12.

170 ¶ Amplia tertio, quod in tãtum est uera: quod si maritus restituit dotem sine causa mulieri: non liberatur maritus, quin teneatur restituere iterũ dotem hæredibus uxoris. Io.Cora.in d.l.qui libe

ros num.114.communem dicit.

171 ¶ Dos a patre profecta,soluto matrimonio, debet apud filios remanere. Cur.iuni.conſ.43.nu.9. communem dicit.

172 ¶ Amplia etiam, ſi per patrem ſtipulata ſit ſibi reuerti. liberis ſtantibus,ſi liberi adſunt tempore mortis filiæ, ſtatim eſt dos ipſius matris: & filij ex ſucceſsione matris ueniunt, & non aui.Io.Nico.in l.generaliter numer.46.C.de ſecun. nupti. communem dicit.

173 ¶ Dos confeſſata durante matrimonio,non ualet nec confeſsio. Iaſ.con. 32. uol.3. communem dicit. de qua per Bello.con.47.& Boe.deci. 330. & Io. de Ripa in l.fœminę nu.36.de ſecun.nupt. Et non aſtringit maritum. Ludo. de goza. conſ. 28.num.22.communem dicit.

154 ¶ Amplia,etiam ſi ſit iurata talis cõfeſsio. Cur. iuni.conſi.95. num. 4. communem dicit. de qua plenè per Coua.in ſuis reſo.li.1.c.7.

175 ¶ Limita primo,quo ad effectum donationis: quia licet confeſsio non preiudicet uiro: tamen habet uim donationis: & confirmatur morte donantis.Io.de Ripa in l.fæminæ.de ſecun. nupt.nu. 36.C.communẽ dicit. de quo in uerbo cõfeſsio.

* ¶ Nota, & intellige iſtam communem, in confeſsione facta poſt annum contractus matrimonij de iure regio: argumenio l.3.ti.12.li.3.fo.ll. ubi ualidatur donatio coniugum inter ſe poſt annum contractus matrimonij: ſi non ſint filij legitimi:& coniuges poſſunt poſt annum facere inter ſe ſocietatem omnium bonorum: ut in l.9.ti.6.li.3.fo. ll.de quo per Io. lupum in repe.rubr.de dona.inter ui.& uxo.col. 260.§. cum coniuges ſint ſocij

in

In damnis, & delictis l. 14. ti. 20. li. 3. fo. ll. Fallit tamen d.l. 24. si ipsa mulier renuntiet commodũ, ac damnum: l. 227. stili. cum qua concor. l. 60. in ordi. tau. Item si maritus, & uxor in solidum obligentur: mulier tenetur, si cedit obligatio in fauorem illius, aliàs tamen non, nisi obligatio fiat pro debito fiscali: quia licet non sit uersum in commodum mulieris, nihilominus tenetur l. 61. tau. Nec obstat l. 25. ti. 13. par. 5. quia illa lex loquitur quando maritus solus obligatur quia tunc bona mulieris non censentur obligata: secus tamen, quando ipsa obligatur. ut in d.l. 61. Item nota dictum solemne Petri de ancar. consi. 308. quod confessio dotis post decem annos habetur ac si fuisset uerè numerata.

176 ¶ Limita secundo, si precesit antea quam matrimonium contrahatur, promisio dotis: & post cõtractum matrimonij sequatur confessio statim ualet confesio, & non potest opponi exceptio non numeratæ dotis: cum presumatur donatio, Bello. consi. 4. num. 7. communem dicit, ex Bald. Cino, & Paulo in l. in contractibus. C. de non nu me. pecu. & Mathe. de afflictis. deci. 402.

177 ¶ Item nota, quod in tantum hoc est uerum: ꝙ donatio hæc pręsumitur ex confessione dotis: & quod non sit sub spe numerationis. quod etiam si non apponatur renunciatio non numeratæ pecuniæ: non potest opponi. Soci. con. 79. uol. 4. communem dicit. & Rube. consi. 78. magis communem dicit.

178 ¶ Item nota, quod confessio mariti de dote recepta, habetur pro tradditione. Bellonus consi. 4. num. 10. communem dicit.

179 ¶ Item nota, quod etiam si excedat hęc donatio quingentos aureos, & non sit insinuata: morte confirmatur. Secundum magis communem opinionem. ut per Bello. in d. consi. 4. num. 11. Contra Cur. iuni. consi. 95. in fi. & uide Bello. ibi de ualore quingentorum aureorum ad quorum numerationem esse attendendum dicit quòd 72. auri in tempore l. sancimus. C. de dona. per glos. in l. fi. ff. de in ius uocan. & Ias. in d. l. fi. & in l. 2. §. ex his. ff. de uerbo. obli. faciebant libram auri, Et auri moderni Sunt minoris ualoris quia nonaginta sex auri faciunt libram unam. & sic libra uariata est in quarta parte ualoris: & sic ualebit donatio ultra septingentos. aureos. ut per Paul. in l. fi. C. communia de leg. & sequitur. Feli. in cap. conquerente de offic. ordi.

§ De iure regio iuxta pragma. 120. c. 1. quingenti auri de quibus in d. l. sancimus. sunt mille auri: de quibus nunc utimur. Nam per dictam pragma. taxatur Marcha. auri in. 75. aureis: & marcha est medietas libræ; libra enim ex centum & quinquaginta aureis constat qui computati iuxta d. l. sancimus excedunt millerarium. Sed nota uerbum Alci. in l. hæc enunciatio. ff. de uer. signi. ubi dicit, nobis uidetur aureum quo hodie utimur ex generali omnium populorum consuetudine, subrogatū esse illi ueteri, & ideò, quæ de solido, de iure ciuili statuta sunt: ad nostrum usum licet leuioris, referenda sunt.

180 ¶ Sublimita primam limitationem, ad preiuditium creditoris: quia licet preiudicet hæredibus mariti, non tamen creditoris. Bello. con. 47. nu. 4. communem dicit quem uide & nota.

181 ¶ Nota, quod creditores, adhoc quod eis non preiudicet: debent opponere exceptionem non numeratæ dotis intra tempora iuris, aliàs præiudicat eis: & nocet confeſsio. Mathe. de afflit. deci. 402. communem dicit. licet alij tenuere contrarium: ut per Coua in reſo. lib. 1. cap. 7 num. 6. ubi nititur concordare: dicens quod hęc communis opinio procedat cum confeſsio præceſſerit matrimonio: ſi tamen poſt matrimonium, confeſsio emanauit: non preiudicat creditoribus, quin poſſit etiam poſt tempus exceptionis non numeratæ dotis opponi. & dicit hoc eſſe ex mente Bar. & doctorũ in l. ſi conſtante. ff. ſolu. matr. quód nota.

182 ¶ Dotem tenetur preſtare pater filiæ, etiam nuptæ: & poteſt cogi officio iudicis Paul. de caſtro in l. ſi ſocer. ff. ſolu. matri. Anto. de tremo. in addi. ad bona, in practi. excepti. in rub. qui. mo. ciui. nu. 12. in uerbo quaſi caſtren. communem dicit.

183 ¶ Amplia primo, etiam ſi contraxit matrimonium abſque ſua uoluntate, etiam ante uigeſimũ. quintum annum: ſi contrahat digno. Cur. iuni. in authen. resquæ numer. 25. C. communia deleg. communem dicit.

184 ¶ Amplia ſecundo, etiam ſi maritus ſit diues. Fran. de Ripa in l. 1. ff. ſolu. matr. num. 54. communem dicit.

185 ¶ Amplia tertio, etiam ſi filia ſit dotata: & perdiderit dotem, non tamen ſua culpa, tenetur pater iterum dotare. Io. lupus in repe. c. per ueſtras de dona. inter ui. & uxo. col. 373. in fi. §. 27. nu. 6. communem dicit exploſa gloſ. in l. 2. uerſ. dos. ff. ſolu. matri. quæ dicebat in quocumque caſu patrẽ teneri. Et nota quod ſi pater preſtitit dotẽ priori uiro:

uiro: & filia secundo contrahat, & prestetur dos per patrem: censetur animo compensandi, & nõ dicitur de nouo prestare. Boe.dec.137. communem dicit ex Bar.in q.an mulier habens amplam dotem.

* § Nota istas communes ad intel.l.3.ti.11.part.4. mater tamen filiam dotare non compellitur l.fin. C.de iur.doti.quod fallit in matre heretica, uel iudea, filia autem catholica l.9.ti 2.par.4. & Io. lupus in re.iu.de dona.inter uir.& uxo. col.86.§. 21.num.4.pro quo adducit l.9.ti.2.par.4.

186 ¶ Amplia quarto, ad auum paternum: qui tenetur neptem dotare. d.Io. lupus in repe. c. per uestras col.367.§.27.nu.1.communem dicit.

* § Concor.cum l.8.ti.11.par.4.quando filia non habet unde se dotare possit.

187 ¶ Amplia quinto, ad fratrem qui tenetur dotare sororem ex eodem patre natam. Io. lupus in repe.d.c.col.371.§.27.num.3.communem dicit.

* § De iure regni uidetur idem innuere l.18.ti.16. par.5.& pro ea est l.4.ti.1.li.5.ordi.quæ loquitur de sorore contrahente matrimonium sine licentia fratris.

188 ¶ Dotata dicitur filia cui dos a patre in testamento relicta est ita quod uenit excludenda a successione uigore statuti quod stantibus masculis, filia dotata non succedat, communem ait. Ripa in rub.ff.sol.mat.nu.61.

189 ¶ Dotis fructus impuberi traditæ, & si dos sit marito tradita ab impubere cedunt doti, Cum impubes non possit donare. Gozad.consi.33.nu.11. communem dicit, & sic est intelligenda glos. in l.11.C.de dot.promis. Secus in maiore quæ tradidit

didit dotem sponso : qui sustinuit onera matrimonij . quod nota .

190 ¶ Dubius prescribit . Feli.in cap. fi. numer.9. de presc.communem dicit.

191 ¶ Intellige istam communem si post inchoatã prescripionem,succesit dubitatio: secus tamen, si a principio. Balbus de prescri.in 2.par.3.par.q. 2.communem dicit .& uid.in uerbo prescriptio.

192 ¶ Duces,Marchiones,& Comites ꝑpetuò inuestiti censentur: Principes in ducatu marchionatu,ac comitatu . & omnia possunt in subditos suos quæ potest Imperator in orbe. Cur.iuni.cõs. 61.nu.9.& Bello.consi. 95. num. 10. communem dicit ex Decio consi.403.

193 ¶ Amplia ad alium principem, qui excreuit iura imperij per tempus: de cuius initio non est mæmoria hominum in contrarium. Bello. consi. 51. nu.3.communem dicit . ex Marti.lauden.de principe q.11.

194 ¶ Duo casus æquiparati in lege antiqua, dispositum in uno , censetur etiam in alio, etiam in materia odiosa. Bello.consi.69.num. 1. communem dicit . ex glos.in l.siquis seruo.C.de fur.& glos.in c.de mulcta de prebẽ.& ibi Panor.& Dec.in l. factum.§.in pæna.ff.de re iud.& Rip.in l.si constante num.69.ff.sol. matrim. Duo rei promittendi possunt interuenire pro dote restituenda,communem dicunt recẽti a Ripa in l.si constante nu. 55. ff.sol.matr.

195 ¶ Duplex causa si sit in casu,& si una cesset: nõ tamen cessat effectus . Bello.consi.8.num.5. communem dicit. ex Deci. in cap. cum cessante de appel.

Intellige

196 ¶ Intellige,quando causa cessans tendit ad eun dem effectum : secus , si ad contrarium , Idem ibi communem dicit ex Bar.in l.sciendum.ff.qui satisd.cogan.

E

1 Ecclesia non tenetur ad collectas pro rebus solitis collectari, cum imponantur personis. Bello.consi.40.nu.3.communem dicit.

* § Intellige istam communem secundum legem 55.par.5.ti.6.in bonis datis ecclesiæ in dotē: cum de nouo edificatur ecclesia,uel datur pro sepultura,tamen de bonis postea quæsitis,uel ex emptione,uel ex alio titulo tenetur ecclesia collectas soluere , uel ad dandum hominibus bona,qui collectas soluant. ut in l.53.eo ti. Et hanc distinctionem,quam leges istæ sentiunt. ponit Car. in cle.1.de immu.ecclesiæ q.2.quem refert Berta.de gabel.par.6.num.12. Et istam distinctionem intellige:cum onera sunt certa , & perpetua anexa ipsis rebus : secus, tamen in alijs, ut per Panor. consi.53.uol.1.ubi communem dicit. de quo per Cal.in con.2.de censi.& Gemini.con.19.& Pet. de ancha. consi. 303.& Angel. consi.73. Et pro hac opinione communi , & intellectu Panor. est l.1.ti.3.li.1.ordi.

2 ¶ Fallit primo,hæc communis:in quo sentit quod ecclesia,nec personæ ecclesiasticæ nō tenentur ad collectas quę imponuntur personis : quia limitatur pro refectiōne pontium.murorum, & fossate,quia in his casibus tenentur ad collectas. Iō.de Ripa de res.li.2.cap.2.num.6.& in cap.26.nu.25. communem dicit.

Concordat

*§ Concordat cum communi l.52.& 54.ti.6.par.1. & cum l.20.ti.32.par.3.& cum l.1.ti.3.li.1.ordi.

3 ¶ Fallit secundo, cum collecta imponitur pro redimenda uexatione imposita tam laicis, quã cleri cis: & sic pro bono cõmuni totius reipublicę. Io. de Ripa de ref. li.2. ca.20.num.70. communem dicit.

*§ Concor.cum l.1.ti.3.li.1.ordi.& cum d.l.52.

*§ Fallit tertio, in clerico coniugato qui tenetur ad collectas l.13.ti.1.li.1.ordi.& hoc est de iure communi: cum non gaudeant nisi priuilegio fori, & canonis c.1.de cler.coniug.li.6.

*§ Fallit quarto, in gabellis quæ apud nos dicitur Alcauala: quia clerici uendentes, tenẽtur ad illas d.l.13.& l.4.ti.4.lib.6.ordi.quæ leges sunt corruptæ per l.3.in quaternione de gabellis.ubi disponitur idem quod de iure communi. est statutum in c.fi.de ui.& honest.cleri.quod clerici qui se abstinent a negotiis: gaudent priuilegio clericali. immiscentes autem tenẽtur ad dictas gabellas soluendas. Et nota, quòd in casu in quo clericus tenetur ad dictas gabellas: laicus qui emit, tenetur ad illas soluendas: iuxta dictam legem quartam, & in hoc non est reuocata ad instar illius qui emit ab extraneo qui tenetur retinere gabellas. ut habetur in l.100.d.quartæ.

Nota quod si bona retenta ab ecclesia, uel a clerico, transeant ad laicum: tenetur laicus ad omnia onera.quia mutata persona, mutatur qualitas rei l.Paulus & l.licitatio.ff.de publ.uecti.Deci.in l.omnibus nu.2.ff.de reg.iu.& Ripa in li.2.de ref. cap.72.num.17.communem dicit. Et sic arrendatores fructuum ecclesiarum tenentur ad gabellas,

ad

ad quas clericus non tenetur. ut in expresso tenet. Archi. in c. quanquam de censi. in 6. & Ias. in authen. quas actiones num. 41. C. de sacro. sanc. ecclesi. quod intellige, quando res quę transit ad alium: non est exempta: si tamen sit immunis, ad quemcumque transeat: non collectabitur. ut dicimus de re empta per ignobilem a nobili: quod si res est exempta a collecta: ignobilis non tenetur. ut per Io. Andr. in addit. ad Specu. de censi. per l. ætatem. §. rebus. ff. de censi. quam refert Tiraquel. de nobili. c. 20. num. 165. & nota pro intel. d. l. 73. ti. 1. li. 1. ordi. ubi dicit quod clericus emens tenetur ad gabellas: ex qua lege colligitur quod emptor teneatur ad gabellas. illud est conforme iuri comuni: ut per decis. tholos. 451. per l. debet. ff. de ędili edicto. quæ per plura comprobat ei⁹ addit. Sed tamen contrarium est determinatum de iure regio per l. 2. d. quater. de gabel. ubi disponitur ꝙ uenditor teneatur ad gabellas, & non emptor. Nota quod cum in d. quater. l. 1. taxat gabellā in decima parte rei uenditæ: Illa decima pars debet intelligi deductis expensis proxenetæ, & aliorū & sic si uendita est pro centum, & proxeneta habuit decem: nonaginta erit pretium. ut ab illis deducatur decima. ut per Bart. in l. sed si. §. cuidam. ff. de condi. & demon. quem refert Gomez. in l. 8. num. 10. in decis. tau. & tenet Ias. in l. non amplius ff. de le. 1. Item nota aliud notabile in hac materia: ꝙ si partes dissentiant de uenditione nondū res traddita, non debetur gabella: quæ per plura comprobat. Caro. Moli. in consuet. feuda. ru. 1. §. 3. glos. 5. q. 2. per totum. quod intelligendum est per tradditionem ueram, non tamen fictam. ut

notant

notant Alber.Fulgo.Pau.& Iaſ.in l.ab emptione ff.de pactis. Et hanc dicit ueriorem d. Molin. d. nu.15.licet contrarium uidetur tenere Bal.& Angel.in d.l.ab emptione & alij quos refert d.Caro. Molin.& Anto.Gomez.in l.45.tau nu.95. Sed uide plura de hoc per Tiraquel.de conſti.l.26. par. 3.num.6.& quæ habes in uerſ.emphitetoa.

4 ¶ Eccleſiæ non infert pæna exilij, propriè loquẽdo, Alci.in c.cum non ab homine nu. 110. de iudic.communem dicit.

5 ¶ Eccleſiæ res in caſu, in quo poteſt dari in emphiteoſim, poteſt concedi in perpetuum filijs, & nepotibus, & ſucceſſoribus. nō tamen extraneis Ludo.Gozad.conſi. 25. num. 20. ait communem ex Panor.in c.in præſentia de probat. num.29.

6 ¶ Eccleſia præſcribit contra eccleſiam. Iaſo.in authen.quas actiones num. 13.C. de ſacro.ſanc. eccle.communem dicit.

7 ¶ Nota quod hæc præſcriptio qua utitur eccleſia contra aliam: debet eſſe quadragenaria. Balbus de preſ.par.5.in princ. commmunem dicit.

8 ¶ Eccleſia infra quadriennium, reſtituitur aduerſus preſcriptionem a tempore læſionis. Iaſo. in d. authen.nu.33.communẽ dicit. & preſcriptionis completæ, Balbus in 5.par.q.2.communem dicit.

9 ¶. Nota quod quadriennium quod datur ad reſtituendum eccleſiæ,non currit in uita prelati alienantis. Balbus ibi communem dicit. uid. in uerbo abſens num.2.cum ſequentibus.

10 ¶ Eccleſia ſucced ns priuato, contra quem erat inchoata preſcriptio decem,uel uiginti annorum preſcriptio perficitur: ſecundum priuilegium eccleſię.Iaſ.in d.authẽ.quas actiones nu.36.& Balbus

bus in d.q.2.communem dicunt.

11 ¶ Ecclesia habebit bona præmorientis, non expectata morte alterius: cum uir, & uxor ingressi sunt monasterium: statuentes quod bona sua post mortem illorum uenirent ad ecclesiam. Ias. in l. cũ quidam nu.7.C.de impub.& alijs substit.communem dicit

12 ¶ Ecclesiæ uaccantis bona administrabũtur per Episcopũ, uel instituere ualentem. Panor. in c. nu.12.de appel.communem dicit.

13 ¶ Ecclesiasticus iudex potest compellere iudicẽ laicum, ut prestet sibi auxilium per excommunicationem laicus tñ non compellit clericum ad prestandum. Alci.assent communem in c.perniciosã, nu.123.ex,de offic.ordi.

14 ¶ Edere sententiam, uel acta, potest compelli pars appellata per iudicem appellationis sub pæna priuationis. Ias. in l.is apud quem num.12.C. de æden.communem dicit.

15 ¶ Edere tenetur reo actor instrumenta, ac rationes ad fundandas suas exceptiones. Iaso. in l.& quæ a diuo num.1.de ęden.communem dicit.

16 ¶ Aedenda non sunt instrumenta actori per reũ ad intentionem suam fundandam etiam: si reus sit fiscus. etiam si pæna sit pecuniaria. Ripa. in l. 1. de æden.num.11.& in l.is apud quem num.22.eo. ti. communem dicunt.

17 ¶ Fallit primo, in ecclesia. Ripa in d.l.1.nu. 13. communem dicit.

18 ¶ Fallit secundo, in actore agenti pro matrimonio, pro dote, pro alimẽtis, pro libertate propria; idem Ripa num.13.communem dicit.

19 ¶ Fallit tertio, in mercatore, uel in eo qui de necessitate

cesſitate offitij tenetur conficere librum. Iaſo. in l.1.C.de æden.num.55.communem dicit. & uid. in uerbo rationem num.4.

*§ Concor. cum l.17.ti.2.par.3.

20 ¶ Editio inſtrumentorum fit non iure actionis, ſed offitio iudicis. idem Ripa num.20.in d. l. 1.& Decius num.19.communem dicunt.

21 ¶ Edendus eſt libellus reo ſuis expenſis, & non actoris. Ripa in d.l.ædita num.12.C. de æden.cõmunem dicit.

22 ¶ Edictum,facta preſentatione benefitij, eſt ponendum iuxta c.fi.de elect.in vi.Lamb. de iur.patro.par.2.ti.2.q.6.ar.2.num.4.communem dicit.

23 ¶ Edificare poteſt dominus aream in qua cadit ſtillicidium: dummodo ſeruitus ſtillicidij non impediatur: & ædificans ſtillicidium recipiat. Bello. con. 61. nu.5.communem dicit. ex glo.& Bar. in l.ſeruitutis.§.ſi ſeruitus.ff.de ſerui.& Soci. conſil.141.

24 ¶ Edificare caſtrum ad æmulationem priuati, nulli eſt licitum Boe.dec.326.num.9.communem dicit.

25 ¶ Item nec edificare, ut uideat hortos religioſorum, aut monalium nemo poteſt. Boe. ibi.cõmunem dicit.

26 ¶ Edificiũ factũ in re dotali, nõ cedit ſolo: quãuis medietas expenſarum ſit alterius coniugis. Boe.in conſue.bitu.in reg.deſcoſtumes deſmaria Ies.§.2.communem dicit ex Iaſo. in l.ſenatus.§. Marcellus.ff.de le 1.

27 ¶ Electus de conſenſu partium, uel de mandato iudicis, ut ſecundum peritiam artis deponat, debet iurare: aliàs non ſtabitur eius reſponſioni..

I Crotus

Crotus in tract. de testi. in 6. parte. communem dicit.

*§ Nota istam communem ad ampliationem l. 23. ti. 6. par. 3. de teste non iurato deponente, de quo in uerbo testis num. 93.

28 ¶ Nota, quod licet cum iuramento deponat: nihilominus probatio in contrarium admittitur. Alexan. in l. qui bona. §. qui damnum. ff. de damno infecto. communem dicit. Et uid. Coua. in reso. li. 2. cap. 13. num. 4.

29 ¶ Item nota, quod partes non sunt citandę ad uidendum iurare, uel ad depositionem illius qui de arte deponit, uel de consensu ambarum partium. Deci. in c. 2. de testi. communem dicit.

30 ¶ Limita istam communem: si persona est electa absente parte: quia licet posit eligi a iudice, uel a parte, absente alia parte, & ualet electio. ut per Bar. communiter approbatum in l. Theopompus. de dote prelegata. C. tamen si absente parte fuit electa: debet pars citari ad uidendum iurare Feli. in c. quia iudicante de prescrip. communem dicit.

31 ¶ Electio prelati mortui potest fieri ante sepulturam: Guid. Papa consi. 206. num. 1. communem dicit.

32 ¶ Item de nocte ualet: licet sit in honestum. Io. de Ripa de ref. li. 2. cap. 13. num. 5. communem dicit.

33 ¶ Electio in ultimis uoluntatibus est inuariabilis. Cur. iuni. consi. 159. num. 1. commmunem dicit.

*§ Concor. cum ll. 15. & 16. ti. 9. par. 6.

34 ¶ Emancipatus pro parte non potest quis esse. Alci.

Alci.de præsum.reg.2.præs.2.nu.4.cõem dicit.

35 ¶ Emens rem alienam a fisco, statim est securus. ut tertius pretendens hæreditatem ad eum pertinere, habeat recursum contra fiscum, & non contra ementem. Bello.consi. 51.in fin. communem dicit. quam intelligit dictus Bellonus in casu in quo liquidatur dicta communis: secus tamen, si fiscus uendidit tanquam uacantem, quæ non uacabat. & non habet locum l.bene a Zenone .C.de quadrien.prescrip.

36 ¶ Emens certos redditus pro uita, ualet emptio ratione incertitudinis uitæ. Iaso.in l.1. de summa tri.C.num.63.communem dicit.

37 ¶ Emptor secundus cui res tradita est: prefertur primo, etiam si uendens sit persona ecclesiastica, Iaso.in l. quotiens de re. uendi.C. numer.19. communem dicit.

* § Nota istam communem ad ampliationem l. 50. ti.5.par.5.quæ concordat cum d.l.quotiens. Et uide aliam ampliationem in uer.iuramentũ nu.137

38 ¶ Emptori non tenetur uenditor de euictione, quæ non fuit demandata etiam si sciat litem moueri. Alexan.in l.2.§. uoluntatem num. 12.ff. solut. matrimonio. & Io.de Ripa in cap.cum in de consti.num.166.& Petr.Raue.in alpha. aureo in uerbo uendere, communem dicit. & Rauena.ponit duas limitationes.

* § Nota istam cõem cũ sequẽtibus ampliationibus ad intel.& ampliationem l. 32. ti.5. par.5. & l. 7.ti.10.fo.ll.li.3. Et uid.l.36.ti.5.par.5.ubi ponit casus in quibus uenditor non tenetur de euictione. Et uide l.21.ti.8.par.5.de conditore impedito uti, & frui re locata,

39 ¶ Amplia primo,quod non solum requiritur ꝙ denuntiet litem esse motam emptor uenditori: sed tenetur offerre libellum, & citationem in authentica forma. Io.de Ripa in d. cap.cum m.de consti.num.163.communem dicit.

*§ De iure regio emptor tenetur saltem ante publicationem denuntiare uenditori: aliàs non tenetur uenditor l.32.ti.5.par.5.

40 ¶ Item non solum requiritur quód denuntiet litem esse motam, sed requiritur etiam quod protestetur.quod ueniat ad litem recipiendam:Ripa ibi num.165.communem dicit.

41 ¶ Nota quod si absente uenditore emptor protestetur. quod non potest uenditor inuenire ad faciendam denunciationem: hæc protestatio non ei adiuuat, si ueniente uenditore non denuntiet: quia uidetur a protestatione recessisse. Iaso.in l. de pupillo.§.siqus ipsi num.4.ff.de noui.ope.nunt. communem dicit.

42 ¶ Emptor qui non denunciat litem motam uenditori: nullum ius defendendi habenti: non potest agere contra ipsum de euictione. communem dicit Dec.consi.74.col.fin.

43 ¶ Emptor rei Ecclesiasticæ non gaudet immunitate gabellæ: licet ecclesia gauderet communẽ testatur Andr.Tiraquel.de Retrac.ti.1.§.1.glos. 13.num.12.

44 ¶ Emphiteoticus contractus de necessitate requirit Scripturam. Ias.in l.1.nume.61.C.de iur. emphi.communem dicit.

45 ¶ Emphiteoticus contractus de substantia, non requirit quod certa quantitas prestetur. Iaso.ibi nu.3.communem dicit.

Emphiteo-

46 ¶ Emphiteotica res presumitur, si possidens tãquam emphiteoticam, diu soluerit canonem. Ias. in d.l.1.num.55.communem dicit..

47 ¶ Diu in hac materia dicitur ad causandam hãc presumptionem quando lapsi sunt triginta anni, Iason ibi eo.nu.155. commnnem dicit. Et idem dicit Balbus de pres.in 3.par.q.10.col.16.num.36.

48 ¶ Nota quod emphiteosis perpetua presumitur precessisse solemniter: si diu fuit possessa res, tan quam emphiteotica.si res erat priuati: secus tamen, si erat ecclesiæ: quia non presumitur perpetua, sed usque ad tertiã generationem. Balbus de prescr.par.3.q.10.co.16.num.35.

49 ¶ Emphiteosis si finiatur, quia finitæ sunt generationes, consanguineus emphiteotæ, potest petere a prælato, ut renouet emphiteosim, & facit iniuriam non reuocando, & potest adiri superior per uiam appellationis, uel querelę, ut compellat̃ renouare, Barbat.in c.1.num.18.de locat.dicit cõmunem ex Bar.in l.ait prætor.§.permittitur.ff.de aqua quotid.& esti. Quam intelligit Panor. in c. bonæ el 11.de postul.prælat.num.28.quando prelatus extraneo vult conferre, secus tamen si apud se vult habere. Et uide octo limitationes ad istam communem per Corsett.in addit.Abb.ibidem in uerb.renouationem.

50 ¶ Emphiteosis concessa usque ad tertiam generationem, expletam comprehendit non solum Nepotes, sed etiam pronepotes. si tamen concedat in tertiam generationem: non comprehendit nisi nepotes Lud.Gozad.consi.25. numer.17. communem dicit ex Alex.consi.125.uol.5.

51 ¶ Emptheosim recipiens ab Ecclesia rem pro-

priam, non ut propriam, ſed ut rem Eccleſiæ cō tractus non ualet, communem dicit Fran. Ripa in l.ſi aliquam num.34.ff.de acqui.poſſeſ.

52 ¶ Emphiteoſi finita per generationem, & non propter culpam, Emphiteota retinet melioramē ta, communem ait Dec.conſi.518.colum.1.nu.2. & per totum.

53 ¶ Emphiteoſis eccleſiaſtica quæ ſecundum conſuetudinem ſolet dari uſque ad tertiam generatio nem maſculinam, ſi datur uſque ad fœminam, uel in perpetuum uitiatur pro parte pro qua non erat conſuetudo: ualet tamen quo ad aliam partem. Iaſ.l.qui rem aliquam.C.de ſacro.ſan.eccle.nu.21 communem dicit l.licet ſibi non placeat. Decio tamen placet num.22.& nota unam concluſionem per eum tradditam ibi num.19.& 20.quod res ec cleſiaſtica quę ſolita eſt dari in emphiteoſim: poteſt concedi abſque ſollemnitate.per tex.in c.2.de feu.& ibi Abbas: & ſolitum probatur per duas ui ces conceſſas intra quadraginta annos per Bal. in l.de quibus .ff.de legi.

54 ¶ Emphiteoſis eccleſiaſtica pro filijs, & nepotibus tranſit ad eos: etſi non ſint hæredes.Cur.iuni. conſi.78.num.4.communem dicit.

55 ¶ Amplia, etſi filius repudiet hæreditatem.Alc. de præſum.reg.1.preſ.31.in princ. cōmunē dicit.

56 ¶ Amplia ſecundo, etſi non ſit facta de filijs men tio: quia in dubio preſumitur & pro filijs recepta Iaſ.in l.emphiteotecarijs num.188.C. de iur.emphi. communem dicit. Et ideo cum indiſtinctè conceditur nō tranſit ad hæredes extraneos. Cur. iuni.conſi.130.num.5.communem dicit. & Deci. in conſi.171.& Segura.magis communem dicit.

in

in l.cohæredi.§.cum filiæ.ff.de vulga.& pupil.nu. 160.& Anto.Rube.in repe.§.quidam rectè de liber.& posthu.ff.col.69.uersi.penul.colligitur conclusio Deci.ex consi.411.

57 ¶ Amplia istam secundam partem istius communis:quia sicut tacitè non comprehenduntur hæredes extranei in cõcessione emphiteotica de reb⁹ ecclesiæ:ita nec expressè potest concedi ut ad extraneos transeat. Anto.Rube.in .§.quidam rectè d.l.Gallus.ff.de lib.& posthu.col.74. communem dicit ex Decio consi.71.

58 ¶ Restringe tamen istam ampliationem, si concedatur in perpetuum cum solemnitate.c. sine exceptione: quia tunc potest concedi. ut transeat ad hæredes extraneos.idem Anto.rube. colu. 74. ex Decio in d.consi.71.communem dicit.

*§ Et ex hoc dicit dictus Segu. ibi quod stante l.9. fo.ll.ti.delas mandas, quod stantibus liberis,non potest testator tertiam bonorum legare extraneis quod si fiscus succedit in bonis defuncti, non succedit in d.tertium.& ad corroborationem d. l.9. est l.25.tau. uide infra in uerbo, fiscus,num.105. Et nota quod emphiteosis priuati si sit concessa tali lege,quod non transeat ad extraneum: si bona emphiteotæ confiscentur,non transit ad fiscum.Segu.in d.§.num.262.communem dicit. ex Bart.in l.si finita.§.si de vestigalibus.ff.de damno infecto.

59 ¶ Amplia istam restrictionem, si recipiatur emphiteosis pro se, & pro hæredibus quibuscumque: quia tunc comprehenduntur hæredes extranei. Anto. rube. in d.§.quidam tectè col. 37.uers. pro responsione communem dicit.

60 ¶ Restringe istam ampliationem secundam: si

aliàs sit apposita in emphiteosi clausula, & quibus dederit, quia tunc benè transit ad extraneos hære des. Cur. iuni. consi. 130. nu. 2. communem dicit.

61 ¶ Amplia tertio, quod pater recipiens emphiteosim ecclesiasticam pro se, & filijs suis: non potest uni donare, nec signare. Sthepha. bertran. cõsil. 138. uol. 2. quem refert, & sequitur Addi. Alci. in trac. pres. reg 1. presum. 31. communem dicũt.

62 ¶ Amplia quarto, quod pater non potest uni ex filijs prelegarè. Alexan. consi. 24. uolum. 4. magis communem dicit. Ias. autẽ in l. emphiteoticarijs de iure emphi. C. num. 211. distinguit: quem uide.

63 ¶ Amplia quinto, etiam si pater recipit emphiteosim mediante pecunia. Anto. rube. in rep. §. quidam rectè d. l. gallus de liber. & posthu. ff. col. 67. in fi. uersi. quartus casus. communem dicit. licet dicat in puncto iuris ueriorem esse contrariã per l. fi. ff. de assigna. liber.

64 ¶ Nota quod emphiteosis concessa pro se, & filijs, non facta mentione de hæredibus, non comprehendit fæminas Deci. in l. fæmine de reg. iur. communem dicit. & in consi. 336. num. 3. quia in contractibus, appellatione filiorum non ueniunt fæminæ. Bar. in l. 1. ff. de uerbo. oblig.

65 ¶ Nota secundo, quod cum emphiteosis sit accepta per patrem pro se, & filijs & hæredibus: non potest succedere filius, nisi sit hæres. Alexan. in consi. 129. uol. 5. & Io. duran. in arte testan. ti. 11. cau. 10. communem dicit.

66 ¶ No. tertio, quod si pater acquisiuit emphiteosim a priuato pro se, & filijs: tunc acquiritur filijs ut hæredibus. Anto. Rube. col. 68. uers. quintus & ultimus casus, communem dicit.

Emphi-

67 ¶ Emphiteota alienās ſalua uoluntate domini, caddit de iure ſuo. Ripa.in c.cum m.de conſt. nu. 8.communem dicit.

68 ¶ Amplia iſtam communem, etiam ſi non uerè tradit: ſed fictè per clauſulam cōſtituti. Tiraquel. de conſtitu.par. 3.limit.26.numer.6. communem dicit.

69 ¶ Fallit primo, ſi alienatio ſit facta ſaluo conſenſu domini, non aliàs nec alio modo. idem Ripa ibi communem dicit.

70 ¶ Fallit ſecundo ſi non traddit: quia etſi alienet ſine conſenſu domini, non caddit a iure ſuo Iaſo. in l. cum dubitatur. num.132.C.de iur.emphi.cō munem dicit.

71 ¶ Nota quod ſi emphiteota alienat, & traddit: etſi celeriter redimat:cadit a iure ſuo. Iaſ.ibi nu. 135.communem dicit. quæ communis procedit de rigore iuris, ſecus de æquitate: præcipuè ſi dominus eſt eccleſia: quia clerici non debent in pænis eſſe tenaces: precipuè ubi eorum conditio non deterioratur.c.fraternitatis. 12.q.2.ſecundū Anto. de butri.con.34.in fi.quod nota.

72 ¶ Fallit tertio, quando fuit data poteſtas emphiteotę ut poſsit alienare cui uoluerit: quia tunc poteſt irrequiſito domino alienare. Iaſ.in l.3. de iur. emphi.C.num.7.communem dicit.

73 ¶ Fallit quarto, in donatione uel legato etſi ſit emphiteota, fiſci, uel priuati: poteſt legare, uel donare ſine eo quo denuntiet domino. Iaſ.in d.l.3. & in l.ſi domus.§.fi.num.31.ff.de lega.1. & Curt. iuni.conſi.130.num.8.communem dicunt. Et deceptus eſt Io.duran.in arte teſtan.ti.6.cau.46.dicens Iaſonem, tenuiſſe contrarium. & ſecundum

Iaſo.

Iaſ.hæc denuntiatio non eſt ad finem ut ſpectetur dominus ſi uelit ſibi donari. ſed ad finem ut dominus recognoſcatur & ſibi ſoluatur laudimium ex approbatione,quam dominus facit: & cum hoc ſtat communis opinio; & ſic emphiteota, licet poſsit donare: non tamen traddere, ut tenet Caro.molin.in addi.ad Alex.conſi.120.in uerſi.donari. quod nota.

*§ Nota has communes ad limitationem l.29.ti.8. par.5.

74 ¶ Amplia iſtam limitationem ad emphiteotam eccleſiæ: quia poteſt donare ſaluo iure eccleſię. Iaſ.in d.l.3.num.72.communem dicit. In poſſeſsionem tamen non poteſt eum inducere anteaquam eccleſia ſit certiorata Cur.iuni.in d. conſil. 130.in fi.quod nota.

75 ¶ Emphiteota priuatur per non ſolutionem canonis: etſi ſit unius numi. Iaſ.in l.qui rem alienā C.de ſacro.ſan.eccleſi.nu.16.communem dicit.

76 ¶ Amplia,etſi ignorabat rem eſſe emphiteoticā: & non ſoluit canones per tempus ſtatutum: cadit in commiſſum. ſed tamen reſtituitur.Io.de Imol. in cap.potuit de locato nu.56.communem dicit. Et uide in uerſi.reſtitutio.num.52.

77 ¶ Amplia, quod ſi plures ſint emphiteotæ: & unus non ſoluit canonem, etſi omnes alij ſoluant: cadunt in commiſſum. Alci.in l.2.nu.97. de uerbo.obli.ff.communem dicit.

*§ Nota iſtas communes ad intel.l.28.ti.8. par.5.

78 ¶ Fallit primo, ſi dominus noluerit: quia tunc non cadit in commiſſum: & tertius non poteſt opponere quod non ſoluit canonem. Iaſ. in l.emphiteotecarijs.num.11.de iur.emphi.cōem dicit.

Fallit

79 ¶ Fallit secundo, si per impetum guerræ non potuit laborare agrum emphiteoticum: taliter quod nihil collegit, non tenetur ad pensionem: si tamē tantum collegit quod sufficiat pro pensione: ad totam tenetur. Imol. in ca. potuit de locat. quem refert Ias. in l. 1. de iure emphi. num. 92. C. & in l. possideri. §. in admittenda. ff. de acqui. posse. num. 6. communem dicit.

* § De iure regio in locatione l. 22. tit. 8. par. 5. disponit quod si inquilinus, propter impetum guerræ, uel aliàs, uel per alium casum fortuitum, non percipit fructus qui sufficiant ad soluendam pensionem: deductis expensis. si uelit, potest domino dare omnes fructus. & per l. 23. sequentem. si locatio est facta per duos, uel tres annos quod confertur fructus duorum annorum: & facta locatione deductis expensis, si superest pro pensione soluēda: dominus recipit. aliàs recipit quod superest tantum.

80 ¶ Fallit tertio: si inueniatur quod non soluit nisi unum annum, quia requiritur biennium continuum. unum post alium: secus tamen si interpellatur quia non cadit. Deci. consi. 138. num. 7. communem dicit.

18 ¶ Fallit quarto, si soluit per tres annos proximiores: quia presumitur soluisse per alios anteriores ab illis tribus. Curt. iuni. consi. 96. num. 5. communem dicit.

* § Nota istam communem etiam ad intel. l. 28. ti. 8. par. 5. & intellige istam communem, quando solutio trium annorum fuerit facta, quęlibet de per se unaquæque singulis annis. secus, si simul & semel soluisset secundum Bal. in l. 2. de dot. prommiss. nu. 2. &

2.& alios quos congerit addi. q.235. in tholosa. decis.

82 ¶ Nota quod emphiteota & non dominus, tenetur probare soluisse canonem: licet negatio domini sit fundamentum suæ intentionis. Ias. in l. in emphiteoticarijs. num. 132. de iure emphi. C. communem dicit.

83 ¶ Nota quod solutio probatur p duos testes. Ias. in d l. emphiteoticarijs numer. 134. communem dicit.

84 ¶ Nota quod si emphiteota promisit soluere pensionem sub certa pæna: dominus non potest consequi, si non soluit illa duo, uidelicet adiectionem, & pænam: nisi ad omnia se obligauerit emphiteota. Ias. ibi num. 144. communem dicit.

85 ¶ Nota quod emphiteota non compellitur soluere in extimatione pecunię alteratæ, sed in extimatione pecuniæ tempore contractus, Addi Angel. in l. cum quod. ff. de reb. cred. comunem dicit.

86 ¶ Emphiteota tenetur ad solutionem canonis, conditione ex lege zenoniana. Ias. consi. 8. num. 1 & in l. 1. num. 68. de iurę emphi. C. communem dicit.

87 ¶ Emphiteota priuati si deteriorat rem emphiteoticam: potest priuari. Ias. in l. qui rem aliquā nu. 6. C. de sacro. san. eccle. communem dicit.

88 ¶ Amplia, ad cessionem arborū, quia uassallus, uel emphiteota non potest scindere arbores. Ias. in l. diuortio. §. si fundum. ff. solu. matri. numer. 4. communem dicit. ubi uide duas limit.

89 ¶ Nota quod si emphiteota priuatur emphiteosi, propter culpam suam; priuatur etiam melioramento: tamen si priuatur propter generationem finitam

finitam, uel propter tempus, non perdit melioramenta. Deci. in l. qui rem. C. de sacro. san. eccle. num. 14. communem dicit. Et quæ dicantur melioraméta uide per Pau. de castro con. 170. uol. 2.

90 ¶ Emphiteotæ duo, si diuidant inter se: non debent soluere laudemium, uel quinquagesimam. Iaf. in d. l. 3. C. de iure emphi. nu. 47. communem dicit.

91 ¶ Episcopus non est dandus nisi in magnis ciuitatibus. Alci. in c. perniciosam de off. ordi. nu. 2. communem dicit.

92 ¶ Episcopus in aliena Diocæsi, absque licentia Diocæsani potest portare annulos, & celebrare in pontificalibus, Panor. in c. 1. num. 7. ut lite pendẽ. communem inquit ex glo. in clem. in Archiepiscopum, de priuileg.

93 ¶ Episcopus non dispensat in delictis maiorib⁹ adulterio: nisi inueniatur concessum. Feli. in. c. at si clerici. §. de adulterijs num. 1. de iudi. communem dicit.

94 ¶ Episcopus cum adultero, & incestuoso dispẽsat. ibi Feli. communem dicit.

95 ¶ Episcopus moniales exemptas propter iniectionem manuum in clericum, excommunicatas absoluit Panor. in c. monialibus de sent. excom. communem dicit.

96 ¶ Episcopus non potest excommunicare laicum iudicem secularem exemptum: cum impartitur brachij auxilium, si non prestat. Alci. in ca. perniciosam de off. ordi. nu. 127. communem dicit.

97 ¶ Episcopus tenetur adimplere mandatum Romani Pontificis, directum capitulo: sede uacãte, si inuenit non adimpletum. Panor. in c. eam te de

ref.

ref.num.4.communem dicit.

98 ¶ Episcopus audiens missam sine solemnitate priuatè, etsi sit excommunicatus: non efficitur irregularis Præpo.in ca.si quis episcopus 11.q.3. communem dicit.

99 ¶ Episcopus committens crimen læsæ maiestatis contra principem, non debet degradari actualiter: sed solum uerbaliter. Cur.iuni.consi.159.nu.1. communem dicit.

110 ¶ Episcopus delicti, priuationis beneficij digni, potest ferre sententiam, super beneficium existens extra suam diocæsim.. Panor.in ca. postulasti de for.compet.communem dicit.

101 ¶ Episcopus, ut suspectus recusatus, uel causam minori remittere, uel delegare de cõsensu partiũ debet non tamen eligere delegatum. Panor. in c.siquis contra de for.compet.communem dicit.

102 ¶ Estimatio non facit emptionem quando pretium non est condignum rei, communem dicit. Parisius in consi.81.num.11.l.3.

103 ¶ Exceptio dilatoria non apposita ante litem contestatam, in prima instantia, non potest poni nec in secunda. Ias.in l.ita demum num.7.de pro. cu.communem dicit.

Et uide 5.limit.per eum.

* § Nota istam communem cum sequenti ad intel. l.2.ti.6.li.3.ordi.& ad c..8.l.42.in pragma. & l.2. ti.8.li.3.ordi.& l.1.ti.4.li.3.ordi.

104 ¶ Fallit primo, nisi opponatur exceptio contra procuratorem: ut puta, quod sit monachus: quia potest opponi & post litem contestatam. Anto.de tremo.in addi.ad bona. Curt. in pra. exceptio. in rubri.de impe.& excepti.quæ contra ref. num. 9. uers.

uerſ.6.fallit. communem dicit.

105 ¶ Fallit ſecundo,ſi exceptio dilatoria non erat orta reo ignorante,uel ex errore non propoſuit: quia poteſt proponere.Iaſ.in l.error.nu.19.de iu. & fac. igno.communem dicit.

106 ¶ Exceptio dilatoria ſolutionis debet proponi ante litis conteſtationem.Prepo. in c.ſiquis.3. q. 6.communem dicit.

107 ¶ Exceptio eſt actionis excluſio. Defenſio aũt repulſio intentionis. Couar,in reg. poſſeſſor, de reg.iur.in vi.num.4.communem dicit. ex gloſ.in cap.1.de lit.conteſt.in 6. ex Socc.in Rub. de except. Hinc eſt quod exceptio non excludit, inten tionem, quam ſine actione experitur. Idem ibidẽ ex Dec.in Rub.de excep.extra communem aſſerit, ex quo infertur negationem non eſſe exceptionem cum non excludat actionẽ, idem ibi nu. 4. in uerſi. quarto Plane communem dicit.

108 ¶ Exceptio dominij, etiã quę in prõptu offertur probanda; aliter quam per ſententiam latam in petitorio, non obſtat agenti poſſeſſorio retinẽdę, dicit communem Aret.in l.ſi de eo.§.fin.ff.de acquir.poſſeſ.quod dicit notand.Ripa.in l. natura liter.§.nihil commune nu.98.eo.ti.

109 ¶ Exceptio,tu es conſanguineus,non potes eſſe iudex: ſi non opponatur,ualet tamen iuditium: Iaſ.in l.qui iurſditioni nu.6.ff.de iuriſ.omni. iudi. communem dicit.

110 ¶ Nota quod licet exceptio ſolutionis non ſit appoſita:ſi conſtat ex actis eſſe natam cum obliga tione.ante litem conteſtatam, abſoluitur reus, aliàs autem ſi poſtea nata fuit: condemnabitur ex prima obligatione. Anto.de tremo.in addi.ad bo.

na,in pra.exceptionum in rub. de impe. excepti. quæ contra ref.num.9.in uerbo ante litem conteſtatam communem dicit.

111 ¶ Exceptio peremptoria poteſt opponi, etiam poſt ſententiam: ſi agatur prima actione, & non actione in factũ ex prima ſententia. Balb. dec.13. communem dicit.

112 ¶ Exceptionibus omnino cõtrarijs,reus poteſt opponere,& ſe defendere.Hyero. Cagno.in reg. nemo.num.3.ff.de re iud.communem dicit.

113 ¶ Exceptio,quæ ſecundum ſtatutum, non poteſt opponi: tamẽ res poterit detineri loco pignoris. Boe.dec.42.num.15.communem dicit.

114 ¶ Exceptio nullitatis,licet per ſtatutum tollantur omnes exceptiones:nõ cenſetur ſublata. Cur. iuni.conſi.119.nu.3.communem dicit.

*§ Nota iſtam communem ad intel.l.1.& 4.ti.8.li. 3. ordi.& hoc ꝙ hæc communis uidetur innuere l.7.ti.10.li.2.fo.ll.

115 ¶ Exceptio nullitatis non requirens altiorem indaginem,ſed quæ poteſt in continenti probari: impedit executionem.Iaſ. in l. qui ſe non obtulit §.condemnatum nu.5.ff.de re iudicata communẽ dicit.

*§ Concor.cum l.27.ti.2.par.3. dicens quod excipiens de dominio, ſi ſtatim probat: admittitur aliàs non.

116 ¶ Amplia iſtam communem ad iuditium poſſeſſorium:ubi non admittũtur exceptiones requirẽtes altiorem indaginem.Cur.iuni.conſ.108.num. 14.communem dicit.

117 ¶ Exceptio indignitatis non iuuat poſsidentẽ hæreditatem: quin teneatur reſtituere: Corne. conſi.

consi.150.uol.2.Io.duran.in arte testã.ti.11.cau. 12.communem dicit.

118 ¶ Exceptio adulterij contra mulierem repetẽtem dotem, durat in perpetuum. Balbus de pres. 4.par.2.partis q.2.communem dicit.

119 ¶ Excipiens contra rescriptum quod non fecit mentionem de primo, non solum exceptionem proponere, sed debet appellare a tacita, uel expressa reiectione, ad hoc quod processus sit nullus. Feli.in cap.subortu num.4. de re iudi. magis communem dicit.

120 ¶ Excommunicatus testari potest. Feli. in ca. cum uoluntate de senten.excom.communem dicit & uid.Coua.in rubri.de testa.par. 2.num.18.

121 ¶ Amplia, quia tã actiuè, quam passiuè habet factionem testamenti. Io.duran.in arte testan.ti. 1.cau.10.Barba.in cap.quia ingredientibus de testa.communem dicit.

122 ¶ Amplia secundo, quod excommunicatus potest contrahere: & ualet contractus celebratus per eum. Panor.in ca.si uero de sent.excom.communem dicit. & Herculanus in l.ex facto.§.siquis rogatus el.2.ff.ad trebel.ubi dicit magis cõem.

123 ¶ Excommunicatus, si est in loco insigni, etiam ad defendendum, non potest esse in iudicio per se sed per procuratorem. Feli.in cap. intelleximus de iudi.communem dicit.

§ Nota istam communem ad intel.le.4.ti.10. li.2. fo.ll.in fi.& l.stili.176.

124 ¶ Amplia, quod non potest agere contra actionem ut prosequatur iuditium.Feli.ibi nu.7.

125 ¶ Amplia secundo, quod nec potest opponere de nullitate sententiæ.Feli.ibi communem dicit.

K Excommu-

126 ¶ Excommunicatus eſt ſponſus de futuro,percutiens clericum inuentum cum ſua ſponſa. glo. communiter approbata in c.3.de ſent.excom.Coua,in epi.4.cap.1.num.12.communem dicit.

127 ¶ Excommunicari poteſt notorius contumax ſine monitione. Deci.in c.1.de iudi.num.75.communem dicit.

128 ¶ Excommunicationem nõ euitat quęlibet cauſa: niſi ſit iuſta: imponens manus uiolentas in clericum. Alci.in cap.cum non ab homine. de iudi.num.46.communem dicit.

129 ¶ Executor teſtamenti non poteſt uendere niſi pecunia preſente,adhoc quod transferat dominium rei uenditæ. Iaſ.in l.a diuo pio de re iudi. ff.§.ſed ſi emptor num.8.communem dicit.

130 ¶ Executor teſtamenti poteſt agere contra hæredem, ut fiat executio: & habeat bona. Pirrus de executi.inſtru.cap.17. in conſuet.aureli.communem dicit, ex Salic.in l.nulli.C. de Epiſcopis & cler.

131 ¶ Executor teſtamenti nõ tenetur cauere de exequendo. Pirrus ibi communem dicit ex Bar. in l. diuus.ff.cui pluſquam.

132 ¶ Executor teſtamenti nõ poteſt alienare, aut diſtrahere bona defuncti pro executione. Pirrus ibi communem dicit ex Bart.in l. alio.ff. de leg.

133 ¶ Executoris,teſtamentum officium,poſt eius mortem tranſit ad Epiſcopum. Cur.iuni.con.66. nu. 2.communem dicit.

134 ¶ Fallit, niſi ſit dictum a teſtatore ut tranſeat ad hæredes executoris. idem Curt. ibi communem dicit.

135 ¶ Executio ſimplex,ſi mandetur fieri,nõ requiritur

ritur citatio: si est facienda in eadem re. quæ ad iudicata est: secus tamen in alia. Deci. in c. ex ratione num. 17. communem dicit de appell. ubi ponit duas limitationes.

136 ¶ Executor mixtus, si est maior iudice priori: potest recipere omnes exceptiones infringentes sententiam. Ias. consi. 9. uol. 3. communem dicit.

137 ¶ Executio facta non seruato ordine, ut primo mobilia, & postea immobilia ac deinceps persona capiatur: ualet. Ias. in l. a diuo pio. §. in uenditione de re iudi. nu. 10. ff. communem dicit licet sibi non placeat.

* § Nota istam communem ad intel. l. 4. ti. 8. li. 3. in ordi. Et nota dictum solemne Angel. in l. fi. C. de ædicto di. adri. super glo. in uerbo dispositionibus. & Cur. iuni. ibi nu. 65. dicentem contractum per testes probatum habere executionem paratam: licet Bar. & Alexan. in l. 1. in fi. ff. de his quæ in testamento delen. & Pau. in l. nostrã. C. de testa. teneat contrarium: quas opiniones concordat. Bellonus in consi. 22. num. 9. dicens opinionem Angel. procedere quia contractus est cancellatus, uel deperditus: & testes deponunt de tenore instrumenti, & dictum testium redigitur in scriptis: aliàs autẽ cum in scriptis dicta testium non rediguntur ratio tamen est: quia dicta testium faciunt notoriũ, sicut instrumentum iuxta tex. in ca. significanti de testi. & hoc uidetur de mente, Petri. & Bal. in d. locis.

138 Executioni, si per statutum mandetur scriptura priuata alicuius: intelligitur etiam si per aliũ scribatur. Pirrus in consue. aure. de executio. instru. cap. 21. communem dicit. ex Angel. in l. cum

antiquitus.C.de testam.

*§ No. ad intel.l.ulti.in curijs de Madrid.de.1534. annis quæ loquitur de apocha re cognita.

139 ¶ Executionem impedit restitutio in integrũ: etsi requirat altiorem indaginem. Iaso.in l.qui se obtulit.§.condemnatum num. 27.ff. de re iudic. communem dicit.

140 ¶ Exhæredatio apposita post omnes gradus, refertur ad omnes gradus superiores ex presumpta uoluntate testatoris, quæ præsumptio est iuris: nõ tamen de iure. quin non admittatur probatio in contrarium. Segu.in repe.l.3.§.fi.de liber. & posthu.nu.82. communem dicit.

141 ¶ Exheredatio facta in principio testamenti, ante gradus, trahitur ad omnes gradus sequentes, & ita facta in fine trahitur ad omnes precedẽtes: ita communiter teneri dicit Ias.in l.1.in prin. nu. 3.C.de liber.preter.

142 ¶ Exhæredare potest pater filium ex iniuria uerbali sibi illata per eum. Curt.iuni. consi. 148. num.1. communem dicit. & concordat cum l. 4. ti.7.par.6.

143 ¶ Nota quod si filius postquam commisit ingratitudinem pæniteat: uiuo patre, non poterit exhæredari, Pirrus in consue.Aureli.de succesi.c. 25. communem dicit.

144 ¶ Exemplum inuentum in archiuo publico, facit fidem Bello.conf.57. communem dicit. ex Angelo, & Ias.in authe.siquis in aliquo documento. C.de æden.

145 ¶ Exemplo creditur, quando est confectum ab eodem notario qui originale confecit. Iaso. in l. quis in aliquo num.3.C.de æden. communem dicit.

cit. uid.alia in uerbo procurator nu.370.

146 ¶ Expensæ rei qui absolutus est ab instantia pp absentiam actoris, sunt deducendæ de expēsis acto ris sententiæ diffinitiuæ. Ias. in l. properandum .§. etsi quidem num.21. de iudi. C. communem dicit:

149 ¶ Expressum non solum dicitur illud quod uer bis insinuatur: sed & illud quod euidentibus signis colligitur. Ias. in l. pretor ait nume.5. ff. de nou. ope. nunc. communem dicit.

150 ¶ Extensio de uno casu ad alium, non prohibetur: etsi in casu extenso sit maior ratio. Gome. in cap. statutum num.39. de res. in 6. communem dicit.

151 ¶ Amplia, in facultate dispensandi: quia ex idētitate rationis extenditur de uno casu ad alium. Ripa in respon.1. li.2. de res. num. 4. communem dicit.

152 ¶ Amplia secundo, in correlatiuis: quia lex pœnalis extenditur de uno correlatiuo ad aliud. Io. Nico. in l. generaliter num.26. C. de secun. nupti. communem dicit.

153 ¶ Limita in correctorijs, quia & ex maioritate rationis non extenditur. Ias. in l. de quibus nu. 14. de legi. ff. & in authen. quas actiones nu. 21. C. de sacro. san. eccle. communem dicit.

154 ¶ Restringe istam limitationem, nisi aliàs fiat extensio de stricta significatione uocabuli ad latam: quia & in correctorijs fit extensio. Ias. in rub. de re iudi. num.13. ff. communem dicit.

155 ¶ Restringe secundo. quando agitur fauore animæ, & pro ea saluanda: & quia tunc fit extensio sine aliqua distinctione. Cur. iuni. in l.1. nu.80. ff. de off. eius cui. man. est. iuris. communem dicit.

156 ¶ Restringe tertio, quando lex noua correctoria reducit nos ad legem antiquam: quia tunc tãquam fauorablis est extendenda. Cur. iuni. consi. 99. nu. 3. communem dicit.

157 ¶ Restringe quarto, in lege noua ęquiparante duos casus: quia disponens super unum, censetur disponere super alium. Cur. iuni. consi. 150. nu. 4. communem dicit.

158 ¶ Extimatio facit emptionem. Boe. deci. 327. num. 11. communem dicit.

F

FActum alienum promittens, non ualet promissio: si tamen adijciatur pæna: ualet quo ad pænam. Cur. iuni. consi. 124. nu. 19. communem dicit.

2 ¶ Falcidia, quæ debetur hæredi ex legatis: si testator dicit quod integrè legatum soluatur: tenetur hæres dimittere. Ias. in l. cum quis nu. 5. C. de iur. & fac. igno. magis communem dicit.

3 ¶ Falsi suspitio habetur pro falsitate in ciuilibus. Curt. iuni. consi. 166. & consi. 132. num. 10. communem dicit.

4 ¶ Falsum committens in causa, perdit causam, quæcumque causa, uel persona sit. Boe. dec. 291. num. 2. communem dicit.

* § Sed & debet puniri pæna falsi l. 3. ti. 12. li. 4. fo. ll. quę habetur in l. 13. ti. 8. li. 2. fo. ll. & iudex potest punire ex officio producentes l. 28. ti. 1. par. 7 ac testes punire, etsi non petatur l. 42. ti. 16. par. 3.

5 ¶ Intellige si corrumpit, uel falsificat acta: secus tamen, si falsificat instrumenta, uel corrumpit te-

stes

ftes.idem Boe.291.nu.3.communem dicit.

6 ¶ Fama facit femiplenam probationem. Io. Cora.in l.admonendi.ff.de iu.iura.nu.8. communem dicit. uide Mar.Anto.de indicijs nu.313.& octo cafus per Dec.in c.1.col.4.uerfi.in glof. in uerbo famam, de appel.in quibus facit femiplenam probationem.

7 ¶ Fama fola non eft fufficiens inditium ad torturam. Hypo.fing.97.communem dicit, & Marcus Anto.in l.fi.de quæfti.ex indicijs exproceffu numer.313.

*§ Concordat cum l.3. ti.30.par.7.quæ lex requirit cum fama,perfonam effe uilem: Nota tamen quo ad probandam famam, tria precipuè requiruntur: Primum, quod teftis dicat a pluribus audiuiffe,& nominet particulariter aliquas perfonas: etfi non fuerit interrogatus. Innoc.in c.qualiter, & quando el 2.Bar.in l.de minore.§. plurimum.ff.de quæfti.fucundo requiritur, quod teftis dicat audiuiffe a maiore parte populi: (ut in cafu fequenti) requirĩt tertio quod teftis exprimat cã propter quam fama. fit orra: ut puta,ex inimicitia ex minis, ex iniuria, uel ex alia confimili caufa. Salic.in l.ea quidem .C.de accufa. Item,& requiritur quartum: quod fama precefferit accufationem. Ancar.confi.253.& de hoc uide plenè per Hypo.in fingu.97.& in practi.§. diligenter nu.8. & in confi.20.& Thomas Grama.in uoto. 34.& Marc.Anto.in l.fi.de quæfti.ff.in uerbo fama nu. iij.cũ fequenti.& plures alios quos poteftis uidere per citatos (ne fruftra membranas occupem.)

8 ¶ Fama fola, fi agatur de probando dominio annorum quadraginta,non fufficit: ita communiter

teneri dicit Ripa in l.rem quæ nobis nu. 57.ff. de acquir.poss. Nec probatur etiam dominium de presenti, communem ait Dec.consi.428. & Ripa in d.l.rem quæ nobis num.58.

9 ¶ Fama in antiquis plenè probat, communis est, ut per Aymon, in tract.de antiquit.temp.in 1.parte nu.302.

Fama probatur duobus testibus communem dicit Sali. in l. ea quidem, col.24.uers.uenio ad septimam q.C.de accusat.& Dec.consi.272.nu.4.

10 ¶ Fama, adhoc quod dicatur esse probata: requiritur quod testes dicant se audiuisse a maiori parte populi. Cur.iuni.consi.172.num.9.communem dicit.

11 ¶ Fama in antiquis plenè probat dominium. Aymon de anti.tempo.in prima parte uersi. uisio. in hac parte prima num.3. communem dicit. ex Decio in c.1.de appel.per quem uide octo casus in quibus fama plenè probat: quem refert Coua. in l.admonendi in fi.ff.de iu.iuran.

12 ¶ Amplia, qnod non solum probat dominium in antiquis: sed sufficit ad probandum dominium de presenti ut si uolo probare meum dominium: sufficit quod probem de dominio antiquorum per famam. idem ibi nu.4.communem dicit. ex Dec. consi.428.reiecta coniectura, de qua per Ripam in l.remquæ nobis.ff.de acquir.posse.

33 ¶ Familia ecclesiæ non gaudet priuilegio fori: secus tamen, in familia Episcopi. Panor.in cap. 2.de foro compet.num.6.communem dicit.

✠§ Nota, & uid.l.51.ti.6.par.1.

34 ¶ Famulus durante infirmitate, non habet salarium.Panor.in c.1.de cleri.ægrot.num.6. com-

munem

munem dicit.

15 ¶ Feudum, si processit a fœmina: fœmininum est iudicandum. Ripa in li.pri.de leg.ca.1.nu.74. communem dicit.

16 ¶ Feudum, etsi sit antiquum: agnati transuersales non succedunt, nisi usque ad septimum gradum, Ias.in l.certum est nume.3.C. unde legit. communem dicit.

17 ¶ Fallit, si sit concessum pro se, & pro descendentibus: quia tunc excedit etiam decimum gradum Coua.in resol.li.2.c.5.num.4.communem dicit.

18 ¶ Feudum concessum a principe cum clausula, quod tale feudum habeat naturam paterni, & auiti: iudicatur ut antiquum, & auitum. ut in illis succedant qui possunt succedere in auito, & antiquo. Iason con.1.uol.3.& in usib.feudo.num.90. communem dicit.

19 ¶ Feudum hæreditarium uenit in restitutione fideicommissaria. Curt.iuni.consi.101.num.10. communem dicit.

20 ¶ Feuda singularia, quæ sunt pura in regno Apuliæ: sunt in directo dominio Regis, quamuis regnum sit feudum; ita cōmuniter teneri dicit Deci.consi.117.in fin.

21 ¶ Feuda acquisita pro se, heredibus, & successoribus, non transeunt nisi ad illos, ad quos transeunt feuda hæreditaria. Parisi.consi.1.numer.6. lib.1.

22 ¶ Feudum concessum pro se, & hæredibus quibuscumquæ, & sic cum uerbis geminatis potest transire ad fœminas, & non est restringendum: sed ampliandum. Carol.molin.in addit.ad Alex. consi.30.in uerb.quibuscumque.uol.1.communem

nem asserit.

23 ¶ Ex quo feudum receptum pro se, & suis hæredibus uenit in restitutione fideicommissi. Cur. iuni. consi. 183. num. 6. communem dicit.

24 ¶ Feudum non admittitur, etsi seruitia debita pro feudo, per biennium, ac triennium non soluantur. Zas. in usib. feud. numer. 62. dicit magis communem. licet ipse distinguit inter seruitia personalia, & realia: quia si personalia, non perduntur: in realibus distinguit, aut sunt parui pretij, & non perditur: si tamen est maximi, perditur: quod nota.

25 ¶ Feudalia bona non possunt obligari, nec generaliter, nec specialiter. Anto. de san. de pigno. in 2. par. mem. 2. nu. 43. communem dicit.

26 ¶ Feudalis res in dubio, non creditur sed allodialis. Cur. iuni. in con. 184. nu. 1. communem dicit.

27 ¶ Amplia etiam, si feudum sit factum de castro cum omnibus pertinentis: quæ sunt in territorio: non presumuntur bona in d. territorio feudalia, sed allodialia. nisi contrarium probetur, Bello. consi. 10. num. 11. communem dicit ex Cur. iuni. consi. 108. & 158. & 184. & Mathe. de afflic. dec. 267.

28. ¶ Feudales consuetudines ligant ecclesiam, & personas ecclesiasticas. Cur. iuni. consi. 177. num. 10. communem dicit. & uid. supra in uerbo clericus nu. 52.

29 ¶ Feudalia bona si reuertãtur ad ecclesiam: possunt infeudari non solum extraneis, sed & consanguineis prelatorum. dummodo sint honestæ personæ, & non ecclesijs onerosæ Zasi. de feudi par. 5 num. 51. communem dicit ex glos. in ca. decenter

89.distin.& Panor.in c.ut super de reb. ecclesiæ non alien.
30 ¶ Fictio, adhoc quod habeat locum: requiruntur duo extrema habilia.Ias.in l.1.num.123.ff.de usu. communem dicit.
31 ¶ Fictio duplex, circa eandem rem non dedet concurrere.Ant.gomez. in l.45.tau nu.92. cõmunem dicit ex glos.in l.cum post.§.gener. ff.de iur. doct.
32 ¶ Fideiussor si efficiatur non soluendo, non potest creditor petere,ut alius præstetur, si sumus in fideiussore conuentionali. communẽ dicit. Alex. consi.60.col.fin.in princ.lib.v.
33 ¶ Fideiussor non dicitur idoneus,qui non habet immobilia: nisi fideiubeat pro diuite Hypo. in rubr.de fideius.ff.num.228. communem dicit.
*§ Notam istam communem ad intel.l.1.ti.18.l.3. fo.quę loquitur de identitate fideiussoris.
43 ¶ Fideiussor in duriorem causam iurans obligatur tanquam principalis.Alci.in c.cum contingat num.174.de iu.iuran.communem dicit.
*§ Nota istam communem ad intel.l.7.ti.12.par.5. & pro eius limitatione, & limita etiam d.l.ut per Segu.in l.si ex legati causa.ff.de uerb. obli.ubi dicit quod fideiussor potest se obligare sub guarentigia: licet principalis non sit ita obligatus: quia illud non dicitur plus sed efficatius. ut in l. marcellus.ff.de fideius.
35 ¶ Fideiussor, inuito creditore inuitari non potest. Hyero.Cagno.in l. plus cautionis num. 7.ff. de re. iuris.communem dicit.
36 ¶ Fideiussor potest petere ut liberetur a fideiussione: si diu stetit in obligatione: quod relinquitur
arbitrio

arbitrio iudicis. Ant. de tremo. in addi. ad bona c. in prac. excepti. in rub. qui. mo. suo. nomi num. 3. in uerbo diu stetit. communem dicit.

*§ De iure regio dicitur stetisse diu per annum l. 8. ti. 18. li. 3. fo. ll. & cum hac communi concor. l. 14. ti. 12. par. 5. ubi ponit alios casus in quibus potest fideiussor petere ut liberetur a fideiussione. Sed has ll. & communem intellige nisi aliàs obligatio sit guarentigia: quia potest petere: ut statim liberetur. Dida de segu. in l. si ex legati nu. 74. ff. de uerb. obli. & Suarez in l. post rem iudicatā nu. 148. ff. de re. iudi. quem intellige postquam creditor habet facultatem agendi secundum Bald. in l. cum notissimi. §. illud. C. de pres. 30. anno: quod dictum nota pro intel. l. 3. ti. 13. li. 3. ordi. de prescriptione delicti per decem annos, & l. 63. tau. de executione non facienda post decem annos. & l. de madrid. anno 1534. de apocha recognita, & de confessione facta in iuditio quæ in compilatione noua habetur sub ti. 9. l. 5. l. 3. & 4.

37 ¶ Fideiussor potest agere contra debitorem ex sola confessione creditoris dicentis recepisse debitum a fideiussione. Hypo. in rub. de fidei. num. 265. & Anto. de tremo. in addi. ad bona, in pract. excepti. in rub. qni. mo. suo. no. num. 39. uersi. sub iudicibus secularibus uers. fallit. 20. communem dicit.

38 ¶ Fideiussor est idoneus testis profideiussore, ad probandum quod non fideiusserint principaliter. Ias. in l. dictantibus nu. 8. C. de testa. communem dicit.

39 ¶ Fideiussori non citato non nocent facta principaliter Ripa in l. apud num. 34. C. de ædem. communem

munem dicit.

40 ¶ Fideicommissum conditionale non transmittitur ad hæredes. Cur. iuni. consi. 79. num. 1. communem dicit.

41 ¶ Amplia, etsi fideicommissum sit ascendentis: quia non transmittitur ad ascendentes. Cur. iuni. consi. 135. nu. 5. & Senior consi. 75. nu. 4. & Dec. in consi. 115. in princ. & consi. 574. col. 1. communem dicit.

42 ¶ Fideicommissum relictum eis qui sunt de familia: intelligitur relictum ei qui in agnatione, uel familia tenet primum gradum & proximiorem. Alexa. consi. 88. num. 12. uol. 1. communem dicit.

43 ¶ Fideicommissum conditionale transit ad hæredem decedente fideicommissario ante factam sibi restitutionem, communem ait Alex. in l. cum filio col. 11. de leg. 1. Dec. consi. 490. num. 10. uersiculo postremo.

44 ¶ Fideicommissum remmitti non uidetur per diuisionem factam inter grauatos onere futuri fidei commissi, dato quod partes permittant non contrauenire diuisioni, communem testatur Deci. consi. 495. col. 4. in fin. uersi. sed tamen his nō obst.

45 ¶ Fideicommissaria substitutio non dicitur propriè substitutio: communem dicit Ripa in Rubr. de vulg. & pupil. nu. 10.

46 ¶ Fideicommissum relictum ultimo morienti ui detur facta institutio reciproca inter institutos. Cur. iuni. consi. 3. num. 4. communem dicit.

47 ¶ Fideicommissum resultat ex sola coniectura a mente testatoris, etsi ex uerbis non constet. Curt. iuni. consi. 121. num. 10. communem dicit.

48 ¶ Ex quibus quando testator ordinat quod sua

bona

bona usque in perpetuum remaneāt infrascriptis filijs, & hæredibus suis, & eorum descendentibus, resultat substitutio fideicommissaria, Curt. consi.3.num.20.communem dicit.

49 ¶ Fideicommissum relictum alicui, si sine filijs decesserit, spirat relictis filiabus, Cur.iuni.cons. 139.num.14.communem dicit.

50 ¶ Fideicommissum uniuersale transit in æcclesiam,uel ciuitatem absque restititutione. Ias.in l. ut interdum num.11.C.de sacro,sanc.eccle.communem dicit.

51 ¶ Fideicommissum non dicitur resolutum, uel renuntiatum per diuisionem factam inter fratres: etsi promissum sit non contraueniri diuisioni, Bello.consi.19.num.8.communem dicit. ex Bar. in l.qui Romæ.§.duo fratres q.1.de uerbo.obli.ff. & Deci.con.86.num.4.

52 ¶ Fallit, si fideicommissarius sciebat ad se pertinere fideicommissum: & diuisit: nam uidetur resolutum; idem ibi num.10. communem dicit. ex Bar.in d.§.duo fratres.

53 ¶ Fideicommissarius non detrahit trebellianicā fideicommissario secundo: nisi quando hæres primo trabellianicam non detraxit. Io.duran. in arte testan.ti.5.cau.28.communem dicit.

*§ Nota istam communem ad intel.l.ulti. ti.5. par. 6.& l.8.ti.11.par.ea.

54 ¶ Item non detrahit quando testator prohibuit detractionem trebellianicam Ias.consi.84.uol. 1. nu.9.communem dicit.

55 ¶ Item & non detrahit,quando testator mandauit restituere plenam hæreditatem, uel quicquid ad eum peruenerit, Gozadi. consi. 97. numer. 6. communem

communem dicit.

56 ¶ Fideicommissarius donans in uita, fideicommissum, dicitur donare, & non restituere. Suarez in l. quoniam in prioribus. C. de inoffic. testa. communem dicit.

57 ¶ Nota quod fideicommissarius qui rogatus est restituere hæreditatem: post mortem suam pauperibus: quod si in uita restituat, non adimplet uoluntatem testatoris. Decius in l. cum tempus de re iur. ff. communem dicit. sed Hyeronimus cagno. ibi num. 6. dicit magis communem contrariã immo quod adimplet. sed pro communi, Deci. est communis. supra proxima cogita.

58 ¶ Fideicommissarius, cum conditione, si filij testatoris non superuixissent, non tenetur probare non superuixisse: quia lex presumit non superuixisse, Alci. de presum. re. 1. presum. 49. num. 6. in fi. communem dicit.

59 ¶ Fides non est seruanda hosti: quam ut hosti, dedit hostis. Zasius in apologia echij cõem dicit. quam intelligit. Coua. in epi. 4. ca. 3. §. 2. num. 14. quando fides est data in damnum reipublicæ. ut per Alci. in libello de sing. certa c. 44.

60 ¶ Filia exclusa per statutum a succesione patris non potest dicere testamentum nullum, communem ait Phil. Dec. consi. 505. in princ.

61 ¶ Filia excludit substitutum in conditione, si sine filijs, ita cõmuniter cõcludi inquit idem Dec. consi. 520. nu. 3. & 5.

62 ¶ Filiatio ex parte matris ita probatur per præsumptiones, sicut probatur ex parte patris Aug. Bero. in q. 90. num. 1. communem dicit, ex tex. in cap. afferte. de presump. & Bart. in l. non nudis. ff.

de

de probat.

63 ¶ Filij fam.etiam senes comprehendūtur sub dispositione.l.fin.§.filius aūt.C.de bon.quæ liber.ut nō possint alienare directum dominiū bonorum, in quibus pater habet usum fructum uiuente patre, Corn.ibi communem dicit.

64 ¶ Filio instituto repudiante,pater præfertur substituto.communem dicit. Ripa in l.1. nu. 142. de uulg.& pupil.

65 ¶ Filio ius quæsitum ex contractu patris, potest pater reuocare.Alex.in l.adoptiuum.§.patronum ff.de in ius uocan.Ias.in l.11.col.22.q.23.C.de iure emphit.& in l.qui Romę.§.flaui⁹ de uerb.obli. col.vi.& ibi Socc.col.vi.concl.v.Ripa.in l. fin. q. 65.C.de reuoc.donat.dicunt communem,contrariam autem esse comunem dicit. Bened.in c.Raintius pag.335.Illā autem Cagnol.in l.id.quod nostrum de reg.iur.

66 ¶ Filius non conficiens inuentarium perdit trebelleanicam. quod ista sit magis communis dicit Phil.Dec.consi.481.nu. 16. cum sequen. Corne. consi.168.in ter.dubio col.4.uol.3.

67 ¶ Filius non assumit locum patris in fideicōmisso. Dec. consi. 1.& consi. 217.& consi. 480. num. 10.& Alex.consi.26.uol.3.Io.Durand.in arte testan.tit.v.Cau.27. communem dicunt, sed Iaso. cōs.158.uol.11.& Bello.con.50. tenent quod contraria est magis communis.

68 ¶ Filius,uel filia non tenetur dotare matrem,Ripa in l.1.num.82.sol.matr.communem inquit.

69 ¶ Filius legitimatur per subsequens matrimonium quando parentes poterant copulari uel tēpore cōceptionis,uel tempore natiuitatis. Coua

in

in epi.4.cap.8.§.2.nu.2. communem dicit.

* § Nota quod idem eſt adhoc quod filij dicãtur naturales.l.11.tau. dummodo pater recognoſcat eũ in filium.

70 ¶ Filius natus ante conſecutionem factam a patre, uel de regno, uel dignitate non ſuccedit in dignitate, uel regno. Io.de Ripa in ca.inter cæteras num.14.de reſ.communem dicit.

71 ¶ Filius in diſpoſitione hominis non ſubintrat in loco patris. magis communem dicit. Dec.conſi.1.& Bello.conſi.10.num.2.licet ad quæſtionem in l.gallus.§.quidam rectè.ff.de liber. & poſthum. tenuerit contrariam eſſe communem.

72 ¶ Amplia iſtam communem, etſi intermedium fuerat aliud matrimonium. Ferdinan. de loazes in trac.de matrimonio dubio 12.num.18. & Coua in epi.4.cap.8.§.2.num.15.communem dicit. Iaſ.in l.pomponius.§.quæſitum.ff.de acquir.poſſ. num.5.cap.8.

73 ¶ Intellige iſtam ampliationem ſine preiuditio alterius filij legitimi nati: inter medium, idẽ Coua.cap.8.§.2.num.28.communem dicit.

74 ¶ Amplia iſtam communem, & ſi unus ex ipſis ſit coniugatus: altero autem ignorante ſequuto poſteriori matrimonio: filij efficiuntur legitimi. idem Coua.nu.17.communem dicit ex Caſsiado deci unica deſponſa.

75 ¶ Amplia tertio, non ſolum quo ad alia: ſed etiã quo ad ordines epiſcopales abſq; aliqua diſpenſatione legitimi efficiuntur.idem ibi nu.24.& Boe. dec.159.communem dicunt.

76 ¶ Amplia quarto, etiam ad reuocandam donationem factam poſt natiuitatem, matrimonio ſe

L quuto

quto post donationem . idem ibi nu.29. & ex Ripa in l.si.unquam de reuocan. dona.C. communē dicit.

77 ¶ Amplia etiam,ad succesionem feudi.Cur. iuni.consi.136.nu.2. communem dicit.

78 ¶ Fallit primo, nisi conficiantur instrumenta dotalia.Cur.iuni.ibi nu.2. communem dicit. & Ias. in l.cum autem de iusti.C.numer.10. communem dicit.

79 ¶ Fallit secundo,si mulier sit talis cum qua non posit esse matrimonium, secundnm bonos mores ciuitatis.Cur.iuni.consi.139.num.14. communem dicit. de istis duabus limitationibus uid.quæ habes in uerbo legitimatus.

80 ¶ Fallit tertio in filio filij mortui ante contractū matrimonij .Ioan. Nico.in addi.Alci.de presum. par.21.in fine communem dicit.

81 ¶ Filius adhoc quo dicatur legitimus: requiruntur duo: primum, quod matrimonium sit contractum in facie æcclesiæ: & secundum, quod bona fide cōtrahatur: etsi inter patres non posit esse matrimonium. Coua. in epi.4.cap. 8.§. primo nu.2. ex Ias.in consi.156.uol.4.communem dicit.

* § Concor.cū l.2.ti.15.par.4.& cum l.3. ti. 3. par. 4.& ui.in uerbo legitimatus num.43.

82 ¶ Filius legitimatus ingratus patri,perdit legitimam. Coua in epi.4.cap.8.§. 2.nume.2. communem dicit.

83 ¶ Filius,stantibus alijs liberis legitimis,habebit de hæreditate arrogantis quartam quartæ partis: quam habiturus erat ab intestato,non stantibus liberis.Segu.in l.1.§.si uir num.69.de acquir.posse, ff. communem dicit.

De

*§ De iure regio adoptatus nullam partem habebit: cum arrogatio reddatur nulla nisi pater uelit ei aliquid legare de quinta parte bonorum l.1. ti. 22.li.3.fo.ll.& uid.Segu.in d.§.si uir de alijs legibus colluctantibus cum ista: & ex illa l. reuocatur. l.9.ti.16.par.4. & de hac communi uid.l.8. eod.tit.

84 ¶ Filius familiàs non potest donare patri cuius authoritas requiritur. Corne.con.294.uol.1.Io. duran.in arte testan.cau.1. numer. 4. communem dicit.

85 ¶ Amplia,& in filia nupta: quia non potest testari de bonis maternis nec de dote. Io. duran. in arte testan.ti.1.cau.1. communem dicit.

86 ¶ Filius familiàs de bonis aduenticijs,de quibus pater non habet usufructum: non potest testari. Ias.in l.nemo ex lege num. 2.C. qui. testa. facere possunt. communem dicit.

87 ¶ Fallit, quia de consensu patris, potest testari ad pias causas. Ias. in l. seruum ætatis nu.5.C.qui testa.facere possunt & in l.perfecto num.10.C.testa.communem dicit.

88 ¶ Nota quod si testando filius ad pias causas, si aliud legat, non ualet legatum: & est uenientis ab intestato. Iaso.in d.l.perfecto nume. 10. communem dicit.

89 ¶ Filius familiàs solus, patre ignorante potest adire hæreditatem. Ias.in l.bonorum. C. qui ad mitti num.17.communem dicit.

90 ¶ Filius in fideicommissarijs substitutionibus non assumit locum patris. Deci. consi.1. num. 5. communem dicit.

91 ¶ Fallit, in substitutione ascendentium: quia

tunc non bene filius assumit locum patris. Bello. consi.50.communem dicit. Et sic sunt concordādæ istæ duæ communes opiniones: de quibus per Io.duran.in arte testan.ti.5.cau.27.quæ concordia est ex mente Deci.consi.217.num.2.

92 ¶ Filius naturalis excludit substitutum, cum substitutus est Titius si Gaius decesserit sine filijs Deci.in cap.in presentia de proba.Io.duran. in arte testan.ti.5.cau.15. communem dicit.

93 ¶ Fallit in filia instituta, quia testator nō debuit intelligere de filio naturali filię. Deci.in d.ca. in presentia num.41.communem dicit.

94 ¶ Fallit secundo, in filijs spurijs. Deci. ibi num. 39.communem dicit.

95 ¶ Fallit tertio, quando naturalis non excluderet substitutum ab intestato. Corne.consi.176.uol.3. littera b.communem dicit persona enim quę non excludit substitutum ab intestato: si non adesset substitutio, nec illa existenti. idem Corne. consi. 138.uol.2.littera a.communem dicit.

96 ¶ Filij naturales, & spurij comprehenduntur in pęnis impositis filijs propter delictum patris. ut est in filijs hæreticorum.Io.Cora. de sena.ff.in l.liberos num.11.communem dicit.

97 ¶ Filius familiàs, si cum pecunia patris acquisiuit: absque aliqua sua opera, nec industria, lucrū est prophettitium: & conferendum aut ex sua opera, & industria: aut est aduentitium, & non conferendum: aut dubitabitur, & medietas est aduentitia. Segu.in l.1.§.si uir nu.69.ff. de acquir. posse. communem dicit.

* § Nota istam communem ad intel.l.3.ti.15.par.6. & l.7.ti.4.li.3.fo.ll.& ui.l.36.cum sequenti ti. 12. par.

par.5.ubi disponitur an mater,uel auia,uel uictricus habentes in domo filiam, uel pruignam,si te nentur ad solueldum obsequium. Et nota quod seruitium est soluendum post decem annos l.2.ti. 23.li.4.fo.ll.& l.fi.ti.fi.li.4.fo.uidi ad arbi.iudi.

98 ¶ Filius familiàs non potest petere, ut pater remoueatur ab administratione per solam alienatio nem per eum factam de bonis primi matrimonij. Cum ipse filius possit reuocare alienata a possessoribus. Io.a Ripa in l.generaliter de secun.nup. C.nu.54.communem dicit.

99 ¶ Fallit,si pater dissipet ita quod filijs nullus re gressus possit dari. idem ibi num.55.communem dicit. Et uid.alias limit.per eum ibi & ui.supra in uerbo binubis nu.19.& l.23.ti.3.par.5.

100 ¶ Nota quod pater cum peruersè administret: non satisfacit, dando cautionem,sed interdicitur administratio. Ripa in d.l. generaliter num.68. cōmunem dicit. & uide in uerbo binubis nu. 19.

101 ¶ Filio nulla reuocatoria,nullaquæ quærela cō petit contra alienationem onerosam paternam: etsi probauerit fraudem.Carolus Molin.in const. pari.ti.1.§.8.num.18.glos.3.communem dicit. licet in contractu simulato ipse teneat contrarium quem uide.

102 ¶ Filius,patre monacho, habebit legitimam: & patre uiuente,secundum ius canonicum. secus tamen de iure ciuili,quia expectabit mortem patris. Iaso.in authen.si qua mulier num. 51. de sacro.san.eccle. C. comunem dicit. Et sibi plus placet communis legistarum.nu. 52.& 57.

§ De iure regio, pater, uel mater si ingrediatur monasterium intra annum & diem,potest conde-

re testamentum: tempore hoc elapso, si testamen tum non sit factum: filij habebunt hæreditatem paternam. & si filij non sint alij consanguinei pro pinqui l.11.ti.6.li.3.fo.ll.

103 ¶ Filius ad suplementum legitimæ, agit conditione ex lege. Anto.Rube. consi. 115. communem dicit.

*§ Nota quod si considerabitur quantum plus, uel minus ualuit substantia patris, tempore mortis ipsius patris. Ias.iu l.cum quæritur.C. de inoffic. testa. & Io. uernardum æpiscopum calaguritanū in reg.264.sed nota l.29.in deci. tau. quod si dos dicitur inofficiosa:considerabitur tempus mortis constitutę, uel mortis patris.quod filius uoluerit.

104 ¶ Nota quod supplementum legitimæ potest peti in perpetuum: sicut legitima, & non hortatur ad quinquennium, sicut legitima. intra quod agitur querela inoffi. testamenti.Ias.in l.si quis filius num.6.C.de inoffic.testa. communem dicit.

105 ¶ Nota quod ista perpetuitas, de qua in communi precedenti non transcendit triginta annos. Balbus de prescr.q.23.par.4.ubi dicit Pau. Alex. ac Aretinum dixisse esse communem.

106 ¶ Fallit, si uiuente patre, acceptauit aliquid loco legitimæ: non potest plus petere: etsi facultas patris augmentetur Ripa de legi.li.1.cap.6.num. 4.& Cur.seni.conf.ulti.num.3.communem dicūt. reiecta opi.Bal.in c.cum in de consti.

107 ¶ Filius non perdit legitimam, etsi non conficiat inuentarium. Calca.consi.36.& Guido.deci. 53.& Segu.in l.3.§.fi.nu.110.ff.de lib. & posthu. Io.duran.in arte testan.ti.11.cau.8.communem dicit. licet Iason in l.iuris.C. qui admin. teneat contra-

contrarium.

108 ¶ Filius grauatus restituere, potest detrahere duas quartas: unam legitimæ, & alteram trebellianicæ. Cur. iuni. consi. 160. nnm. 1. & Deci. cons. 203. numer. 3. communem dicunt. & consi. 236. col. 4.

*§ Concor. cum l. 1. ti. 11. par. 6. Et de iure regio pater in extraneos non potest disponere nisi de quinta parte bonorum per l. 9. ti. 15. fo. ll.

109 ¶ Fallit, quando testator mandauit totam hæreditatem restitui: quia non detrahit nisi legitimã. Bertran. in l. hac ædictali. §. si tamen. C. de secun. nupti. num. 10. communem dicit. Et in hoc casu est intelligenda communis opinio relata per Bertra. in l. hac ædictali de secun. nupti. C. uersi. tamen nu. 10. ubi dicit quod filius priuatus de restituendo, debet computare trebellianicam in legitimã.

110 ¶ Filius non computat in legitimam quæ detrahitur a nouerca ex dispositione legis: sed habebit illud, & legitimam. Stepha. bertran. in authen. hac ædictali. §. ita tamen nu. 10. C. de secun. nupti. communem dicit.

111 ¶ Nota quod stante statuto, uel pacto de lucrãdo dotem per nouercam, uel uictricum, stantibus liberis primi matrimonij. hi primitus legitimam consequuntur: reliqua uerò bona fratres inter se diuident. idem Bertran. numer. 11. communem dicit.

112 ¶ Filius sub potestate patris de iure canonico potest contrahere matrimoniũ: secus de iure ciuili. Curt. iuni. consi. 136. numer. 3. communem dicit.

113 ¶ Amplia, & ad filiam, quę potest contrahere

 matrimo-

matrimonium sine licentia patris: & nullam pœnam incurrit Abbas.in ca. 1. despon.communem dicit.

114 ¶ Amplia secundo, ad filiam emancipatam ante 25.annum.Coua.in epi.4.7.par.cap.3.§.8. communem dicit. per hanc communem l.2.ti. delos matrimonios fo.l.& l.4.ti.1.lib.5.ordi.& ll.19. ti. 1.par.4.

115 ¶ Fallit, nisi elegerit turpem uitam. Petrus Rauen.in compe.iuris canonici col.2. despon.2. communem dicit.

116 ¶ Filij per substiutionem factam, si sine filijs decesserint: institutus non censetur uocatus. Curt. iuni.consi.96.num.1.Io.Cora.in miscel.cap.19.l. 2.communem dicunt.

117 ¶ Filius consequitur dotem matris, tanquam hęres, & non ex dispositione aui: si stipuletur dotem traddi, auo non extantibus liberis. Io.Nico. in l. generaliter num.46. de secun. nupti .C. communem dicit.

118 ¶ Et sic filij hæredis ueniunt ab intestato, & nō ex testamento: cum testator instituit filios, & substituit Sempronium si filius, sine filijs decesserit. Gui.dec.39.& Segu.in l.3.§.fi.ff.de lib.& posthu. num.178.communem dicunt.

Et filius filij, licet sit positum in conditione: nō dicuntur positi in dispositione, & sic non dicūtur uocati ad fideicommissum. Gozadi.in cons. 104. num.7.communem dicit.

119 ¶ Filio instituto cum grauamine, si habet cohæredem: competit quærela inofficiosi testamenti, si tamen est solus: non competit querela, sed bonorum possessio secundum tabulas.Iaso.in l. filijs matrem.

matrem.nu.4.de inoff.testa.C.communem dicit.

120 ¶ Filio instituto sub conditione casuali, & in eius defectu ex hæredatus, reicitur conditio, ut testamentum ualeat. Cur.iuni.148.num. 9. communem dicit.

121 ¶ Filius spurius, sicut nõ potest habere aliquid ex bonis patris stante legitima prole, ita nec nepos, etsi sit legitimus, & naturalis ex tali filio Ias. in l.hæreditas num.8.C. qui.ut.iudi. communem dicit.

122 ¶ Filius spurius, quod possit institui hæres ex testamento nec statuto nec lege municipali statuitur. Coua.in epi.4.cap.8.§.5.num.6. communem dicit ex Baptista de santo Blasio in reg.omnes populi.ff.de iusti.& iure fo.11.col.

*§ De iure regio per l.10. in decisionibus tau. pater potest legare filio etiam ex damnato coitu procreato: etsi sint legitimi quintam partem bonorum.

123 ¶ Fallit, quo ad alimenta, quia filij ex quocumque coitu procreati sunt alimentandi. Coua. in epi.4.cap.8.§.6.num.6.communem dicit ex Aret. in princ. insti.de iur. na. gen.& ciui.

124 ¶ Amplia ad dotem filiæ, quia sicut tenetur ad alimenta: ita & ad dotem. idem Coua.ibi nu.11. ex Io.Baptista de S.Seue.in l. siqua illustris col. pe.C.ad orfici.

125 ¶ Fallit secundo, in successione fratrum si sunt uterini ex quocumque coitu succedunt agnatis, uel fratribus ab intestato. idem ibi numer. 19. ex Corneo consi.71.uol.1.communem dicit.

*§ De iure regio habes l.12.ti.13.par.6.ubi disponitur quod frater uterinus succedit fratri: & non

fratres

fratres ex patre,si tamen non sunt uterini succedunt fratres ex patre solum, etsi adest fratri legitimus,& naturalis patri: repellit alios fratres naturales ex patre.

126 ¶ Nota quod filius non dicitur ex damnato coitu natus, si sit susceptus ex coniugato & soluta. Coua ibi numer.16. communem dicit ex Decio consi.311.hanc opinionem uidetur sentire l.9.tau. Cum filij dicantur solum esse damnato coitu, cũ mater incurrit pænam mortis, uel si sit susceptus a religioso,uel moniali. licet lex. 24.ti.3.li.1.ordi. uidebatur innuere contrarium nostræ communi. sed cum l.9.sit posterior: illi standum est.

127 ¶ Filius spurius, & naturalis comprehenditur in pænis impositis filijs propter delictum fratris, uel hereticorum filii Io.Cora.de sena.ff.in l.liberos nu.11.communem dicit.

* § Nota istam communem ad ampliationem l.2.ti.2.par.7.& nota quod licet filius hereticorum sit priuatus a successione paterna:non tamen a successione aui chatholici secundum Iaco. Butri. in l.1.C.de here.insti.quem refert Segu.2.in l.cohæredi.§.cum filiæ de vulgar.& pupil ff.num.73. uide docto.de pala.rube.de obtenti.re nauariæ.par.5.§.6.& 7.in respon.ad obiecta.

128 ¶ Filio legitimo potest conferri beneficium ꝑ patrem uicarium.Deci.consi.129.

129 ¶ Filius ex damnato coitu nõ potest agere pro patre sine mandato.Iaso.in l.exigendi num. 9. C. de procu.communem dicit.

130 ¶ Filius familiàs potest agere sine consensu patris in peculio castrensi: in aduentitio tamen, si pater est præsens in iuditio, compellitur prestare con-

cõsensum : si tamen est in territorio, expectabitur consensus qui præstandus est ante litem contestatam. Anto. de tremo. in addi. ad bona : in practi. excepti. in rub. qui. mo. suo. no. aui. nu. 13. in uersi. generaliter. communem dicit.

*§ Et ideo clericus pro fructibus beneficij, potest esse in iuditio sine licentia patiens lucrum : ut lõge tradditur A pala: rub. in repet. rubr. col. 185. & ut habet in l. 2. lib. 5. par. 3. ubi tractat de patre per cipiente fructus beneficiorum filij, quod tenetur ad rationem reddendam :

131 ¶ Fallit in filia, quia potest esse in iuditio sine consensum patris cum agit pro dote aduentitia, quæ processit ab auo, uel a matre. Iaso. in l. quod locum nu. 11. C. de colla. communem dicit.

132 ¶ Fallit secũdo, quod filius familiàs potest agere nomine alieno sine consensu patris. idem Anto. num. 14. in uerbo sine consensu patris communem dicit.

*§ Dum tamen sit maior 25. annorum per c. qui generaliter. §. licet de procu. in 6. & est l. 5. & ti. 5. par. 3. & sic communis intellecta facit pro intel. l. 7. ti. 2. par. 3.

133 ¶ Fallit tertio, quia filius familiàs potest accusare sine consensu patris Anto. de tremo. ibi communem dicit.

134 ¶ Filius familiàs adhoc quod possit donare causa mortis : requiritur consensus patris. Anto. rube. consi. 46. num. 4. communem dicit.

135 ¶ Nota quod iste consensus prestandus per patrem, potest prestari per epistolam : Amto. de triemo : ibi supra num. 15. in uerbo uerum non puto communem dicit.

Filia

136 ¶ Filia poteſt contrahere matrimonium abſq; licentia patris: & nullam pœnam incurrit. Abbas in cap. 1. deſpon. communem dicit. Et illud quod dicitur quod filia emancipata ante uigeſimũ quintum annum, non poteſt contrahere motrimoniũ ſine licentia patris: procedit de honeſtate, non tamen de neceſsitate approbata: gloſ. in l. uidua. C. de nupti. quam communem dicit. Ccua in epi. 4. par. 2. c. 3. §. 8. & uid. quod habes 5. nu.

*§ Nota quod hæc communis deſtruit l. 2. ti. delos matrimonios fo. ll. & l. 4. ti. 1. li. 5. ordi. de qua uide plura in d. cap. per ueſtras de dona. inter uir. & uxo. col. 263. & Alexan. con. 1. uol. 3. quæ leges haberent locum in matrimonio per l. 49. tau. quia tunc non militat ratio ex qua dicitur ll. illas ſublatas eſſe cum licet ſit uerum quod reges, & principes ſeculares non poſſunt diſponere in concernẽtibus ſpiritualia qualia ſunt matrimonia: ut ꝑ Io. And. communiter receptum in cap. ſtatutum de here. in 6. & Panor. & Feli. in cap. æccleſia de conſti. tamen bene poteſt imponere pœnas ad obſeruationem legis canonicæ per gloſ. ſingularem in cle. ne Romani de electi.

137 ¶ Filia teſtamẽtũ rumpit ſi præteriatur: & ſtante ſtatuto quod filijs maſculis ſtantibus, filia dotata cenſeatur excluſa: Alex. & Iaſ. in l. ſiquis poſthumus. ff. de lib. & poſthu. Io. duran. in arte teſtan. ti. 3. cau. 5. communem dicit.

138 ¶ Fallit ſi inſtituatur ultra dotem in quinque ſolidos. Io. de Imol. in c. rainuntius de teſta. communem dicit.

139 ¶ Filia quæ ex lege municipali a ſucceſsione parentum excluditur: dum ſuperſunt maſculi, & poſt

post quadraginta annos admittitur. Socc. consi. 63.uol.1.communem dicit.

140 ¶ Filia, cui mille pater in testamento reliquit: & postea data sit nuptui, & dos sit ei soluta: habebit tantum suplementum legati. Alex. & Iaso. in l.huius modi .§.si pater .ff.de leg.1. & Io. duran. in arte testan.tit.6.cau.36.communem dicit.

141 ¶ Filiorum appellatione ubi expressè sunt filij nominati, non ueniunt nepotes. Cur.iuni.cons. 114.num.5.communem dicit.

142 ¶ Amplia primo, in statuto excludente filiam propter filium masculum: quia si est nepos: excluditur & filia. Ias.in l.de quibus.ff.de legi. nu. 16. communem dicit.

143 ¶ Amplia secundo, & in fideicommisso: etsi non sint nominati proprijs nominibus: quia non comprehenduntur nepotes. Bello.in cons.50.nu. 5.communem dicit.

144 ¶ Fallit primo, si testator nominet filios, honorando illos in institutione, uel substitutione. Cur. iuni.consi.128.nu.12.communem dicit.

145 ¶ Fallit secundo, quando sequeretur aliquod durum. Curt.iuni.consi.3.numer.8. communem dicit.

146 ¶ Fallit tertio, in casibus in quibus masculinum concipit fœmininum: idem iuni. num.12. communem dicit.

147 ¶ Fallit quarto, quando dicit uelle conseruari in agnatione bona sua. idem ibi num.11 communem dicit.

148 ¶ Fallit quinto, quando testator fecit mentionem de filijs nascituris. idem Iunior. ibi num. 9. communem dicit.

Falli:

149 ¶ Fallit sexto, quando dispositio testatoris fuit collata in futurum euentum incertum tamen, si decesserit sine filijs. Goza.consi.4.num.13.& 31. communem dicit ex Decio consi. 391.

150 ¶ Filia dotata si superuixit patri: etsi renuutiauit legitimæ, obest nepotibus renuntiatio. Bello. consi.15.num.14.communem dicit ex Bal.in l. pactum. glos.2.C.de colla.

151 ¶ Filia renuntians legitimæ, si moriatur uiuo patre, non nocet nepotibus quin possit petere, si uelint succedere non ex capite matris, sed sua. idem Bello.nu.5.ex Bal.in l.fi.C. de pactis. Quia renuntiatio uidetur facta si hæreditas ad eam peruenerit, ut per Bertran.consi.138. uol. 1. & Goza.consi.75.

152 ¶ Filiatio per tractatum non probatur. Coua. in epi.4.cap.8.§.3.num.6.communem dicit. Sed Deci.in consi. 54. dicit contrariam communem. sed tamen pro concordia, dic quod in petitorio solus contractus non sufficit. in possessorio, cum agitur ad alimenta sufficit. Docto.in cap.2. qui filij sunt legi. uel dic quod solus sine adminiculis non probatur: cum aliis adminiculis sic. ut in simile dicimus de nominatione: nisi sint actus in quo filius nominatur: quæ soli filio competit. ut est in emancipatione, ac melioratione, uel similiter. Coua.ibi num.7.communem dicit ex Iason consi.102.uol.4.ui.Ludo.de Gozza.consi.13. per totum.

*§ Nota istam communem ad intelectum l.fi.ti.19. par.4.loquentē de patre negante filium. & ad intel.l.24.ti.5.par.1.

153 ¶ Filiatio probatur si nascascatur in domo, & de

de concubina retenta in domo . Coua.ibi num.8. communem dicit ex glos. in cap. Michael.de fili. presbiter.

*§ Concor.cum l.9.ti.14.par.3.

154 ¶ Fiscus præfertur substituto si institutus indignus fuerit: communem testatur Ripa in l.1.nu. 155.de vulg.& pupil. Quæ opinio indubitanter procedit adita hæreditate per indignum, ut ibi per eum.

155 ¶ Fiscus; & priuatus quando concurrunt, & non apparet de potiori iure: si sumus in causa onerosa, prefertnr fiscus priuato: si autem causa est lucratiua, prefertur priuatus fisco. Anto. de fano.in trac.de pigno.in 2.par.num. 4. num. 118. communem dicit.

156 ¶ Fiscus qui habetur loco hæredis in bonis cõdemnati, non potest facere quod condemnatus non poterat facere, Curt.iuni.consi.120.commu nem dicit.

*§ Nota istam communem ad intel.l.7. ti.8. par.8. & l.16.ti.7.par.6.& le.2.ti.2.par.17.& l.3.ti. 20. par.7.loquentem de bonis quæ ex delicto fisco ap plicantur: & uid.quæ habes supra in uerbo emphiteosis.

157 ¶ Forensis non potest denuntiare nouum opus quando ædificatur in publico nisi edificaretur in uia. Ias.in l.§.si in publico num.1.ff.de no. oper. nunt.communem dicit.

158 ¶ Forensis habebit possessionem data ordinatione ut danti ciuitati aliquid detur possessio aliqua: etsi sit prohibitum forensi acquirere in territorio. Hyero.Cagno.in l.fi.ff.de re.iu. numer. 8. communem dicit.

Fornarius

159 ¶ Fornarius obligatus ad coquendum panem pro familia:si augeatur cum excessu,non tenetur: nisi usque ad numerum familiæ existentis in tempore prommissionis . Alber. brunus in tracta. de augmento . conclu.10.principalis. magis commu nem dicit.

160 ¶ Francigenæ non poterunt pupillariter sudsti tuere liberis suis quia eos non habent in potestate, communem ait Ripa in l. 11. numer. 21.ff.de vulg.& pupil.

161 ¶ Frater non excluditur a successione legitimæ fratris propter ingratitudinem .Io.de Garro. in authen.ex testamento numer. 40.communem dicit.

162 ¶ Frater tenetur dotare sororem pauperem communem ait Fulgos.consi.224.Anto.de Mora. & Ripa in l.1.num.83.sol.matr.

163 ¶ Fratres predicatores possunt capere ut uendant & præcium in eorũ usum conuertant. communem dicit . Dec.consi.559.num.3.

164 ¶ Fratres minores nõ possunt esse executores testamẽtorum, communem inquit Dec con.499. num.34.

165 ¶ Fratris filia non censetur dotata de bonis fra trum existentium in communi . Iason. in l. quod locum num.6.C.de colla.communem dicit.

166 ¶ Frater,uel socius qui habet domum communem potest compelli per fratrem ut recipiat conductorem idoneum in sua parte . Iaso.in l. quanquam . num.24.C.qui.testa.face.possunt communem dicit.

167 ¶ Ftatrum filij succedunt patruo defuncto in stirpem, & non in capita Zasi.de feu.par.8.num. 19.

19.communem dicit ex glos.in cap.satis bene de prohi.feu.alie.per Loth, licet ipse teneat contra, cum Azone in summa, & Accur.in.§.hoc & in fi. insti.de legi.agna.succesi.per tex in authe.de hęre.ab intesta.§.si autem cum fratribus cui opinioni ego astipulor:cum uera sit.

168 ¶ Fatricula, & eius hæres est incapax fratris mortui successionis, Boe.dec.25.num.8.communem dicit.

169 ¶ Fructus ante, uel post aditam hęreditatem perceptos bona fide, hæres legatario restituere non tenetur. Alexan.in l. si tibi.§.cum seruus.ff. de lega.1.Io.duran.in arte testan.ti.6.cau.11. cōmunem dicunt.

170 ¶ Fructus etiam extantes prescribuntur spatio trium annorum. Balbus in trac.de pres. in 4.par. q.35.communem dicit.

171 ¶ Fructus bonorum paraphernalium si extant, restituuntur uxori, uel eius hæredibus, si sunt comsumpti, restituuntur: si fuerunt percepti cōtra uoluntatem uxoris, si cum eius uoluntate, lucratur maritus industriales, secus naturales communem inquit. Dec.consi.521. colu.2. uersi. sed dubium est.

172 ¶ Fructus rei feudalis non possunt locari Zas. in epit.feud.parte 9.num.12. communem dicit, si uerò inter partes est conuentum, ꝙ nō transeat dominium, uel si sit usque ad Nouennium locatio, bene ualet, & sic est intelligenda gl.in l. codicillis.§.instituto.ff.de leg.111. quæ dicebat locationem non esse alienationem.

173 ¶ Fructus rei petitæ post litem contestatam, restituuntur per uictum. Coua.in epi.4. ca.8.nu.

5.§.1.communē dicit ex glos.in l. ex diuerso .ff. de rei uendi.

174 ¶ Fuga est sufficiens inditium ad torturam, si concurrat cum fama. Mar.Anto.in trac. de indi. num.278.& 277.communem dicit.

*§ Nota istam communē ad intel.l.4.ti.17.li.4.fo. ll.& l.3.ti.8.li.2.eiusdem fori.

175 ¶ Fallit, quando post accusationem institutam & post inquisitionem ipse inculpatus fugam arripuit. idem Mar.Anto.nu.179.uersi.hæc conclusio restringitur, communem dicit. ex Bar. in l.1. C.de bon.eo.ubi etiam dicit aliàs limitationes: si iudex est terribilis, uel habet inimicos ex Bald. in l.bonæ fidei.C.de iure iuran. Et nota uerbum satis solemne dicti Anto.in num.193.quod si reus qui aufugerit, fuerit citatus, & bānitus propter istud delictum: quod sine alio indicio. ex fuga,& contumatia potest quæstionari: & sic debet intelligi.d.Iaco.de belui. quem refert Bal.in l. 1.C. de requ.reis.quod ex tali absentia, & fuga potest quęstionari: & habet onus probandi innocentiā: quādo fuit remissus, sine sponte uenit, siue captus. Et notat etiam illud uerbum Ias. in l. admonendi in repet.num.169.quod si sponte reuersus est in breui hominem suspitionem purgat: quod tendit ad intel.pragma.de contumace contra quem proceditur de qua in uerbo absens ubi uide dictum solemne. Coua. quando dicatur tempus breue adhoc quo purgetur omnis suspitio.

176 ¶ Fugę suspitio facit. ut iudex incopetens possit capere debitorem Iuni.in l.2.ff. de iurisd. omni.iudi.nu.31.communem dicit, ubi ponit ea quæ requiruntur adhoc quo fugitiuus posit capi: suspitio,

ſpitio, teſtes cum iuramento, quod debitum ſit liquidum. alias pro damnis, & intereſſe non poteſt capi ibi num.38.

* § Nota iſtam communem ad intel.l.14.ti.14. par. 5.& l.2.ti.19.li.3.fo.ll.& l.12.ti. ulti. lib. 3. eiuſdem fori & l.1.ti.11.lib.5.ordi.& l.4.ſtili.quæ omnes loquuntur de debitore fugitiuo, & de eius bonis. Item nota, quod ſicut poteſt capi ad petitioné debitoris, ita & ceſsionarij. Segu.in l.ſi ex legati.ff.de uerb.obli.nu.94.

177 ¶ Nota quod ſuſpitio non probatur iuramento partis: ſed requiritur cognitio ſummaria cum iuramento. Ant.de tremo.in addi.ad bona c.Cur. in pract.excepti.in rub.de recuſa.num. 3. & Io. a Ripa de legi.cap.13.num.27.communem dicunt: & uid.ſupra in littera .c.de clerico fugitiuo.

178 ¶ Fugere non tenetur inſultatus: nec tenetur de occiſo. Iaſ.in l.ut uim num.38.ff.de iuſti. & iure communem dicit.

179 ¶ Fugiens ad ſacroſanctum ſacramentum æuchariſtiæ, gaudet immunitate æccleſiaſtica: prout ſi ad æccleſiam confugeret reus. ut inde deuelli non poſsit. Coua.in reſolu.li.2.cap.70. numer.6. communem dicit ex Gomeſio in .§.pænales num. 50.inſti.de acti.

180 ¶ Furioſus qui habet dilucida interualla: ſi contrahit preſumitur contraxiſſe tempore furoris. Cur.iuni.in conſi.151.num.7.Prepo.in cap. dilectus deſpó.el.2.Iaſ.in l.patre furioſo.ff.de his qui ſunt ſui & alie.iur.nu.1.communem dicunt.

* § Intellige iſtam communem, quo ad actus, qui paulò poſt furorem fiunt Aret.& Imol.in l.1.ff.de uerb.obli.§.fi.uel ſi laborat furore continuo. ut

per unum mensem, uel unum annum: secus tamē si per aliquos actus, quia non præsumitur durare. Alci. in tract. presum. re. 2. presum. 18. ex quibus declaratur l. 6. ti. 2. par. 4.

181 ¶ Furiosus licet tempore sanæ mentis, occidat aliquem: non potest pæna corporali affligi. Ias. in l. furiosum. C. qui testa. face. possunt. ubi originaliter Bal. communem dicit.

182 ¶ Amplia, etiam si post delictum efficiatur furiosus: non debet pæna corporali affligi, in bonis autem condemnabitur. Iaso. ibi numer. 7. & 11. communem dicit.

183 ¶ Furiosus non citatur cum de curatore prouidetur. Hyero. Cagno. in l. furiosi. ff. de re iudi. in fin. communem dicit.

G

1 Gabellam contractuum non tenentur soluere ecclesia, uel Clerici. communem ait Deci. consi. 496. nu. 3.

2 ¶ Gabella est soluenda, etiam in foro conscientiæ; quando est imposita ab habente potestatem imponendi. Bertra. in tract. de Gabellis par. 9. q. 1. communem dicit.

3 ¶ Gabella, si debetur de re distrahenda a loco: & res publicetur propter non solutionem si contingat plures res distrahi, si de una soluatur gabella: reliquæ publicantur: non tamen res de qua soluta est, si licitè poterat extrahi: aliàs omnes publicantur · etsi sit soluta gabella de omnibus. Firma. de gabel. in 9. par. in fi. communem dicit.

4 ¶ Gabella, si debet solui secundum statutum per extrahen-

extrahentem aliquam rem a territorio:non extenditur ad res quæ ad proprium usum extrahuntur. Ias.in l.certa .§.sed si quis ad opus.ff.de le.1 .nu.7. communem dicit.

5 ¶ Gabella, si secundum statutum debeat solui de aliquibus bonis extractis de aliquo territorio: nõ comprehendit res quæ originaliter non sunt de dicto territorio, sed per transitum aliunde deportãtur. Ias. ibi. num.71 .communem dicit.

6 ¶ Generare non ualens, non potest contrahere matrimonium. Io.de neuiz. in silua nupti. par.1. fo.59.communem dicit.

7 ¶ Generalis dispositio non cõpræhendit causam dotis. communem dicit Negusan. in tract. de pign.in 1.par.8.partis principalis nu.3.ad fin.

H

1 HAeres non compellitur satisfacere pro mortuo in quo non apparuerunt signa cõtrictionis. Panor.in cap.a nobis de sen.excommu. communẽ dicit. licet ipse teneat contrariũ.

*§ Nota istam communem ad restrictionem l. 14. tit.3.par.6.dicentis hæredẽ teneri pro testatore.

2 ¶ Hæres tenetur de damno dato a defuncto: etsi nec ad ipsum nec ad mortuum alquid peruenerit. secundum ius canonicum. Panor.in c. parrochiano de sepul.communem dicit.

*§ Nota,quod aliud disponitur per l.3.ti.15.par.7. cum intel.l.stili.68.& de l.6.ti.10.li.3. fo.ll.ubi disponitur. quod si lis non fuit contestata cum defuncto, uel ipsi hæredes nullum commodum receperunt. quod non tenetur de dicto damno illa-

to a defuncto: quod procedit de rigore iuris ciuilis. secus tamen de æquitate . canonica, cum apparuerint in defuncto signa contritionis. quia tunc tenetur hæres exonerare conscientiam defuncti: secus tamen, si non apparuerint. Idem est de iure canonico, quod de ciuili, per longè traddita per Guille. mainerium in l. sicuti num. 2. ff. de reg. iur. usque ad num. 9. ubi dicit nostram conclusionem communem. Item nota, quod in delictis in quibus mæmoria post mortem potest damnari: de quibus est glos. in summa. 24. q. 2. & in. §. interdũ insti. de hære. quæ ab intestato de ser. & glos. in c. a nobis el. 2. de senten. exco. & Feli. in cap. cum nobis num. 12. de prescri. & si lis non sit contestata: & procedatur contra absentem, & moriatur: hæres tenetur. ut manifestè dicit l. ulti. in pragma. complu. de codi. iudi.

3 ¶ Restringe usque ad uires hæreditarias, & non confecto inuẽtario. Ant. de fano. de pigno. mem. 4. par. 2. num. 124. in fi. communem dicit.

4 ¶. Amplia, non solum quo ad delictum: sed etiã quo ad alia de iure canonico. Prepo. in cap. episcopus 12. q. 2. communem dicit: & competit cõtra creditorem totum petentem remedium Euangelicæ denuntiationis. Alci. in ca. nouit. de iudi. num. 34. communem dicit.

5 ¶ Nota quod si unus ex hęredibus non sit soluendo: alius tenetur ex onerare conscientiam defuncti. Alci. in l. 2. §. 1. num. 31. ff. de uerb. obli. communem dicit.

6 ¶ Hæres, etsi sit filius: tenetur obseruare cõtractũ factũ per patrem: etiam si tangat suam legitimã, Suarez. in l. quoniam in prioribus num. 7. in 7. am-

pliatione

pliatione .C.de inoffi.testa.communem dicit.

*§ Nota istam communem ad intel.l.24.ti.13. par. 5.& uid.rationem supra in uerbo binubis nume.9 de quo uid.per Io.ma.in l. generaliter de secun. nupti.num.17.C.

7 ¶ Hęres unusquisque in solidum tenetur adimplere factum indiuiduum ad quod tenebatur testator & uno adimplente, est satisfactum. & alij non incidunt in pœnam. Alci.in l. 2.§. cato num.41. ff. de uerb.obli.communem dicit.

8 ¶ Hæres qui cõfecit inuentarium, etsi dolosè. ommittat ponere unam, uel duas res in illo: non tenetur in solidum. ut aliàs teneretur, si nullum inuentarium confecisset. Ias.in l. in computatione §.licentia numer.4. C. de iure delib. communem dicit.

9 ¶ Hæres condemnatus per sententiam, benefitio inuentarij iuuatur. Alexan.in l.ex diuerso.§.fi.ff. solu.matrimonio. communem dicit. Ias.in l. 1.ff. de iur.& fac.igno.num.17.

10 ¶ Hæres suus, etsi repudiaret hæreditatem: potest re integra reuocare repudiationem, etsi habeat cohæredem extraneum. Iaso.in l.pupillorũ. de repud. & absti.hęre.nu.2. communem dicit.

11 ¶ Hæres successurus infra tempus primi hęredis, interrogatus si uelit succedere: & ipse dicat quod non sibi preudicat. Iaso .in rubri.de succes. edi.in pri.communem dicit.

12 ¶ Hęres non conficiens inuentarium, non perdit trebellianicam, communem ait Alex.consi.ij. li.5.& consi.62.li.4. Contrariam uerò inquit magis communem Fulgos.in auth. sed cum testator.C.ad l. iulia. & Deci.con.436.col.5.in prin.

13 ¶ Hæres ſcriptus in teſtamento ualido de iure ciuili,ſi agnoſcat bonorum poſſeſsionem de iure prætorio non eſt propriè hęreſ.communem teſta tur Ripa in l.1.num.12.ff.de vulg.& pupil.

14 ¶ Hærdis appellatione in materia feudali, ſoli filij ueniunt, ita communiter teneri dicit Deci. conſi.516.nu.10.

15 ¶ Hæres non adiens hæreditatem inſtitutus in re certa,eſt uniuerſalis hæres. Alexa.in l.quoties C.de hære.inſti.Io.duran.in arte teſtan. ti.6. cau. 2. Mainerius in l.ius noſtrum num.6.de reg.iu. ff. communem dicit.

✝§ Cum hac concor.l.3.ti.5.par.6.& plus dicit l. 14.ti.3.par.ea.quod inſtitutus in re certa, ſi alius hæres non inueniatur: nec in illo, nec in alio teſtamento ille erit hæres. & uid.l.17.eiuſ. ti. infra littera.i.num.39.

16 ¶ Hęres ſi cedit actionem forenſi contra ſtatutũ, ſi hoc faciat ex mandato teſtatoris: non incidit in pænam ſtatuti. Iaſo.in l.iuſtè poſsidet. nume. 29. de acqui.poſſe.ff. communem dicit.

17 ¶ Hæres inſtitutus tanquam filius reputatus a pa tre non ſuccedit & ueniens ab inteſtato, ac ipſis deficientibus, fiſcus ſuccedit. Iaſ.in l.ſi pater tuus num.10. C.de hære.inſti.communem dicit.

18 ¶ Hęres defuncti preſidis habebit integrum ſala rium totius temporis offitij, ſi tempus non ſit fini tum. Iunior in l.diem functo num.30.de offic.aſſeſ.ff. communem dicit. uide.in uerbo ſalarium numer. 1.

19 ¶ Hæres tenetur ad alendum uxorem defuncti infra annum luctus. Iaſ.in .§.fuerat. inſti.de acti. num.28. communem dicit.

Hæres

20 ¶ Hæres tenetur ad soluendum æs alienum, & non usufructuarius. Deci. consi. 620. Io. durã. in arte testan.ti.6.cau.42.communem dicit.

21 ¶ Hæres mariti potest accusare adulterium uxoris commissum in uita mariti: etsi ignorauerit adulterium, Boe. deci. 338.num. 7. communem dicit.

* § De iure regio, post mortem mariti mulier adultera potest accusari de adulterio commisso in uita mariti per sex menses utiles a tempore adulterij commissi; non tamen post l.3.ti.17.par.7.& nota quod licet de adulterio non possit mulier accusari absque uoluntate uiri: ut in l.3.ti.7.li.4.fo.ll. correcta l.2.ti.17.par.7.maritus tamen uenit puniendus si fuit adulterij causa l. 7.ti. 17.par. 7. de quibus ll.uid.Io. lupum in repe.c. col. 332.§. 21. num.23.

22 ¶ Hæres institutus, etiam dato substituto vulgariter, ius delliberandi transmittit ad hæredes si decesserit hæreditate non adita, Sciens ad se hæreditatem delatam. Io.duran.in arte testan. ti.5. cau. 1.communem dicit.

23 ¶ Hæredi, ad hæreditatem uendicandam, dantur plura remedia: & respectu possessionis adipiscendę, datur primo remedium l. fi.C. de ædi. diui, Adri.ut ostenso testamento non cancellato, nec abolito hæres mittatur in possessiōem rerum hæreditariarum. quod remedium competit ex testamento, non tamen ab intestato Deci.in d.l.fi.& Bello.con.35.communem dicũt. Item datur remedium quorum bonorum utile l.1.& Doctores ibi .C.quorum bonorum. quod interdictum datur contra illum qui possidet pro hærede: quia putat

tat se hęredem,uel pro possessore, quia incumbit possesioni solum .§.adipiscendæ insti.de interdictis. Si verò habet titulum verum: vt si posidet pro emptore,pro donato,pro dote, sicut petitio hæreditatis non datur contra eum. ut per. Iason; in .§.actionum num. 218. vbi dicit communem: nec interdictum quorum bonorum, sed tamen dicta reg.patitur plures exceptiones de quibus per Iason.ibi & Tiraquel.in tract. leg. morte saisit le vif.par. 2.de 7.num. 13. & Aymon de grauetta. consi. 73.

24 ¶ Hæredis appellatione non uenit fideicommissarius, Bello. consi. 42. numer. 13. communem dicit..

25 ¶ Limita in statutis quæ sunt conformia iuri cõmuni, ue l præter i us commune. idem. Bello. numer. 15. communem dicit & Alexand.in consi. 82.uol.2.

26 ¶ Hæreditate aui priuatur nepos ex parricidio commisso a fratre. Boe.decis.21.num.8.communem dicit.

27 ¶ Hæreditas defuncti occisi si per familiam fuerit occisus: non debet adiri priusquam familia,ac serui fuerint torti: siue palam, siue clam fuerit facta mors. Si tamen ab extraneis fiat: si palam, nõ est adeunda anteaquam accusatio fiat. Si tamẽ fuerit facta clam: potest adiri: & postea fit accusatio. Iaso.in l.cum frater num. 4.C. de his qui. ut indig.communem dicit.

28 ¶ Hæreditate adita,non dicitur amplius hæreditas. Iaso.in l.possesio appellata.§.ueteres num. 18.ff.de acquir.posse.communem dicit.

29 ¶ Hęreditatis aditio est animi. Io.duran. in arte

te testan.ti.11.cau.1. communem dicit. sed non probatur nisi per actum. Anto. nice. in concor. glos.concor.19.uol.1.communem dicit.

39 ¶ Hæreditas potest adiri usq; ad triginta annos. Alexan.in l.licet de iure delib.C. elapsis tamen, possunt filij ex capite unde legitimi intra alios triginta adire. Alexan.consi.89.uol.2. Extraneis autem ex capite ingorantiæ, restitutio conceditur. Io.duran.ti.11.cau.6. cõmunem dicit. Balb. aũt in trac.prescri.in 4.par.4.par.q.19.dicit quod cũ filius possit adire hęreditatem ex capite unde liberi, unde legitimi, & unde cognati. quod ex quolibet capite habet triginta an nos: & sic habet nonaginta annos ad adeundam hæreditatem paternam: & dicit hanc esse communem, Iaso. autem in l.licet num.1.& 5.de iur.deli.C.dicit quod extraneis ius adeundi durat per triginta annos: ius autem immiscendi, quod competit suis: durat etiam per triginta annos solum, & hanc dicit esse communem. Sed Suarez.in l.8.ti.delas herencias li.3.fo.ll.num.41.cum sequenti, concludit communem opinionem esse quod filij habeant ex testamento triginta annos ad adeundam hæreditatem: at illis completis, habeãt alios triginta annos ab intestato.& sic filij habent sexaginta annos ad adeundam,& petendam hæreditatem paternã. Et plus dicit, quod solum ab intestato habet sexaginta annos: etsi non sit testamentum. & dicit communem in num.54. Et nota quod in quantũ dictum est per Suarez.quod ex testamento habet triginta annos filius:& istis completis habet alios triginta ab intestato: intellige istam communem, cum solus in testamento fuit institutus hæres. se-

cus

cus tamen, quando habuit alios hæredes: Quia non habebit nisi illos priores triginta annos. ut per Bal.in l.licet.C.de iur.delib & Ludo.de Gozza.in con.80.num.6.quod nota quod per istud notabile concordantur omnes opiniones supradictę & concluditur quod ius adeundi, & immiscendi prescribitur contra filios per triginta annos quando sunt alij hæredes: secus tamen, si non sunt alij hæredes, nec descendentes. ut legaliter notat dictus Ludo.de gozzadinis in con.56.nu.5.& 13.

*§ De iure regni habes l.7.ti.14.par.6. distinguentem, uel detinēs posſidet cum bona fide, & titulo: & prescribit per decē annos inter presentes, & uiginti inter absentes: aut posſidet cum titulo: & Mala fide aut sine titulo, & cum mala fide: & prescribit per triginta annos. Quibus elapsis non datur regresſus ad hæreditatem adeundam: & ex hac lege uidetur approbata communis opinio relata a Iasone quod solum sint dati triginta anni ad adeundam hæreditatem ex quocumque titulo.

31 ¶ Hæreditate paterna non adita filio mortuo, transmittitur ad hæres extraneos. Iaso.in l. cum antiquioribus.C.de iur. delib. nu. 1. communem dicit & Tiraquel.in trac.le mort. saisit le vef.par. 2.decla.5.nnm.21.

32 ¶ Amplia etiam, si non sit agnita iure suitatis. Deci.con.331.& con.245.& Ias. consi.30. uol. 1. communem dicunt.

33 ¶ Amplia secundo, in hærede minoris: qui mortuus est ante aditam hæreditatem. Quia succurritur restitutione. Io.duran.in arte testan.ti. 11. cau.1.communem dicit. Iaso.in l.si infanti num. 17.

17.C.de iur.delib.communem dicit.

34 ¶ Restringe istam ampliationem: si est apposita in testaméto clausula codicillaris: Quia hæredes in hoc casu petunt hæreditatem ex fideicommisso, & non est necessaria restitutio Alexan. in l. cũ filio .ff. de le.1. Io. duran. ubi supra communem dicit.

35 ¶ Limita primam conclusionem in filio emancipato: qui hodie non transmittit hæreditatem non aditam ex potentia suitatis: quia licet sit sublata differétia suitatis, ac patriæ potestatis quo ad successionem ab intestato: non tamen in alijs, ut in transmissionibus. Ias.in l.emancipata num. 6.C. qui admitti.communem dicit.

36 ¶ Hæreditate paterna repudiata cæteris filijs, debetur hæreditas æqualiter. Coua. in epi.de successio.ab intestato consi. 9. communem dicit.

37 ¶ Hæreditatem adire potest precipuè secus usufructuarius cuius cõtemplatione relictus est seruus usufructuarius, & non requiritur uoluntas proprietarij Iaso. in l.possessio appellata .§.ueteres num.37. de acquir.posse.ff.communem dicit.

38 ¶ Hæreditatem adire infans non potest: sed solum pater, aut tutor, aut est maior infante, & minor sine tutore, nec tutor sine minore adire potest Bello.consi.24.num.16.communem dicit ex Soc. consi.89.& Bart.in l.infanti.C.de iur. delib.& docto.in l.bonorum.C.qui admi.

39 ¶ Nota quod per quemcunque actum per quem potest quis adire hæreditatem nomine proprio, censetur adire pro alio, Bello.consi.24.num. 15. communem dicit ex Bar.in l. gerit in fi.ff. de acqui.hære.

Hæreticus

40 ¶ Hæreticus, adhoc quod quis dicatur: requiruntur saltem duo testes de hæresi, Boe.dec.142. num.2.communem dicit.

41 ¶ Hæreticus condemnatus per iudicem æcclesiasticum, non debet de illo cognoscere iudex laicus. Ias.in l.magistratibus num.10.de iur.iurã. communem dicit.

42 ¶ Hæresis crimen est mæré ecclesiasticum: ita quod iudex laicus non potest se intromittere ad cognoscendum de illo. Alci.in l. perniciosam de offi.ordi.num.37.communem dicit.

43 ¶ Homicidium. si per statutum mandetur corporaliter puniri: debet intelligi: si per dolum fuit commissum. Iaso. in l.1.numer.70.ff.de legi. communem dicit.

44 ¶ Homicida non est priuatus benefitio, sed requiritur sententia. Alci. in cap. cum ab homine num.15.de iudi.communem dicit.

45 ¶ Hospitale priuatum non est impetrabile a Papa nec de illo se potest intromittere: licet possit dici pius locus; Curt. iuni. consi. 20. numer. 1. communem dicit.

46 ¶ Hypoteca expressa, si non est in potestate debitoris recipere pecuniam: incipit a tempore promissionis: si tamen erat in sua potestate a tempore solutionis per l.1.ff. qui po. in pigno. habeam quam legem intellige generaliter in omni credito, & non in sola dote. Anto.de fano. de pigno. in 2.par.mem.4.num.78.communem dicit.

47 ¶ Nota quod hypoteca tacita in dote incipit a die promissionis: si postea sequatur tradditio: Idem ibi num.80.communem dicit.

48 ¶ Hypoteca tacita generalis, quam mulier habeat

beat pro dote: non preiudicatur, si mulier habeat pro dote speciale pignus. sed concurrunt ambæ cum mulier non possit facere ius dotis deterius. Anto. de fano. in 4. mem. 7. par. num. 83. communem dicit.

49 ¶ Amplia, in inquilino, qui prouisus est de speciali hypoteca alicuius rei conductoris: nam per hanc non. tollit hypoteca generalis de rebus inuectis in domo conducta. Idem ibi numer. 89. communem dicit.

50 ¶ Hypoteca generalis quam habet mulier pro dote, est ita efficax quod præfertur alijs creditoribus habentibus etiam tacitam hypotecam idē ibi num. 93. communem dicit.

51 ¶ Amplia istam communem ad matrimonium putatiuum cum bona fide contractum. idem ibi num. 103. communem dicit.

52 ¶ Nota quod licet ista hypoteca transeat ad filios eiusdem matrimonij non tamen ad filios, alterius matrimonij. idem ibi numer. 95. communem dicit.

53 ¶ Hypotheca generali subiciūt merces uenales Crot. in l. si constante consi. 44. & seq. solut. matr. dicit communem, & Ias. in l. qui Romæ. §. Callimachus col. 3. de uerb. oblig.

54 ¶ Hypotheca tacita in bonis tutoris, uel curatoris, & eorum fideiussoris incipit tempore, quo incipit esse tutor, non tempore, quo incipit male administrare, Nicusan. in tracti. de pignor. in 4. membro secundæ partis principalis nu. 12. ubi dicit communem, & tenendam.

55 ¶ Hypotheca, siue tacita, siue expressa in contractibus conditionalibus retrotrahitur ad diem contractus

tractus hanc communem, & magis ueram inquit Aret. Nicus. de fano in tract. de pignor. in. 1. membro. v. partis principalis num. 24.

56 ¶ Hypoteca expressa anterior preualet hypotecæ tacitæ pro dote cum sit posterior. idem ibi nu. 98. communem dicit.

57 ¶ Amplia quod hypoteca expressa anterior prefertur hypotecæ etiam expræssæ pro dote. idem ibi nu. 100. & 102. communem dicit.

58 ¶ Hypoteca, quam habet conducens in rebus illatis, & inuectis in domo conducta, non solum habet locum quando pro mercede ingenere facta fuit locatio. sed etsi facta fuerit pro certa mercede. Anto. de fano. de pigno. in 4. mem. 2. par. nu. 138. communem dicit.

59 ¶ Fallit in bonis alienis inuectis, ac illatis quia non inducitur tacita hypoteca nisi dominus sciat, & taceat: quia tunc bene inducitur. idem ibi nu. 152. communem dicit.

60 ¶ Hypoteca pro legatis, licet constituatur in bonis testatoris non tamen in legatis, idem ibi num. 158. communem dicit.

61 ¶ Fallit, nisi a testatore remittatur quia tunc nõ inducitur idem ibi num. 162. communem dicit.

62 ¶ Hypotheca generalis omnium bonorum comprehendit tam præsentia, quam futura, & nomina debitorum. idem ibi nu. 165. communem dicit.

63 ¶ Hypoteca adhoc quò posſit intentari contra tertios posseſſores: requiritur quod fiat excusſio in bonis principalis, & quod sit pronunciatum ꝑ iudicem legitimè excusſum. idem in 8. par. mem. 1. num. 11. communem dicit.

64 ¶ Item requiritur citatio posseſſorũ, & fideiusſorum

forum. idem ibi num. 12. communem dicit.

65 ¶ Amplia, etsi hypoteca sit expressa. Anto. de fa. de pigno. in 8. par. mem. 1. numen. 21. communem dicit.

66 ¶ Amplia secundo, etsi pro dote. Idem ibi num. 23 communem dicit.

67 ¶ Amplia, etsi bona essent confiscata: quia prius fiscus debet excuti. idem ibi nu. 15.

68 ¶ Fallit, quando actualiter sunt pignus tradditũ creditori: nam si postea cadat a possessione, uel detentatione potest uendicari a possessore sine ex cussione. idem ibi num. 18. communem dicit.

I

1 IDoneitas quæ in rescripto apponitur, non requiritur quod probetur: quamuis posita sit sub conditione. Alci. in trac. de presum. re 3. presum. 3. communem dicit.

2 ¶ Ignorantia, adhoc quod excuset quando de lucro captando agitur: requiritur quod consuluerit uolens se iuuare ex ignorantia plures peritiores: & non sufficit unus. Io. Nico. consi. 1. nu. 7. d. secun. nupti. communem dicit.

3 ¶. Amplia ad restitutionem concedendam rustico in contractu contra ius initum: quia debebat cõsulere duos peritos: & non sufficit unum consulere. Io. Mauri. de resti. in integ. cap. 88. communem dicit.

4 ¶. Ignorantia contentorum in testamento patris, præsumitur filius habere. Curt. iuni. consi. 8. hæres autem extraneus non postquam se immiscuit Hyero. Ca. no. in l. qui in alterius. num. 12. ff. de re iu.

N comm-

communem dicit.

5 ¶ Imperator eſt dominus mundi. Iaſ.in l.cunctos populos num.6.C.de ſumma trinita. communem dicit.

6 ¶ Imperium mærum eſt poteſtas gladij adnimauertendi in facinoroſos homines. Alci.in c.quod ſedem num.58.de offi.ordi.communem dicit.

*§ Lex 2. ti.35.par.4. dicit mærum imperium eſt poteſtas iudicandi, & imperandi qui ſunt ex ſua iuriſditione.

7 ¶ Immunitate æccleſiaſtica non gaudet, qui per inſidias interficit, uel percutit alium: & iſte eſt communis ſenſus .c.1.de homi.teſte Coua. in reſo.c.70.li.1.nu.7.ex Anani.& Feli.in d.c.1.

8 ¶ Amplia iſtam communem, ad clericum homicidam per inſidias: quia debet actualiter deponi, & traddi curiæ ſeculari: non expectata incorrigibilitate propter atrocitatem criminis. idem Coua.in d.num.7.communem dicit ex Panor. in ca. cum non ab homine. de iudici.licet ſibi non placeat. & communem dicit. contrariam ex Areti. in d.cap.cum non ab homine & Decio in ca. atſi clerici de iudi.cui ego aſtipulor.

9 ¶ Imperium mixtum eſt iuriſditio: quæ impartitur officio iudicis nobili ad priuatam utilitatem. Alci.in c.quod ſedem de offic.ordi.num.61.communem dicit.

01 ¶ Impetratio maioris, uel minoris, Beneficij nõ facta mentione de benefitijs.quæ habet impetrãs: non ualet. Panor.in cap.ad aures num.2.de reſ. communem dicit.

11 ¶ Amplia, quia eſt facienda mentio de benefitio in ſpecie. Ioan.de Ripa in d.c.ad aures num. 67.

67.communem dicit.

12 ¶ Impetrans benefitiũ expreſſo ualore, non tenetur probare ualorem etſi dicat uerum ualorem expreſsiſſe. Curt.ſeni.conſi.127.quem refert Ripa in d.c.ad aures nu.7.communem dicit.

13 ¶ Impetrans non debet facere mentionem de nobilitate. idem. ibi num. 68. communem dicit.

14 ¶ Impetrare poteſt quis benefitium pro alio, ſine mandato, Idem ibi numer. 94. communem dicit.

15 ¶ Impuberi, licet ſit ſublata poteſtas teſtandi: poteſt tamen cum iuramento, & clauſula ſi in pupillari ætate deceſſerint teſtari, Dec.in l. pupillus ff.de reg.iur.Dura.in arte teſtan.tit.& cau.5.communem dicit.

16 ¶ Impubes, ſi nixus eſt ad copulam: ſi propè perfectam ætatem conſentit in matrimonium: contrahit illiud. Coua in epi.4.c.4.§. primo nu. 20. communem dicit.

17 ¶ Iuditium remotum a maleſitio, non eſt ſufficiens ad torturam. Mar.Anto.de indi. num. 150. communem dicit, in repe.l.fi.ff.de quæſtio.

18 ¶ Fallit in inditio quod ſit ſolitus delinquere. Idem ibi num.148.communem dicit.

19 ¶ Fallit ſecundo, in graui inimicitia licet non in leui: idem ibi num.175.communem dicit.

20 ¶ Incendium pręſumitur ex culpa leuiſsima. Iaſon in l.hæreditarias domos.ff.de lega.1. communem dicit.

21 ¶ Intellige iſtam communem in culpa leuiſsima in ommittendo, ſecus tamen in committendo Coua. in epi. 4. cap. 6.§. 8. numer. 13. communem dicit.

*§ Nota istas communes,quæ faciunt ad in intel. l. 10.tit.5.par.7.& l.11.ti.5.li.4.fo.ll.ubi imponitur pœna incenduarijs : Et nota quod crimen incendiarij est crimen publicum : & potest a quocumque capi l.2.ti.29.par.7.ubi ponit casus in quibus quilibet de populo potest apprehēdere malefacto rem . & uid.l.7.ti.14.li.2.ordi.quæ ampliat dictā l.2. Ad omnia delicta in quibus quis inuentus fuerit in fraganti delicto in algazelo tamen .

22 ¶ Inditiorum copia danda est reis. Io.de Ripa de æde.C.l.2.nu.8.communem dicit .

23 ¶ Indefinita in materia probationis , non æquipollet uniuersali . Curt.iuni.consi. 17.numer.13. communem dicit .

24 ¶ Indignitas hęredis si prouenit ex sua culpa succedit fiscus : si tamen uenit errore testatoris . succedunt uenientes ab intestato. Iason in l. si pater tuus.C. de hæredibus instituendis . numer. 10. communem dicit .

25 ¶ Fallit , si illa culpa respicit offensam : certæ psonæ : quia illa succedit , si tamen hæres est omnino indignus : succedunt uenientes ab intestato . Ias.in l. hæreditas . num.10.C.de his quibus ut indign. communem dicit .

26 ¶ Nota , quod sicut succedens tenetur ad legata ad quæ ipsæ indignus tenebatur . si tamen , succedit fiscus quia non inuenit qui uelit acceptare hæreditatem : non teneatur fiscus ad ea. Ias.in l.eam quam .C. de fideicomis. numer. 13. communem dicit .

27 ¶ Inhabilis ad testandum , non habilitatur per l.1.C.de sacro.san.eccle.nu.10.Iaso: communem dicit vide in uerbo lex .

Amplia

28 ¶ Amplia, etsi uelit testari ad pias causas. Idem in d.l.in 2.lectu.num.15.communem dicit.

29 ¶ Infamis infamia iuris nō potest esse testis.Ias. in l.1.num.43.C.de summa tri.communem dicit.

30 ¶ Amplia istam communem ad executionem ordinis. Fran.Aret.in cap.cum ab homine num. 92.de iudic.communem dicit.

31 ¶ Limita modo in infamia occulta, quia non repellitur a testimonio, nec ad alios actus extraiudiciales Aret.ibidem communem asserit ex glos. in l.contra.ff.de testam. & intelligit ampliationē etiam in delictis occultis irrogantibus infamiam, in quibus de iure inducta est suspensio, quod nota.

32 ¶ Infirmus morbo caduco, præsumitur durare in infirmitate: secus tamen in alia infirmitate. Alci.in trac.de presum.re.2.presum.19. in fin. communem dicit.

33 ¶ Ingrossatio instrumenti non ualet sine authoritate iudicis etiam per hæredem notarii qui conficit. Boe.dec.45.nu.9.communem dicit.& in deci.36.num.9.& uide alia octo requisita ad hoc ꝙ ingrossatio per alium facta ualeat ut adhibeatur fides ingrossationi per Mathe.de afflic. in deci. Neap.6.& in hac materia uide dictum singu. Pau. de castro consi. 195. uol. 2. dicentis citationem partis ex toto non esse necessariam ad ingrossationem instrumenti. licet cum primum producitur in iudicio: posit pars opponere suas exceptiones contra instrumentum.

* § De iure regio adest l. 55.ti.18.par.3.de qua meminit prag.37. disponens quod mortuo notario iudex debet sequestare omnia instrumenta quæ reperiuntur inter notas notarij mortui: & illa po-

stea sunt traddenda successori qui prestito iuramẽto, potest redigere in publica forma & dare partibus quibus competunt sub distinctione, tamen l.11.& 12.ti.19.per ea quæ reasumpta sunt per l. 5.& 8.& 9.in prag. 204. & ex istis legibus patet manifestè non esse necessariam citationem partis ad instrumentum publicandum. nisi in casibus in quibus preiuditium posit generari parti si instrumentum dupplicetur. quos enumerat l.10.ti.19. par. ea. & reassumit. d. prag. 204. li. 8. & in istis non procedit d.Pau.in d. consi. 197. Sed in aliis contractibus non inferentibus præiuditium partibus, nisi semel, citatio non est necessaria: tam ingrossatione instrumenti notarij premortui,quā notarij recipientis per d.ll.& in his est singulare. d.Pau.in d.con. Quod sane est intelligendum cū ingrossatur instrumentum per successorem notarij in offitio cui traddita fuerunt instrumēta cum solemnitatibus: de quibus in d.l.55.& pra. 37.secus tamen in alijs notarijs. Quia tunc requiritur citatio,& quod præcedant illa octo de quibus per d.Mathe.quod nota.

34 ¶ Ingratitudo preterita potest remitti: futura autem non, Hyero.cagno.in l. contractus .ff. de re.iu.nu.104.communem dicit.

35 ¶ Inhibitio iudicis ecclesiastici non ualet nisi citata parte; Ias.in l.si opus num.6.ff. de noui. ope. nunt.communem dicit.

36 ¶ Amplia, etiam quando inhibitio est facienda per iudicem ecclesiasticum iudici seculari ut supersedeat in negotio quando coram eo dictum ut est contractus usurarius. Iaso.in l.nequicquam nu.30.ff.de offi.prepo.communem dicit.

Inqui-

37 ¶ Inquilino, & colono impedito uti frui propter pestem, remittitur pensio pro rata. Io.Fran. in trac. de peste. par. 1. numer. 15. communem dicit.

38 ¶ Inquilino propter sterilitatem, est facienda remissio: quando si pensionem soluerit, deciperet ultra dimidium iusti prætij. Ludo. de gozzad. in consi. 74. nu. 2. communem dicit, & concor. cum l. 20. ti. 8. par. 5.

39 ¶ Nota quod standum est vulgi opinioni quando quæritur an cresci, uel minui debeat pensio propter sterilitatem, aut augmentum in re locata. Brunus de augmento. 14. conclu. principa. communem dicit.

40 ¶ Nota quod si fructus rei locatæ ex ui militum perdantur: si fructus sunt sublati a solo: perduntur periculo conductoris, & inquilini & non locatoris. Curt. iuni. consi. 85. num. 1. communem dicit. Et ui. in uerbo debitor nu. 7. ex quo potest dicere limitationem ad istam communem. ¶ Limita istud notabile quando ex inimicitia domini fructus sunt destructi: quia siue ante, siue post collectionem perdantur sunt periculo domini rei & non conductoris Ludo. gozza. consi. 27. nu. 28. in respon. add. 5. communem dicit.

41 ¶ Nota quod emphiteotæ non fit remissio pro sterilitate si aliquid percepit etiam minimum. Bello. consi. 21. num. 3. communem dicit ex Bart. in l. 1. C. de iur. emphi. quia id quod dat emphiteota domino: non dat respectu rei, sed in recognitionem dominij. Bar. ibi & Panor. in ca. propter sterilitatem. de iu. emphi. sed intellige istam communem, quando emphiteota non soluit nisi quid

minimum in recognitionem: secus tamen, si soluit magnum canonem: quia tunc parificatur locationi in omnibus: & sic melioramenta, etsi cesset soluere, non perdit. Anto.ru.in re.§.quidam recte.ff.de liber.& posthum.col. penul. uersi.infert.

42 ¶ Amplia etiam, si locatio esset per multum tēpus. Bello.consi.21.num.9. communem dicit. ex Panor.in cap.potuit de loca.

43 ¶ Inquilinus, uel locator potest expelli propter pensionem non solutam. Dec.in.l.qui rem nu.17. communem dicit de sacro.san.æccle.C.

44 ¶ Nota quod inquilinus est obligatns ad soluendam pensionem cum instrumento guarentigio, per tacitam rei conductionem non mandabitur executio uigore dicti instrumenti. Iaso.in l.certi conditio .ff.si certum peta.numer.21.communem dicit.

45 ¶ Inquilinus, uel conductor rei urbanæ, si finita locatione, stetit in re locata per aliquod tempus: pro illo tempore uidetur reconduxisse, & tenetur actione ex locato pro illo tempore. Et iste est communis intellectus. Paul.in l.item quæritur.§. qui impleto.ff.locati.nu.7.

46 ¶ Inquilinus.aut colonus non potest denuntiare nouum opus, etiam procuratorio nomine Ias. in l.hoc ædicto.§.si ego .ff.de no.ope. nunt. nu. 5. communem dicit. quam intellige, quando dominus est præsens: secus si sit absens.

47 ¶ Inimicitia est iusta causa recusandi iudices, & testes, si recusans expresserit causas inimicitiæ: nisi hoc fecerit data opera: ut recuset: Ripa.in ca. 1.de iudi.nu.14.communem dicit.

48 ¶ Inimicitiæ capitales dicuntur cum contenditur

tur de statu, uel de omnibus bonis, uel maiori parte eorum. vt per. Bal. in l. athletæ. §. dat remissionem. ff. de excusa. tuto. pro quo est l. 7. in fi. par. 7. tit. fi. de qua meminit. Io. lupus in repet. ca. per uestras nu. 455.

49 ¶ Inquisitio est iudicium extraordinarium. Panor. & Deci. in ru. de iudi. num. 7. Alci. in c. perniciosam nu. 14. de offi. ordi. communem dicit.

50 ¶ Inquisitio non potest formari per iudicem ordinarium: nisi fama precedente. Alci. ibi nu. 34. communem dicit.

51 ¶ Fallit, nisi aliàs iuxta statutum possit procedere, non seruato ordine: quia tunc non requiritur fama. Alci. ibi nu. 47. communem dicit.

* § Hanc communem, cum precedenti, nota ad intel. l. 1. ti. 1. li. 8. ordi. & l. 11. ti. 2. li. 4. fo. ll.

52 ¶ Nota, quod inquisitio potest formari contra delinquentem per iudicem territorij, uel domicilij. Sed tamen debet condemnari secundum statutum loci: ubi delictum est commissum. Augu. in addi. ad Ange. de malef. in uer. hæc est quædam inquisitio. communem dicit.

53 ¶ Insinuatio requiritur in donatione tacita, uel expressa. Curt. iuni. consi. 126. numer. 14. communem dicit.

54 ¶ Amplia, in remissione debiti: quia licet uera donatio non sit tamen requiritur insinuatio. Deci. in l. si creditori. C. de pactis & Coua. in suis resolu. li. 2. c. 4. communem dicit.

55 ¶ Fallit primo, si sit iurata quia iuramentum tollit solemnitatem insinuationis. Deci. consi. 229. & Io. duran. in arte testan. ti. 1. cau. 10. nu. 3. Curt. sen. cō. 59. nu. 2. Corne. con. 166. uol. 2. Cur. iuni. consi.

consi.81.nu.6.Alci.in c.cum.contingat de iur.iuran.nu.170.communem dicunt.

56 ¶ Fallit secundo, in donatione reciproca. Curt. iuni.con.81.nu.5.communem dicit.

57 ¶ Fallit tertio, in donatione remuneratoria: quę non requirit insinuationem, Bar.in l.si pater.§.1. ff.de dona.quia potius dicitur debitum quam donatio l.aquilius regulus.ff.de dona.& Tiraque.de utroque retrac.fo.241.num.3.ubi dicit quod etiã in donatione remuneratoria non habet locum retractus: quod est multum notandum, pro intel.l. 6.ti.7.li.5.ordi.& tau.nu.70.& vid. Segu. in l. ab hærede nu.90.ff.de le.1

* § Fallit quarto, si donatio fiat coram notario ac tabellione publico l.9.ti.14.par.5.quia tabellio est: iudex chartularius: ut dicit glos.in l.1.ff. de iudi. & ex hac causa in instrumento guarentigio non requiritur causa: quia adest mãdatũ notarij: ut notat Segu.in l.filius dum in ciuitate est.ff.de uerb. obli.nu.3.quæ doctri.multum ampliat l.4.& 5. ti. 8.lib.3.ordi.quo ad obligationem guarentigiam sine causa.

58 ¶ Fallit quinto, in donatione ad pias causas.Ripa in l.3. de legi. cap. 11. numer. 5. communem dicit.

59 ¶ Fallit sexto, in donatione facta filio: ut renuntiet legitimè cum sit ob causam, requiritur insinuatio. Ripa in d.l.3.c.5.num.3.de dona.communem dicit.

60 ¶ Instantia de iure canonico durat in perpetuũ glo.in c.uenerabilis. de dolo & contumacia. quã communem dicit Panor.in c.uenerabilis de iudi. Barba. in.c. de causis de offic.dele. rationem assignat

gnat

gnat Philip.Fran.in c.super eo de appella.

§ De iure regio, causa super confectione inuentarij durat per annum: & in causa ciuili durat per tres annos instantia l.9.ti.6. par.6. in criminali per biennium, l.7.ti.29.par.7.causa appellationis durat per annum a die appellationis l.3.ti.16.li.3.ordi.etiam si ex causa iudicis dilatetur.ut in nu.7.Et iudex condemnatus in damnum,& expēsis per d.l.3.& si causa non excedit sex millia marauetinorum: cum appellatio debeat uentilari coram decurionibus ciuitatis: & debet terminari infra quadraginta dies. ut in l.6.ti.16.li.3.ordi. Et in curijs uallisoleti.anno 1523.pe.95.& nota quod in d.l.6.dicitur quod decuriones habēt eligere duos ut de causa,unà cum iudice qui protulit sententiā cognoscant: coram quibus infra 15. dies per d.l.6.& infra 30.per d.ordina.95.debet pars appellās concludere: quod intellige, si ipsi decuriones elegerunt; aliàs tamen parte ipse instante,ut eligāt: non currit dictum tempus etiam per triginta annos. ut per Hyp.sing.51,si pars non insistit,ut eligant,sibi preiudicat: & currit tempus instantiæ: ut per Hypo.in rub.de fide instru.num.147. & de cursu instantiæ uid.Thomam.Grama.in uoto.31. per totum.

61 ¶ Instantia perimitur etiam ex negligentia iudicis. Thoma.Grama.uo.31. communem dicit. sed pars restituitur. Idem ibi nume.12. communem dicit.

62 ¶ Institutio benefitij de iure patronatus laicorū spretis patronis est ipso iure nulla. Bertran.cons.24.uol.2.communem dicit.

63 ¶ Institutio in re certa, licet quo ad quædam, habet

habet uim legati: non poteſt dici legatum: nec inſtitutio abſoluta. ſed quædam tertia ſpecies. ut participium. Curt. iuni. conſi. 190. num. 3. communem dicit.

64 ¶ Inſtitutio clerici de benefitio, confert ius plenum inſtituo ſine appræhenſione poſſeſsionis: quando nullus eſt in poſſeſsione beneficij. Roccus. in uerſi. ius. q. 5. nu. 9. communem dicit.

65 ¶ Nota quod inſtitutus in re certa, quo ad adipiſcendam ipſam rē, habetur loco legatarij: ſed quo ad alia, eſt in loco hæredis. Iaſ. in l. quoties nu. 3 C. de hære. inſti. communem dicit.

66 ¶ Fallit, uniuerſali hærede repudiante: tamen quamdiu vniuerſalis hæres non adit hęreditatem: non habet executionem paratam ex vi. l. legis ædicto. C. de ædi. diui. Adria. tolle. quam haberet ipſo hęrede repudiante. Iaſ. in d. l. ædicto. numer. 6. communem dicit.

67 ¶ Nota quod inſtitutus in re certa, hærede uniuerſali repudiante habetur loco hæredis: & ſibi accreſcit totum: at ſi a principio nullus ſit datus cohæres. Petr. Raue. in alpha. aure. in uerbo hæres communem dicit.

68 ¶ Inſtitutio facta de filio ſub poteſtate, ſub conditione mixta non ualet: etſi ſtetit per eum quo minus conditio non adimpleatur. Iaſ. in l. ſi patet. C. de inſti. & ſubſti. numer. 77. communem dicit.

Reſtringe quo ad legitimā: etiam in inſtitutione: ſub conditione caſuali. Iaſo. ibi. numer. 20. communem dicit.

69 ¶ Inſtitutio deſcendentis ſub conditione ſi ſuus naſcatur ſicut ualet ita ualet de ſpurio ſi legitime-

tur.

tur. Cur.iuni.consi.84. nu. 3. communem dicit.

70 ¶ Nota quod si uerbum, relinquo adijciatur uniuersitati bonorum: importat institutionem. Iaso. in authen.nouissima de inoffic.testa.C.nume. 33. communem dicit ex glos.in l.his uerbis in princ. ff.de hære.insti.

71 ¶ Institutis fatre, & filiis eiusdem fratris, pater & filij ad successionem hæreditariam censentur instituti simul, & non successiuè. Io.duran. in arte testan.tit.4.cau.6. nu.1. communem dicit, & in hac communi fac has conclusiones ut omnis exhitatio tollatur. ¶ Filius & nepos censetur uocatus, & institutus oidine successiuo propter ordinis necessitatem. Socc. in l. gallus. §.quidam rectè de libe. & posthum. communem dicit ex glos.ibi & secundum eum tunc dicitur ordo necessarius qñ aliàs rumperetur testamentum, & dispositio irritaretur cum uiuente filio, nepos non potest institui.

¶ Instituto patre, & filio ab eo interquos non cadit affectio charitatis, ratione sanguinis, uel successionis ab intestato censentur insimul uocati nô tamen successiuè Socc.ibi num.5. communem dicit. ut cum pater, & filius ab extraneo copulatiuè essent instituti.

¶ Institutis pluribus sub nomine collectiuo inter quos cadit affectio sanguinis: censentur uocati nomine successiuo, non tamen insimul. Socc. ibi communem dicit num.6. Et nota quod ordo successiuus in hoc casu dicit quod excluso primo, sequens admittitur: & admisso primo, alij excluduntur. secundum Paul. quem Socc. sic intelligit & approbat. ibi nu.8.

Instituto

72 ¶ Instituto monasterio, si filiam receperint in monialem reicitur conditio, tanquam turps: & remanent institutio uera. Iaf.in l. conditioni nu. 3.de insti.& substi.dicit magis communem: licet Alexan.dicat communem contrariam in l. conditioni.

73 ¶ Instrumentum uaccilat per unum ex tribus testibus instrumentarijs. Fran.Cur. iuni. consi.55. nu.1.communem dicit, tamen fidem facit. Boe. dec.12.communem dicit.

* § Nota istam communem cum sequenti: de iure regio est l.115.& 116.& 117.ti.8.par.3.ubi cauetur quod quando testes dicunt non recordari de confectis in instrumento: cum essent præsentes: quod si notarius est bonæ famæ: ei est standum. aliàs si non sit bonæ. famæ; ut res non sit de longinquo: omnibus testibus contradicentibus, creditur testibus, & non notario: uel si aliàs probaret negatiuam cohortatam loco, uel per instrumétum, uel per quatuor testes: non creditur instrumento per d.l.117.

74 ¶ Instrumentum redditur falsum per duos testes instrumentarios. Curt.iuni.in d. consi.55. communem dicit.

75 ¶ Amplia, & per alios duos testes non instrumétarios. Deci. in cap.tertio loco de proba. communem dicit.

76 ¶ Fallit, nisi sint alij duo testes coadiuuantes instrumentum. Boe.dec.118.nu.26.& Iaf.con.124 communem dicit.

77 ¶ Instrumentum dotis probat quando maritus prestitit alimenta uxori: etsi sit confessionatum. Gozza.consi.42.nu.13.communem dicit.

Instru-

78 ¶ Instrumentum habens plures articulos, uno approbato, non confertur in omnibus approbatũ. Cur.iuni.consi. 166. num. 11. communem dicit: & Bello.cons.56.nu.12.

79 ¶ Amplia, quod si producatur instrumentum, uel scriptura: potest acceptari pro parte, & pro parte non. Aymon.grauetta de antiq.tempo.par. 1. in argu.de scriptura priuata. nu. 68. communẽ dicit. quam limita tripliciter.

80 ¶ Instrumentum factum secundum solemnitates unius loci, ubique probat in trac.de antiq. temp. par.1.in uerbo quarto limitatur num. 9. communem dicit. ex Bar. in l.1.C.de summa trin.

*§ Nota istam communem, iuncta decisione docto. de pala.Rube.in repet.rub.de donati.inter uirum & uxorem col.9.ad ampliationem l.5.ti.8.li.3. or di.ubi dicit quod instrumentum alibi confectum extra regnum, habebit executionem paratam in hoc regno. quem uide.

81 ¶ Instrumentum, si inueniatur penes aliquem: cum cautione admittitur. sine mandato. Feli.in c. coram de offi.deleg.quem refert Alci.in trac. presumpti.re.1.presum.33.communem dicit. & Ias. in l.cautio.de procura.C.nu.12.

*§ Nota istam communem ad ampli.l.10.ti. 5. par. 3.& l.2.ti.10.li.3.fo.ll.

82 ¶ Instrumentum inuestiturarum feudalium non probat dominium contra tertium possessorem. Cur.iuni.consi.18.nu.5. communem dicit.

83 ¶ Instrumentum locationis non probat dominiũ si conueniatur possessor actione reali ex dominio agentis: secus tamen. si conueniatur ex personali actione, ex contractu locationis intentato contra

tra inquilinum. Cur.iuni.consi.158.nume.6.communem dicit.

84 ¶ Interdictum unde ui, uel conditio .c. reintegrandæ competit & contra titulo possidentem. Io.a Ripa de legi.c.1 .li.1. numer.83.communem dicit.

85 ¶ Intellige quando principalis non est soluẽdo, quia tunc singularis possessor conuenitur. Io. Cora.in .§.nihil commune nu.45 .ff. de acquir. posse. communem dicit.

86 ¶ Fallit, quandõ singularis possedit cum titulo, & bona fide. Io.de Ripa in cap.8 .de dona.in fin. communem dicit: quam intellige quando possessor bonæ fidei successit bonæ fidei possessori: alias non ita Ripa ibi.

87 ¶ Interdicto adipiscendæ quorum bonorum, agitur ad consequendam possessionem: cum per consuetudinem, aut per statutum est acquisita possessio iuris. Io.a Ripa in l.1 .de legi.c.1. nu. 80. communem dicit.

88 ¶ Interesse non debetur quando res non est in comertio acquirentis. Io.a Ripa de legi. li.1. ca. 2.nu.26.communem dicit.

89 ¶ Interesse potest committi arbitrio creditoris Iaf.in l.ius iurandum.ff.de iu.iuran. Io. duran. in arte testan.ti.6.nu.48 .communem dicit.

90 ¶ Interpellatio non requiritur. quando obligatio est facta cum iuramento. Dec.in l.quod te.ff.si cer.peta.communem dicit.. alias semper requiritur interpellatio ad inducendam moram. ut per Hypo.singu.147.& 341 quod clarè insinuatur in l.6.ti.16.li.3.fo.ll.ibi y.luego quæ poreas delante fuere requerido. Vnum tamen nota: quod si promissio

promiſsio eſt facta ad diem certum: dies interpellat l.15.ti.11.par.5.tamē ſi dies non eſt appoſitus: requiritur interpellatio iuditialis.li.9.ti. 14. par. 5.ibi lo ſi elplazo no fuere pueſto ante que ſe lo demandare por ſuiziò. Quod eſt contra communem ſequentem comprobatam per Segu.in l.ſi ex legati cauſa nu.164.ff.de uerb.oblig.& Ioan. lup. Epiſcopum calaguritanum in ſuis fallen. re. 226, uerſi.amplia etiam.

91 ¶ Interpellatio extraiuditialis ſufficit,ſi fiat per uerba enunciatiua ad inducendam moram. Iaſo. in l.ſi ex legato.ff.de uerb.obli. communem dicit.

92 ¶ Interrogare poteſt iudex poſt concluſum in cauſa ad fundandum ius partis de nouo.Alexand. in l.4.§.hoc iuditium .ff.de damn.infe.& Decium in c.1.de iudi. communem dicunt. Sed Decium reprehendit Bello.conſi.5 o.ubi plura uide.

*§ Nota iſtam communem ad ampliationem l.34 ti.16.par.3.in fi.& nota quod licet poſt duos annos non admittitur: exceptio non numeratæ dotis l.in contractibus.C.de non nume.pecu.ſed tamen iudex ex ſuo offitio poteſt petere iuramentū parti ſuper hac exceptione.l.184.ſtili.

93 ¶ Inuentarium tenetur facere. hæres rogatus de reſtituendo, aliàs perdit trebellianicam. Corne.conſi.168.uol.3. Io.duran.in arte teſtan. tit.5. cau.37.communem dicunt. ſed Alexan. conſ.67. uol.4.dicit communem contrariam. Sed Decius conſi.480,dicit magis communem primam:etiam in filijs hæredibus num. 16.

*§ Concor.cum prima l.10.ti.6.par. 6.

94 ¶ Fallit in legitima,quia etſi non conficiat inuētarium: nihilominus poteſt detrahere legitimā.

O Calca.

Calca.consi.36.Io.duran.in arte restan.ti.11.cau.8.& Guido.deci.53.communem dicunt.
95 ¶ Nota quod tempus conficiendi inuentarium currit a tempore aditæ hęreditatis. Deci. consi. 633.Roma.con.84.Io.duran.in arte testan.ti. 11. cau.8.& Bello.consi.68. communem dicunt. Et post aditam hæreditatem debet incipere,& finire intra sexaginta dies.
96 ¶ Nota secundo, quod testator non potest remittere usufructuario inuentarium: nec cautiones prestandas in usufru. Bello. consi.54. num. 2. communem dicit. ex Socc.consi.131. & Bart. in l.nemo potest de lega.1.
97 ¶ Iudex tenetur, secundum ea quæ ex actis percipit: sententiam proferre: non tamen ex eis quæ particulari scientia percepit. Coua.in suis resolu. cap.1.li.1.nu.6.magis communem dicit. ex glos. in l.1.de offi.ordina.
98 ¶ Iudex,si incipit a præcepto executio: nisi sit clausula iustificatoria: actus est ipso iure nullus, Ias.in l.nequiquam.ff.de offi.preto.num.6.magis communem dicit.
99 ¶ Iudex ponens aliquem ad torturam iniustè:punitur pęna capitis. Hypo.in prac.§. expedita nu. 87.magis communem dicit.
100 ¶ Iudex si dedit licentiam intrandi in possessionem propria authoritate, intelligitur,nisi habeat resistentiam. Ias.in l.iustè possidet num. 13.ff.de acquir.posse.communem dicit
101 ¶ Iudicis licentia inualida non excusat a pæna statuti simpliciter loquentis de intranti in rē alienam. Ias.ibi num.24.communem dicit.
102 ¶ Nota ꝙ iudicis decretum interpositum ex falsa

falsa causa, est nullum, Cur.iuni.consi.170.nu.2. communem dicit.

103 ¶ Iudex ex mæro officio excludet actorē actione cauentem, & non impeditum:secus tamen, si habeat actionem elidibilem,aut ope exceptionis. Balbus de pref. par. 1. q. 8. numer. 2. communem dicit.

104 ¶ Iudex præparantis,est iudex inditij preparati. Cur. iuni. consi.152. numer. 9. communem dicit.

105 ¶ Iudex prorogatus ex promissione partium de conueniendo coram eo, cum possit pars pænitere: remanet tamen obligatus ad interesse: & ipse iudex poterit de illo cognoscere. Panor.in c.1.de iudi.nu.2.communem dicit.

106 ¶ Iudex,si non vult: non tenetur condemnare reum in expensis factis ante litem contestatam,nisi petantur in factis tamen post litem contestatam etsi non petantur tenetur condemnare. Anto. de tremo.in add.ad bona c.in practi.excepti.de recusa.num.4.in uerbo ratificare communem dicit.

*§ Nota istam communem ad intel.l.6.ti. 13. li. 3. fo.ll.& l.251. stili. & uide quę habes infra in uerbo reus.

107 ¶ Iudex secularis,si in causa incidat causa matrimonij: in materia facti, potest cognoscere de illa. Coua.in epi.4 ca.8.§.12.nu.3.ex Ias.in l.quotiens de iudi.C.communem dicit quam intellige nisi fuerit facta inhibitio per iudicem ecclesiasticum. Ambro.de vigna.in ca.salubriter de usufru. numer. 125.

108 ¶ Amplia istam communem ad quamcumque causam spiritualem:dummodo liquere possit sum

mariè, & de plano, sine discussione. Naua. in ca. cum contingat de res. in primo remedio litteraliter communem dicit ex Decio in cap. 1. de iudic.

109 ¶ Nota quod iudex sæcularis non potest assignare tempus ad prosequendum causam exceptionis propositæ coram eo, de qua per iudicem ecclesiasticum debet cognoscere. Nec ualet statutum super hoc. Ias. in l. pro tribunali num. 17. ff. de re. iudi. communem dicit.

110 ¶ Iudex secularis in crimine mære ecclesiastico, dum iudex ecclesiasticus petit impartiri suum auxilium: non potest se intromittere in processu, sed solum exequi mandatum: secundum canonistas. secus tamen, secundum legistas. Alci. in c. perniciosam de offi. ordi. num. 100. Ias. in l. magistratibus num. 10. ff. de iurisd. omni. iudi. communem dicit.

* § Nota quod l. 2. ti. 16. par. 7. & pragma. 7. uidetur approbare opinionem canonistarum absque limitatione: dum precipit quod condemnati per inquisitores hereticæ prauitatis, uel per Episcopū de heresi puniantur pęnis in d. l. contentis. Et nota istam communem ad intel. l. 7. ti. 3. lib. 1. ordi. & l. 26. ti. 2. li. 3. ubi disponitur quod iudex ecclesiasticus pro captura laici, uel bonorum secularium inuocet auxilium iudicis secularis: de quo auxilio prestando circa istam l. uide Io. lupum in re. C de dona. col. 191. §. 48. num. 17. & Petrum bellugam in speculo principum rub. 11. §. tractandum. & Petr. de Anca. in re. c. eaque de re. iu. lib. 6. in 11. q. princi. Etsi laicus in prestando auxilium excedit: appellabitur ad iudicem superiorem laici: si prestat auxilium iuris, si uero solum prestat auxilium

lium facti: appellabitur ad superiorem iudicis inuocantis auxilium. ut per Bar.in l. a diuo pio .§. sententiam.ff.de re.iudi.de quo mæminit, Auferius in Deci.tholosa.q.411.quem uide.

111 ¶ Fallit, nisi pro condemnato esset aliqua presumptio: ut appellatio, uel similia: quia tunc nõ debet exequi mandatum æcclesiasticum. Alci.ibi num.112.communem dicit.

112 ¶ Iudex secularis non pretendit aliquam iurisditionem ob id quod iudex ecclesiasticus petit sibi impartiri auxilium brachij sæcularis, Alci.in c. perniciosam de offi.ordi.numer. 17. communem dicit:

* § Nota istam communem ad intel.l. ulti. in curijs toletanis de anno 1525.& l.7.ti.13.li.1.ordi. & l. 4.ti.1.li.3.ordi.in quibus disponitur quod iudex ecclesiasticus licet cognoscat de aliquibus casibus inter laicos: tamen facit executionem tam in bonis, quam in personis laicorum: sed per inuocationem auxilij iudex secularis mandabit executioni de qua l.vide.Docto.de pala.rube.in rep.c. per uestras de dona.inter.ui.& uxo.a co. 192.usq; ad 214. Vnum tamen nota, iuxta illam l.quod si iudex laicus in istis casibus excedit in executione: appellabitur ad iudicem superiorem ipsius iudicis laici, non ad æcclesiasticum. ut eleganter dicit Auferri.in addi.ad deci.tholo.q.411.

113 ¶ Iudex ecclesiasticus non tenetur stare processui facto per iudicem secularem. Feli.in c.atsi. clerici. de iudi.communem dicit.

114 ¶ Iudex ecelesiasticus potest compellere iudicem secularem ut prestet sibi auxilium per excommunicationem:laicus tamen clericum non com-

pellit ad prestandum. Alcia.in c. perniciosam.de offi.ordi.num.7.& 8.communem. dicit. Et de inuocatione istius brachij.in hoc regno uide Io.lupum col.192.in repe.C.de dona.inter uir.& uxo.

115 ¶ Iudici, uel testi dicenti in articulo mortis protulisse iniquam sententiam, uel falsum testimonium: non creditur. Alci.de presum.re.3. pre.4. num.7.communem dicit.

116 ¶ Fallit primo, in suum præiuditium & Marcus Anto. in tract. de indi. numer. 393. communem dicit.

*§ Fallit secundo, nisi aliàs per idoneos testes, uel instrumentum probaretur ex falsis testibus sententiam prolatam: per l.13.ti.8.l.2.fo.ll.& usque ad quod tempus potest peti: ut sententia reformetur pretextu falsorum testium: uide Henric.in c. licet distin.2. num.3. de proba. ubi distinguit, & facit plura membra.

117 ¶ Iudex æcclesiasticus non potest exequi in bonis laicorum sententiam suam. sed debet inuocare brachium iudicis sæcularis. Fel.in c. significasti de offi.dele.nu.4.communem dicit.

*§ Nota istam communem ad corroborationem l. 7.ti.3.li.1.ordi.& ratio uera istius communis, & legis, est quia Episcopus non habet territorium. ut tenet Oldra.consi.17.& ui. quæ habes infra in uersi.prescriptio num.244.& per hanc rationem iustificatur opinio. Panor.in d.c.significasti: ubi concludit quod Episcopus non habens iurisditionem temporalem, non potest habere officiales armatos: licet Deci.ibi teneat contrarium: & Barba.de prestan.cardi.in 5.par.2.par.nu.18.ubi uide quibus licitus est usus armorum.

Iudeus

118 ¶ Iudeus cognoſcens chriſtianam abſque matrimonio,non ui, nec ſtupro, nec adulterio, non punitur pœna mortis. Boe.deci.316.num.5. communem dicit.

119 ¶ Iuramentum debet habere tres comites ueritatem,iuſtitiam,& iuditium. Cur.iuni.conſi.141. nu.9.communem dicit.

120 ¶ Iuramentum inducit obligationem. Io. de ſelua.de iu.iuran.par.3.conſi.2.communem dicit.

121 ¶ Fallit, ſi ſit ſine cauſa addi.Feli. in cap. 1. de pactis communem dicit. ſed hanc intellige de iure ciuili: quia iuramentum non ueſtit pactum nullum. Iaſon.in l.ſiquis maior.C.de trasla.num.23. communem dicit & uide quæ habes in uerb.actio numer. 13.

122 ¶ Iuramentum debet obſeruari in ſpecifica forma, & non ſufficit per æquipollen. Iaſo. conſi. 4. uol.3. communem dicit.

123 ¶ Iuramentum firmat contractum: ſi per ſtatutum prohibeatur contrahere.Iaſo. in Authen. ſacramenta numer. 53.C.ſi aduer. uen. communem dicit.

*§ Per iſtam communem uidetur euacuari l.6.ti.1. li.3.ordi.de qua uide per Docto. de pala. rube. in rep.cap.per ueſtras de dona.inter uir.& uxo. col. 512.§.fina.nu.30.prope finem repet. ſed dicta lex limitatur in contractu minoris. ut in l.59. ti. 18. par.3.& in omnibus contractibus in quibus requiritur iuramentum ad eius validationem. ut in pragma.

124 ¶ Amplia, etſi interuenerit iuramentum ante, uel poſt contractum. Alci. ibi numer. 133. communem dicit.

125 ¶ Amplia secundo, quod in tantum haec communis,& precedens est uera: quod iuramentum tollit purgationem morae. Anto.Rub.consi. 113. communem dicit. Et non requiritur aliqua interpellatio ad hoc quod incurrat in morā si cōtractus,uel promissio fiat cum iuramento. Gozza. consi.25.num.10.communem dicit..ubi tamen distinguit: aut quaeritur ad hoc quod paena contractus debeatur: requiritur interpellatio: secus tamen,adhoc quod promittens teneat ad interesse: & sic intelligitur dictum Bal.in ca.1.§. adhoc, in fin.& Alex.in l.quod te .ff. si cer.peta.quae distinctio est ex mente Boeri. de mora.uersi. decimo principa.

126 ¶ Amplia tertio, quod iuramentum supplet omnes defectus, ac solemnitates quae possunt opponi contra instrumentum in quo interuenit iuramentum:etsi aliunde perueniant quam ex defectu aetatis.Cur.iuni.consi.47.nu.2.communem dicit. contrariam. Immo quod ommissio solemnitatis probatorię de iure ciuili, licet iuramēto sit actus decoratus: uitiat actum. Alcia.in c. cum contingat. de iu.iuran.nu. 151. communem dicit. sed pro concordia, est presupponendum unum: per quod diluitur omnis hesitatio: quod iuramentum nusquam tendit ad supplendum probationis defectum: sed ad ipsius actus confirmationem. ut plenius asserit noster. Coua. in repet.c. quamuis de pactis par.2.§.6. Et ideo nimirū si dicamus quod ommissio solemnitatis probatoriae non ualidatur iuramento, in alijs autem solemnitatibus sic. ut prima communis tenet.

127 ¶ Amplia quarto,quod promittens soluere cū

iuramen

iuramento non recompensat. Gozza. consi. 32. nu.15.& 16.communem dicit reprobato Bart.in l.amplius non petetur.ff.rem rat.habe.

128 ¶ Fallit primo, quando prohibetur ex ratione, uel natura rei: ut quia ea non sit in comertio. Alci.in cap.cum.contingat num. 179. de iur. iuran. communem dicit.

129 ¶ Amplia quinto, ad contractum uel alienationem rei dotalis mediante iuramento quia periuramentum firmatur.Io.igne.in l.1.§.si uir & uxo. num.145.ff.ad sillan.cōmunem dicit: licet eam p plura reprobet, quem sequit̃.Caro.molin.in addi. ad Alex.consi.27.uol. 1. in uersi. salutis. tandem concludit quod licet ipsa mulier teneatur stare contractui iurato: si ex iusta causa restitutionem non impetret, tamen eius hæredes non tenentur nec astringuntur iuramento.

130 ¶ Fallit secundo, si prohibeatur ex fauore publico Alci.ibi.nu.83.communem dicit.

131 ¶ Restringe istam fallentiam: quando sit prohibitio ex fauore priuato: licet in cōsequentiam resultet fauor publicus. Idem ibi num.92. communem dicit. Et ex hac communi diluitur exhitatio de qua quęritur iuxta legem 59.tau.reprobantem donationem omnium bonorum, etiam præsentium, quod illa lex non habet locum si fiat cũ iuramento: cum lex in fauorem subditorum sit introducta. ut dicitur in simile de donatione excedens quingentos aureos non insinuata: quod si inueniat iuramentum ualet. Anto.gomez.in d.l.69. cōe m dicit. ex Panor.& Imol.in cp.cum contingat de iure iuran.

132 ¶ Fallit tertio, in contractu simulato: quia nō

firmatur

firmatur iuramento. Bello.consi.48.num.4.communem dicit. ut est confessio dotis in fraudem creditorum Rube.consi.120.communem dicit.

133 ¶ Restringe istam limitationem: si contrahens iurat omnia, & singula contractus esse uera: nam hæc uerba operantur ut nō possit dici contractus simulatus. Curt. iuni. consi.110.nume.5.communem dicit.

134 ¶ Fallit quarto, ex defectu consensus. Curt.iuni.consi.74.num.3.communem dicit.

*§ Iste consensus non caddit in minori quatuordecim annorum, & ideo ēt cum iuramento, nihil ualet quod agit l.56.ti.5.par.5.licet Docto. uariè loquantur in authen.sacramenta puberum.C.si aduersus uenditi.de quo per Iaso.num.7. & Panor. consi.108.uol.2.& glos.in c.ex his despons.& Mathe.de affli.in deci.Neapo. nu. 322. per totam & uide quæ habes nu.86.in uer.minor.

135 ¶ Fallit quinto, in alienatione facta per filium de bonis in quibus pater habet usufructum. Cur. iuni.consi.152.num.7.communem dicit.

*§ Nota istam communem ad intel.l.55.tau.ubi dicitur quod mulier non potest facere contractum, nec distractum sine consensu uiri: durante matrimonio. quod etiam mediante iuramento, non ualet talis contractus: quod etiam est ex mente, Coua in epi.4.c2.7.§.1.num.3.quod mihi placet. pro quo etiam est communis opinio, de qua in uerbo maritus ubi dicitur quod maritus habet usufructum bonorum uxoris durāte matrimonio.

136 ¶ Fallit sexto, si ex iuramento inducatur peccatum: non est contractus obseruandus, Alci. in ca. cum contingat de iur. iurañ. nu.101. cōem dicit.

Per

*§ Per hanc l.declaratur l.16.ti.11.par.3.

137 ¶ Fallit septimo, si iurans enormissimè lædatur: quia per iuramentum non tollitur enormissima læsio: Cur.iuni.consi.141.nu.6. communem dicit. & Ioan.a ripa in l.2.de donatio.C.numer. 10.refutans. Alexan.in con.42.& consi.125.uol. 1.dicentem communem contrariam.

138 ¶ Amplia istam septimam fallentiam etiam si mulier cum iuramento renuntiaret enormissimã læsionem: nisi appareat uelle donare. Deci.cons. 379.communem dicit. & idem Deci. consi. 180. nu.7.communem dicit contra Alexan. postremo pro resolutione istius dubij ubi doctores uariè loquuntur: uide nostrum. Coua.in repet. c.quamuis,pactum de pactis li.vj.in 3.par.§. 4. a num. 3. usque ad nu.9.ubi ponit duodecim conclus. & ex secunda, & tertia resultat solutio ad nostram communem. ubi concludit quod quando læsio fuit enormissima multo maior quam ultra dimidiam, quod procedat nostra communis de æquitate, si tamen non multum excessit ultra dimidiam procedat communis. Alexan.uide per eum.

139 ¶ Fallit octauo, in iuramento secundo præstito contra primum quia non est obseruandum: Fran. de Are.in l.qui iurasse. num 28.ff.de iur.iurand. communem dicit.

140 Fallit nono, si per metum extorqueatur d.Io. de Imol.in c.uerum de iur.iuran.cõmunem dicit: licet requirat absolutionem, ut per eum ibi.

141 ¶ Nota in hac fallentia quod iuramentum præstitum in prima uenditione, non operatur quin secunda uenditio ualeat: licet ipse iurans teneatur ad factum præcisè: Iaso.in l.quoties num.36.C. de

de rei uendi.communem dicit.

*§ Nota istam communem ad ampliationem l. 50. tit.5.par.5.cum qua concordat l. quotiens.C. de rei uendic.

142 ¶ Fallit decimo, in casu fortuito: de quo non præsumitur contrahens cogitasse, Io.de Ripa in l.11. nu.10.q.3.C.de reuo.dona. cóem dicit.

143 ¶ Fallit undecimo in promissione de non reuocando testamentum quia tale iuramentum est contra bonos mores; & contraueniens:licet sit periurus: actus tamen tenet. Alci.in d.c. cum contingat num.77.& Anto.de trem.in addi.ad bona cursum in prac.exceptio.in rub.qui. mo. num. 22. & Coua.in rubri. de testa.par.2. numer. 15.communem dicit.

*§ Nota istam communem ex qua confunditur opinio Dida.de Segu.in l. filius dum in ciuitate est ff.de uerb.obli.nu.23.dicentis quod iuramentum oppositum in primo testamento,operatur ut secũdum non ualeat: quia iuramentum habet uim clausulæ derogatoriæ. per uerbum. Bar.in l.siquis.in princ.de leg.3.& Iaso.in l.si mihi.§. in legatis.ff. de leg.i. Et clausula derogatoria habet uim, ut secundum testamentum non ualeat.l.22.ti.1.par.6. posit.n.dari certa cõcordia, quæ est ex mente Alcia.in quantum reprobat opin.Bar. in d.l.siquis ꝙ opinio communis procedat quo ad effectum iuramenti: & sic quod non impediat secundum testamentum, Alia aũt opi.concernat uim inramenti & ꝙ testãmẽtũ ualeat eo mo. quo de iure ualere potest:cũ secundum communem opinionem relatam num,158.infra eo. & uix iuramenti sit, quod importet idem quod clausula derogatoria: quod

secundum

ſecundum teſtamentum non ualeat: niſi de eo fiat mentio: & cum hoc recipit maximam extenſionē d.l.22.cogita. Et nota aliud ſatis notabile quod iuramentum operatur, & habet uim clauſulæ derogatoriç circa primum teſtamētum habens clauſulam derogatoriam. quod ſecundum in quo eſt iuramentum: deroget primum, ac ſi de eo plena mentio facta eſſet. ut per Io. lupum in re. c. col. 509.§.ultimo num.23. quæ multum conducit ad ampliationem d.l.22.

144 ¶ Fallit duodecimo, in iuramento aſſertorio coniugum: quia inter eos nō ualidat donationes, Cur.iuni.conſi.95.nu.5.communem dicit.

145 ¶ Fallit tertiodecimo.ī pacto de futura ſucceſſione: quia nō firmatur iuramento. Cur.iuni.cōſ. 25.nu.7.communem dicit. Et uide in uerbo pactum nu.1.cum ſequenti.

146 ¶ Fallit quartodecimo, in obligatione ad carceres & renuntiatione ceſsionis bonorum: quia non firmatur iuramento. Alc.in c.cum contingat de iur.iuran.num.6.communem dicit. Et uide in uerb.obligatio nu.7.

147 ¶ Fallit quintodecimo,in iuramēto appoſito in donatione: quæ reuocatur per ſuperuenientiam. filiorum. per l.2.C.de reuo.dona.Io.Arri.de dona.li.3.C. nu.17. communem dicit.

148 ¶ Fallit ſextodecimo, in contractu facto per prodigum, quia non firmatur iuramento. Alci. in c.cum contingat de iu.iuran.nu.138.& Boe.in conſue.bitu.§.8.communem dicunt.

149 ¶ Amplia iſtam fallētiam ad alienationem prodigi. Alci.in d.cap. cum contingat numer. 146. communem dicit.

Fallit

150 ¶ Fallit decimoſeptimo, in donatione omnium bonorum, tam preſentium, quam futurorum: quæ non firmatur iuramento. Cur. iuni. conſi. 25. nu. 6. communem dicit.

*§ Nota iſtam communem: & ſecundum eam, intellige l. 10. ti. 11. par. 3.

151 ¶ Fallit decimo octauo, in confeſsione mariti de dote recepta: uide ſupra confeſsio, contra. Deci. conſi. 202. quam refert. Bello. conſi. 4. nu. 2.

152 ¶ Iuramenti effectus licet non poſsit tolli per ſtatutum: tamen poteſt ſtatui quod in contractu minoris in quo interuenit iuramentum preſumatur minor dolo iductus: & ualet tale ſtatutū. Cur. iuni. conſi. 118. num. 6. & Iaſ. in Authen. ſacramenta puberum. C. ſi aduer. uen. numer. 85. communem dicit.

153 ¶ Iuramentum, ſi ex diſpoſitione legis uel ſtatuti defertur: poteſt tamen aduerſarius probare contrarium: Tiraquel. de utroque retrac. §. 4. glo. 1. de retrac. lignagier nu. 2. communem dicit. hæc communis in iuramento ſtatuti, uel legis, ſecus tamen, ſi diferatur a patre: quia poſtea non reuocatur per probatiões de nouo repertas l. 25. ti. 11. par. 3. ꝗ generaliter dicit Bal. in l. in bonæ fidei C. de rebus creditis. partem non eſſe ad mittendam ad probandum contra iuramentum delatum ſed Coua in ſuis reſo. c. 13. li. 2. num. 1. dicit relinquendum arbitrio iudicis.

*§ Nota iſtam communem ad intel. l. 9. ti. 7. par. 3.

154 ¶ Iuramentum non defertur in cauſa famæ. Marc. Anto. in trac. de indi. numer. 175. communem dicit.

*§ Nota ad limit. l. 2. ti. 11. par. 3. ubi dicitur quod iura-

iuramentum defertur parti.

155 ¶ Iuramentum defertur in causa matrimonij habenti semiplenam probationem: quando aliquibus coniecturis coadiuuatur. Cur.iuni.in l.admonendi num.67.ff.de iur. iuran. communem dicit.

*§ Nota ad ampli.d.l.2.

156 ¶ Nota quod licet pars damna, & interesse dimittat declaranda per aliam partem: & quo in eis stetur suo iuramento nihilominus potest peti reductio ad arbitrium boni uiri, Coua.in suis reso.C.13.li.2.nu.1.communem dicit ex Panor. in c.quinta uallis de iur.iuran.

157 ¶ Iuramentum habet uim clausulæ, ut actus ualeat quemadmodum ualere potest. Alci.in c.cum contingat de iur.iuran.nu.184.& 170. communẽ dicit. & Coua in.§.relicti d.ca. quãuis par.2.§.6. conclu.16.

158 ¶ Iuramento denunciationis euangelicæ creditur. Alci.de presum.re.3.pre.16. numer. 7. communem dicit.

159 ¶ Iuramento se astringens coram non suo iudice litigare, non potest pænitere. Feli.in c.1.de iudi.communem dicit teste Coua in ru. de testa.

160 ¶ Iurisditio iudicis delegati perpetuatur per unicam citationem etiam non peremptoriam. Prepo.in c.non ita 2.q.6.communem dicit.

161 ¶ Iurisditio preuenitur per citationem. Roma. consi.112.num.4.communem dicit.

*§ Nota istas duas communes opiniones ad intellectum l.12.ti.7.par.3.& est aduertendum quo ad hoc quod iuditium dicatnr ceptum: ut ibi causa firmatur. ut in l.ubi ceptum.ff.de iudi.requiritur quod citatio sit exequta: Ad perpetuandam tamen

men iurisditionem iudicis delegati, tunc sufficit mandatum de citando,& non exequtum, secundũ Hosti.Ioan.Panor.Petrum de Anca.in c.fi.de offi.dele.& Bal.& Anto.ganfre.& Henrri.in c.licet de offi.dele. Feli. & Deci.in cap. gratum eo. tit. Bar.& Fran.Cur.iuni.in l.& quia de iuris omni. iudi. Decis.tholo.q.340.do.de Rota in antiquissi mis de offi.dele.Decis.1. Et hęc est magis communis opinio ut per Pe. Raue. in compe. iur. de offi.leg.in fi.licet aliud dicat Imol.in d.cap.fin. & Alex.& Ias.in l.more de iu.omni.iudi.ff.qui dicũt cõmunem sententiam esse quod non perpetuetur: præcipuè.Ias.num.58. De iur.autem regio per litis contestatationem perpetuatur iurisditio l.21. ti.4.par.3. Et nota quod secundum ius ciuile,perpetuatur per solam citationem,exequtam. & hæc est communis opinio de qua per Ias. in d.l.more. De iure regio requiritur litis contestatio l.21.de iur.canonico sufficit Mandatum de citando. etsi non sit exequtum: quam dicit magis communem dictus Raue. sed adhoc quod iurisditio preuenia tur sufficit citatio exequta per l.12.ti.7.par.3. Et nota ad intel.istius l.dictum solemne Socc.in cõs. 41.num.3.quia tunc dicitur preuenta iurisditio p citationem, quando pars comparet ad terminum citationis,uel si non comparet:& actor accusat cõtumatiam: aliàs non: per l.properandum. §.1. de iudi.C.ibi contumaciam accusante.

152 ¶ Iurisditio est potestas de publico instructa cum necessitate ius dicendi: & æquitatem statuendi. Alci.in cap.quod sedem num.34. de offi. ordi.communem dicit.

163 ¶ Iurisditione concessa in genere per aliquam dispos.

dispositionem, censetur concessum mærum, ac mixtum imperium. Alci.ibi numer. 38. communem dicit.

164 ¶ Fallit, si demandetur iurisditio iudici simpliciter. quia tunc non comprehenditur mærum, ac mixtum imperium. Cur.iuni.in l.1.de offic. eius cui demand.est iurisd.nu.23.communem dicit.

165 ¶ Restringe istam limitationem, nisi aliàs substituatur loco alterius quia tunc intelligitur commissum, idem ibi num.66. & uide quæ habes in uer.delegatus per totum.

166 ¶ Iurisditio, & offitium iudicis sunt diuersa. Cur.iuni.in rub. de iur. omni. iudi.nume.21.communem dicit.

167 ¶ Iurisditio coheret personæ: et habetur in territorio ad instar dominij. Iuni.in l.1.de iuris.omni.iudi.ff.nu.102.communem dicit.

168 ¶ Iurisditio uidetur concessa, concesso territorio. Iunior ibi nu.103. communem dicit.

*§ De iure regio, si constet ex uerbis, uelle transferre princeps iurisditionem: transfert, aliàs nõ l.9.ti.4.par.5.& l.2.ti.9.li.3.ordinati:ꝗ in principe leges claræ sunt: sed in alio inferiore a principe communis habebit locum. & quod dictum est princeps, (si uelit.) quod possit iurisditionem concedere; & uelle uidetur: cum exprimit, tamẽ hoc intellige non in iurisditione suprema, quæ datur in signum uniuersalis recognitionis, ut aperte insinuat l.1.ti.1.li.3.ordi.quia hæc Rex non potest a se abdicare. ut latè per Thomam grama.in uoto.28.& per me in recollectis. iurisditionis. numer.6.& 7.

169 ¶ Fallit, si non sit concessum totum: sed pars.

Idem ibidem nu.106.communem dicit.

170 ¶ Iurisditio totalis acquiritur per unicum actũ iurisditionis. de uoluntate domini. tamen ex propria uoluntate non acquiritur. nisi in illo actu, An.go.in l.45.tau.num.37. communem dicit. ex Bar.in l.3.ff.de acquir.possess.

171 ¶ Iurisditionis possessio non uidetur traddita per apprehensionem possessionis rerum, uel castri, etiam de uoluntate domini. sine exercitio. Anto. gomez.ibi num.42. communem dicit. ex Bar.in d.l.3.pro.quo dicit esse tex.in arg.in l.quotiens la.2.ff.de serui.

172 ¶ Iurisditio, si duobus in solidum competat: & habeat exercitium iurisditionis in aliquo castro: uno ex eis delinquente, alius non cognoscit de delicto. Feli.in c.prudentiam num.5.de.offi.deleg. communem dicit.

173 ¶ Iurisditio, uel ius exigendi pedagium, uel uectigal dicitur habere cõtinuam causam: ex quo ipsa competit personę, Balbus de presc. 2. par.5. par.q.3.q.1.communem dicit.

174 ¶ Iurisditionis causæ offitio mercẽnario expediuntur de seruiẽti actioni ad priuatã utilitatem. Alci.in cap.quod sedem de offi.ordi.nu.66.

175 ¶ Iurisditionem habens, solum in certo casu non potest cognoscere: nisi constito per informationem summariam cum casus ille contingens cadat sub sua iurisditione: aliàs nihil ualet quod agitur. Cut. iuni.consi.124.nu.6.communem dicit.

* § Nota istam communem ad intel.l.23.ti.6.par.1.in fine de iudice laico qui potest cognoscere in causa clerici. Et ad intel.l.14.ti.2. li.3.ordi. & l.91.in ll.stili.& l.7.stili ubi ponuntur casus in quibus

bus curia cognoſcit. nam debet prius liquere de caſu delicti. Et nota quod ſi aliquis accuſatur de multis criminibus inter quæ eſt unum de cõtẽtis in d.legibus; ratione illius, curia cognoſcit de omnibus alijs. Caſſa.in conſue.Burgu.rub.2.§.1. gloſ.fi. Et in quantum d.l.14.facit mentionem de miſerabilibus perſonis. quæ illæ ſunt: uide Mathe.de afflictis deciſ.Neapo.nu.57.& uide quæ habes in uer.preſumptio nume.320.& nota dictum Bal.in l.unica.C.quãdo impera.int.pupi.& uidu. quod hoc priuilegium miſerabilium perſonarum non poteſt renuntiari cum intuitu miſerationis fuerit conceſſum: quem refert gloſ.in l.20.ti.23. par.3.

176 ¶ Ius accreſcendi habet locum in feudo conceſſo a principe Iaſ.in l.ſi mihi & Titio.ff.de uer. oblig.communem dicit. ſed magis communem ait contrariã Carol.Molin.in addit.ad Alexand. conſi.30.in uerb.accreſcendi.

177 ¶ Ius accreſcendi competit inſtituto in re certa, hærede uniuerſali non adeunte hæreditatem. Iaſ.l.in quoties numer.7.C.de hære.inſti.communem dicit.

178 ¶ Ius accreſcendi,uel nõ decreſcendi competit in indiuiduis, etiam in contractibus. Roc.in uer. ius.q.6.num.10.cõmunem dicit de iure patrom.

179 ¶ Ius offerendi preſcribitur. Gui.papa.ſingu. 906.communem dicit.

180 ¶ Fallit,quo ad proponendum ex ui exceptionis: quia non preſcribitur: ſed ſolummodo iure actionis.Balbus de preſcr.in 4.par.5.par.q.2.communem dicit.

181 ¶ Ius patronatus acquiritur preſcriptione.

 Deci.

Deci.consi.134.num.4.Io.a.Ripa in li.2. de legi. cap.2.num.13.communem dicit.

182 ¶ Ius patronatus anexum uillę, transit, cum uilla est in feudum concessa. Lamber. in trac. de iur.patro.li.1.par.2.q.7.ar.1.communem dicit.

183 ¶ Ius patronatus legatum transfertur in legatarium: si testator habet potestatem transferendi concessam ab Episcopo. Idem Lamber.in par. 2. q.6.quem refert Io.duran.in arte testan. ti.6.cau. 67. communem dicunt. Cur. iuni. in consi 87. numer.6. quod ius patronatus sine difficultate, transit in hæredem uniuersalem, in legatarium tamen effectualiter non transit: nisi accedente consensu Episcopi communem dicit.

184 ¶ Ius patronatus habens in aliqua ecclesia collegiata, non potest presentare principales dignitates illius ecclesiæ. Boe.dec.32.nu.5.communē dicit.

Intellige istam communem in electione: quia laicus, etiam princeps non potest pretendere electioné prelati. ecclesiæ collegiatæ uel cathedrali: secus tamen in presentatione, quas potest sibi reseruare in principio cōstructionis, uel post acquirere prescriptione: si cōstruxit, uel dotauit uel fundauit. Coua.iu reg.possessor de reg.iuris i.6.§.10. nu.50.magis communem dicit. ex Io.And.in reg. cui alicui, de reg.iu. in.6. Et ex hac causa Hyspaniæ reges non solum ex priuilegio, quia ab ore inimicorum fidei proprio sanguine totam hyspaniam redimerunt: ut dicit glos. in c. adrianus 63. distin.sed etiam ex eo quod fundarunt, construxerunt, & dotarunt, ecclesias cathedrales: ex prescriptione presentant prælatos ecclesiarū. quod nota.

Laborato-

L

1 LAboratores conducti ad laborandum agrum litigiosum, si fiat eis protestatio ne agrum colerent: tenentur ad damnum, & ad pœnā. Deci. in l.uelle num.3. communem dicit .ff. de reg.iur.

2 ¶ Laicus, qui ante concilium lateranense habeat: decimas ecclesiæ nō potest alteri laico cōcedere, et cū authoritate Episcopi. Boc. in consue. bitu. descostumes prediciales.§.11.communem dicit.

3 ¶ Laicus potest esse arbitrator in re spirituali. Deci.in c.2.de iudi.nu.2.communem dicit.

4 ¶ Laicus potest esse assessor Episcopi in causa spirituali. Deci.ibi, quam intellige, nisi ipse iudex aliàs esset secuturus suum consilium. ut per Panor.ibi: ex quo infertur quod si iudex est ita ignarus quod nescit discernere an cōsilium sit iustum, nec ne. cum teneatur sequi: ut per Anto. in cap. cum olim de arbi.quem refert & sequitur. Alex. in l.si conuenerit nu.11 .ff.de re iudi. tunc laicus non potest esse assessor. ut per Decium ibi quem communem dicit.

5 ¶ Laici possunt puniri per Episcopum de adulterio. Alci.in ca.perniciosam num.18.de offi. ordi. communem dicit. & per intrusionem in monasterium. Coua. in epi.4.c. 7. §.7. nume. 20.communem dicit.

6 ¶ Lata culpa non æquiparatur dolo: cū agitur de imponenda pœna mortis, uel mutilationis membri. Hiero. Cagno.in l.cōtractus nu.10. de re.iu. ff.communem dicit.

7 ¶ Legatus de latere in prouintia sibi commissa,

ac extra poteſt ſubditos, abſoluere propter iniectionem manuum uiolentam in clericum, excommunicatos: etſi ſit enormis læſio. Panor. in c. penul. de offi. deleg. communem dicit.

* § Concor. cum l. 23. ti. 9. par. 1.

8 ¶ Nota quod legatus in prouintia ſibi decreta poteſt adiri per uiam ſimplicis quærelæ. gloſ. communiter approbata, ſecundum Panor. in c. 1. de offi. dele. num. 2.

9 ¶ Legatus nuntius extra prouintiam non poteſt abſoluere quenquam: Panor. ibi cõmunem dicit.

10 ¶ Legatum factum ſempronio, ſi duxerit uxorē in mille, étſi ordinem eccleſiaſticum receperit in cc ſi efficitur clericus gaudet in mille Hypol. in rub. de fid. inſtru. nu. 127. ff. communem dicit.

11 ¶ Legatum factum mulieri, uel alicui ut contrahat matrimonium cum A. ſi ipſa uelit: requiſita recuſauit, etſi poſtea. A. uelit: nihilominus debetur, etſi non contrahat: Iaſ. in l. cũ auum. C. de inſtit. & ſubſti. nu. 8. communem dicit.

12 ¶ Legatum relictum uxori, ſi honeſtè uixerit, & durauerit in uiduitate, poſt eius mortem quod titius habeat legatum, ſi ipſa contrahit: non expectata morte, titius habebit legatum. Iaſo. in. l. ſi mater numer. 2. C. de inſti. & ſubſti. communem dicit.

13 ¶ Legatum ſi ſit relictum filiæ pro maritanda in A. ſi filia maritetur cum. B. filia nihilominus habebit reſiduum. Iaſo. in l. filia legatorum de lega. C. nu. 3. communem dicit.

14 ¶ Legatum factum uxori per hæc uerba, relinquo uxori meæ quicquid ad me peruenit nomine dotis: non ſunt deducendæ expenſæ factæ. Iaſo. in l. poſt

l.post dotem numer.36.ff.solu.matri. communem dicit.

15 ¶ Legatum factum uxori, in quo relinquitur usufructuaria omnium bonorum: institutis filijs intelligitur solum legata esse alimenta. Gozza. consi.99.nu.8.communem dicit.

16 ¶ Limita, si filius moriatur: quia tunc erit uerè usufructuaria omnium bonorum.idem ibi num.9. communem dicit.

17 ¶ Legatum factum ecclesiæ intelligitur de parro chiali. Ias.in l.1.C.de sacro.sanc.eccle.numer.4. communem dicit.

18 ¶ Legatum annuum relictum ecclesię, uel ciuitati non durat nisi per centum annos. Alexan.consi. 60.uol.1.communem dicit.quam intellige in usufructu.relicto ecclesiæ: secus tamen in annuo legato. Ias.in l.soluto matrimonio. num.1.ff. solu. matrim.

19 ¶ Legatum pium non debetur nisi adita hæreditate. Ias.in l.1.C.de sacro.san.eccle.nu.31. & Coua.in repe. cap. rainutius. de testa.§.3.communem dicunt.

20 ¶ Legatum, si factũ est in testamento, minus solemne: hæredes non tenentur ad soluendum nisi testator legatarijs concedat quod propria authoritate posſint apprehendere posseſsionem rei legatæ. Io.duran.in arte testan.ti.2.cau. 3. communem dicit.

★§ Nota istam communem cum sequentibus ad intel.l.31.ti.14.par.6.

21 ¶ Fallit secundo, in obligatione naturali: per quam hæres tenetur ad prestandum, secundũ magis communem opinionem. ut per Ias.in l. cum

quis.C.de iur.& fac.ignor.nu.2.

22 ¶ Fallit tertio, quando testamentum est nullum ex eo quod testator errauit inst tuens quem crede bat coniunctum, cum aliàs non esset. Iaf.in l.eam quam de fideicom.C. nu.5. communem dicit.

23 ¶ Fallit quarto, quando testamentum est nullum ex preteritione: quia non sunt instituti hæredes qui instituendi essent. Bello.consi.53.in princip. communem dicit.

24 ¶ Nota quod si legatarius possidet, etiam si te stamentum sit nullum: legitimè retinet etiam in foro conscientiæ. Iaf.in d.l.cum quis.C.de iur.& fac.ignor.communem dicit.

* § Concor.cum l.31.ti.14.par.5.

25 ¶ Legatum relictum spurijs a patre, id cognatis proximioribus defertur. Coua in epi.4. cap. 8.§. 5.nu.5.communem dicit ex Iaf.in l.2.C. de hære. insti.& Alexan.in l. hæreditas.C. de his quibus ut indignis.

* § Et cognatis proximioribus negligentibus per duos menses, defertur fisco l. 10.ti.13.par.6.

26 ¶ Legatum magnum tollitur rupto testamento per natiuitatem posthumi. Alci. de presum.re.1. presumpti.13.communem dicit.

27 ¶ Legatum dicitur inutile quod in uoluntate al terius relinquitur: nisi sit in piam causam. Ioan. duran. in arte testan.ti.6.cau.8.communem dicit.

* § De materia istius communis habes l. 11. tit. 3. par.6.& l.6.ti.5.li.3.fol.& l.31.cum nouem sequē tibus in decis.tau.& l.quæ cum communi.concor dat in l.29.ti.9.par.6.quam rogo uideas.

28 ¶ Legatum factum cum clausula quod testator promittit non reuocare: & quod si reuocauerit

quod donat: non poteſt mutari. Deciſ.293.& Io. duran.in arte teſtan. cau.3. tit.6. cõem dicunt.

29 ¶ Legatum alternatiuum ſi relinquatur: eſt electio legatarij, & non hæredis. Salic.in l. plerumque.§.fin.ff.de iu.dotium.communem dicit.

30 ¶ Legatum relictum certis perſonis certi loci uidetur relictum contemplatione loci. Io.duran. in arte teſtan.ti.6 cau.7.Balbus. in conſi.1.uol.4. communem dicunt.

31 ¶ Legatum de re aliena. ex certa ſcientia teſtatoris efficax eſt: & hæres tenetur euincere, & dare legatario. Alexan. in l. alienam.C. de legi. Duran.in arte teſtan. ti.6. cau. 32. communem dicit.

*§ Concor.cum hac communi l.10.& 37.ti.9. par. 6.& ſic res legata uenit ad legatarium alio titulo quam legati: hęres tenetur conferre ei pretium l. 44.ti.9 par.6.quia licet cauſa fuit adimpleta: non tamen ceſſauit effectus l.ſi iam facta.& l.conditionum.ff.de condi.& demonſt. Bal.in l.filio legatorum q.2.C.de.lega.de quo per Tiraquel.de ceſſante cauſa in 18.limit. vbi dicit communem opin. Allegat Paul.de caſtro conſ.148.uol.1. ubi Paul. concludit quod ſi ea, cui quis teſtamento dotem reliquit: nubat interim antequam teſtator moriatur: ſitque ab alio dotata: & tamen debetur legatum ad quod etiam accedit, quod ſi teſtator reliquit decem bertę, quæ ea tempore teſtamẽti erat iam nupta: debetur illi legatum ex Bal. in l. ulti. uerſ.penè teſtator.C.de ſenten.

32 ¶ Amplia, etſi ſit factum de re eccleſiæ: ſaltem ut detur extimatio. Cur.iuni. conſi. 30. communem dicit.

Con-

*§ Contrarium diſponitur per l.13.ti.9.par.6. ubi dicitur quod res eccleſiæ non poteſt legari, nec hæres tenetur ad extimationem: quæ concordat cum.c.filius de teſta.de quo uide l.filius.de teſta.

33 ¶ Amplia, etſi ſit res fiſci. idem ibi nu.5.

34 ¶ Amplia.etiam ad rem dotalem. ibi nu.6.

35 ¶ Amplia, etiam etſi ſit res minoris. idem ibi eod.num.

36 ¶ Amplia, per dictam concluſionem: etiam ſi legatum ſit factum fratribus minoribus. qui nō poſſunt habere proprium: ualet tamen ut reddatur extimatio.Cur.iuni.conſi.30.num.7.communem dicit: & hic eſt intelligendus Signor. de homod. conſi. 40. in fine dicens communem opinionem eſſe quod fratribus mendicantibus non poſſunt legari annui redditus pro alimentis.

37 ¶ Fallit, ſi rem habet teſtator, etſi ſit fideicommiſſum finiturum tamen morte teſtatoris:quia hæc res non tenetur eijcere, nec dare extimationem, Iaſ.in conſi.109.uol.4.& idem in emphiteoſim, legatumq; finitur morte teſtatoris. Iaſ.in l.uxor. nu.1.C.de lega.communem dicit.

38 ¶ Legatum factum, priori bibliam,& fratribus pro emenda cappa decem. ſi prior preceſsiſſet: habebit prior bibliam tantum: ſi tamen ſequatur habebit utrunque. Imol.in l.cohærede.§.patrem ff.de vulga.& pupil. & Iaſ.in l.doli de uerb. obli. ff.num.4.communem dicunt ubi uide Aret. pulchrè loquentem.

39 ¶ Legata data ab inſtituto, cenſentur repetita a ſubſtituto: niſi aliud appareat de mente teſtantis, Bello.conſi.63.nu.5.communem dicit. ex l. non iuſtam.C.ad trebelle.& l.licet. de lega.1.& l.unica

ca

ca.§.pro secundo &.§.non autem de cadu.tollen. & Ias.in.d.l.licet.

40 ¶ Legatum factum nomine expresso hæredis, non censetur repetitum in substitutione, Alci.de presum.re 2.presum. 35.num. 3.cōmunem dicit.

41 ¶ Legatum cum conditione in primo testamento, si in secundo simpliciter legetur. reiecta censetur conditio. Curt. iuni. consi.163.numer. 14. communem dicit.

42 ¶ Legatum factum creditori uoluntario, debetur, & creditum. secus tamen & in creditore iuris,uel consuetudinis. quia presumitur pactum animo compensandi. Io.Cora. in li.3.miscella c. 1.nu.9.communem dicit.

* § Nota istam communem ad intel.l.15.ti.6. fo. ll. & l.3.& uide quæ habes in uer.uxor infra quæ loquitur de bonis durante matrimonio .nu.fi.

43 ¶ Legato alicui facto, actio,uel obligatio quæ affixa est ossibus legatarij non finitur: etsi finiatur tempus appositum ipsi legato,sed exceptio tātum dominium autem rei legatæ finito tempore, transit in hæredem: sicut translatum erat in legatarium. Ias.in l.illud.C.de lega.numer. 7. communem dicit.

44 ¶ Legatis mobilibus,non ueniunt nomina debitorum. Ias.con.5.uol.3.Io.durā.in arte testa.ti.6. cau.9.communem dicit.

45 ¶ Legata domo,si testator habet plures domos: erit in arbitrijum hæredis dare minimum, etsi nullum habeat: legatum est elusorium. Maine. in l. semper in obscuris nu.9.ff.de re iur. communem dicit.

46 ¶ Legatario licet tres actiones competant pro legatis,

legatis, uidelicet personalis ex testamento, rei uendicatio, & hypotecaria. per l. 1. C. communia dele. limitatur tamen d.l. quod actio ex testamento non competit pro legatis. factis dumtaxat ad honorem, & utilitatem testatoris, ut constituatur cappella: quia tunc competit offitium iudicis, Ripa in l. per omnia nu. 42. ff. de le. 1. cōmunem. dicit ex Bart. ibi licet sibi non placeat Immo quod non solum competant in isto legato actio ex testamento, sed etiam offitium iudicis.

47 ¶ Fallit secundo, in legatis quæ substinentur de iure specialiter: ut in legatis cōditionalibus, pro quibus competit Actio in factum, uel offitium iudicis. idem ibi nu. 43. communem dicit ubi uide alias limitationes.

48 ¶ Nota quòd d.l. 1. in quantum dicit quod pro legatis competit rei uendicatio: limitatur in uniuersalibus fideicommissis, ut legatis, quia non competit nisi facta restitutiōe pro hęrede si b limitatur in legato uniuersali relicto ecclesiæ, sequta actione per hæredem. Idem Ripa ibi nu. 51. communem dicit.

49 ¶ Limita d.l. quò ad rei uendicationem in legato partis bonorum: quia non competit rei uendicatio. idem ibi nu. 53. communem dicit.

50 ¶ Limita etiā in legato unius rei facto duobus in solidum: quia non competit rei uendicatio. idem ibi nu. 56. communem dicit.

51 ¶ Nota quod actio hypotecaria quæ competit pro legatis non fuit cognita de iure digestorum. idem Io. de Ripa ibi nu. 64. communem dicit.

52 ¶ Fallit d.l. 1. quia hypotecaria non competit in re legata. idem ibi nu. 65. communem dicit.

Amplia

53 ¶ Amplia primo, in legatis pro quibus competit offitium. idem ibi nu. 66. communem dicit.

54 ¶ Legatario non accrescunt quæ acquiruntur ex re legata ante aditam hæreditatem Pet. Raue. in alpha.aur.in uer.legatam communem dicit.

§ Concor.cum hac communi a contrario sensu l. 37.ti.9.par.6. Et quando res legata pluribus, accrescit alijs.uide l:35.eo.ti.

55 ¶ Amplia, etiam ad legitimam: quia postquam alicui est assignata: non accrescit illi sed patri, uel hæredi. Curt.Seni.consi.84.nu.3.contra Bal. in cap.cum in Ferrarensis de constit. communem dicit.

56 ¶ Legitima filij est cota.bonorum: non autem hæreditatis, Dida.de segu.in l.cum Patronus.de l.2.ff.nu.49.& Boe.decis.24.numer. 12. communem dicit.

57 ¶ Legitima necessariò est relinquenda iure institutionis filio. Alexan.consi.70.uol.2.Iaso.in authen.nouissima.C.de inoffi.testa.num.16.Ripa in rub.ff. solu. matrim. num.44. communem dicunt licet Alexan.in l.inter cætera. de lib.& posthum. ff.dicat communem contrariam de iure canonico nu.31 quem Iaso.refert.& dicit communem contrariam.

58 ¶ Amplia ad legitimam patris,quia debet relinqui iure institutionis. Ias.in d.Authen. nouissima num.38.post Alexan. communem dicit.

§ De iure regni cum legitima sit aucta per l. 9. & 13.ti.delas.mandas fo.ll.& l.1.ti. delas here. eius fo.legitima potest relinqui quocumq; titulo per Bal.in l.maximum. uitium.C.de libe.prete.quem refert Segu. in l. cũ patronis nu.42.ff.de leg.2.licet

cet ipse dicat quod tutius est quod fiat iure institutionis per glo.in ca.rainuntius de testam.opinionem Bal.Iaso.in d.Authe.nouissima nu.24. reprehendit per dictum Imol. in l. si uerò.§. de uiro.ff. solu.matri.& Ludo.Roma.in l.si quis priore.ff.ad trebell.sed opinionem Bal.approbat l.1.ti.2.li. 5. ordi.in testamento nuncupatiuo de qua uide Suarez. in l. quoniam in prioribus. quinta decima limita.C. de inoffici.testa.

59 ¶ Fallit, nisi aliàs priuetur ex causis in glos.in c. quintauallis de iu.iuran.& in auth.cum de appel. cogno.colla.8.§.causas comprehensis, & ex maiori causa etiam expressis.Cur.iuni. consi. 182. nu. 10.& Ias.in l.non licet nu.7.C.de libe.pret.communem dicit.

60 ¶ Nota quod licet requiratur quod iure institutionis legitima relinquatur: non requiritur quod tota, sed sufficit quod aliquid relinquatur: nec filius habet quærelam inofficiosi: si tota non sit relicta. sed potest petere ad supplementum. Corn. con.66.littera 3.uol.2.comunē dicit. legitima patris est triens: Ias.in authe.nouissima.C.de inoffi. testa.quam refert Segu.in l.cum patronus nu.14. de leg.2.cōmunem dicit. lex 6.tau.legitima ascendentium est tota hæreditas, dempta tertia parte bonorum de qua filius potest disponere ad libitū. & per istam legem tollitur ambiguitas doctorum in qua querebatur utrū aucta legitima filij, uideatur & aucta patris. de qua per Segu.in l.cum patronus nu.14.ff.de lega.2.

61 ¶ Nota, quod pater potest exhęredare filium ex iniuria uerbali sibi illata.Cur.iuni.consi.148.nu.1 communem dicit.

Concor.

*§ Concor.cum hac communi.l.4.ti.7.par.6.

62 ¶ Legitima ex causa minui potest: per statutũ tolli autem non potest. Hiero.cagno.in l.iura sanguinis.ff.de re iu.nu.10.communem dicit. Petrus Raue.in alpha.aure.in uerbo legitima. & Deci.consi.19.& Boe.deci.188.nu.6. magis communẽ dicunt, contrariam. quod potest tolli; & idem dicit Ias.in authe.nouissima.C.de inoffi.testa.sed dictus Hiero.ibi dicit: quod legitima quę debeт de iure ciuili in totum potest tolli.quæ autem debetur de iure naturæ,non potest.Io.autem Nicola.in addi.Alci.intra.presum.re 1.presum.8. dicit aut stat rationabilis causa statuendi: & ex toto potest tolli: aut non est, & non potest. & hanc opinionem dicit magis communem,dummodo ex toto alimenta non tollantur. Et sic coincidit cum. Cagno.& dicit communem ex mente Curt.iuni.con.10.Et de hac communi uide Socc.consi.150.uol.1.nu.2.& sic est intelligẽdus Alex.con.3. uol.7.ubi dicit magis communem opinionem esse ꝙ ex toto possit tolli: quem refert Gozza.consi.43.nu.24.ex quo sequitur quod licet princeps concedat facultatem instituendi maioricatum de omnibus bonis: pater non potest tollere legitimam naturalem alijs filijs: quæ succedit loco alimentorũ nec princeps,nec pater est tutus si aliàs prestet talem facultatẽ.ut per plura deducit Suarez in l.qm̃ in prioribus.ff.de inoffi.testa.super l.5.§. secũdo limitabis per totum num. 14.& talis facultas est odiosa ut per Palat.rub.rep.de dona.inter uir. & uxo.in ca.per uestras.§.24.num.20.ex quibus etiã resultat quod cum legitima ascendentium debeat iure ciuili quod per statutum potest tolli:secundũ commu-

communem opinionem de qua in uer. aſcendentes nu.143.ſupra.

63 ¶ Legitimus ille dicendus, qui ex matrimonio contracto in facie eccleſiæ naſcitur: opportet .n. dicenti contrarium, non ſolum inter parentes matrimonium non poſſe ſubſiſtere: ſed etiam malam fidem amborum probare. Coua in epi.4.cap.8.§.3. nu. 2.cõmunem dicit ex Panor.& Prepo.in c. peruenit qui. fil.ſunt legi.

*§ Concor.cum l. 1.ti.13.par.4.

64 ¶ Nota quod ſi pater nominat filium ſuum legitimum in teſtamento: non ſtantibus filijs legitimis efficitur legitimus uiua matre habili ad contrahendum matrimonium Boe.dec.240.num. 16. uſque ad nu.19. communem dicit.

65 ¶ Legitimus non eſt temerè pronuntiandus niſi cum legitimo contradictore. idem ibi communem dicit ex Anca.& Abba.in cap.cauſamque el. 2.qui fil.ſunt legi. tamen ſententia lata pro uno fratre, omnes alios fratres comprehendit l.19.ti. 22.par.3.

66 ¶ Legitimus ex matrimonio prefertur legitimato per principem poſt natiuitatem legitimi. idem Coua.in d.cap.8.§.2.nu.28. communem dicit.

*§ Concor.cum l.12.tau.

Nota quod ius legitimatis non preſcribitur p quinquennium a morte patris. Idem ibi .§.3. nu 2.communem dicit. nec obſtat l.25.ti.29. par. 3. quæ loquitur in libertate.

Legitimatus excludit ſubſtitutum. Cur. iuni. conſi.83.num.8.Iaſ.in l.cum aut de inſti.& ſubſti. nu.7.C.communem dicit.

67 ¶ Limita, ſi non ſit citatus ſubſtitutus: quia tũc non

non excluditur. idem ibi nu.10. comunem dicit.

68 ¶ Amplia istam limitationem: etsi sit legitimatus uiuente patre. Deci.consi.85. Coua.in epi.4.c.8. §.9.num.8. communem dicit. de quo uide supra in uer.citatio nu.31.

69 ¶ Legitimatus, uerbum, idem importat quod legitimus. Cur.iuni.consi.145.nu.10. communē dicit. & sic filius legitimatus dicitur uerus legitimus. consi.258. communem dicit.

70 ¶ Amplia etiam ad excludendum substitutū Decium consi.365.nu.6. communem dicit ex Alexā. consi.2.uol.1.

71 ¶ Limita istam communem, quò ad suitatem p l.12.tau.ubi requiritur quod in dispensatione exprimatur auus, ac alij ascendentes. aliàs ad illam non extenditur. ut per Cassa.in consue. Burgun. Ru.8.§.3.glos.ab intestato nu.4. tenet etiam Angel.in authe.qui.mo.natu.effi.leg.& §.filium col. 7.& Bar.in l.omnium.C.de natur. libe. quia quò ad ascendētes dicitur extraneus: & tenēt Docto. del casti.& Palā.rub.in d.l.12.

72 ¶ Fallit, quò ad succesionem in feudo: quia non succedit legitimatus: nisi sit dictum quod succedat in feudo. Cur.iuni.consi.136.num.1. communem dicit.

73 ¶ Restringe istam limit.in legitimato per subsequens matrimonium. Ias.in l. cum autem. de insti.& substi.C.nu.10. communem dicit.

74 ¶ Restringe istam restrictionem, si in contractu matrimonij sint instrumenta dotalia: Aliàs non. Cur.iuni.136.nu.2. communem dicit quam intellige de iure ciuili, non tamen canonico. quam p plura deducit Deci.con.155.& dicit communem

opinionem nu.1.in fi.de quo uide congesta per Coua.in epi.4.cap.8.nu.8.

*§. De iure autem regio est l.1.ti.13.par.4.& l. 12. ti.6.par.1.& l.2.ti.6.li.3.fo.ll.quæ leges indistinctè dicunt filios legitimari per subsequens matrimonium. & quò ad successionem precipuè d.l.2. & cum l.indistinctè loquatur: est intelligenda.c. si Romanorum 19.distin.maximè cum in defectũ iuris regni reccurrendum sit ad ius canonicum,& non ad ciuile. per longe traddita per Io.Rube.in re.ru.de dona.inter ui. & uxo. col.7. in introductione. & secundum hoc debet intelligi communis posita in uerbo filius.

75 ¶ Fallit tertio, quando legitimatur quò ad quædam. Cur.iuni.consi.75.nu.4.communem dicit: quia tunc non dicitur propriè legitimus.

76 ¶ Fallit quarto, in legitimatis per Papam, quia non succedit in bonis existentibus in imperio. Cur.iun.consi.136.nu.7.communem dicit.

*§. Concor.cum l.4.ti.15.par.4.

Amplia etiam, si legitimatus sit clericus cum quo dispensatum est per Roma. pontificem: quia quo ad bona ecclesiastica requiritur dispensatio principis secularis. Coua in epi.4.c.8.§.8.nu.19. communem dicit ex Socc.consi.47.uol.4.

77 ¶ Amplia etiam econuerso, quod legitimatus per principem secularem non censetur legitimatus quo ad munera ecclesiastica: glo.communiter approbbta in c.lega.10.distin.& Coua.ibi nu.8.

78 ¶ Nota, quod princeps non potest legitimare non subditum: etiam de consensu eorum quibus preiudicat legitimatio: quò ad bona. sita extra suam iurisditionem. Alexan.consi.67.uol.1.communem

munem dicit. licet Crotus in.§.& quid si in tantũ ff.de libe. & posthu.teneat contrarium : dicens communem esse contrariam: quem refert, & nõ sequitur Coua in epi.c.8.§.8.nu.15.

79 ¶ Fallit quinto, in statutis Ludo. de gozza. in consi.6.nu.9.communem dicit. & Coua.in d.c.8. §.8.nu.3.magis communem dicit.

80 ¶ Legitimatus a principe sine preiuditio ueniẽtium ab intestato, potest institui hæres, legitimis non stantibus. Io.duran.in ar. testan.ti.3.cau 8.communem dicit.

81 ¶ Nota quod clausula sine preiuditio ueniẽtiũ ab intestato habet locum in casu intestati Gozza. in consi.6.nu.33.communem dicit. & solum excludit fiscum, ac uxorem Deci. consi.338.communem dicit.

82 ¶ Legitimatio potest fieri per procuratorem. Petrus Raue. in alpha. aur. in uer. legitimatio. communem dicit.

83 ¶ Legitimatus est de reseruatis principi in signum supremæ potestatis. Alci.in l.1.ff. de uerb. obli.nu.48.communem dicit.

84 ¶ Legitimandi facultas respectu potestatis, est fauorabilis: respectu legitimati, est odiosa.idem ibi nu.47.communem dicit. & ideo non extendi tur. Cur.iuni.consi.75. nu. 8. communem dicit. Alcia.in parado.c.16.concludit quod respectu pa tris, est odiosa: & respectu filij, est fauorabilis.

85 ¶ Legitimãdi potestas data post mortem patris, non intelligitur concessa in preiuditium fideicõmissi. Cur.iuni.consi.83.numer.10. communem dicit.

86 ¶ Legitimandi habens facultatem, non potest

proprios filios legitimare Coua.in epi.4.c. 8.§.8. num.21.communem dicit. ex Deci.in cap. 3. de probati.

87 ¶ Legitimandi habens poteſtatē, natos ex adulterio, item & ex inceſtu poteſt legitimare. ſi ambo concurrant in uno. Alci.de uerb.obli.ff.num. 46.l.2.communem dicit.

88 ¶ Nota, quod ſi concedatur facultas legitimandi alicui pro ſe & filijs, filij in uita patris poſſunt legitimare. Anto.Ru.in l.gallus.§.quidam recte ff.de lib.& poſthu.col.fi.cōmunem dicit ex Iaſ.in d.§.quidam rectè quam intelligit niſi aliàs acquiſita ſint pro ſe, filijs, & hęredibus: quia tunc filij admittuntur ordine ſucceſsiuo ex Franc. Cur. iuni.conſi.73.

89 ¶ Nota, quod habens facultatem legitimandi non poteſt legitimare ſine cauſa: etiam ſi habeat ampliſsimam poteſtatem: quæ in ſummo pontifice non requiritur. Cur.iuni.conſi.75.nu. 4. communem dicit. Et uide in uer.diſpenſatio num.67. cum ſequenti.

90 ¶ Legitimatio ſi impetratur pro filio adulterino ex utroque parente: debet fieri expreſsio utriuſque adulterij. Coua in epi.4.c.8.§.9.num.3.communem dicit ex Ferdinando de loazes de matrimonio dubio 10.

91 ¶ Fallit, ſi exprimatur filium eſſe ſpurium: etſi ſit baſtardus ex quacumque ſpecie ex illegitimatis. Iaſo.conſi.11.uol.3. communem dicit.

92 ¶ Nota, quod legum expreſsio in diſpenſatione ac legitimatione contra quas fit diſpenſatio nō eſt neceſſaria niſi aliàs quid graue preiuditium inferatur. Gome.in cap. 1. nu. 6.de conſti,communem

munem dicit.

93 ¶ Nota etiam quod derogatio generalis sufficit in legitimatione ad tollendum .§. naturales si de feu.fue.con.tro.in usi feu.ubi disponitur quod naturales etiam si fiant postea legitimi nõ admittuntur ad feudum. Cur. iuni.consi.157. communem dicit.

94 ¶ Lex uel statutum semper est in uiridi obseruãtia etsi post multum tempus casus legis non ueniat secus tameu si casus euenerit & contra legẽ ut statutũ fieret actus. Cur.iuni.con.129. nu. 12. communem dicit.

95 ¶ Lex ciuilis obligat in foro conscientiæ & contraueniens legi peccat mortaliter. Alci.in l.cum contingat de iu.iuran.nu.99.communem dicit.ut plures. limi.per Feli.in c.1.de consti.

96 ¶ Lex exprimens aliquos casus ratione frequentioris usus non intelligitur exclusus aliàs minus frequens. Cur.iuni.consi.107.numer.8. communem dicit.

97 ¶ Limita in pæna statuti concurrens cum pæna legis cõmunis quia per statuti pænam receßum est a pæna legis communis. Hipo.in.§.quæritur. nu.6.in practi.magis communem dicit.

98 ¶ Lex noua imponens pænam concurrens cum lege ueteri etiam pænali quælibet pæna potest imponi quam prosecuta est accusator. Panor. in ca. de causis de offic.dele.communem dicit nu.14.

99 ¶ Lex reprobans consuetudinem non solum intelligitur de preterita sed etiam de futura. Iaso. in l.de quibus nu.55.ff.de legi.& in l.cunctos populos numer.74.Ç.de summa trinit. communem dicit.

100 ¶ Lex uel statutum conceptum uerbis uniuersalibus de futuro continens actum & non concessionem quæ restring itur ad habiles non habet locum ratione publicæ utilitatis, Iaso. in l.hoc edicto.§.renuntiatio . num.5.ff.de noui. ope. enunt. communem dicit.

101 ¶ Lex statuens super matrimonium ac super alia spiritualia per quæ intimidantur matrimonia non habent uim legis Deci.in cap.æcclesia sanctæ Mariæ nu.36.de consti.Coua.in epi.4. cap. 3.par. 3.§.8.nu.6.communem dicit.

102 ¶ Amplia quod etiam dicta lex non habet locū circa accidentia matrimonij: Prępo.in cap.1.despon.communem dicit.

103 ¶ Lex 2.C.de resc.uen.non habet locum in transactione: magis communem dicit Alexan. consi. 42.uol.1. contrariam immo quod habeat dicit cōmunem Fabianus in tract. de emphi. & uen.q.48. princ.colu.4.& hanc dicit magis communem Deci.consi.203.nu.4.ubi dat concordiam assignatam A.Corneo. consi.27.li.4. dicens uel excessus ultra dimidiam est modicus & procedit primo, uel excessus est maximus & procedit secunda opi. quam no.& ui. eundē Dec.con.216.per totū ubi allegat Corne.consi.166.uol.1. & cum hac distinctione transit Molin.in addi.ad Alexan.in d.consi.in uerbo communem nu.11.

104 ¶ Nota quod adhoc quod remedium d.l.2. cōpetat emptori sufficit quod læsio excedat dimidiū pretium rei emptę sta quod si pretium rei emptę non excedat centum & ipse dedit Quinquaginta unum supra centum habet locum remedium d. l. Coua.in li.2.resolu.cap.3.num.8.communē dicit.

Concor.

*§ Concor.l 4.ti.7.li.5.ordi.repro.l.16.ti.11.par. 4.quę uidebatur innuere quod pretium rei emptę deberet excedere induplum. ut si ualebat centū quod pretium esset duocenta & plus & iuxta d.l. 4.nota quod restituens non tenetur ad fructus & hoc potius ex consuetudine quam ex iure ut per Rofre.4.par.deli.rub.de actione ciuili quanto minoris de qua per d.Coua nu.9.& intellige d.communem 81.& sequentem in media læsione secus in enormissisima, quæ etiam iuramentum non euitat ut in uer.iuramentum fa.7.nu.& ui.Calca. cons.25.nu.27.ex glo.in c.fi.de restit.in inte.li.vj.

105 ¶ Nota quod renuntians specialiter remediū d.l.2.non potest iterare remedium d.l. Coua. in cap.4.nu.1.communem dicit ex Bar.& Iaso. in l. siquis cum aliter ad fi.ff.de uerb.obli.& Ias.nu.22.

106 ¶ Amplia, in sciente uerum ualorē rei,& pretium: etiam si non renuntiet: non competit ei dictum remedium. Coua.in d.ca.4.num.2.communem dicit ex Deci.consi.583.

107 ¶ Nota circa d.l.2.quod res est in obligatione: & ptetium in solutione. secundum glos. communiter approbatā in d.l.2.quam communem dicit d.Coua.in d.ca.4.nu.4.ex Caro. Moli. in consue. pari.ti.1.§.22.nu.42.

*§ Concor.l.56.ti.5.par.5.quam nota & uide uer. debitor.

108 ¶ Lex 1.de sacrosanctis eccle. habet locum in quocumque testamento facto: & ab illo qui non est in articulo mortis. Ias.in d.l.1.nu.31.communem dicit.

109 ¶ Item d.l.1.habet locum in habilibus Boe. in consue.bitu. in rubr. des costumens concernans:

Secus tamen, si agatur actione iudicati: uel in factum. Imol.& Rafael.quos refert Iaso.in l. intra diem.ff.de re.iudi.num.2.communem dicunt: licet contrarium teneat ipse Iaso.in secundo membro. sed quod sufficit qualis qualis petitio. in nu. 6.quod mihi plus placet.

113 ¶ Amplia secundo, in causa criminali in qua etiam nõ requiritur conclusio Zasius in .§.1.insti. de acti.nu.26 communem dicit.

117 ¶ Libellum non uitiat ordinis peruersio. Felinus in ca.qualiter & quando de accusa.nu.3.communem dicit.

118 ¶ Nota quod in libello non est neccessaria expresßio nominis intentatæ actionis. Iaso. in l. ędita num. 1.C.de æden.communem dicit.quam limita: quando proceditur ex clausula, sola ueritate inspecta, quia tunc non requiritur: quia tempus, nec locus declaratur. ut notant Deci. in ca. dilecti. de iudi.& Ias.in l.uinum.ff.si certum pet. & in terminis consuluit, Alexan.consi 6.uol.3.& Socc.consi.109.uol.3.& Iuni.consi.65. Item post conclusum in causa stante d.clausula, recipiuntur testes: quia solemnitates de iure ciuili requisitæ, non attenduntur cle.sæpe de uer.signi. & ibi notat Imol.& Alexan.consi.84.uol.4.nec conclusio libelli notatur, Ange.Are. Iaso. & Alexand.in l. omnium.C.de testa.sed requiritur, quod clarè intentio actoris manifestetur. Cur.iuni.149.nu. 6. communem dicit.

§ Concor.cum.25.ti.2.par.3.& cum l.201.§.3.& 4.in pragma.

119 ¶ Item in criminalibus requiritur expresßio temporis, & loci delicti: aliàs non ualet etiam parte

non

non opponente. Bello.consi.63.nu. 2. ex Bar. in l.ædita.C.de æden.

120 ¶ Nota quod libellus nō potest emendari post litem contestam Io.a Ripa in d.l. ædita num. 44. communem dicit.

*§ Hoc uidetur etiam notari per l.41.ti.2. par.3.& nota istam communem cum sequenti ad eius intellectum.

121 ¶ Amplia etiam, si sit in eo clausula, saluo iure addendi, uel minuendi, non potest mutari, minui, uel addi. Ias.in d.l.ædita nu. 44. communem dicit.

*§ Limita l.1.ti.3.li.3.ordi.per istam communem.

122 ¶ Libellus in quo continentur duæ actiones: quæ ita se habeant, quod sententia lata in una obstat exceptio rei indicatæ in alia: non procedit, Bello.consi.22.nu.16.commuuem dicit ex Barto. in l.ædita actio in quarto genere.C.de ædendo.

123 ¶ Litteræ subreptitiæ sunt ipso iure nullæ. Feli.in cap.audientiam el.2.de ref.nu. 22.

134 ¶ Litis contestatio requiritur in omnibus iuditijs possessorijs. Iaso.in l.naturaliter.§.nihil.commune.ff.de acquir.posse.nu.165.cōmunem dicit.

125 ¶ Fallit primo, in possessorio ædicti carboniani. Io.Cora.in.§.nihil commune uers. expeditis nu. 37. communem dicit licet sibi non placeat.

*§ Limita l.1.ti.3.li.1.ordi.per istam communem.

129 ¶ Fallit secundo, cum est periculum in mora: Ias.in d.§.nihil commune num. 172. communem dicit. ubi ponit alias duas limitationes.

127 ¶ Litis contestatio fit per confessionem partis. Feli.in c.olim de litis contesta. numer.5.communem dicit.

Litis

128 ¶ Litis conteſtatio eſt neceſſaria in proceſſu: taliter quod non poteſt deueniri ad ſententiam diffinitiuam lite non conteſtata, Mari. in c. 1. ut lite non conteſtata nu. 7. communem dicit.

129 ¶ Litis conteſtatio requiritur, cum agitur de fœdere matrimonij: nec teſtes recipi, nec ſententia proferri poteſt: ſine conteſtatione: cum ambo ſunt preſentes, Coua. in epi. 4. cap. 8. §. 12. nu. 6. communem dicit. ex Decio in c. per tuas de appel. licet ipſe dicat quod communis ſententia eſt eſt contra Decium. Immo quod ſententia poterit proferri, & teſtes recipi ſine conteſtatione iuxta cle. diſpendioſam de iudi. & cle. ſæpe de uerb. ſignifi.

130 ¶ Litis conteſtatio non eſt neceſſaria: quando agitur de reſtitutione in integrum. Io. Mau. de reſti. in integ. c. 139. communem dicit.

131 ¶ Litis pendentia ſuper poſſeſsione, non facit benefitium litigioſum Caſsiodo. ut lite pēde. dec. 4. nu. 1. communem dicit.

132 ¶ Locatio potius dicitur, quam uenditio: ſi ſit conſtitutio annuæ penſionis per contractum. Io. Fran. in tract. de peſte 2. par. princ. nu. 39. communem dicit.

133 ¶ Locatio ab emphiteoſi diſcernitur ex quantitate penſionis: quia in emphiteoſi datur modica penſio ſolum iure cognitionis dominij. in locatione autem magna. Bello. conſi. 21. nu. 8. communem dicit. ex Barto. in l. 2. de iur. emphi. C. & Iaſo. nu. 35.

134 ¶ Nota quod ex effectu contractus perpenditur qualis eſt contractus ſub cuiuſcumque uerborum forma concipiatur. Bello. conſi. 21. nume. 6.

 commu-

communem dicit. ex Panor.in c. constitutus de religi.domi. & Alexand.consi.19.uol.3.

135 ¶ Locatio facta per maritum de bonis dotalibus, non preiudicat mulieri soluto matrimonio, Coua, in suis reso.c.15.li.2.nu.5. cōmunem dicit ex Alberi.in l.diuortio nu.11.ff.solu.matrimonio licet sibi placeat opinio Alex.in l.si filio familiàs. §.si uir.ff.solu.matr.quod locatio per modicum tē pus facta a marito ualet.

136 ¶ Amplia, ad locationem factam per prelatū: quia non transit ad successorem. Idem Coua.ibi communem, dicit.

137 ¶ Intellige istam communem cum locatio est facta de bonis de quibus ipse prelatus percipit fructus: secus tamen. de aliјs bonis ecclesię quia preiudicat successori. Idem ibi communem dicit.

138 ¶ Lucrum quod maritus acquirit per statutum post mortem mulieris dicitur aduentitium ex causa lucratiua. Hiero.cagno.in l.in eo.ff.de re. iur. communem dicit.

139 ¶ Lucrum quod alicui infertur contemplatione alicuius: debet ei applicari cuius contemplatione aufertur. Curt.iuni. consi.93.num.6.communem dicit.

140 ¶ Fallit in pæna apposita ex dispositione hominis: quia non acquiritur illi cuius contemplatione acquisita est: sed uenientibus ab intestato. Io.Nico.in l.generaliter nu.48.de secun.nupt.C. communem dicit.

M

1 MAgistratus in his quæ sunt uoluntariæ iurisditionis nō potest alteri se summittere. Iaso.in l.est receptum num.8.ff.de iurisd.

omni.

omni.iudi.magis communem dicit.

2 ¶ Maior pars decurionũ dicitur esse quando sunt congregatæ duæ partes ex tribus. Bello.consi.39. nu.1.communem dicit.

3 ¶ Mala fides defuncti impedit praescriptionẽ universalis hæredis, uel successoris, Iaso. in l. cum quis nu.22.ff.de acquir.possess.magis communem dicit. Et uide quæ habes in uerb. prescriptio numer.221.

4 ¶ Malicia supplet ætatem quo ad sponsalia contrahenda. Prepo.in cap.iuuenis de sponsa. & Coua in epi.4.cap.2.communem dicunt.

5 ¶ Mandans non comprehenditur sub statuto punienti facientem malefitium: secus tamen, si dicat pro homicidio: uel pro vulnere ponatur talis pæna. Iaso.in l.siquis id quod num.36.ff.de iurisd. omni.iudi.communem dicit.

6 ¶ Mandatum generale comprehendit speciale sine quo mandatum generale redderetur frustatorium. Cur.iuni.in l.2.de iurisd.omni. iudi. nu.43. ff.communem dicit.

7 ¶ Mandatum non presumitnr interuenisse etiam post mille annos. Hiero.cagno.in l.uelle num.16. ff.de re.iur.communem dicit.

8 ¶ Fallit in his quæ sunt parui preiuditij: quia præsumitur lapsis decem annis. Ludo.de gozza.cons. 96.nu.11.communem dicit.

9 ¶ Mandatum procuratoris potest probari per testes. sicut per instrumentum. Ias.in l.cautio nu.7. de procur.communem dicit.

10 ¶ Mandatum speciale requiritur ad acceptandũ beneficium nomine alicuius: & non sufficit generale, licet non requiratur specialis beneficij expressio.

presſio. ſed ſufficit generalis. Coua. in reſolu. cap.16.li.3.communem dicit. ex Panor. in c. accedens el.2.de præben.& Docto.in c.ſi tibi abſenti de preben.& nota unum ſingulare quod eſt contra Panor.in.d.ca.accedens. quod ſi aliquis acceptat beneficium nomine abſentis ſine mandato,& poſtea principalis acceptet:valet acceptatio à die acceptationis primæ ſuo nomine factæ.Idē Coua. ibi.communem dicit ex Deci.in.l. qui non prohibet nu.7.ff.de reg.iu.

11 ¶ Maritus nubētis ſecundo infra annum luctus, ſi hæres inſtituatur in ſolidum: teſtamentum ualet in tertia parte in qua poterat inſtitui. & in aliis bonis ſuccedunt uenietes ab inteſtato Io.à Garo. in l.i.C.de ſecun. nupti. nu.7.comunem dicit. Et de materia tam mulieris, quàm mariti ſecūdo nubentis uide ſupra in uer. Binubis, per totum.

12 ¶ Maritus nomine uxoris, poteſt agere ad reuocationem uenditionis à ſe factæ. Anto. nic. in concor.glo.120.§. duodecimo adducitur communem dicit. Et uide quæ habes in uer. abſens.

❧ Amplia, ad bona data per maritum uxori in donationem propter nuptias. Ibi non ſufficit conſenſus uxoris in alienatione illarum rerum l.7.ti. 10.par.4.& l.4.ti.2.li.3.fo.ll. Limita tamen, niſi aliàs res illa data, ſit extimata prout decima de rebus dotalibus per l.7.ti.11.par.4.de qua per docto.de pala.rube.in repet.ea.col.73.de quibus donationibus mulier mortuo uiro, non poteſt alienare extantibus liberis mariti: niſi in quarta parte .ut habetur in 4.parte.ti.delas quas libr.3. fo. ll. Et quod dictum eſt quod non poſſunt alienari etiam ſi accedat conſenſus uxoris: eſt intelligendum

dum nisi aliàs accedat binubis consensus, uel iuramentum de quo per d.Rube.in col.77.

13 ¶ Maritus potest uendicare uxorem, etiam a patre: licet lis inter patrem & filium prohibeatur per statutum. Prepo.in c.non est despon. & Coua.in epi.4.cap.7.nu.4. communem dicunt.

14 ¶ Maritus potest expellere uxorem propter dotem non solutam.Coua.ibi nu.2.licet sibi non placeat, communem dicit: quam intellige si culpa uxoris non soluitur Gui.consi.127. ubi etiam loquitur de alimentis prestandis per maritum: de quo etiam per Ang.& Iasonem in l.si cum dotem §.sin autem.ff.solu.matrim.

* § Nota quod si maritus expellit uxorem, & assumit concubinam, uel aliam uxorem: dicitur alleuosus, & perdit medietatem bonorum l.8.ti.18. lib.8.ultra pœnam binubentis: de qua in l.6.ti.15. & l.8. in ordi. etsi nõ expellit mulierem a domo: sed habet concubinam, perdit quintam partem bonorum si non excedit decem millia marabetinorũ l.3.eo.ti.de quibus ll.uide p docto.de pala. rube. in d.repet.col.280.§. Et nota quod si secundum istam communem, maritus expulit mulieré a domo propter dotem non solutam: quod si interim maritus lucratur bona multa: quod mulier non habebit medietatem bonorum acquisitorum iuxta l.2.ti.4.li.5.ordi.de quo per d. Ioan. lupum col. 315.

15 ¶ Maritus ex matrimonio momentaneo, non lucratur partem dotis, stante statuto quod maritus lucretur. Tiraquel.in l.si unquam de reuo. dona. C.in uerbo donatione largitus numer.185.communem dicit.

Marit

16 ¶ Mariti domicilium eſt attendendum cum agitur de lucranda dote per ſtatutum. Iaſo.in l.cunctos populos num.24.in prima l.& in 2.nu.60.de ſumma tri.C.communem dicit.

17 ¶ Amplia primo, ad deciſionem litis ſuper dotem, eſt attendenda conſuetudo: uel ex domicilij uiri, Coua in epi.4.cap.7. numer. 6. communem dicit.

18 ¶ Amplia ſecundo, quia non poteſt maritus cōueniri de dote recepta reſtituenda in loco contractus, ſed domicilij. Idem Coua ibi communem dicit.

19 ¶ Limita niſi aliàs eo animo contractum ſit matrimonium: ut in loco contractus uiuatur. Idem ibi num.7.ex dicto Bal.in l. fi.C. ſi a non compet. iudi.communem dicit.

20 ¶ Nota quod ſi bona tam mariti, quam uxoris ſint alio loco a loco contractus: conſuetudinis,ac leges illius loci ubi bona ſunt, debent attendi. Anto.rube.conſi.71.communem dicit.

§ De iure regio fructus tam dotis, quam bonorū paraphernalium ſunt ad ſuſtentanda onera matrimonij: & quæ ſuperſunt, ſunt communes inter coniuges l.3.ti.2.li.3.fo.ll.& l.fi.ti.4.eo. ti.& ſic eſt intelligenda l.18.ti.11.par.4. conſeruata dote ut in l.21.eius ti.& par. quod intellige de fructibus durante matrimonio perceptis,de alijs autem habes l.3.& 10.ti.4.li.3.fo.ll.quæ diſponunt quod ſi non ſunt a ſolo ſeparati: ſed fructus apparebant diuidentur inter uiuum & hæredes mortui,ſi autē fructus non apparent; erunt hæredis cuius erat proprietas ſoluta medietate expēſarum. ſi fructus ſunt uineæ, uel arborum, ſi autem ſeminis,erunt communes

communes pro medietate. (ut dictum est) si tamen terra erat benè culta, & non seminata: fructus erũt cuius erat predium soluta medietate ex pensarum, de quibus per Io.lupum in repet.rub. col.301.

21 ¶ Maritus non tenetur restituere fructus naturales, uel industriales bonorum uxorum: si sunt modicæ extimationis. Coua.ibi cap.7.§.1.numer.1. communem dicit.

22 ¶ Maritus si deprehendatur in adulterio post sententiam in qua fuit separatum matrimonium propter adulterium: reintegratur matrimonium. Coua in epi.4.cap.7.§.6.nu.5. communem dicit ex Feli.in cap.lator de.re iudi.nu.9.

23 ¶ Maritus si occidat uxorem deprehensam in adulterio peccat mortaliter. Coua.in epi.4.cap. 7.§.7.nu.9.communem dicit ex Tiraquel.in connubiali in li.8.

24 ¶ Mariti hæres tenetur alimenta prestare uxori uiduæ infra tempus infra quod non sibi restituuntur mobilia. Alex.in l.a diuortio .ff.solut.matrim. Coua in epi.4.cap.3.§.9.numer.9 communem dicunt.

25 ¶ Masculinum concipit fæmininum non ex propria significatione uocabuli, sed legis interpretatione. Curt. iuni. consi.163.numer.13. communem dicit.

* § Quando de iure regio masculinum concipit fæmininum uide l.6.ti.33.par.7.

26 ¶ Masculinum in materia fauorabili comprehẽdit fæmininum. Cur.iuni.consi.153. communem dicit.

27 ¶ Masculinum non concipit fęmininum in con-

 tractibus.

tractibus, Iaso. in l. siquis id quod .ff. de iurisd. omni.iudi.nu.23 .communem dicit ubi ponit quatuor limitationes.

28 ¶ Mater in dubio non debet excludi a luctuosa hæreditate filij.Cur.iuni.consi.134.numer.6.communem dicit.

29 ¶ Mater acceptans tutelam filiorum si postea accedat ad iudicem dicens uelle contrahere matrimonium quod filijs prouideatur de tutore: locus est tutori datiuo, non autem legitimo. Cur. iuni. consi.94.nu.5.communem dicit.

30 ¶ Mater si per statutum priuatur successione filiorum stantibus agnatis priuatur etiam auus maternus Io.Nico.in l.generaliter nu.45.de secun. nupt. communem dicit.

31 ¶ Matri non creditur, dicenti ab alio quàm a marito filium recepisse: etsi multum uagauerit.Boe. dec.29.nu.6.communem dicit.

32 ¶ Matrimonium solo consensu contrahitur: & non sunt necessaria uerba. Hiero. cagno.in l.nuptias.ff.de re. iu.nu.5.communem dicit.

33 ¶ Consensus licet quo ad Deum, in matrimonio per uoluntatem cognoscatur: tamen quo ad ecclesiam, per uerba uel alia signa consensum demonstrantia, dignoscitur. Et hic est uerus sensus, & communis c.tua nos despon.Coua. in epi. 4.c. 2.par.2.nu.1

34 ¶ Matrimonium contrahitur per hæc uerba nō nisi te, habebo in uxorem. Prepo.in c. ex parte. num.7.despon.communem dicit.

* § Concor.cum hac communi l.15.ti.1.par.4.

35 ¶ Matrimonium contrahitur: si dico non mutabo te pro meliori uxore. Idem Prepo.numer. 8.

ibi

ibi communem dicit.

36 ¶ Matrimonium dicitur cōtractum per hæc uerba, iuro uel promitto, quod habebo te in uxorē. Coua in epi.4.par.2.cap.4.§.1.numer.5.communem dicit.

37 ¶ Matrimonium cōtrahitur precedente expresso consensu mulieris ex traditione annuli. Idem ca.4.nu.3.communem dicit.

38 ¶ Matrimonium contrahitur: si parentes presentibus filijs, ac tacentibus, contrahāt nomine filiorum. Prepo. in cap. tuæ despon. communem dicit.

*§ De iure regio dicit l.10.ti.1.par.4. quod si pater vult ut filia contrahat matrimonium cum aliquo: & ipsa resipiscat, si cum alio contraxit sine uoluntate patris: quod potest illam exhæredare. Et de hoc uide Io.lupum in repe.cap.per uestras de dona.inter ui.& uxo.col.246.

39 ¶ Matrimonium presumitur per cohabitationē quadragenariam Prepo.in cap.consultationi: despon.communem dicit.

40 ¶ Matrimonium sub conditione contractum, adueniente conditione, non est necessarius alius nouus consensns, aut contractus. Coua. in epi. 4.cap.3.num.5.communem dicit. ex Abba. in c. de illis de condic.appo.

41 ¶ Limita istam communem, si a principio illicitus sit contractus: quia contrahentes erant impediti, & contrahunt si cum eis fuerit dispensatum: quia adueniente dispensatione, nouus requiritur consensus. Fran.de Are.in l.apud Iulianum.ff.de le.1.communem dicit.

42 ¶ Restringe istam limitationem ad consensum

 presum-

præſumptum : & ſic ſi poſt diſpenſationem ſcienter cohabitauerint, uel ſe communicent per carnis copulam ſufficit adhoc quod dicatur matrimonium contractum, Ferdi.de loazes de matrimonio dubio 12.nu.24.communem dicit. quem refert Coua. in epi.4.cap.4.numer.5.& dicit etiam communem.

43 ¶ Limita primo communem & ſequentes niſi aliàs fuerit contractum per metum : quia eſt ipſo iure nullum, Panor.in cap.cum locum deſponſa. nu.6. communem dicit. & Barba. conſi.54.uol. 1.nu.10.communem dicit.

*§ Nota iſtam communem cum ſequentibus ad intel.l.15.ti.2.par.4.ubi inuenies concordantias ad ea quæ fiunt per metum.

44 ¶ Amplia limitationem, non ſolum ſi fiat ex metu : ſed etiam ex preſumptione metus.Io.a Ripa in cap.cum.m.de conſti.numer. 180. communem dicit.

45 ¶ Amplia ſecundo, etiam ſi metum paſſus dederit cauſam metui, uel cohærtioni. gloſ. in ca.ueniens deſpon. Coua.in epi.4.par.2.ca.3.nu.7.§.3. cōmunem dicit.

46 ¶ Nota, quod hic metus debet eſſe qui poſsit cadere in conſtantem uirum : quod arbitrio iudicantis relinquitur. glo.in l.interpoſitas.C.de trāſacti. Coua. in epi. 4.cap.3.§. 2.nume.8.communem dicit.

47 ¶ Amplia iſtud notabile ad reſcindendum quemcumque contractum, etiam alium a matrimonio, Hiero.Cagno.in regula in omnibus de re.iu.ff.in princ.communem dicit.

*§ De iure regio, metus qui poteſt cadere in conſtantem

ſtantē uirum:eſt metus mortis,mutilationis mem bri, uel tormenti corporalis, uel perditionis libertatis, uel fame, uel ſimilium l.7. ti.33. par. 7.

48 ¶ Metus qui poteſt cadere in cōſtantem uirum, eſt excommunicatio. Roma.conſi. 369. communem dicit.

49 ¶ Metus reuerentialis, precedentibus nimis, eſt ſufficiens ad annullandum contractum matrimonij Socc.conſi.261.uol.2.Coua.in epi.4.ca. 3. §.6.par.2.nu.4.communem dicit.

50 ¶ Limita, niſi cum timore reuerentialis enormis læſio accedat: quia non requiruntur minæ, Coua.ibi & Are.in conſi.24.communem dicit.

51 ¶ Limita ſecundo, in profeſsione, quia metus reuerentialis ſufficit, Iaſ.conſi.3.uol.1. & Coua ubi ſupra,communem dicit:licet ſibi non placeat cum tanta libertas requiratur in motrimonio car nali. quam in ſpirituali.

52 ¶ Limita tertio, in precibus importunis ſine minis. Mathe. de afflictis in deci.69.communem dicit.

53 ¶ Nota quod metus conditionalis eſt ſufficiens ad non cauſandam preſumptionem iuris,& de iure, ex copula ſuperuenienti. Prepo.in c.is qui.fi dem deſpon. communem dicit.

54 ¶ Metum illatum fuiſſe, potius creditur duobus teſtibus affirmantibus, quàm centum abſque metu eſſe contractum, Deci.in cap.fi.de appel.com munem dicit.

55 ¶ Nota quod metus non probatur per unum teſtem. Alci.de preſum.re. 3. preſum. 7. numer. 6. communem dicit.

56 ¶ Metum excludit preſentia patris, uel propin-

quorum. Hiero.cagno.in regu. in omnibus.ff. de re.iu.nu.8.communem dicit.

57 ¶ Limita quarto, communem principalem cum sequentibus: si sit contractum ante pubertatem: quia matrimonium non contrahitur etsi sint uerba . Prepo.in c.2.despon.communem dicit.

58 ¶ Restringe, nisi aliàs cum alia, copulam carnalem consumauerit. idem ibi communem dicit.

59 ¶ Restringe secundo, si sit proximus pubertati: & malitia supplet ætatem.c. de illis el.2.de spon. impu.& proximus pubertati uir dicitur cum accedit ad decimum & dimidium suæ ætatis annum. in fæmina ad nouennium cum dimidio . Coua. in æpito.4.num.5.communem dicit ex glos.in.§.pupillus.de in utili.stipu.& in l.pupillum.ff.de re.iu. ipse concludit arbitrio iudicis relinquendum consideratis circunstantijs.

* § Cum hac communi concor.l.8.ti.31.par.7.

60 ¶ Limita quinto, inter adoptantem & arrogantem, & filiam adoptatam, ac arrogatam,& inter eius filios,& uxorem propter impedimentum legalis cognationis,Coua in epi.4.cap.6.§.5. nu.2. par.2.communem dicit.

61 ¶ Amplia in tantum esse ueram communem: quod si contrahatur matrimonium soluta cognatione legali, requiritur nouus consensus. Idem Coua ibi num.3.communem dicit.

62 ¶ Fallit in filijs emancipatis:qui non sunt sub potestate patris: quia inter eos matrimonium non impeditur. Idem ibi in fine communem dicit.

63 ¶ Limita sexto si contrahatur sub conditione contra substantiam matrimonij: de qua per tex.in ca. fin.de condi.appe.quam intellige quod si unus ap

ponat

ponat conditionem: & alius non consentiat resultant ex contractu sponsalia de futuro: quæ per carnis copulam transeunt in matrimonium. Iaso. in authen.ingressi nume.34.C.de sacro.san.eccle. communem dicit.

64 ¶ Restringe hanc limitationem, si alius tacitè, uel expressè.consentiat:quia ex hoc nec sponsalia resultant. Coua in epi.4.cap.3.par.2.nu.16. communem dicit ex Geral. singulari 21.& Hyppol. sin.286.

65 ¶ Limita septimo, si contrahatur matrimonium lite pendente super primo matrimonio: aliàs nullo, quod contrahentes credebant esse uerum nam tale matrimonium non ualet, Prepo.in cap.cum in apostolica de spon.communem dicit quem intelligit. Coua.in epi.4.par.2. cap.3. §.7. in foro conscientiæ non tamen in foro fori.

66 ¶ Limita octauo, si contrahens non potest generare quia non potest contrahere Io. de neuiza in silua nupti.par.1.fol.59.communem dicit.

67 ¶ Restringe ad eos qui non possunt generare natura impediente, quia sunt frigidi a natura secus tamen in alijs qui sunt ætate & natura habiles, licet impotentes Panor.in ca. impuberes despon. impub.communem dicit.

68 ¶ Restringe secundo, in nō uolente cognoscere uxorem propriam sit cognoscit extraneam, Coua in epi.4.cap.4.§.1.nu.3.communem dicit.

69 ¶ Limita nono, in occisore presbiteri quia licet non dirimatur matrimonium contractum: impedit contrahendum, Coua.ibi.c.6.par.2.num.5. communem dicit.

70 ¶ Limita decimo, quia impeditur contrahendū:

licet non dirimat contractum fama publica, etiam precedentibus sponsalibus iuratis. Prepo. in cap. præterea & 2. despon. communem dicit.

71 ¶ Et idem est in uno teste Prepo. ibi in fi. communem dicit.

72 ¶ Nota, quod matrimonium quò ad thorum, dissoluitur per peccatum sodomiæ. Coua in epi. 4. cap. 7. §. 5. num. 6. communem dicit ex Panor. in cap. maritis de adulte.

73 ¶ Matrimonium secundum contractum in facie ecclesiæ, præualet: primo clandestino probato p unum testem. & famam. Socci. consi. 19. uol. 3. cõmunem dicit.

74 ¶ Matrimonium iuramento necessario coniugũ non probatur. Io. cora. cap. 4. in miscella. li. 3. communem dicit: quam intellige ut in uer. iuramentum num. 107. & in uerb. confessio. nu. 96. quæ ibi habes de lege. regni.

75 ¶ Matrimonium non probatur per nominationem: licet faciat aliquam presumptionem. Ioan. cora. ibi nu. 7. communem dicit.

76 ¶ Matrimonium non probatur ex uerbis narratiuis, uel enunciatiuis instrumenti. Cur. iuni. conf. 95. nu. 5. Feli. in cap. illud de presumpti. nu. 2. communem dicit.

77 ¶ Matrimonium nondum consumatum, una parte iniusta, dispensatione potest dissolui. Cur. iuni. 170. nu. 1. communem dicit.

78 ¶ Intellige si est causa dispensandi: quia aliàs dispensatus non est tutus in foro. Dec. ibi. communem dicit nu. 7.

79 ¶ Matrimonium Carnali copula consumatum, non potest diuidi per dispẽsationẽ. Hiero. cagno. in

in l.nuptias.nu.5.de re.iu.ff.communem dicit.

30 ¶ Matrimonium per statutum punitum, intelligitur de consumato.Hyp.singu. 196.communem dicit.

*§ Ista communis uidetur limitare l.49.tau.loquentem de contrahente matrimonium clandestinè: sed illa lex hanc restrictionem non recipit, secundum mentem quæ semper est attendenda: per lōgè traddita per Deci.consi.261.precipuè cum uerba legis sint intelligenda iuxta materiam, & actum de quo agitur l.si uno in princ.C.loca.l. damni infecto.ff.de damn.infec.l.si stipulatus de usu.& Bar.in l.1.per illas.ll.C.de nego.gestis. Et in l.3. eius titu.& Iaso.in l.explicito.§.hoc autem ad trebell.ff.lec.2.& cum in matrimonio clandestino ecclesia non curat de copula adhoc quod dicatur clandestinum.c.diuortio & ibi docto. de cland. despon.nimirum quod d.l.tau.copulam non desideret. Et hanc opi.per plura tenet docto.del.casti.in d.l. item etiam in adulterio non curatur de copula. ut in l.2.ti.15.li.8.in ordi. ubi disponitur sponsam de presenti posse occidi per sponsam apprehensam in adulterio repro.l.2.li.4.ti. delos adulte.fo.ll.sed hanc l.intellige quando sponsalia de presenti sunt contracta in facie ecclesiæ. ut disponitur in l.81.tau.si tamen fiat clandestinè: puto procedere d.l.2.fori. Et nota quod ratione minoris ætatis nō subuenitur si sit maior quatuordecim annorum l.4.ti.18.par.6.quam uide ad materiam an minor in delictis excusetur.

31 ¶ Matrimonij appellatione in odiosis non ueniunt sponsalia. Feli.in rubr.despon.num.2. communem dicit.

In

82 ¶ In matrimonio admittitur dandi cõditio præter causam dotis: quando datur uxori iuueni, uel generosæ: etiam si sit uilis in premium iuuentutis, Cur.iuni.consi.60.nu.20.communem dicit. Nota quod hæc donatio non tenetur a muliere reseruare filijs primi matrimonij, secundo nubens. Io. a Ripa in l.fæminæ.C.de secun.nupt.nu.35.& Io. lupus in repe.ru.§.50.nu.35.quæ faciunt ad intellectum l.15.tau.& ea quæ habentur super in uer. binubis.

83 ¶ Conditio apposita, si inuenta sit uirgò, reicitur, & ualet matrimonium: etsi inueniatur corrupta. Prepo.in cap.per tuas de condi.appo.communem dicit.

84 ¶ Mediocriter mali sunt qui decesserunt cum multis peccatis uenialibus. Panor.in c.Matheus nu.9.de cele.missæ.communem dicit.

85 ¶ Merita probantur per assertionem electorũ asserentium interuenisse in donatione facta inter personas inter quas non est prohibita donatio, Cur.iuni.consi.97.nume.5.communem dicit: & de istis meritis uide supra in uerb.donatio nu.97.

86 ¶ Mærum, ac mixtum imperium & iurisditio non prescribitur nisi per tantum tempus: de cuius initio non est mæmoria hominum in contrarium, Cur.iuni.consi.174.nu.152.cõmunem dicit. licet prescribi posit. Bello.consi.46.num. 1. communem dicit.

87 ¶ Metus reuerentialis mariti non est potens ad faciendum quod contractus rescindatur, Alci. in cap.cum contingat. de iure.iuran.nume.1. communem dicit. & uide supra in uer. matrimonium num.40.cum.sequen.

88 ¶ Nota. quod si per metum fiat aliquis actus: tenet actus, licet rescindatur Marti.naua.in rel c. c. accepta de resti.spolij. oppo.5.num.8. communem dicit.

89 ¶ Amplia istam communem ad renu ntiationem benefitij factā per metum. Idem. Naua.ibi.communem dicit.

90 ¶ Minæ factæ a potente, uel a solito ponere minas in executione: est sufficiens inditium ad torturam. Mar. Anto.in trac.de inditijs numer.185. communem dicit. Idem cum communi dicit l. 60. stili.

91 ¶ Minor ante uigesimum annum non potest accusare: nisi suam, uel ipsorum iniuriam prosequatur. Anto. de trem. in addit. ad bonac. in pract. excepti.in rub.qui.mo.suo.au.num.6.uer.ad illos casus communem dicit.

*§ Concor.cum l.2.ti.1.par.7. sed discordat quod sufficit per dictam l.quo sit maior quattuordecim annis. Et in dicta lege habes qui dicantur sui, adhoc quò minor posit accusare.

92 ¶ Minor ante uigesimum quintum annum, non potest constitui procurator in iuditialibus: in extraiuditialibus ante decimū septimum. sic Ias. in l.exigendi.C.de procu.nu.19.cōmunem dicit.

39 ¶ Minor uigintiquinque annorum de omnibus gestis per eum, dum est maior habet restitutionē, Iaso.in l.siquis suas.C.de repe.& abstin.hære. nu. 6.communem dicit.

94 ¶ Amplia, etiam si per legem, aut statutum reputetur maior: nihilominus restituitur, Ludo. Roma.consi.90.nu.2.communem dicit.

*§ Nota istam communem ad intell.l.47.tau. quæ disponit

diſponit filius matrimonium contrahendo ſit emã cipatus, & liberatus a patria poteſtate.

95 ¶ Fallit primo, ſi ſciens ſe læſum, iurat: non poteſt contrauenire etiam pretextu enormiſsimæ læſionis, Cur.iuni.conſi.43.communem dicit.

*§ Nota iſtam communẽ ad ampliationem l. 16.ti. 11.par.3.

96 ¶ Fallit in doctore minore, ſi dicit eſſe lęſum, Boe.dec.350.nu.6. communem dicit: quam intelligit ſi dicit ſe læſum in allegatione iuris: ſecus tamen, ſi in alijs læderetur circa bona quæ tamquam uere philoſophantes contemnunt l. in hominibus.§.philoſophus.ff.de uaca.ac execu.mune.

97 ¶ Nota, quod minor, ac mulier debet certiorari de ſuo iure expreſſe: aliàs non ualet renuntiatio. Io.Nico.in addi. Alci.de preſum. re. 1. preſump.42.num.2.communem dicit.

98 ¶ Reſtringe iſtud notabile, & eſt ſecunda fallentia ad regulam ſi minor obligatur iuramento mediante: quia tunc non requiritur certioratio. Iaſo.in authe.ſacra.C.ſi aduerſus uend.nu. 56.communem dicit.

99 ¶ Nota quod, minor qnattuordecim annorum, maior autẽ capacitate, ſi urat, obligatur iuramẽto ſecundum canoniſtas Panor. in cõſ.108 .uol.2. ſecus tamen, de iure ciuili, Iaſo.in authen. ſacramenta.C.ſi aduerſus uendi.num.10. communem dicit. Deci.tamen in l.pupillum.ff. de re iudi. & Io.Mau.in trac.de reſti.in integ.cap. 112. dicunt ſimpliciter obligari iuramento. licet Alcia.in c. cum contingat de iur.iuran.nu. 141. dicat magis communem ſimpliciter non obligari iuramento: quem uide.

Cum

*§ Cum Alcia.concor.l.56.ti.5.par.5. quam intellige, & limita si minor cum iuramento promittat non contrauenire pretextu minoris ętatis l.16.ti.11.par.3.& l.6.ti.9.par.6.& uide quæ habes supra in uer.iuramentum nu.95.

100 ¶ Fallit tertio, si pecunia minoris perdatur casu fortuito, non restituitur. Io. Mau.de resti. in integ.cap.175. communem dicit.

101 ¶ Maior non tenetur probare esse infra tempus petendi restitutionem. Io.Nico.in addi. ad. Alci.rub.1.pref. 42.nu.8.communem dicit.

102 ¶ Minor non habet uocem in concilio, nec in electione, nec in constitutione sindici. Iaso. in l. de pupillo nu.4.ff.de nou. ope. nunt. communem dicit.

103 ¶ Missio in possessionem propter contumatiā, non solum non habet locum in benefitio obtinendo, sed nec etiam in obtento. Io.de selua in trac. benefitij par.1.q.5.num.12. communem dicit.

104 ¶ Missio in possessionē ex primo decreto est mixti imperij Ias.in l.possideri.§.genera num.14 ff.de acquir.posses. communem dicit.

105 ¶ Missio in possessionem ex primo decreto facta, uni ex creditoribus ex causa onerosa, prodest. omnibus alijs creditoribus ex causa similiter onerosa: si tamen causa est lucratiua, uno immisso, iā dicuntur alij immissi. Anto.de fano. de pigno.& Hyppo.in 3.par.mem.2.num.10.restrictione sexta communem dicit

106 ¶ Nota quod missus in possessionem ex primo decreto, non dicitur possessor. sed detentor. idē Fa.in d.mem.2.nu.6.communem dicit.

107 ¶ Fallit in reali; quia missus in possessionem

ex primo decreto possidet ante annum reuocabiliter tantum: post annum, autem irreuocauiliter Iaso.in d.l.possideri.§.genera nu.20.communem dicit. sed dictus Fanus ibi dicit, quod secundum communem opi.canonistarum ante annum est detentor: & post annum, uerus possessor: legistæ tamen tenent prout Ias. dicit communem & Fanus concludit tenendum cum legistis ibi in uerb. quod immisso.

108 ¶ Fallit secũdo, in misso in possessionem ex primo decreto: quando creditor est presens per actionem hypotecariam: cum dicatur actio realis quia possidet. Iaso.in d.§.genera num.24.& Fanus num.8.communem dicunt.

109 ¶ Nota, quod iussio de mittendo in possessionem ex primo decreto, quando creditor est presens per biennium: si tamen est absens durat per per quadrienniũ, Anto.de fano.ibi in 3.par.mem. 2.nu.3.communem dicit.

110 ¶ Milites auratæ militiæ, ut sunt milites nostri temporis, non gaudent priuilegio l.1.ff. de iur.& facti igno. Ias.in authe.si qua mulier.C. de sacrosanc.eccle.nu.7.communem dicit.

111 ¶ Amplia, ad milites cœlestes. Ias.ibi communem dicit.

112 ¶ Milites breui loquè substituendo persionis imparibus, probata eius uoluntate, quod etiam post aditam hæreditatem haberet locum substitutio in personam pupilli: habebit locum pupillaris directa, per quam pupilli succederent. si in personam fratris maioris haberet militaris directa. Ias.in l. ex testamento nu.11.C.de testa.mili.communem dicit.

Monachus

113 ¶ Monachus retinet iura suorum. Ias. in l. patre furioso num. 47. ff. de his qui sunt sui, uel alie. iuris communem dicit.

114 ¶ Monachus solutus est a patria potestate. idē Iaso. ibi communem dicit.

115 ¶ Monachus potest prefici in beneficium curatum sine dispensatione. Panor. in cap. quod Dei timorem numer. 7. de statu monac. communem dicit.

116 ¶ Amplia etiam ad presentationem. idem ibi communem dicit.

117 ¶ Monachus effectus canonicus, non potest esse iudex delegatus. Gome. in c. statutum num. 32 de rest. in vj. communem dicit si tamen esset constitutus in dignitate iudex delegatus potest esse. Are. in cap. causam de iudi. nu. 17. communem dicit ex glos. in clem. & si principalis de rest.

118 ¶ Monachus fugitiuus magis ęquiparatur filio quam seruo. Iaso. in l. professio. §. seruum nu. 14. ff. de acquir. posse. communem dicit. sed Aret. ibi communem contrariam. sed pro concordia dic ꝙ æquiparatur seruo quo ad effectum acquisitionis, sed in acquisitione æquiparatur filio. Iaso ibi.

119 ¶ Monacho instituto hærede, & repudiante, potest monasterium acceptare. & adire hæreditatem. Iaso. in l. cum proponas, de hęre insti. C. cō munem dicit.

120 ¶ Monasterium habetur loco filij. Ias. in authē. si qua mulier num. 18. C. de sacro. san. eccle. cōmunem dicit.

121 ¶ Amplia istam communem, etiam ut excludat substitutum filio instituto, sub conditione, si decesserit sine filijs. Alexan. consi. 121. uol. 2. nu. 11.

Et

Et plures alij, quos congerit Coua. in suis resolu. li. 1. ca. 19. nu. 11. communem dicunt etiam si sit additum si decesserit sine filijs legitimis & naturalibus de matrimonio habitis, Caro. molin. in addi. ad Alexan. consi. 121. in uer. contrariam communem dicit ex Deci. consi. 416.

122 ¶ Restringe hanc ampliationem si pater, uel testator excludit monasterium; quia ualet exclusio Caro. ibi cōmunem dicit ex Paul. & Bal. in l. deo nobis. C. de episcopis & cleri.

123 ¶ Monasterium non inducit precisam cohertionem, Feli. in cap. tuæ. de simoni. commune dicit.

124 ¶ Monitio requiritur ad incurrendam pænam quando aliquid precipitur fieri sine tempore: Et propter non factum pænam imponet, Præpo. in c. quidam. 5. q. 1. communem dicit.

* § Concor. l. 12. ti. 9. par. 1.

125 ¶ Mora purgatur in transactione. Iaso. in l. si maior annis numer. 3. C. de transac. communem dicit.

126 ¶ Intellige istam communem quando purgatur per transactionem factam siue ante, siue post litem contestatam ante sententiam. Iaso. ibi communem dicit.

127 ¶ Mora purgatur in omnibus casibus ante sententiam. Ias. in l. pacto. numer. 8. C. de pactis communem dicit.

128 ¶ Nota quod ad inducēdam moram in legatis ad pias causas, in quibus dies certus est, non requiritur interpellatio. tamen ad incurrendam pænam requiritur monitio. Gozza. consi. 34. num. 6. communem dicit.

129 ¶ Fallit si per constitutionem generalem episcopi

ſcopi fiat preceptum quod legata pia adimpleanẽ quod tunc dies interpellat ad incurrendam pænã. Idem Gozza.num.8.ibi communem dicit ex Are. conſi.67.& Abbate conſi.59.

130 ¶ Nota quod tempus per quod purgatur mora: relinquitur arbitrio iudicis. Deci. conſi. 138. nu.7.communem dicit.

* § Concor.cum l.13.ti.11.par.3.

130 ¶. Mors ciuilis,& naturalis ſolum æquiparatur in caſu in quo ex ciuili effectualiter cauſaretur idẽ quod & per naturalem. Aret.in l. eam partem.§. inſulam.ff.de uerb.oblig.cummunem dicit.

131 ¶ Nota ex hac communi iuncta l.28.ti.4. par.3. quod monachus, ſeruus, & in perpetuum exulatus effectualiter dicitur mortuus. quod nota. Et uide Guilliel.bened.in rep.c.rainuntius de teſtamen.in uer.mortuo de hac materia.

132 ¶ Morienti creditur ad ſuum preiuditium, nõ autem ad alterius.Marc.Anto.de inditijs nu.393. communem dicit.

133 ¶ Mulier ſi de facto ordinetur: non recipit characterẽ. Mainer. in l.fæminæ de re. iur.ff. nu. 8. communem dicit.

134 ¶ Mulier ſimpliciter nubendo, non uidetur dare omnia bona ſua in dotem. Cur.iuni.conſi.168. nu.4.communem dicit.

135 ¶ Mulier pro dote,non prefertur anterioribus creditoribus habentibus hypotecam expreſſam; Ripa in l.quęſitum nn.7.de pri.credi. nu. 3.ff. Io. Cora. in l. qui liberos nu.118.ff. de ritu nuptiarũ communem dicit.

136 ¶ Mulier non poteſt relinquere bona ſuis propinquis quorum conſenſus requiritur in teſtamẽ-

to. Io.duran.in arte testan.ti.11.cau.2.nu.2.communem dicit.

137 ¶ Mulier dotem non habens, uel paruam: habebit ex bonis mariti quartam partem: si nō sunt ultra tres filios: si tamen sunt plures: habebit uirilem portionem. Io duran.in arte testā.ti.6.cau.20.communem dicit.

138 ¶ Mulier non iuuatur uelleiano, si intercessit pro dote Io.Cora.in l.qui liberos num.112.ff. de ri.nupt.communem dicit.

139 ¶ Mulier si per statutum debet lucrari certam partem bonorum mariti intelligitur de consumato Hypo.sing.106.communem dicit.

140 ¶ Mulier maritata nō dicitur in odiosis quæ est sponsata.Bened.in cap.rainuntius.in uerbo duas. habens. filias nu.151.communem dicit.

141 ¶ Mulier, quod sine consensu patris non possit contrahere: non potest induci statuto. Iaso.in l. 1.§.huius studij.nu.12.ff.de iust.& iu.communem dicit.

142 ¶ Mulier, si secundum formam statuti non potest contrahere: bene potest tamen quasi contrahere. Iaso.in l.Barbarius nu.4.ff.de offi. præsi. communem dicit: licet ipse teneat contrarium.

143 ¶ Mulier de iure ciuili indistinctè admittitur in testem de iure tantum canonico, in criminalibus nō admittitur: nisi in casibus a iure expressis. in ciuilibus tamen etiam criminaliter intentatis admittitur indistinctè, Panor.in cap. quoniam de testi.nu.12.communem dicit. De iure autem regio, mulier non potest testificare nisi in rebus quæ pertinent ad mulieres, uel indefectum probationis l.8.ti.8.li.2.fo.ll.& l.stili.96.Et nota uerbū

satis

ſatis notabile in d.l.ſtili.Mas en aquellos lugares do hes cierto.quel hectio fue fectio ante honbres no ſon creidas ſi los honbres que ſe Acertaron o alguno dellos no teſtimonia eſomiſmo quellos di zen en.ſu teſtimonio. Ex quibus notatur, quod habilitas unius teſtis habilitat omnes alios etiam inhabiles: quod etiam eſt ex mente Bal.in l.gallus §.ille caſus.ff.de libe.& poſthu. Quod intellige quando teſtes inhabiles non ſunt ex toto inhabi-les:ſed ſolum habent diminutam fidem: quia ſi ex toto eſſent inhabiles, per habiles non habilitantur: ut per eum. Bal.& Fran.Cur.in trac.de teſti. conclu.1.per totum. Et ſic procedit d.l.ſtili. Et nota quod adhoc. quod teſtes inhabiles poſsint recipi ex defectu probationis: requiritur quod actu & habitu ſit defectus probationis: attento cõ muni curſu per gloſ. in cap. licet de proba. Et producenti incumbit probatio ſecundum Anto. & Imol.in cap.dilectis. de teſti.coge. & niſi probentur hæc duo: non admittuntur. Alexan.conſ. 64.uol.1.& de teſtimonio mulieris uid. Io.lupum in alleg.here.praui.col.34.

* § Concor.cum l.3.ti.12.par.5.de qua per Io.lupũ in repet.col.223.& de qualitate teſtium in cauſa criminali. De iure regio uide l.12.ti.14.par.3.& l.26.ti.1.par.7.

144 ¶ In teſtamẽto tã de iure ciuili, quàm de iure canonico mulier non poteſt eſſe teſtis licet de iu re canonico ad pias cauſas poſsit Bello. conſ. 14 num.8.communem dicit.

145 ¶ Mulier non tenetur ſtare colono,uel locatio ni per maritum factæ ſoluto matrimonio.Coua.in reſo.li.2.cap.15.numer. 5.communem dicit. ex

Carolo molin.in consti.paris.§. 30.q. 22. uide in uerbo locatio.

N

1 Negatiua cum est fundamentum intētionis: dicenti incumbit, onus probandi. Iaso. in l.qui se obtulit.§.condemnandum.ff.de re. iudi.nu.7.communem dicit.

2 ¶ Negatiua probatur sic. in bonis petri sunt alia bona: qui vult dicere aliud. probet. Curt. iuni. consi.150.num.10. communem dicit. quam intellige, quando pro hærede, uel dicenti est alia presumptio. ut quod confecerit inuentarium. Coua.in reso.cap.6.nu.4.li.2. communem dicit. ex Alci.de presump.re.3.presu.20.

§ Nota istam communem ad intel.l.17.& 44.tau.

¶ Negotiorum gestor potest facere protestationem incitatoriam debitori ut soluat domino, & constituit eum in mora, non tamen si incitat ut sibi soluat. Io.a Ripa.in cap.cum in de consti.num. 141.communem dicit.

§ Nota istam communem ad intel.l.5.fo.13.par.6 & l.7.ti.6.li.3.fo.ll.

3 ¶ Nepos ex primogenito prefertur secundo genito in succesione regni Barba.consi.4.uol.2.Io. duran.in arte testan.ti.3.cau.8.communem dicit. sed Alexan.consi.4.uol.4.& in consi.54.uol.3.quē refert Ias.in l.maximum uitium.C.de liber.prete. nu.4.communem dicit.contrariam.quam intellige si primogenitus moriatur uiuo patre Deci. consi.443.maximè si filius posidet nu.28.

§ Opinio Barba.& Duran.est approbata indistinctè per l.40.in ordi.tau.

Nepos

4 ¶ Nepos qui est suus, cui nullus precedit in gradu: non potest institui sub conditione casuali, uel mixta. Iaso. in l. si pater num. 16. C. de insti. & sub sti. communem dicit.

5 ¶ Nepos legitimus ex filio spurio ab intestato auo non potest succeddere. Cur. iuni. consi. 157. nu. 1. communem dicit. & Pirrus in consue. Aure. de successoribus. cap. 6.

6 ¶ Nepos legitimus, uel naturalis ex filio spurio, deficiente prole legitima potest ab auo institui hæres. Coua. in epi. 4. cap. 8. §. 5. numer. 13. communem dicit ex Decio cons. 462.

7 ¶ Amplia etiam si proles sit legitima ex rescripto principis. Idem ibi ex Decio, consi. 185. communem dicit.

8 ¶ Fallit in nepote ex filio incesto: idem ibi ex Sali. in l. si quis incesti. C. de incestis nupti. communem dicit.

9 ¶ Fallit secundo, in nepote legitimo ex filio clerici in signiti ex ordine sacro. idem ibi ex Corsetto in sing. in uer. fornicatio, communem dicit.

10 ¶ Nepos succeddit cum patruo in succesione legati patrui: secus in fideicommisso, Deci. cōs. 1. nu. 5. communem dicit.

11 ¶ Nepos ex filia mortua, uiuente auo, habet ius petendi legitimam ex persona propria: etiam si mater renuntiauerit legitimæ. Io. a Ripa de legi. li. 1. cap. 6. num. 3. communem dicit: Limita tamē si interuenit iuramentum per Decium consi. 181.

12 ¶ Nepoti, patre repudiante hæreditatem aui, uel lapso tempore querelę de inofficioso testamēto, competit querela de successorio ædicto. Iaso. in rubr. de successo. edicto. C. numer. 5. in fin.

communem dicit.

13 ¶ Nobiles non gaudent priuilegio quod, non conueniantur ultra id quod facere possint. Coua. in resolu.li.2.cap.1.nu.4. communem dicit.

*§ De iure regio nobiles qui vulgo dicuntur, hisos dalgo, non possunt pro debito incarcerari l.4. tit. 2.li.4.in ordi.quam intellige nisi aliàs debitum descendat de delicto. per l.79.tau uel si aliàs est locator bonorum fiscalium. uel pro debito regio p d.l.4. Item nec executio in domibus suæ habitationis, nec in armis, uel æquo, uel mula l. 3. eiusdem tituli. nec potest torqueri per d.l.4. & per. ll.regni nobiles in multis distinguntur ab aliis. ut appareat in pragm.1.de blasphemiis. & in l.5. ti. 22.li.8.ordi.& in l.tolle.75.de 1525. cópila. noua ti.6.li.8.l.1. Et de consuetudine nobilis decapitatur: plebeus tradditur furcæ. ut per Bal. in in consl.426.uol.1.ubi uide quæ sit maior pæna decapitationis, aut furcarum. Et nota quod ex æquali facto, magis punitur plebeus quàm nobilis glo. in l.seruos.C.ad l.iuli.de ui.publi.& Sali.in l.2.C. ut ne.priua. Et nobilis quis dicatur uide l. 2. tí. 11.par.2.& Docto.de pala.rub.in repet.rubr.col. 29.& qualiter nobilis sit carcerandus in col.26.et l.4.ti.29.par.7.

14 ¶ Nobilitas non perditur per ingressum religionis. Boe.in consue.bitu.rub.descostumes.concernentes les mariages.§.5. communem dicit.

15 ¶ Notarius non presumitur nisi probetur titulus: etiam si conficiat insttumentum, ut notarius, Alcia.de presum.reg. 3. presum. 13. communem dicit.

16 ¶ Nota quod si negetur instrumentum esse con-

fectum

fectum a notario: non sufficit, quod probetur haberi pro tali: sed est probandum esse talis: aliàs instrumentum non ualet. Iaso. in l. barbarius. nu. 48. de offi. præsi. ff. communem dicit.

17 ¶ Fallit in antiquissimis, in quibus præsumitur titulus notarij. Aymon de antiq. tempo. in 3. par. versi. & uidimus in genere nu. 8. communē dicit. ex Bal. in authen. quas actiones in fi. C. de sac. san. eccle. & uide Boe. deci. 36. num. 11. ubi concludit hoc esse uerum quod constat alia instrumenta recepisse ante, uel post illam de qua quæritur. quia hoc sufficeret ut transferatur onus probādi in negantem esse notarium. ut tenet Bal. Alex. & Ias. & Deci. & Iaco. de Sancto Georgio in l. i. C. qui admitti ad bono. posse.

18 ¶ Notarius nō conficit instrumentum nisi rogetur à partibus: nec ei creditur, nec potest rogari nisi de his quæ tunc fiunt à partibus, Cur. Iuni. consi. 166. nu. 2. communem dicit.

19 ¶ Notarius non præsumitur esse rogatus nisi ipse in instrumento dicat esse rogatum. Boe. decis. 75. nu. 7. etsi dicat ego scripsi. communem dicit.

20 ¶ Notarius si non dicat in testamento testes esse rogatos, & ad hoc specialiter uocatos: non ualet quod agitur. Boe. decis. 34. nu. 4. cō munem dicit.

21 ¶ Fallit si sit ad pias causas. Idem ibi nu. 5. communem dicit.

22 ¶ Fallit secundo, si testes se subscripserunt. Idē ibi communem dicit nu. 8.

23 ¶ Notarius acquirit alteri. Panor. in prohem. decret. communem dicit nu. 22. quam intellige in actionibus utilibus, non tamen in directis. Alci. in c. cum contingat de iur. iuran. nu. 133. com-

munem dicit.

24 ¶ Fallit, si stipuletur pacem pro absente: non acquirit ius absenti. Alcia. in c. cum contingat de iu.iuran. nu.237.

25 ¶ Notarius non cōputatur inter testes: nisi a iudice sit examinatus. Matthe.de Affli.deci.neapo. 25. communem dicit.

26 ¶ Notarius non potest sine authoritate iudicis committere alteri notario ingrossationem instrumenti.Boe.dec.36.nu.8.communem dicit.

*§ Hæc opinio communis concordat cum l.8.ti.9. par.2.loquente de notario principis cui commissa sunt aliqua secreta alicuius secreti: alij aūt notari ex infirmitate, uel ex alio casu possunt committere ingrossationem instrumenti: dummodo seruetur traditum per l.55.ti.18.par.3.& l.5.ti.19 par.ead.& l.7.ti.8.li.1.fo.ll.& uid.l.stili.189.

27 ¶ Nota quod ingrossatio instrumenti requirit signum notarij defuncti. Boe.ibi. cōmunem dicit.

28 ¶ Notarius publicè excommunicatus si conficit instrumentum: non ualet quod agit. Ioa. a Ripa in cap.2.li.3.de dona. communem dicit.

29 ¶ Notario dicenti certiorasse mulierem de uelleiano creditur, & firmat instrumentum. Alci.de de presum.re.3.presum.13. communem dicit. & uide in uerb.iuramentum.

30 ¶ Notario asserenti sibi commissum: non creditur: nisi cum fide alterius notarij. Cur.iuni.consi. 166.nu.3.communem dicit.

31 ¶ Item non creditur notario dicenti in testamēto ægrum esse sanæ mentis tempore conditi testamenti. Iaso.in l.senium ætatis numer. 3.C.qui testam.facere possunt. communem dicit.

Nouari

32 ¶ Nouari non dicitur obligatio per actum sequẽtem alterius precedentis obligationis: etiam si noua persona intercedat: nisi exprefsè agatur. Alexan.conf.72.uol.2.nu.1.magis communem dicit. contra Bar.in l.pen.ff.de preto. stipula.

33 ¶ Nouum opus potest denuntiari in opere etiã nemine presente:sed tamen non preiudicat domino nisi deuenerit ad eius notitiam. Iaso.in l.de pupillo.§.mutationem.ff.de no.ope.nunt.num.5. communem dicit.

34 ¶ Amplia ad denuntiationem factam domino extra opus quia ei preiudicat. Iaso.in d.l. de pupillo.§.siquis fortè numer.3.magis communem dicit.

35 ¶ Denuntiatio facta fabris, etiam absente domino & ignorante in opere preiudicat. Idem. Iaso.in d.§.de pupillo nu.6.& in .§.siquis num. 3. magis.communem dicit

36 ¶ Nouum opus non denuntiatur nisi ab habente potestatem. Ias.in l.hoc. ædicto nu.2.ff.eo.communem dicit.

37 ¶ Item nec inquilinus, aut colonus etiam procuratorio nomine non denuntiat. Ias.in l.in prouintiali.§.si ego nu.5.ff.eo. communem dicit.

38 ¶ Item nec minor, etiam maior 18. annorum, etiam ex causa reipublicæ, & cum authoritate curatoris non denunciat. Iaso.in l.de pupillo num. 3.ff.eo.communem dicit.

39 ¶ Item nec Forensis, quando edificatur in publico: nisi ędificaretur in uia. Iaso.in l.in prouintiali.§.si in publico nu.1.ff.eod.communem dicit.

40 ¶ Item non denuntiatur prætori: sed protestatur contra eum, cum lis non posfit ei moueri.Ias.

in

in d.l.de pupillo.§.ſiquis ipſi prætori nu. 1.ff. eod. communem dicit.

41 ¶ Nota, quod nouum opus poteſt denuntiari contra uicinum edificantem in ſuo ſolo: & ſibi nõ prodeſt, & alteri nocet: Iaſo.in d.l.de pupillo.§. meminiſſe nu.9.ff.eo.communem dicit.

42 ¶ Nouum opus ſi denuntietur: ſuperſedetur p̱ tres menſes, etiam ſi offeratur ſatiſdatio: cum denuntians dicit hodie conſtat, hodie agatur. Iaſo.in l.hoc ædicto nu.19.ff.de no.ope.nunt.cõmunem dicit. licet ipſe teneat, quod indiſtinctè ſiue dicat, ſiue non, debet per rtes mẽſes ſuperſedere.

43 ¶ Nullus ſi ſit actus eo mõ.quò agitur: minimè ualet. prout ualere poteſt: quando agitur de obligatione contrahenda. quæ a duorum uoluntate pendet. Coua.in epi.4.cap.3.communem dicit. ex Bart.in l.1.§.ſiquis ita.ff.de uerb.oblig. contra quam Panor.in cap.quod ſuper de offi.delega dicit eſſe tex.in cap.1.deſpon.impu.ideo cogita de communi.

44 ¶ Fallit, niſi aliàs illud qnod fieri poterat: ſub eo quod fit includatur. Coua.ibi ex Flori. in d.l. 1.communem dicit.

45 ¶ Nullitas ſententiæ quæ pretenditur reformari ex eiſdem actis, eſt petenda coram iudice ipſius actus. gloſ.in l.4.C. de accuſa. aut principaliter pretenditur pronũtiari nulla: & tunc datur optio grauato: niſi allegentur ſordes ipſius iudicis. Feli.in c.per tuas de ſent.exco.communem dicit.

*§ Nota iſtam communem ad intel.l.2.ti.28.par.3 & l.2.ti.15.li.3.ordi.in qua l. aſsignatur tempus ſexaginta dierum ad dicendum de nullitate, de iure tamen communi, in actore durat uſque tempus

pus actionis: & in reo in perpetuum, Iaso. in l. data opera.ff.de fideiuss.quem refert Ant.de trem. in addi.ad bonac.in practi.excepti.de imper.executi.nu.18.in uerbo perpetuum. Vnum tamen nota, quod si appellatio est interposita ex causa probabili quod nullitas potest opponi: & finito processu appellationis, si tamen causa erat improbabilis non potest opponi, secundum Bal. in l.contra maiores.C.de inoff.testa.& sic est intelligendum d.Pauli in consi.288.uol.1.num. 3. Item nota quod licet nullitas sit euidens quæ de iure ciuili potest in perpetuum proponi. ut per Balbum de pres.in 4.par.4.par.q.32.tamen cum in d. l. sit taxatum tempus ad dicendum de nullitate:etiam si sit euidens: non potest dici de nullitate post illud tempus ut eleganter tradditur per Alexand. in consi.105.uol.5.num.4.& quæ per plura confirmat. Item nota, & tene menti: quod si iudex admisit nullitatem post illud tempus: Cum aliàs non debeat admitti: debet pronuntiare super nullitate. ut per glos.& ibi Panor.& Feli.in ca.cum contingat de offi.deleg.

46 ¶ Nuntio dicenti citasse, creditur magis quam parti neganti. Alci.de presum.re. 3. presum. 14. nu.9.communem dicit.

* § Concor.cum l.stili.21.& ob hanc l. non sumitur argumentum a contrario ex l.8.ti.7.par.3.quæ uidetur innuere contrarium.

47 ¶ Nuntio dicenti citasse de commissione iudicis,non creditur. Alci.ibi communem dicit.

Quia commmissio iudicis non presumitur nisi probetur:secundum Feli.de quo in uer.cōmissio. & concor.cū l.1.ti.2.li.2.fo.ll.& cum pragm.201.

§.pri-

§.primeramente in. pragma. Quia nuntio non creditur, nisi iuxta officium suum. ſm Ioan. And. in addit. ad Specu. de cita. §. 1. in princ. & Dida de Segu. in l. si ex legati causa. ff. de uerbo. nu. 58.

48 ¶ Nuptiæ inceſtæ illæ dicuntur adhoc quod contrahentes incurrant in pænas ciuiles contra eos promulgatas quæ contrahuntur contra diſpoſitionem canonis, non legis, Coua. in epi. 4. cap. 6. §. 8. num. 18. ex Deci. conſi. 158. communem dicit.

49 ¶ Nota quod maritus qui aliàs habet annuam dilationem ad preſtandam dotem iuxta l. uni. C. de rei uxo. acti. ſi tamen nuptię ſunt inceſtuoſę: perdit priuilegium iſtud. Coua. ibi numer. 24. communem dicit.

50 ¶ Item nota quod licet regulariter maritus non poſsit conueniri ultra quam facere poteſt: tamen in nuptijs inceſtuoſis hoc priuilegium nec alimētorum habet. Bal. nouel. de dote par. 11. numer. 18. communem dicit.

O

1 OBlationes debitæ uni, ſi in aliquo feſto efferantur, etſi in die dominico ad alium pertinentes, ſi dies dominicus, ac feſtum contingerit uenire in uno die: diuidēdę ſunt inter eos, Iaſ. in l. ſi arrogatore nu. 50. ff. de adopti. communem dicit.

2 ¶ Obligatio naturalis non dicitur ex ſtipulatione Io. a. Ripa. in rub. de pactis. C. numer. 7. communem dicit.

3 ¶ Obligatio naturalis poteſt cedi. Iaſo. in l. hoc ædicto. §. uſufructuarius nume. 6. ff. de no. oper. nunt.

nunt.communem dicit.

Obligatio sub conditione prostatiua transit ad hæredes Boe.dec.351.nu.2.communem dicit.

4 ¶ Obligatio si sonet in contractum nominatim, & non potest ualere: nec ualebit ut contractus nominatus. Iaso.in l.si quis ante num.18.ff.de acquir.possess.communem dicit.

5 ¶ Obligatio generalis comprehendit merces uenales. Anto.de fano de pigno. par. 2. mem.2.nu.17.communem dicit.

6 ¶ Intellige istam communem si sunt penes debitorem.Io.Crotus in l.si constante in secunda.lec. num.203.ff.solu. matrimonio communem dicit. sed contra istam communẽ sic intellectam dicit. magis cõmunem Iaso.in.§.item seruiana nu.51.ꝗ instit de acti.quam Coua. in reso.li.2.c.5. dicit. si obligatio referatur ad certum locũ quia tunc res uenales non comprehenduntur ut in mercibus illatis in domum conductam. ut in l. debitor .ff. de pigno. uel possumus dicere ut aliàs dixit Gome. in d.§. Item seruiana. quod etiam in casu d.l.debitor. de mercibus illatis quod ueniunt in obligationem merces uenales quando non sunt alia bona in quibus dicta obligatio uerificetur per l. pediculis.§.Item cũ quæritur.ff.de auro & argento, leg. uel dic secundũ Zasium in.§. Itẽ seruiana nu. 20.quod etiam inuectę & illatæ merces comprehenduntur in obligatione generali tacitè uel expressè taliter quod ipsæ uel loco illarum positæ si inueniantur in domo conducta tempore solutionis sint obligatæ per l.cum tabernam.ff.de pigno. & sic generaliter nostra communis sit intelligenda quod in obligatione generali ueniant merces

uenales

uenales quod aliàs ita tenuit ipse Iaso.sibi contrarius in l. qui Romæ .§. calimachus .ff.de uerb. obli.magis communem dicit & ita est tenendum, & nota omnia supradicta pro intel.l.5.ti.8.par.5. & l.ulti.li.17.li.3.fo.ll.dicentes omnia bona inuẽta in re locata esse obligata pro solutione mercedis.

7 ¶ Obligatio ad carceres & renuntiatio cessioni bonorum non firmatur iuramento. Alci.in cap. cum contingat de iur.iuran.numer.69.communem dicit.

8 ¶ Obligatio nascitur ante diem quæ tacite inest ratione loci actio tamen non. Hiero.cagno.in l. in omnibus.ff.de re iu.communem dicit.

9 ¶ Obligatio dandi est indiuidua. Curt.iuni.conf. 74.communem dicit.

10 ¶ Obligatus ad dandum ex stipulatione uiam, tenetur stipulari dationem, & factum. Alcia.in l.2. §.1.nu.38.ff.de uer.obli.communem dicit.

11 ¶ Obligatio ad dandum aliquid in genere, prestando partem non liberatur in totum nec in illa parte, obligatus tamen alternatiue, dando partem licet in illa parte non liberetur tamen cessat exercitium actionis in illa parte. Alcia.ibi.numer.55. communem dicit.

12 ¶ Amplia quod in tantum est uera quod creditor non compellitur recipere. idem ibi nu.10. in uer.septimo limita, communem dicit licet sibi non placeat in puncto iuris.

13 ¶ Fallit in pęna apposita in obligatione dandi uel faciendi cum factum est indiuiduum: quia non debetur nisi pro parte pro qua nõ fuit completa uel fuit contrauentum Boe.dec.349.numer. 8. commu-

communem dicit.

14 ¶ Obligatus ad factũ medio iuraměto astringit̃ ut prommittens tenetur ad factum precise & non satisfaciat cum interesse. fortu. Garcia. in ca. 1. de pactis. nu. 16. in fi. communem dicit.

Amplia in obligato ad scribendum libros quia non satisfacit cum interesse sed precise tenetur ad factum. Ias. in l. stipulatio. §. habet autem num. 11. ff. de nou. oper. nunt. communem dicit. & reprehendit, Alexan. dicentem communem contrariam.

15 ¶ Nota quod obligatus ad factũ ex eadem obligatione tenetur ad interesse & ex eadem potest conueniri Iaso. in l. si quis. §. si quis prommiserit, nu. 3. ff. de re iudi. communem dicit.

16 ¶ Obligatus ad dandum rem uel quantitatem respectu rei. perempta re perimitur obligatio Dec. in l. quod te. ff. si cer. peta. numer. 6. communem dicit. ubi ui. limita. & nota istam communem ad obligatum alternatiue, de quo in uer. debitor supra totum.

17 ¶ Obligatus satisdare, satisfacit, dando fideiussorẽ aut pignora, Hiero. cagno. in l. plus cautionis. de re. iudi. ff. communem dicit.

18 ¶ Obligatus tamen ad dandum fideiussorem, nõ liberatur dando pignus. Idem ibi numer. 4. communem dicit.

* §. Nota istam communem pro intel. l. 2. ti. 3. li. 2. fo. ll. ubi disponitur quod si debitor in iuditio uocatus, non sit idoneus in facultatibus: quod debet prestare fideiussorem, aliàs iudex ponere illũ in carcere: & sic ex ista communi & l. colligitur quod non satisfacit dando pignora, quod etiam facit

cit ad intel.l.1.ti.5.li.2.fo.ll.quæ loquitur depetẽti ferias, & ad intel.l.17.ti.13.par.5.& l.33.tit. 18.par.3.& l.7.ti.18.li.3.fo.ll.sed tamen de iure regio satisfacit, dando pignora, si non habet fideiussorem per l.7.ti.8.li.2.fo.ll.approbata opinio. Bart.in l.prætoriæ. de præto.stipul.ff.de qua per Suarez.in d.l.2.ti.3.li.2.fo.ll.nu.10.Et nota quod iste fideiussor qui prestandus est adhoc quod reus liberetur a carceribus sufficit quod sit satisdatio faciei. & sic has ll. intelligit dictus Suarez. num. 4.in fi.& dicit non obstare d.l.7.& sic obseruatur.

19 ¶ Occidi potest fur pro defensione rerum quæ aliàs non possunt recuperari. Ias.in l.ut uini.nu. 25.ff.de iusti.& iu.communem dicit: limitat de iure poli, & in clerico, & in re parua quem uide.

20 ¶ Occidere licet offendentem patrem, filium, uxorem, aut consaguineum, aut cognatum. Ias. ibi nu.27.communem dicit.

21 ¶ Amplia ad extraneum, si aliàs uita eius non potest saluari. ibi num.29.cõmunem dicit. limita tamen quo ad incurrendum irregularitatem glos.fi.in cle.1.de homici.

.. Officialis absque peccatto, potest exequi sententiam principis: qui absque processu mandat ut aliquis furca suspendatur. Hiero.cagno.in l.uelle. nu.15.ff.de re iur. communem dicit.

22 ¶ Amplia etiam contra tertium succedentem scienter in rem uiolenter affectam. Io.Cora.in l. naturaliter.§.nihil commune uers. explicitis nu. 50.ff.de acquir.posse.communem dicit.

23 ¶ Offitium iudicis non datur contra tertium bonæ fidei possessorem ignoranter succedentem in rem affectam ex uiolentia. Cora.in.§.nihil commune

mune uer.explicitis nu.53.de acqur.posse.ff. com munem dicit.

24 ¶ Oratio particularis plus prodest quam generalis in remissionem peccatorum Prepo. in cap. sacrosanctam. 22. distin. post princ. in ca. fraternitatis de sepul. communem dicit.

25 ¶ Ordinarius non potest deponere promotum a Papa. Feli. in cap. per tuas de maior. & obedi. communem dicit.

26 ¶ Ordinarius delegat ea quæ specialiter competunt: si se absentat, uel si est infirmus. Ias. in l. quæcumque nu. 77. ff. de offi. eius. cui mand. est iur. & Alcia. in cap. quod sedem numer. 74. de offi. ordi. communem dicit. Vide supra in uer. delegatus nu. 28. cum sequen.

27 ¶ Nota quod dicto ordinarij statur, dicentis delegare ex iusta causa. Alci. ibi. nu. 17. not. 2. com munem dicit.

28 ¶ Ordinarius potest dare suo delegato potestatem subdelegandi. Iaso. in l. quæcumque nu. 16. ff. de offi. eius. & in l. a iudice. C. de iudi. num. 8. Anto. de trem. addi. ad. bonacur. in prac. excepti. in rubr. de impe. execu. nu. 7. uers. mærum imperium communem dicunt.

29 ¶ Amplia istam communem ad ordinarium minimum. Maran. in specu. aure. par. 4. nu. 58. communem dicit. ex glos. in l. is cui de offi. dele.

30 ¶ Ordinaris cui commissa est causa ut procedat summariè. & de plano censetur delegatus. Ias. in l. hoc ædito. §. & post operis nu. 4. ff. de no. oper. nunt. communem dicit.

31 ¶ Amplia, si in commissione est uerbum, delego etiam si non alteret suam iurisditionem. Cur. iuni.

in l.mandata.ff.de offi.eius nu.5.cōmunem dicit. Obrrectio,& taciturnitas uitiat legitimationem. Cur.iuni.consi.83.nu.8.coinmunem dicit.

32 ¶ Originem non denotat,si aliquis uocetur Hispanus, uel Lombardus Boe.dec.13. numer. 14. communem dicit.

P

1 PActum de futura successione non ualet, nec firmatur iuramento. Guill. bene.in c.rainuntius de testa.in uer.duas. habens filias. num. 194.Cur.iuni.consi.25.numer.7. communem dicit.

* § De iure regio habes. l.13.ti.5.par.5. disponentem quod pactum de fatura successione generaliter non ualet: secus tamen, de particulari nisi de uoluntate illius de cuius hæreditate paciscitur. ubi uid.de materia,& in l.fi.C.de pactis.

2 ¶ Amplia,quia nec statuto,seu consuetudine potest introduci. Idem Guil.ibidem num. 197. communem dicit.

3 ¶ Fallit in pacto de successione in re certa: quia ualet. Bello.con.60.nu.2.Cur.iuni.consi.81.nu.4 communem dicit.

4 ¶ Fallit secundo, in pacto de certa cota. bonorum. Io.duran.in arte testan.ti.2. cau. 10. communem dicit.

5 ¶ Fallit tertio, in pacto de non succedendo:quia bene firmatur iuramento. Iaso.in l.pactum dotale.C.de colla.nu.3.communem dicit.

* § Fallit quarto, in pacto facto inter coniuges de successione ad inuicem. post annum contractus matrimonij l.9.ti.6.li.2.fo.ll.

Pactum

6 ¶ Pactum appositum in matrimonio quod mulier ad alium locum non ducatur ualet. Panor.in c. 1. qui ma.accu.possunt. communem dicit.

7 ¶ Pactum de non alienando, seu prohibitio non tollit alienationem: si non interueniat specialis hipoteca. Anto.de fano de pigno.par.2. mem.1. num.4.communem dicit.

8 ¶ Pactum non impedit translationem dominij. Cur.iuni.consi.174.numer.19.communem dicit.

9 ¶ Pactum appositum in emptione quod quandocumque pretium reddatur: teneatur emens re uédere prescribitur per triginta annos. Alci.in rub. de prescri.nu.6.& Balbus de pres.in 4.par.5.par. q.3.communem dicit.

10 ¶ Pactum quod debitor prius mittatur in carcerem quam in bonis executio fiat: non ualet. Ripa in l.obligationi numer.24.ff.de pigno.communem dicit.

11 ¶ Amplia ad pactum quod creditor possit detinere debitorem propria authoritate, non ualet: Idem Ripa ibi nu.21.communem dicit.

12 ¶ Pactum quod donatio non reuocetur pretextu ingratitudinis, non ualet. Ant.rube.cons. 114 communem dicit.

13 ¶ Fallit, si firmetur iuramento. Idem ibi nu.31 communem dicit.

14 ¶ Pacto partium potest introduci quod actus non possit probari nisi per testes. Hypo. in rub. de procu.nu.33.communem dicit.

15 ¶ Pactum appositum per monachum contra substantiam ordinis, ualet professio: & pactum reicitur. Iaso.in Authen.ingressi num.37.C.de sacro. sanc.æccle.communem dicit.

16 ¶ Pactum de non expellendo colonum ecclesię, operatur quod non possit statim expelli infra biẽnium. Iaso.in l.qui rem num.13.C.de sacro.sanc. ecele.communem dicit.

17 ¶ Pactum,& prescriptio a pari procedunt. Balbus de presc.in 5.par.5.par.q.6. cõmunem dicit. Et uid.in uer.prescriptio.

18 ¶ Papa, uel Imperator si aliquid concedant semper intelligitur sine preiuditio alterius per Decium in cap.dudum nu.10.de decim. communem dicit.

19 ¶ Papa potest expedire ardua sine consensu cardinalium. Barba.consi.1.uol.1. cõmunem dicit.

20 ¶ Papa non inuoluitur crimine simoniæ. Feli. in cap.ex parte de off.dele.numer. 2. communem dicit.

21 ¶ Papa de plenitudine potestatis potest cõmittere suspecto sine facultate recusandi: Panor. in cap.adhoc de rest.in fi.communem dicit.

22 ¶ Amplia, quia potest committere causam appellationis iudici a quo est appellatum. Anto.de trem. in addi.ad bonac. in practi.excepti. in rub. quæ contra rescriptum numer.8. in uer. libellum communem dicit.

23 ¶ Papa potest dare facultatem testandi de bonis intuitu eccle.acquisitis.Deci.cons.157.Io.duran. in arte testan.cau. 3. tit. 3. numer. 1. communem dicit

24 ¶ Papa potest dispensare contra ius humanum etiam ab Apostolis tradditum, ut per concilium generale promulgatum;Coua.in epi.4.cap.6.§.9. numer.6.communem dicit. ex glos.in cap.propo suit de concess.preben.

Papa

25 ¶ Papa poteſt diſpenſare in matrimonio nondũ carnali copula conſumato. Coua.in epi.4.cap.7. §.4.num.13.communem dicit: ſecundum canoniſtas Teologi autem tenent contrarium. Immo ꝙ non poteſt diſpenſare & dicit communem theologorum. Coua.ibi num.14.& ipſe reſidet cum iſta ultima communi quippe quæ fuit opinio Panor.in cap.ex publico de conuer. coniuga. Curt. iuni.in conſi.170.nu.1.dicit quod ex cauſa poteſt diſpenſare: ſine cauſa autem non,& dicit communem, & cum hac poteſt concordare opiniones contrarias.

26 ¶ Papa non poteſt diſpenſare cum exiſtenti in ordine ſacro ex maxima cauſa. Hiero.cagno.in l. actus legitimi numer. 8.ff. de re. iur. communem dicit.

27 ¶ Papa non cenſetur diſpenſare etſi disſimulet, niſi ipſe ſcribat quod diſsimulet. Coua. in epi. 4. cap.6.§.9.nu.15.communem dicit ex Feli.in cap. 1.de tregua.& pace.

28 ¶ Participans in crimine criminoſo cum excõmunicato, eſt excommunicatus ex ſententia canonis.Car.in cap.nuper de ſententia excom.communem dicit.

29 ¶ Pater etiam per iudicem ſecularem poteſt cõpelli preſtare alimenta filio ſpurio. Alci.in rub. de uer.obli.ff.num.2.communem dicit. ex Soci. conſi.161.uol.1.& ſic errat Areti.in conſi.48. dicens glo.in ca.cum haberet de eo qui duxit in matri.ſolum excitaſſe iudicem eccleſiaſticum.
Et nota dictum ſatis notabile Bal. in authen. niſi rogati.C.ad trebel.quod filius ſpiritualis ex baptiſmo poteſt compellere in ſubſidiũ patrem ſpi-

ritualem ad prestandum ei alimenta.

*§ De iure regio potest relinquere ei quintam partem bonorum etiam stantibus legitimis l.9.in ordi.tau.

30 ¶ Fallit, si filius potest aliunde alimenta comparare sibi. Cur.iuni.148. nu.1. communem dicit.

*§ Concor.cum l.6.ti.19.par.4.

31 ¶ Pater potest prohibere filium alienare legitimam usque ad certam ætatem Boe.dec.87.num.6 communem dicit.

*§ Nota istam communem ad notata per docto. in l.27.tau.ubi omnes concludunt per patrem non posse poni grauamen aliquod legitimæ. Et uide Boe.in d.decis.87.

32 ¶ Pater habens iurisditionem mixtam cum alijs rebus diuidendis inter filios, potest eligere unum ad iurisditionem exercendam. Io. duran. in arte testan.ti.1.cau.8.nu.5.communem dicit.

33 ¶ Pater non potest tollere etiam ex sua stipulatione ius quæsitum filio, nec minuere. Ias. cons. 113, uol.1. Ioan.duran.ibi tit.1. cau.8.numer. 2. communem dicit.

34 ¶ Amplia, quia pater non potest repudiare bonorum possesionem delatam filio non solum in aduenticijs: sed nec etiam in profecticijs. Iaso.in l. emancipatus num.1.C.de repu.bono.posse.communem dicit.

35 ¶ Pater potest relinquere filiæ pro dote, uel sua legitima certam rem: & ualet testamentum. Alexan.& Decius in l.humanitatis.C. de impub. & alijs substi.Io.duran.in arte testan.ti.5.cau.20. communum dicit.

36 ¶ Nota quod sufficit patri instituere filiam in sola

la dote. Guil.Bene.in repet.ca.rainuntius in uer. alterochę filiæ nu.11.de testa.communem dicit.

37 ¶ Pater pōt adire hæreditaté filio familiàs instituto repudiante. Ant.de tremo.in addi.ad bonac. in rub.qui.mo.ciui.numer. 18. uersi. pro mortuis reputantur, communem dicit.

38 ¶ Pater censetur stipulari filijs, ut hæredibus in dubio. Alci.de presump.reg.3.pres.32. numer. 7. communem dicit.

39 ¶ Pater in codicillo non potest directum pupillarem facere: sed per fidei commissum substinere potest. & sui hæredes possunt deducere legitimā nisi eis rogetur ut restituant. Ias.in l.ex tribus.C. de inoffi.testam.Ioan. duran.in arte testan. tit. 5. cau.34. Et in dubio uidetꝰ inuictum fidei commissum non filijs, sed hæredibus Iaso.consi.99.uol.2. communem dicit.

40 ¶ Nota quod pater non potest grauare impuberem per fidei commissum: quod potest facere in personam substituti pupillaris. Iaso. in l. arrogator num.28.ff.de. adopti. communem dicit.

41 ¶ Pater obligatur naturaliter in donatione facta per eum filio. Io.Cora. in l. frater a fratre. §. quesitum numer.46.ff.de condi.inde. communem dicit.

42 ¶ Pater ex mutuo filij acquirit obligationem naturalem. Io. Cora.ibi num.28. & non acquiritur filio num.37. communem dicit.

43 ¶ Pater si ingrediatur monasterium: filij efficiuntur sui iuris. Iason in l. patre furioso numer. 45. ff.de his qui sunt sui uel alie.iuris.cōmunem dicit.

44 ¶ Pater qui adulteros potest occidere: potest committere filio. Coua.in epi.4.cap.6.§.7.nu.5.

communem dicit. ex Tiraquel.de reso.dona.C.in l.si unquam in princ.nu.16.

45 ¶ Pater dissipās bona anteaquā interdicāt admi nistratio: potest pupillariter substituere filium.Iaso.in l.is cui bonis.ff.de uer.oblig.magis communem dicit. & Segu.in l.imperator num.110.ff.ad trebell.

*§ Cum etiam potest facere testamentum l. 13. tit. 1.par.6.

46 ¶ Pater filio non acceptāte hæreditatem, exclu dit substitutum vulgarem. Iaso. in l. cum proponas num.12.C. de hære. insti. communem dicit. ex Ripa in l.hæredes nu.142.ff.de libe. & posthu.

47 ¶ Limita in filio instituto non contemplatione patris ut in institutiōe matris.& substitutus alius coniunctus. Iaso.ibi num.15. communem dicit.

48 ¶ Pater non potest eligere sepulturam filio impuberi, Guill.bene.in repet.cap.rainuntius de testa.uersi.si absque liberis moreretur el.2.§.secunda substitutio num.3.communem dicit.

49 ¶ Pater administrator bonorum filij potest alie nare mobilia sine decreto iudicis. Iaso. in l. præsens de transacti.C.nu.5.communem dicit. & est Azonis in summa.C.de bonis libe. uersi. ne puto quod in alienatione mobilium.

50 ¶ Pater habens administrationem bonorum filij tanquam tutor, non potest constituere procuratorem in iuditio post litem contestatam per filiū. Ias.in l.præsens.C.de transacti nu. 3. communem dicit. ex Bal.in l.1.C.de bon.mater.

51 ¶ Patris priuilegium habentis duodecim filios, durat etiam si filij moriantur.Alci.in trac.presum. re.2.presum.21.communem dicit.

Patria

52 ¶ Patria poteſtas non diſſoluitur per ordinem ſacrum: niſi ſit ordo epiſcopalis, Iaſo. in l. patre furioſo num.5.ff.de his qui ſunt ſui uel alie. iuris. communem dicit.

§ Concor. cum l.14.ti.19.par.4.ubi dicit quod p ſolam electionem liberatur a patria poteſtate.

53 ¶ Patria poteſtas non perditur per expoſitionē factam de filio. Anto.de trem.in addi. ad bonac. in practi.excepti.in rub.qui. mo. ciui num. 13. in uer.lex ſecunda licet ita,communem dicit.

54 ¶ Patronus uendens ius patronatus, & emens perdit illud, Prepo.in cap.qui ſtudet 1. q.1. communem dicit.

55 ¶ Pauper quis ſit relinquitur arbitrio iudicis: conſiderata qualitate perſonarum. Bello. conſi. 16.communem dicit ex Decio conſi.120.

§ De iure regio quod adhoc quod non appellans intra tempus reſtituitur propter paupertatem dicit quod tunc dicatur pauper,quādo non habet in bonis niſi uiginti marabetinos l. uigeſima tit. 23. par.3. Et nota iſtam communem ad intel.l.14.ti. 2.li.3.ordi. Et de ualore marabetinorum. uide Coua.in ſuis reſo.cap.11.li.1.num.4.& Otal.de nobilitate Hyſpa. par 2.cap.4.numer.11.cum ſequē.

56 ¶ Pax prodeſt abſenti etiam in foro iuditiali. Fran.de are. in l. ſtipulationum .§.¿cato in fi.ff. de uerb.obli.communem dicit.

57 ¶ Peccatum detectum in confeſsione de licentia penitentis poteſt publicari: etiam ſi poſtea nō ſit ratificatum. Feli.in cap.Matheus de ſimo. communem dicit.

58 ¶ Pecunia ſimpliciter traddita, preſumitur mutuata. Alex.in l.eū quid.ff.ſi cer.peta.cōem dicit.

Pecunia

59 ¶ Pecunia destinata ad emendam aliquam rem immobilẽm, computatur inter mobilia, Boe. deci.209.num.1.communem dicit.

60 ¶ Pecunia solus princeps mutat sine consensu populi, Boe.dec.227.num.7. communem dicit.

61 ¶ Pœna quæ debetur ratione delicti commissi: pertinet ad primum iudicem seu primarium non ad secundum. Boe.dec.5.nu.2.communem dicit.

62 ¶ Pœna apposita ex dispositione hominis non acquirit illi cuius cõtemplatione est apposita sed uenientibus ab intestato. Io.Nico.in l.generaliter nu.48.de secun.nupti.C. communem dicit.

63 ¶ Pœna à lege, uel canone arrogata ipso iure efficit quod post mortem hęredes tenentur ad illam soluendam, & conueniri possunt. Coua. in epi. 4.cap.6.§.8.communem dicit.

64 ¶ Amplia ad fructus rei qui ipso iure perduntur a die commissi delicti. Idem ibi nume.7. communem dicit.

65 ¶ Limita quo ad forum conscientiæ, in quo de his pœnis non curatur nisi petantur. Idem ibi nu. 10.communem dicit.

66 ¶ Amplia istam limitationem ad damnum, ad quod quis tenetur ex culpa leui, uel leuissima: quia in foro conscientiæ non tenentur. Idem ibi nu. 12. communem dicit.

67 ¶ Restringe istam limit.quando culpa est in faciendo. idem ibi nu.13.per gl.in l. Cornelia.ff.ad sil.& in l.si mora.ff.solu.matrimonio communem dicit.

68 ¶ Pœna incestarum nuptiarum non incurritur a contrahentibus ignorantia facti inductis. Bal. nouel.de dote. par.11.col.8.cõmunem dicit quẽ

refert

refert. Coua.in epi.4.cap.6.§.8.numer.22.

69 ¶ Pœna,si apponatur in actu qui est contra legẽ: non tenet. secus tamen,si præter legem. Iaso. in l.non dubium.ff.de legi.nu.59.commuuem dicit.

70 ¶ Pœna,si apponatur in matrimonio à consanguineis, uel amicis: non ualet: secus tamen,si ab extraneis.Panor.in cap.gemma despons.communem dicit.

*§ Arra tamen potest prestari l.1.ti.11.par.4.quam intellige. quando arra ab altero tãtum promittitur. Iaso.in l.titiã.ff.de uerb. oblig. communem dicit. licet non placeat Coua.in epi.4.cap.3.§.7. nu.7.& uide in.uerbo arra.

71 ¶ Nota quod pœna quæ imponit per statutum filijs contrahentibus matrimonium sine licentia parentum reicitur: & ualet matrimonium, & non statutum. Decius in l.nuptias.ff.de re. iu. numer. 8.communem dicit.

72 ¶ Periculum rei uenditæ quæ consistit in mensura sub conditione, quod mensuretur spettat ad uendentem ante mensuram. Curt.iuni. cons. 74. num.17.communem dicit.

*§ Concor.cum l.24.ti.5.par.5. Et uide Mathe. de afflicti.in deci.399.per totum.

73 ¶ Permutatio,uel uenditio perpenditur ex maioritate pretij,uel rei:nam si res pluris extimationis est: erit uenditio. sin autem, permutatio. Coua.in suis reso. li. 2. cap. 4. numer. 9.communem dicit.

*§ Concor.cum l.2.ti.16.par.5.

74 ¶ Permutatio benefitij quod est de iure patronatus: si fiat irrequisitis patronis non est ipso iure nulla, Roc.in uer.honorificum num.8.q.3. com-

munem

munem dicit. sed intellige prout est conclusum in meo compedio iuris patronatus.§. 14. numer. 14.cum sequen.

75 ¶ Periurus non est priuatus benefitio: sed uenit priuandus. Ripa in cap.2.de ref.num.13. commu nem dicit. si tamen instituatur: non ualet institu tio ipso iure. quia est infamis ipso iure Lamb.de iur.patro.par.1.li.2.q.9.ar.15. communem dicit. cum est periurus. quia contrauenit contractui iu rato per illum factum. ut per d. Lamb.ubi etiam communem dicit.

76 ¶ Personæ digniores quæ dicantur relinquitur arbitrio judicis. Deci.in cap.sedes numer.7. de rest.communem dicit.

77 ¶ Petitorium, & possessorium adipiscendi possunt commulari Io. Cora.in l.naturaliter.§. nihil commune uersi.explicitis num.19.regula 11.ff.de acqui.posse.communem dicit.

78 ¶ Nota quod possessoria omnia concurrunt cũ petitorio: excepto possessorio retinendæ: ratio ne contrarietatis, Iaso.in d.§.nihil commune nu. 97.communem dicit. Io.a Ripa in li. de ref. cap. 7.numer. 2.

79 ¶ Fallit nisi intentetur possessorium retinendæ: respectu diuersæ possessionis. Iaso.ibi nume. 98. communem dicit. ubi uide distinctionem & intellectum.

80 ¶ Petitorium potest suspendere reus intentans possessorium post litem contestatam. Io. de Ripa in l.naturaliter.§.nihil commune nume.161.ff.de acqui.posse. communem dicit. ex tex.in cle.1.de cau.posse.& propriet.contrariam immo quod nõ possit, tenent legistæ teste. Alexand.in d.§. nihil commune

commune num.85.& Iaſo.num.137.communem dicunt. & dicunt priorem procedere in beneficialibus: poſteriorem in alijs cauſis. Coua.in reſo.li.1.cap.16.uidetur diſtinguere aut eſt ortum poſſeſſorium poſt litem conteſtatam: & procedit prior opinio, aut eſt ante litem conteſtatam. & procedit poſterior. Cora.in d.§.numer. 32. dicit communem eſſe opinionem per poſſeſſorium de nouo ortum poſt litem conteſtatam nõ ſuſpendi poſſeſſorium. ſed in utroque proceditur, Otalora.autem in trac.de nobilitate Hiſpaniæ par.3.ca.5.col.3.ex mente Ripę in d.§.nihil commune nu.154.& ex Iaſo.poſt Alexan.in l. 1. de carbo. ædicto dicit magis communem opinionem eſſe quod poſſeſſorium non ſuſpendit petitorium poſt litem conteſtatam: niſi in odium actoris ſpoliatoris: quia contra eum ſuſpenditur: licet non contra alium, quod nota.

§ Nota iſtam communem ad intel.l.5.tit. 10. & l. 28.ti.2.par.3.& l.18.ti.2.par.7.& l. 3.ti.10. lib.2. fo.ll.

81 ¶ Populi etiam ſubditi alterius imperio poſſunt facere ſtatuta. Alci.in.c.quòd ſedem nu.59.ex.de offi.ordi.communem dicit.

82 ¶ Pignus datum inſolutum à iudice creditori, cenſetur datum pro lato credito etſi quid minus ualeat datum tamen ſimpliciter creditore non cõtradicente. Anto.de fano de pign.in 2.par,3.par. nu.36.mem.2.communem dicit.

83 ¶ Pignus ſi detur pro tanto pretio quòd non ſit ſpes luitionis: potius dicitur alienatio quam pignoratio.Soci.in.l.i.§.per ſeruum.ff.de acquiren. poſſeſ.communem dicit quem refert Fanus.in.3. par.

par.mem.3.nu.10.communem dicit.

84 ¶ Pignus conuentionale non poteſt uendi niſi poſt biennium à tempore moræ, Iaſo.in.l.debitoribus.nu.4.ff.de re.iudi.communem dicit.

85 ¶ Pignus licet ſolo cõſenſu videatur remiſſum: quando non eſt ſequuta tradditio : tamen ſi eſt ſequuta,ſolo conſenſu abſque tradditione nõ remittitur.Idem Fanus in.6.par.mem.3.num.75.communem dicit.

86 ¶ Pignus etiã pro executione debet uendi poſt duos menſes computatiuos poſt quattuor menſes qui dantur iudicatis. Ad ſoluendum.Iaſo.in.l.a diuo pio.§.in uenditione.nu.15.de re iudi.ff. communem dicit.

87 ¶ Pignoratus æquus preſumitur ſumptibus creditoris alimentatus.Alci.de preſum.re.1.preſum.50.in fi.communem dicit.

88 ¶ Poſſeſsio eſt duplex ciuilis;uel naturalis. Anto.Nice.in concor.gloſ.concor.69.& Cora.in.§ nihil commune nu.6.ff.de acqui.poſſe. communẽ dicunt & Ripa in l.1.ff.de acquir. poſſe. nu.28.

89 ¶ Poſſeſsio ciuilis eſt ius inſiſtendi rei non prohibitæ poſsideri actum producere ciuiles effectus Cur.iuni.conſi.127.num.2.communem dicit. & Coua.in repe.reg.poſſeſſor de reg.iu.li.6. par. 2. nu.3.ex Bar.in d.l.1.de acqui.poſſe.

90 ¶ Poſſeſsio ciuilis poteſt acquiri à principio ſine naturali. Iaſo.in l.clam poſsidere.§.qui nundinas.ff.de acquir.poſſe.numer.37.magis communem dicit.

91 ¶ Nota quod poſsidens ciuiliter de uoluntate poſsidentis a quo cauſam habet propria authoritate poteſt naturalem accipere Curt.iuni.conſi.

127.

127.numer.3.commununem dicit.

92 ¶ Amplia iſtam cōmunem etiam ad naturalem, & intellige ambas quando illa quæ intenditur acquiri eſt vacua, Anto. gome. in l.45. tau.num.43. communem dicit. Ex glo.in d.l. clam. poſſidere.

93 ¶ Amplia, quia etiam poteſt propria authoritate expellere occupatorem reſiſtentem, Iaſo. in d. §.qui nundinas nu.24. ff.de acqui. poſſe. communem dicit.

94 ¶ Poſſeſſio tam ciuilis quàm naturalis, Si ſit occupata de voluntate poſſidentis: transfertur. Idē Anto.in d.num.34.communem dicit. ex gloſ.in l.& habet.§.fi.uol.2.& placet.ff.de preca.46.

§* 95 ¶ Item iudex poteſt mittere in poſſeſsionem unius ſpeciei. Idem Gome. in d.l.45.numer. 44. communem dicit. ex gloſ.in l.2.C.ubi in rē actio.

96 ¶ Poſſeſsio ciuilis retinetur per poſsidentem ciuiliter, ac naturaliter. etiam relinquens rem ſolā: ſi aliquis ingrediatur clandeſtine. Iaſo.ibi nu. 36. communem dicit.

97 ¶ Nota quod poſſeſſor clandeſtinus ui poſsidet, ſiue expellit poſsidentem: ſiue poſsidens non ſit auſus ingredi poſſeſsionem, uel ſuſpicans ui poſſe expelli. Idem ibi nu.34. communem dicit.

98 ¶ Reſtringe iſtud notabile quò ad timorem poſſeſsionis non tamen quò ad timorē capturæ: quia per iſtum timorem non perditur. Iaſo.In l.poſside ri.§.admittendi nu.5.ff. de acquir. poſſe. communem dicit.

¶ Poſſeſſor clandeſtinus habet naturalem poſſeſſionem clandeſtinè, & ciuilem uiolenter. Iaſ. ibi num.47.communem dicit.

99 ¶ Poſſeſsio eſt iuris non facti. Ioan.Cora.in.§. nihil

nihil commune numer.3.ff.de acquir.posse.& Petr.Raue.in alpha.aure.in uerbo possessio communem dicunt. sed intellige, ut per Iaso.in l.1.ff.de acqui.posse.& in l.1.ff.de usufructu.num.71.quod in apprehensione est facti: & postea est iuris. & dicit communem. ex qua communi infertur quod si Romanus pontifex dat delegatum ut cognoscat de iure alicuius, delegatus potest cognoscere de possessione, Coua.in cap.possessor num.3.par.2. uersi.ab hac diffinitione de reg.iu.li.6. communẽ dicit ex Inno.in c.episcopi de reb.eccle. pro qua est tex.in l.peregrè.ff.de acqui.posse.& cap.dilecto.de uerb.signi.

100 ¶ Possessio acquiritur animo, & corpore: & ammittitur solo animo. Mainer. in l. ferè nu. 5. de re.iu.ff.communem dicunt.

101 ¶ Intellige istam communem apprehensione manuum in rebus mobilibus: & immobilibus ꝑ pedum positionem. Anto. gome.in l.45.tau.nu. 34.in fi.communem dicit ex Paul.de castro in l.1 de acqui.posse.ff.& l.3.eo.ti.

102 ¶ Intellige secundo, istam communem non solum per actum uerum, sed etiam per actum fictum ut per uisum etiã si res distet per decem milliaria. Anto.gomez.in d.l.45.num.45.ex glo.in l.1.ff. de acquir.posse.communem dicit.

103 ¶ Restringe istam intelligentiam duobus concurrentibus, uoluntate possidentis cum actu, uisu in conspectu rei.Idem. Anto.gome.ibidem communem dicit ex Bart. in d.l.1.§.quod inferit.

104 ¶ Nota in ista materia, quod sicut dominium transfertur solo animo traddentis: sic etiam possessio transfertur solo animo possidentis. Ias. in

l.posses-

l.possessio appellata. §. per procuratorem nu. 9. ff.de acquir.posse.communem dicit.

105 ¶ Restringe istam communem secundo, ad possessionem de nouo acquirendam: nam si acquisita fuit & perdita quam primo uenit in aspectu illius acquiritur. Idem Anto.ibi communem dicit ex glo.in d.l.1.

106 ¶ Nota quod possessio rei quę in nullius bonis est: non acquiritur per uisum sine apprehensione. Idem Anto.nu.47.communem dicit ex l.3.& docto.de acquir.posse.ff.§.neratius.

*§ Concordat cum ista commini l.20. ti.28.par.3. reproba.l.16.ti.14.li.3.fo.ll.

107 ¶ Amplia istam communem etiam si dicatur p statutum quod sit inuentori. Idem ibi communē dicit ex Bart.in d.l.1.

108 ¶ Nota quod si iudex, uel executor etiam si nō possideant: si per impetum latronum, uel potentiam aduersarij non potest traddere ueram possessionem: potest illam traddere per aspectum; & possessio acquiritur. Idem Anto.in nu.54.& Tiraquel.de constituto in 3.par.li.17.numer.8. commune dicūt ex Anca.in c. cōtigit de dolo & cont.

109 ¶ Nota etiam generaliter quod si dolo, uel ui aduersarij non potest deueniri ad conspectum rei potest traddi possessio etiam absēte re Tiraquel. ibi num.9.communem dicit.

110 ¶ Nota quod possessio etiam acquiritur per tradditionem scripturæ dominij antiqui rei uenditæ, non tamen per contractum uenditionis, uel translationis quæ de nouo conficitur. Anto.in d.l. 45.tau.nu.57. communem dicit ex Petro. Cano. & Bal.in l.1.C.de dona.quod etiam est Bart. in l.

V licet

licet. & Alexand.in l.posſideri de acquir.poſſe.ff.

111 ¶ Amplia iſtam communem primo, ſiue res ſit pręſens: ſiue abſens. Idem Anto.nu.58.communē dicit ex Io.de Imol.in c.2.de conſue.

112 ¶ Amplia ſecundo, ad uenditionem uel donationem inſtrumenti rei. Idem ibi num.59.communem dicit ex docto.in ca.penul.vt lite penden. & l.i.C.de dona.

*§ De iure regio per tradditionem inſtrumenti de nouo confecti poſſeſsio transfertur.l.8.ti.30.par. 3.& l.2.ti.12.li.3.fo.ll.& l.17.tau.& 44.

113 ¶ No.quòd etiam poſſeſsio transfertur per traditionem clauium.l.clauibus.ff. de contrah.empt. ſi tradditio clauium fiat in conſpectu rei. Anto.gomez in d.l.45.nu.60.communem dicit. ex Bart.in l.1.q.4.de acquir. poſſeſ. contrarium affirmat Tiraquel.de iure conſtit.par.2.ampli.3. immo quòd non ſit neceſſaria præſentia rei.

114 ¶ Item acquiritur per reſeruationem. Vſufructus factam per uendentem, uel donantem. Idem Anto. Gomez. in d. l. 45.numer.63. communem dicit ex l.quiſquis.C.de donati.& Bal. in rub.de procur. quando reſeruans habeat plenum ius ex gloſ.in l.quamuis.ff.de acqui.poſſe. non tamen reſeruat proprietatem quia requiritur tradditio ex Roma.Aret. & Alexand. in l. 3.ff. de acquir. poſſeſ.

115 ¶ Item acquiritur per reconductionem factam per hæredem inquilino ſine apprehenſione. Idem ibi numer.67. communem dicit ex gloſ. in l. qui uniuerſas.§.per colonem.ff.de acqui.poſſe.

116 ¶ Item acquiritur poſſeſsio ſine tradditione: ſi res quam ego detinebam: fuit mihi uendita, uel donata.

donata. Idem Anto.nu.69.communem dicit ex glo.in cap.interdum infi.de re.diuisi.

* § Concor.cum ista communi l.46.ti.28.par.3. Et nota communes sequentes ad illius ampliationē, & limitationem.

117 ¶ Amplia primo, istam cōmunem etiam si res sit in absentia acquirentis. Idem Anto.nu.70.cōmunem dicit ex. Albe. Ange.& Paul. in l. certi conditio.§.fi.ff.si cer.peta.

118 ¶ Amplia, secundo, si res illa non sit detenta de uoluntate domini. Idem Anto.num.71. communem dicit ex Bar.& Pau.& Cuma.in l.non solum §.quod vulgo.ff.de usu.

119 ¶ Restringe dictam communem & ampliationes cl l. regni si dominus sciret per emptorem, uel donatarium rem detineri aliàs secus. Idem Anto.in nu.71.communem dicit ex glos.in l. quædam mulier.ff.de rei uendi.possessio etiam acquiritur sine apprehensione: si custos ponatur in re. Ant.in nu.74.communem dicit ex Albe. & Paul. in l.quarundam rerum.ff.de acquir.posse.

120 ¶ Item acquiritur possessio ex signatione rei. Idem Anto.num.76.communem dicit ex glos. in l.quod si nequam in fi.ff. peri.& commo.rei uen.

121 ¶ Item possessio ciuilis, & naturalis transfertur ex clausula constituti si constituens possideat utramque, Anto.ibi num.78. communem dicit ex Bart.in l.quod meo.ff.de acquir.posse.

122 ¶ Intellige istam communem quādo possessionem acquirit, uel postea. ratum habet. Idem Anto.nu.82. ex Panor. in c.cum uenissent de resti.spolij. & Tiraquel.de consti.par.3. limit. 1.nu. 2. in fin.

123 ¶ Amplia primo, dictam communem etiã quò ad ueram possessionem, & non fictam. Tiraquel. de consti.par.2.ampli.1.in fi.communem dicit.

124 ¶ Amplia primo, istã ampliationem ad omnes modos acquirendi possessionem per actum fictũ. Anto.in d.l.45.tau.num.92. communem dicit ex Barto. & Angel.in l.certe.§.1.de preca.ff.

*§ Nota istam communem ad ampliationem d.l.45 tau & l.17.in dicta ordi.de donatione, & melioratione facta per patrem filio quod si est traddita possessio non potest reuocari.

125 ¶ Amplia secundo, dictam ampliationem ad introducendam prescriptionem: quia prescriptio etiam procedit ex possessione translata ministerio iuris. Coua. in repe.ca.possessor de re. iur. li. 6.§.1.num.5.communem dicit. ex glos.& docto. in cap.contingit de do.& concor. Roma.sin.410.

126 ¶ Amplia secundo, communem ad procuratorem quia per eum acquiritur per dictam clausulã constituti possessio. Idem Anto.num.91.communem dicit. & Tiraquel.de consti.par.2. ampli.25 num.15.communiorem dicit ex Iaso. in l. is qui. pro emptore nu.38.ff.de usu.

127 ¶ Amplia tertio, etiam si res non sit presens Tiraquel.ibi par.3.li.2.num.1.communem dicit.

128 ¶ Restringe istam amplia. in possessione quæ habet plurimum iuris, & minimum facti: ut in possessiõe est quæ nobis ignorãtibus acquiritur, non ex causa peculiari per filium, uel per seruum. quæ non causam usucapionibus. Coua.ibi nu. 6. communem dicit. ex glos.in l.1.§. item acquirimus.ff.de acquir.posse.& Iaso.nu.39.

129 ¶ Restringe dictas communes quo ad principales:

les: ſecus tamen, in alijs: & ſic tutor uendens rē minoris, non poteſt tamen ſe conſtituere poſsidere nomine alterius, nec transfert poſſeſsionem. Idem Anto.num.88.communem dicit ex Bar. in l.1.ff.de acqui.poſſe.

130 ¶ Amplia iſtam reſtrictionem ad poſſeſsionē: quæ acquiritur captis per filium, aut ſeruum: quia per poſt liminium ea quę ſunt iuris, non tamen facti redeunt. Idem ibi uerſi.hinc planè communem dicit ex Iaſo.num.36.poſt Bar.& gloſ. in l.ſi is qui pro emptore.ff.de uſuca.

131 ¶ Amplia iſtam reſtrictionem ad procuratorē: quoniam licet habeat mandatum ad uendendum non tamen ſe poteſt conſtituere poſsidere nomine emptoris. Tiraquel.de conſti.par.3.lib.13.nu.6.communem dicit.

132 ¶ Nota, quod ſi duobus res uendatur: & primo transferatur poſſeſsio per conſtitutum, & ſecundo uerè traddatur ſubſtinetur prior Tiraquel. de conſti.par.1.nu.23. communem dicit.

133 ¶ Intellige iſtam communem, ſi conſtituatur poſsidere per ſimplicem conſtitutum: ſecus tamē, ſi per precarium: quia alteri traddendo, uerè, preualet uera tradditio ſecunda. Tiraquel ibi par.1 nu.14.communem dicit. ex gloſ.in l.interdum.ff de acqui. poſſe.

134 ¶ Limita ſecundo, communem in conſtituto appoſito in minus ualido, uel inutili contractu Tiraquel.de conſti.fol.7.num.4. communem dicit.

135 ¶ Reſtringe iſtam limitationem: quando contractus licet a principio ſit in ualidus, tamen habet actum ſucceſsiuum in quo poſsit ualidari. ut in donatione inter uirum & uxorem quæ confir-

matur morte. Anto.gome.in d.l.45.tau.

136 ¶ Obligatio si fiat generalis omnium bonorum cum clausula constituti, si res quæpiam per constituentem alienetur: potest agi per constitutariũ contra tertium non excluso principali, Tiraquel. ibi nu.57. & 64. communem dicit ex Cuma.in.l. legibus.ff.de acqui.posse.

137 ¶ Nota quòd licet constitutus simpliciter non posit subuertere possesionem constituarii de omnibus suis bonis: si re uera tradat alteri rem quempiam ex illis bonis transfert usu capiendi conditionem & dominium in illum tertium: quale erit apud debitorem, Tiraquel.ibi.par.3.li.14. nu.10.communem dicit. ex Bar.in.l.celsus.ff. de vsucap.

138 ¶ Item nota quod constitutum non solum operatur in obligatione generali omnium bonorum circa præsentia: sed etiam quo ad futura bona Tiraquel. ibi par.3.limi.30.nu.12.communem dicit ex Bar.in.l.vlt.C.quæres pigno.obli. posit.

139 ¶ Nota quod si vendens se constituat posidere nomine emptoris: si distrahatur uenditio: opus est ut interueniat etiam constitutũ, Anto. Gome. in.d.l.45.nu.8.communem dicit ex Bald.in.l.i.C. quando liceat ab empti.disced.

140 ¶ Item acquiritur possesio per denuntiationẽ noui operis: si denunciator posideat: & fiat denũtiatio in præsentia rei & statim transfertur in aliũ contra quem fit denuntiatio, Ant. Gome. in.d.l. nu.3.cõmunem dicit. ex docto.in.l.1.§.in operis de no.ope.ff.

141 ¶ Item per statutum acquiritur possesio sine tradditione per hæredem. Tiraqu.in trac. le mort

saisit

saisit le uif.decla.6.nu.6.in præfat.communem dicit. ex Iaso. qui generaliter in.l.i.omnia dele.nu. 7.dicit quod per statutum potest introduci quòd possesio transferatur sine apprehensione communem dicit.

142 ¶ No.quod interdictum recuperandæ non datur fictè posidenti, uidelicet per statutum disponens quod possesio trãsferatur in hæredem. Alexan.in.l.in suis nu.9.ff.de liber.& posthu. & Alci. in trac.de presum.par.3.nu.6.in fi.quos refert cũ alijs Tiraque.in trac.le mort.saisit le.uif.in 6.par. decla.4.num.2.in fi.& noster Coua.in reso.li.3. c. 5.nu.6.in uer.sic & interdicto recuperandæ communem dicunt. ipsi tamen Tiraquel.& Coua.tenent contrarium.& dicunt ueriorem contrariam: cum ueram possesionem habent de quo per ipsũ met. Tiraquel.de iure constituti. par.1.num.68. & in 2.par.ampli.11.quam opinionem in casu hæredis approbat l.45.tau.

143 ¶ Item nota quod si bona sunt possessa ab alio de uoluntate domini traddentis transfertur per istos actus fictos sine apprehensione: si tamen possesio sit uacua: requiritur apprehensio uera. Ias. in l.possesio appellata num.86.de acquir. possess. communem dicit.

Nota, quod per apprehensionem unius fundi, uel partis fundi intelligitur apprehensa possesio aliorum fundorum eiusdem. qualitatis,& naturę, Anto.gome.in d.l.45.tau. nume.39. communem dicit ex glo.in l.3.ff.de acquir. posse.

144 ¶ Possesio acquiritur ex sola ratione traddentis etiam si acquirens sit incertus ratione loci, & quotę. Idem ibi num.96.conclu.4.communem dicit.

cit. ex Pau.& Imol.in d.l.3.§.incertam.

145 ¶ Possessio acquiritur per infantem quinquennalem cum authoritate tutoris si tamen sit trium, uel duorum annorum, qui fari non potest non acquiritur etiam cum authoritate tutoris: sed tutor solus sic acquirit. Iaso.in l.possessio.appellata.§. adipiscimur numer.17.ff.de acquir.posse. communem dicit.

146 ¶ Fallit, in possessione uiolenta ex iussu tutoris: quia non acquiritur etiam per seruum pupilli. Iaso.ibi.§.item acquirimus numer.44.communem dicit.

147 ¶ Possessio acquiritur tertio, per seruum meũ uolente seruo,& tertio ratum habente. Ias.in d.l. possessio.§.hæc de seruis nu.6.communem dicit.

148 ¶ Possessio non acquiritur per seruum emptũ quousque possessio serui apprehendatur, Iaso. in d.l.a.possessio.§.ueteres nu.11.cõmunem dicit.

149 Possessio naturalis serui licet seruatur per fugam serui, non tamen ciuilis. Ias.in d.l.possessio. §.per seruum nu.3.communem dicit.

* § Et in hoc casu loquitur l.penul. in fi.ti.30.par.3.

150 ¶ Limita istam communem, si seruus diu se gessit pro libero: quia tunc tam ciuilis. quam naturalis perditur. Idem ibi num.108.in fi. communem dicit ex docto.in d.l.3.§.si seruus.

151 ¶ Possessio probatur per receptionem mercedis etiam in preiuditium tertij tunc temporis nõ posidentis.Boe.dec.239.nu.5.communem dicit & sic est intelligenda opinio. Bart.& docto. in l. quamuis.ff.de acquir.posse.communem dicit.

152 ¶ Item per dictum rusticorum dicentium aliquem tenere & posidere.Deci.215.cõem dicit.

Possessio

153 ¶ Poſſeſsio intermedia probatur probatis extremis. Panor.in cap.accidentibus de priui. etiã ad cauſandam preſcriptionem, Corſe.in ſingu. in uerbo poſſeſsio.el.2.communem dicit.

*§ Concor.cum l.10.ti.14.par.3.

154 ¶ Poſſeſsionem antiquiorem probans nouus poſſeſſor preſumitur clãdeſtinus, & inuaſor.Cur. iuni.conſi.165.nu.5.communem dicit.

155 ¶ Poſſeſsio transfertur in uoluntarium ſequeſtre: ſecus tamen,in neceſſarium.Io.Cora.in miſcel.li.3.cap.2.nu.3.communem dicit.

*§ De ſequeſtre neceſſario quod non poſsidet eſt l.11.ti.10.par.7.

156 ¶ Poſſeſsio retinetur in immobilibus quãdiu dominus eſt in ipſa re,uel habet eam in cõſpectu, uel ſi de facili poteſt eam intrare. Anto.gome. in d.l.45.num.101.communem dicit ex gloſ.in l.1.ff. de acquir.poſſe.

157 ¶ Poſſeſsio naturalis amittitur ſi poſsidens ſe abſentat longè ab ipſa re ex cauſa iuſta, ſiue iniuſta. Idem ibi nu.102.communem dicit ex Bar.in d.l.3.§.in admittenda.ff.de acquir.poſſe.

158 ¶ Poſſeſsio ciuilis non amittitur per abſentiã quandiu ueniens non reſiſtit, uel ſi ipſe animo deſijt poſsidere; uel ſuſpicatur ſe poſſe repelli, uel deuenit ad ſtatum res quę poſsideri nõ poteſt: ut per innundationem,uel alluuionem,uel per impetum latronum,uel potentiam occupantis.idem ibi nu.102.communem dicit ex Paul. & Imol. & Cuma.& Alexan.in d.l. quod meo.§.fi. de acquirend.poſſeſ.

*§ Concor.cum l.penul.ti.30.par.3.

159 ¶ Poſſeſsio etiam ciuilis per longam abſentiã

poſſeſſoris

possessoris ammittitur siue ab alio res possideatur, siue non. Idem ibi in uersi. quarto modo, communem dicit ex glo. & Bar. in l. si id quod .ff. de acquiren. posse.

*§ De iure regio tam possessio ciuilis, quam naturalis perditur per annum, & diem alio possidente, sciente possessore per l.1 .ti.11 .li.2.fo.ll. & l.1. ti.13.li.3.ordi.& ll.242.& 192.stili.cum bona fide & titulo tamen.

160 ¶ Possessio ciuilis est quæ causat prescriptionem. idem ibi nu.105.communem dicit ex Panor. in cap. uigilanti de prescrip.

161 ¶ Possessio ciuilis cum bona fide etiam sine titulo acquirit fructus. Idē ibi nu. 106.cōem dicit. ex glos. in l. si quis à non domino instit. de rediuis.

162 ¶ Possessionem solam naturalem retinens ut in vsufructuario, uel colono ad longum tempus retinetur animo: si sit absens. & non perditur, nisi in casibus in quibus ciuilis possessio perditur. Idē ibi nu.107.communem dicit. ex glo. & docto. in l.3.§.vti fui.ff. de acqui. posse.

163 ¶ Possessio tam ciuilis quam naturalis conseruatur per colonum, tutorem, filium, seruū, uel procuratorem etiam si detentor absens sit. Aret. idem ibi nu.109.communem dicit ex glo. in l. si colonus ff. de acqu. posse.

164 ¶ Amplia primo, etiam si detentator alteri conducat. Idem ibi communem dicit. ex Pau. in l. qui uniuersas.§.fi.ff. de acqui. posse.

165 ¶ Amplia secundo, etiam si detentator efficiatur furiosus non tamen si moriatur. Idem ibi communem dicit ex gl. in l. si id quod.§.1 .ff. de acqui. possessio.

166

166 ¶ Possessio tam naturalis quam ciuilis perdit solo animo, etiam si insistat in tali re .idem ibi con clu.6.communem dicit ex glos. in d.l.3.§. in admittenda.

167 ¶ Missus in possessionem ex primo decreto nō dicitur possessor : sed detentor. Anto.de fano.de pigno.par.3.mem.2.nu.6.communem dicit.

168 ¶ Fallit in actione reali quia ante annum dicitur detentor, post annum autem possessor secundum canonistas. legistæ autem dicunt quod ante annum est possessor reuocabiliter : post annum autem irreuocabiter. Idem fanus uers.sexto communem dicit : & concludit tenendum cū legistis.

169 ¶ Amplia istam limit.ad hypotecam, cum dicatur actio realis ibi nu.8.communem dicit.

170 ¶ Nota quod immissio in possessionem ex primo decreto facta uni excreditoribus ex causa onerosa, prodest omnibus alijs creditoribus ex eadē causa. si tamen causa est lucratiua, misso uno, alij non dicuntur missi. Idem Fanus nu.10.restrictione 6.communem dicit.

171 ¶ Possessio data uigore secundi decreti, reuocatur data satisdatione. Ias.in l.properandum .§. sin autem reus .C. de iudi. numer.8. communem dicit.

172 ¶ Decretum de mittendo in possessionem ex primo decreto durat qñ creditor est presens ꝑ bienium : etsi est absens, per quadriennium. Anto.de fano de pigno.par.3.mem.2. num.3. communem dicit.

173 ¶ Nota, quod iudex potest facere quod pars intret in possessionem propria authoritate. Tiraquel.de consti.posse.par.3.li.17.numer. 13. communem

munem dicit ex Barto. in l. iustè posſidet .ff. de acquiren. poſſe.
174 ¶ Poſſeſsionis quæſtio poſſeſsionem litigiosã reddit. Curt. iuni. conſi. 165. numer. 6. communem dicit.
175 ¶ Poſſeſsio transfert onus probandi in aduerſarium: niſi aliqua preſumptio ſit contra poſsidentem: ut quando ius reſiſtit poſſeſsioni Curt. iuni. con. 90. nu. 3. communem dicit.
*§ Hoc idem uidetur innuere l. 10. ti. 14. par. 3.
176 ¶ Poſſeſsio transfertur ex contractu ſimulato quando agitur ut transferatur. Curt. iuni. conſi. 108. nu. 12. communem dicit.
177 ¶ Poſſeſsio iuris, & quaſi iuris poteſt eſſe pænes plures. Iaſo. in l. poſsideri. §. ex contrario nu. 82. ff. de acquir. poſſe. communem dicit.
178 ¶ Poſsidere poteſt quis unam rem duobus modis uno generali pro ſuo, & alio ſpeciali, utputa pro emptore. Iaſo. ibi. §. ex pluribus nu. 34. & 36 ff. eo. tit. communem dicit.
179 ¶ Amplia, ſiue concurrat eodem tempore, ſiue in diuerſis temporibus: dominium autem poteſt detineri ex diuerſis cauſis in idem tempus cõcurrentibus. Iaſo. in d. l. poſsideri. §. ex pluribus nu. 38. communem dicit.
180 ¶ Poſsideri dicuntur mobilia. Iaſo. in l. poſſeſſio num. 39. ff. eo. tit. communem dicit.
181 ¶ Poſsidere preſumitur tempore mortis qui ſemel poſsedit. Alci. de preſump. re. 2. preſum. 21. nu. 5. communem dicit.
182 ¶ Poſsidere preſumitur tempore expulſionis agentis interdicto recuperandæ, probando quod aliquando poſſederit. Alci. de preſump. re. 2. preſum.

ſum.21.nu.14.communem dicit.

183 ¶ Nota quod non preſumitur poſsidere niſi alleget poſſeſsionem, Alcia. ibi in princ. communem dicit.

184 ¶ Poſſeſſor malæ fidei poſtquam ſoluit de ſuo ante litis conteſtationem, acquirit utilem actionem negotiorum geſtorum contra dominum. Boe.dec.44.nu.4.communem dicit.

185 ¶ Poſſeſſor contra quem agitur hypotecaria poteſt negare illum a quo habuit: habere titulũ, & eſſe dominum illius rei: & creditor tenetur probare eſſe dominum aliàs ſuccumbet: licet ipſe debitor, ſiue agat, ſiue conueniatur, non poteſt negare dominium: uel cum creditore, uel cũ alio tertio. quia allegaret turpitudinem ſuam. Anto. de fano. de pigno. par.6.mem.3.numer.35. communem dicit.

186 ¶ Poſsidens ſine titulo, non eſt legitimus contradictor. Ludo. de gozz. in conſi. 93.nu.5.communem dicit.

187 ¶ Poſſeſſoria remedia non dantur pro iuribus mærè perſonalibus Otalora.de nobilitate hiſpanica cap.1.par.2.ter.par.nu.3.magis communem dicit ex docto.in l.certis annis.C.de pactis & in ca. quærelam de electi.

188 ¶ Poteſtas abſoluendi remanet ei cui eſt poteſtas condemnandi ſublata: niſi cum certa ſolemnitate in materia hereſeos. Hiero.cagno.in l.nemo num. 4.ff.de re.iur. communem dicit.

189 ¶ Poſitionibus quibus quis reſpondit inductus aſſertioni aduerſarij qui dedit cauſam errori poteſt etiam poſt ſententiam reuocari. Bal.in l. celſus uerſi. uenio ad Barto.de uſu. capien. communem

nem dicit.

190 ¶ Posthumus non rumpit testamentum si appo natur clausula codicillaris per uerba futuri temporis. Corne.consi.225.uol.3.communem dicit. Sed Barba.consi.6.uol.2.dicit communiorem esse quod operetur clausula codicillaris: quia quæcumque uerba concepta, & eum, sequitur. Ioa. duran.in arte testan.tit.3.cau.10.num.3.bonis rationibus quem uide.

191 ¶ Prelatus non solum tenetur ad prestandam patientiam demolitionis edifitij a predecessore facti, sed etiam tenetur prestare expensas. Iaso. in l.qui opus.ff.de no.ope.nu.3.in fi.col.8.

192 ¶ Prelatus ecclesiæ licet non possit hypotecare, uel obligare rem ecclesiæ specialiter: generaliter tamen potest, Ant. de fano. de pigno. in 2. par.mem.1.communem dicit.

193 ¶ Prelegata non ueniunt in uniuersali fidei commisso postea subsequto. Iaso. in consi.175. uol.4.communem dicit.

194 ¶ Prebenda est quæ prouenit ex institutione, & offitio: canonica est ius prouenien ex electione, & receptione in fratrem. Io. arri. in cap.cũ in de consti.num.170.communem dicit.

195 ¶ Prebendarum numerus non augetur ex receptione. alicuius in canonicum. idem ibi nu. 167.communem dicit.

196 ¶ Prebenda uacatura si promittatur cum recipitur aliquis in canonicum: ualet receptio, & uitiatur promissio. Idem ibi numer.185. communem dicit.

197 ¶ Præscriptio est ius quodam ex tempore congruens, legum authoritate uim capiens, negligẽtibus

tibus pœnam inferens,& finem litibus imponens. Balbus de presc.in 1.par.col.2.communem dicit.

198 ¶ Prescriptio causatur ex ciuili, uel naturali possessione,uel saltem ciuili, Balbus de presc.in 3 par.consi.57.q.3.communem dicit tam in acquisitione domini quàm alterius iuris inferioris, ut usufructus contra Bart.in l.3.§.ex contrario.ff.de acquir.posse.ubi dicit quod in acquisitione usufructus sufficit naturalis possessio: qui communiter reprehenditur.

199 ¶ Prescriptio tollit obligationem naturalem. Balbus de presc.2.par.3.par.q.10. conc.38.communem dicit.

200 ¶ Prescriptio cum bona fide perimit obligationem ciuilem, & naturalem reddit inefficacem. Alci. in rub. de prescri.nu.44.communem dicit.

201 ¶ Nota quod ex prescriptione triginta annorum cum bona fide acquiritur utile dominium. Balbus ibi in 2.par.q.2.conclu.3. communem dicit: & in tantum hoc est uerum: quod completa prescriptione, non potest adiri ecclesia per denuntiationem euangelicam: ut restituat rem prescriptam. cum sit tutus in conscientia. Balbus in 2.par.3.par.q.10.communem dicit. Tamen si res prescripta post triginta annos ueniret ad dominiũ licet aduersum quemlibet prescribens haberet actionem ad uendicandam: non tamen contra dominum uerum Balbus in 2.par.3.par.q.6.communem dicit. Et nota quod antiquus dominus potest auocare rem prescriptam a quocumque tertio: si ipse tertius non prescripsit. & non potest iuuari tertius a possessione primi possessoris. Balbus ibi communem dicit. quam tamen conclusionem

nem communem cum precedẽti : limita, nisi aliàs prescribens possideret cum titulo, & bona fide quia & per prescriptionem longi temporis (ut est uiginti annorum) nec dominus auocat a tertiò: nec iuuatur contra prescriptionem quin possit agere contra eum rei uendicatione, quod non prodesset trigenario possessori. & cum bona fide sine titulo. Balbus ibi col.76. communem dicit.

202 ¶ Amplia dictam communem opinionẽ quod si duo, diuersis temporibus prescripserint rem ali quam: & alius tertius possideat rem prescriptã cum titulo & bona fide: prefertur in re uendican da, secundus prescribens cum extinctum sit ius alterius. Balbus ibi nu.9. communem dicit.

203 ¶ Prescripto non introducitur nisi cum bona fide in principio, in medio, & in fine. Balbus in 2.par.3.par.q.7. communem dicit

Intellige quod requiritur bona fides. in principio: in medio autem cum non habeat malam fidem, & si dubitet dubitatione speculatiua. ut si du bitet an sit sua res, uel si iustè possideat: cum non habeat conscientiam lęsam, credens posse posside re cum illa dubitatione: currit prescriptio, si tamẽ dubitet, nõ solum de iure sed dubitet an teneat re stituere non prescribit cum agat contra conscientiam. ut tenet Coua. in d.reg. possessor par.2. nu. 4. ex Adriano col.2.

204 ¶ Prescriptio cum mala fide non procedit: & in hoc est ius ciuile correctum per ius canonicũ, tam in rebus corporalibus, quàm in actionibus realibus, & personalibus. Balbus ibi q.17. commu nem dicit: licet Socc. cons.203. dicat communem contrariam. sed tamẽ communior est prima: & uide

uide Alci.in rub.de prescripti.num.48.

205 ¶ Amplia istam communem etiam per tempus immemoriale: si constat de mala fide prescribentis: temporis cursus non suffragatur. Alexan. in l.cum aliqus.C.de iur.deli. communem dicit.quã refert Coua.in d.§.8.nu.4.

206 ¶ Limita in actionibus,quæ sunt de sui natura temporales: nec continent pænam: sed potius dantur ad interesse: Idem Balbus ibi col.48.com munem dicit..

207 ¶ Limita secundo, in iure adeundi per triginta annos,cum ius sit querendum:& non quesitum, Balbus ibi col.88.communem dicit.

208 ¶ Limita tertio,in mala fide predecessoris quæ non impedit inchoare prescriptionem, Mathe. de afflit.in Neapo. deci.40.nu.7.communem dicit. Hieron.Cagno. in l. qui in alterius nu. 16.ff. de re.iur.communem dicit contrariam, sed pro concordia distingue, ut per Panor.in c.2.de prescriptio.nu.7.& 8.q.prima. opinio prima procedit in singulari successore: & secunda in uniuersali qui tenetur exonerare conscientiam defuncti ut per Cur.iuni.consi.170.nu. 14. ubi dicit magis communem. secundam quam intellige ut hic. ut per Pirrũ in consue.aure.de executionibus c.14.

209 ¶ Restringe hanc tertiam limitationem ad succesfroem representantem predecessorem, secus in sucessore dignitatis,uel officij si non uult uti posleſsione predecessoris. Coua.in reg.possessor par.2.§.9.num.6.uersi. septimo apparet. commu nem dicit ex glo.in c.cura de iure patr.

210 ¶ Nota quod successor singularis prescribit spa tio decem,uel uigiti annorum solutionem mino-

rum cum sibi non sit nuntiatum de maiori summa: si posside t cum titulo, si tamen nõ habet titulum: prescribit cum bona fide per triginta annos, Balbus in 4.par.4.par.q.7.communem dicit.

211 ¶ Mala fides superueniens circa unum, interrũpit prescriptionem & in alijs. Balbus in 2. par. par.6.q.2.communem dicit.

212 ¶ Limita si postea benè informatus deposuerit malam fidem. Balbus ibi 44.communem dicit.

213 ¶ Dubitatio non impedit prescriptionem, si post inchoatam prescriptionem interuenit: secus si a principio, Balbus in 2.par.3.par. q.2. & in 2. par.6.par.q.2.communem dicit. Et sic intellige. Iaso.in l.possidere .§. genera. de acquren. possess. numer.19. ff.

214 ¶ Error iusti tituli causat prescriptionem quan tum ad usucapiendum & prescribendum: non tamen ad repellendum eum qui agit petitione hæreditatis, uel interdicto quorum bonorum, quæ iu ditia regulariter non dantur contra titulo possidentem. Balbus in l.cellsus.ff.de usucap.not.2.col. 5.communem dicit.

215 ¶ Amplia etiam si non subesset iusta causa credendi titulum essem uerum: si tamen quis ita cre debat. ibid.not.3.communem dicit.

216 ¶ Prescribi potest omnino obedientia Imperatoris per Reges, ac alias ciuitates. Balbus de pres.2.par.5.par.q.2.communem dicit.

217 ¶ Prescribi etiam potest mærum, ac mixtum imperium. Idem ibi q.3. communem dicit. ex Feli.in cap.cum sit de foro cõpe.pro qua est tex. in l.uiros.C.de diuersi.offi.li.11.

218 ¶ Nota quod mærum, ac mixtum imperium prescri-

prefcribitur contra Imperatorem, ac Regem pre fentem per fpacium decem annorum: ipfo autem abfente, requiritur tantum tempus de cuius initio non eft mæmoria in contrari ũ. Idem Balbus q.3.in prima q.2.par.5.par.communem dicit fi autem iurifditio eft pænes inferiorem a principe: prefcribitur contra eum per decem annos. Petr. Nunius in cap.1.de exequendis mandatis regum nu.15.communem dicit. ex Balbo de prefc. in 2. par.5.par.uerfi.circa primam. Et de materia prefcriptionum iurifdictionis uide plenè per eum & in quantum Balbus affirmat fufficere tempus decem annorum data fcientia principis. Idem fentit Iafon in l.imperium nu.2.ff.de iurisd. omni.iudi.ubi dicit magis communem. Iafonem reprehendit Cur.iuni.conf.174.num.26.magis communem dicens contrariam quod non prefcribatur nifi per tempus immemoriale. cui opinioni aftipulatur nofter Coua.in reg.poffeffor. par. 2.§.3.

219 ¶ Item nota quod in prefcriptione iurifditionis cum fint tres fpecies uidelicet mærum, mixtũ, ac jurifditio fimplex: fi unus actus prefcribatur; non cenfentur omnes tres fpecies præfcriptæ: fed fufficit prefcrififfe unum actum folum adhoc quod dicatur prefcripta tota una fpecies illius actus. Balbus in 2.par.q.2.uerfi. fecundo principaliter communem dicit.

220 ¶ Prefcribi poffunt ea quæ competũt principi in fignum fupremæ poteftatis: & hæc prefcriptio fortitur effectum per tempus de cuius principio non eft mæmoria hominis in contrarium. Idem Balbus in 2.par.5.par.q.2.communem dicit.

221 ¶ Amplia iftam communem ad inferiorem à

principe. quoniam potest prescribere. ius colle-ctandi, & exigendi pedagia per tantum tempus de cuius initio mæmoria non sit in contrarium. Otalora.in cap.3.primæ par. de nobilitate Hispanica communem dicit.

* § De iure regio prescribitur iurisditio in ciuilib⁹ per quadraginta annos: & in criminalibus per cẽtum annos l.7.ti.13.li.3. ordi.per quam corrigit l.18.ti.4.par.3.& l.6.ti.29.par.3.& l.5.ti.11.li.2. fo.ll. Regalia autem, ut sunt collecta, ac tributa, non prescribũtur: ut apparet in d.l.6.quæ concor. cum hac communi: & declarat eam. Et uide Pala.rubeum in repet.cap.per uestras de dona.inter uir.& uxo.col.212.

222 ¶ Nota quod prescribẽs regalia, iurisditiones, pedagia, & similia per tempus de cuius initio nõ est mæmoria hominum in contrarium; non tenetur probare scientiam ac patientia principis.quia illa presumitur per dictum tempus. Balbus in 2. par.3.par.q.6. communem dicit in prescriptione minoris temporis contra Regem semper requiritur scientia, & patientia. Alexand.in consi.16. uol.5.communem dicit, quem refert Petrus Munius de exequendis mandatis regum cap.1.nu.15 uersi.octauo. Deducitur ubi uidetur innuere.hodie per legem sextam dicti.ti.13.li.3. ordi. non esse necessariam scientiam, & patientiam regis ad prescribendum mærum imperium cum ex illa l. appareat de uoluntate principis. cum sit modici preiuditij prescriptio. cum aliàs remaneat communicatiua iurisdictio pænes Regem. & hoc modo possit Imperator res imperij alienare: ut per Ange.in l.2.§.hoc interdictum.ff. nequid.in loc. publi-

publi. Et ultra illud, princeps concedendo iurisditionem, non censetur a se abdicare iurisditioné, nec dare priuatiuè: sed cumulatiuè. ut p plura deducit Cassa. in consue. burgun. rub. 2. §. 1. in glo. fi. num. 30. cum non possit abdicare a se omnem iurisditionem. utile tamen dominium, & commoda potest: salua superioritate, & recognitione, & fide. secundum Bal. in prohem. feu. uersi. expedita num. 32. ad quem poterit appellare: & de causis appellationis cognoscere. Ioan. Andr. in addi. ad Specu. de iurisd. omni. iudi. uers. l. indistis duas, col. fi. & Ange. in l. 1. §. siquis mandatum. ff. de offi. eius cui mand. est iurisd. quam superioritatem, & appellationem Rex (ut est dictum est) non potest a se abdicare. ut per plura deducit Thomas gramma. iu consi. 28. per cap. dudum de prescrip. in 6. quod uidetur innuere l. 1. ti. 1. li. 3. ordi. item pro hac sua opinione in hoc regno adducit l. 5. ti. 2. par. 1. iuncta l. 11. ti. 1. li. 7. ordi. dicit enim quod, in d. l. prohibetur introduci consuetudo sine scientia regis. & in d. l. 11. mandatur ut consuetudines populorum obseruentur: ex quibus dicit sublatã d. l. 5. & non requiri uoluntatem principis, uel sciẽtiam: & sic in d. l. 6. non esse necessariam scientiã regis: cum iam ibi explicauit suam uoluntatem quod ualeret prescriptio: & adducit adhoc Bal. de pace. constan. in usufeu. ca. 1. §. 1. & est in nu. 3. & dicit non obstare d. l. 7. ti. 1. li. 1. ordi. ubi disponitur quod, iudex ecclesiasticus non incarceret laicos, nec executionem faciat in suis bonis iunta l. ulti. lata apud Toletum de anno 1525. ubi reuocat cõsuetudinem circa dictam executionem: dicens por. que Aquello ha sido sin nostra sciencia e paciencia.

cencia. quia dictę prohibitionis causa est quod agitur de maximo preiuditio regis. quia quãdo per Prelatos prescribitur contra regem non prescribitur comulatiuè, sed priuatiuè, & transit iurisdictio in personas alterius fori: & non potest a principe reuocari iuxta notata per docto. in cap. nouit de iudit. sed his non obstantibus ad herendum commuui opinioni. tum enim quia hanc opinionem tenet Inno. in cap. bonæ de postul. prela. & Bar. in l. 1. ff. de aqua plu. arcen. & in l. si publicanus de publica. & Io. Lupus auriga donationum inter uirum & uxorem in repet. cap. in preludiis uersi. sed est pulchra dubitatio num. 33. cum alijs sequen. & Petr. bellug. in Spec. princ. rub. 22. nu. 67. & est communis opinio teste ipso Nunio tũc etiam quia est maximum crimen usurpare regis jurisditionem: & capite est puniendus l. sacri afflatus. & ibi Bal. C. de diuer. resc. & incidit in crimen læsæ maiestatis qui se gerit pro magistratu l. 3. §. qui se. ff. ad leg. iulia. maiest. qnod non esset tã graue preiuditium regi non inferretur tum etiam quia sequerentur duæ specialitates in d. l. 6. quod non est dicendum. ut per Bal. in rub. de caus. posse. & proprie. nu. 13. l. penul. C. de dotis promis. & in l. si mihi & titio. ff. de condit. & demonstra. & Iaco. de sancto Georg. de feu. in. §. dictique uassali nu. 22. una reuocatio d. l. 18. ti. 4. par. 3. & l. 6 ti. 29. par. 3, in qua prohibita erat prescriptio iurisditionis. De iure regni: per quam reuocatur ius commune quod concedit prescriptionem per tẽpus de cuius initio non est mæmoria in contrariũ per omnes supradictas communes opiniones. Altera quod prescriptio quadragenaria sufficiat.

Et

Et iam tertia; quia non requiritur certioratio regis in prescriptione quadragenaria. Quod aliquo modo non est dicendum: nec Bal. in d. cap. 1. num. 3. de pace constantiae. hoc dicit. immo totum contrarium in tangentibus ipsi regi, ubi ipsemet, Balbus distinguit: aut prescribitur contra transeuntes: ut soluant passagium: & non requiritur scientia principis. si tamen prescribitur contra Caesarem, requiritur scientia, & pacientia. ut in l. comperit. C. de presc. trigin. ann. Item nec lex 11. ti. 1. li. 7. ordi. tollit d. l. 5. immo confirmat ibi Segu. quales fueron otorgadas por los reiec. mons progenitores epor nos confirmadas & Imadas. Et sic presumitur notitia & certioratio: ut aliàs dicitur de minore qui iurat quod non est necessaria probatio certiorationis presumitur certioratus ex iuramento. Iaso. in authen. sacramenta nu. 65. C. si aduersus uendit: & Io. Mauri. de resti. in integ. cap. 114. de qua supra in uerb. certioratio nu. 32. uel est intelligenda illa lex iuxta distinctionem Bal. in d. cap. 1. cum non prescribitur contra regem nec est facienda uis in intellectu d. l. 7. ti. 1. li. 1. ordi. quia uera ratio illius l. est quia prelati sunt incapaces illius executionis: & data incapacitate, nec prescriptio etiam immemorialis procedit per cap. 1. de pres. in 6. Preleti enim nō habent territorium nec sua iurisditio adheret territorio: ut per plura deducit, & probat Oldra. con. 17. & Belluga. in Specu. princi. in d. rub. 22. nu. 48. Nec obstat cap. ut animorum de const. in 6. quia ubi territorium est exponendum, idest dioecesim, uel certos terminos intra quos potest exercere iurisditionem: & cum non habeat ter-

ritorium in quo cedat possesio: nimirum si non posit prescribere: cum sine possesione prescriptio non procedat. reg.sine possesione .de reg. iur.li.6.& ex his ego teneo in prescriptione quadragenaria in qua prescribitur iurisditio ciuilis: quod requiritur scientia, & patientia regis ad eã consequendam. Et nota uerbum Aymon.de antiq. tempo.par.4. in uer.absolutis differentijs nu. 23.quod in casibus in quibus requiritur ad introducendum consuetudinem, uel prescriptionem scientia principis: quod sufficit quod officiales, ac procuratores regis, uel principis.sciant ut ei preiudicetur ex Bal.consi.340.uol.5.& Castren. con.205.incipienti uiso quodam saluo conducto, pro quo adducit l.cum mãcipium uersi.circa procuratoris.ff.de ædic.diu. Nota quod de iure regio ad prescribendum pedagia quæ por tam gos dicuntur: requiritur tempus quinquaginta annorum l.1.ti.10.li.6.ordi.

223 ¶ Limita omnes istas communes opiniones in eis quæ sunt reseruata principi in signum uniuersalis recognitionis quod non prescribuntur. Pirrus in consue.aure.de pref.c.4.communem dicit. ut sunt census,uel tributa. de quo per Coua. in reg.possessor par.2.§.2.uer.secunda rerũ species.

224 ¶ Prescribitur contra fiscum in bonis nondum incorporatis,sed tantum delatis tamquam uacantibus propter uectigal non solutum per lapsum quinquênii. in alijs autem bonis si denuntiatio precesserit per quadriennium: si tamen non fuit denunciatum sine titulo & bona fide per triginta annos.cum titulo autem & bona fide per uiginti annos.Balbus in 2.par.5.par.in princ,cõem dicit.

Fiscus

225 ¶ Fiscus prescribit: quando uendit rem alienā per quadriennium iuxta l.bene Azenone quā intellige si uendit bona fide, secus tamen: Balbus de pres.ibi.q.8.communem dicit.

226 ¶ Limita tertio, nisi ex priuilegio concederetur ecclesiæ ut contra eum non possit prescribi nisi per centum annos ad instar ecclesiæ Romanæ. Idem Balbus ibi q.1.in princ.communem dicit.

227 ¶ Nota quod si res priuati peruenit ad ecclesiam tempore preterito: utitur prescriptione priuati; pro futuro autem prescriptione. ecclesiæ. Balbus ibi q.3.communem dicit.

228 ¶ Prescribitur ius eligendi per quadraginta annos Balbus in 5.par.q.8. communem dicit.

229 ¶ Amplia etiam si unicus actus interuenit in hoc tempore, idem ibi communem dicit.

230 ¶ Parrochiani prescribunt ius presentandi,qñ ecclesia non constat ab alijs constructam fundatam vel dotatam esse. Coua.in reg.possessor par. 2.§.10. numer. 3. communemdicit. ex Deci. consi.117.

231 ¶ Nota quod si ecclesia constat a principio liberam esse: non prescribitur contra eam per quodcumque tempus ius presentandi. Coua.& ibi nu. 2.communem dicit. ex Panor. in cap. quærelam num.9.de electi.

232 ¶ Prescribitur ius patronatus, cum constat ecclesiam esse patronam. idem Balbus. ibi q.9. communem dicit. si currat tempus quadraginta annorum cum titulo,uel immemorialem sine titulo,quod nota.

233 ¶ Amplia etiam si dubitetur per tēpus de cuius initio memoria non sit in contrarium. Balbus ibi num.

num.100. communem dicit.

234 ¶ Prescribitur etiam ius patronatus prescripta uilla, uel castro, cui anexum est ius patronatus. Idem ibi communem dicit.

235 ¶ Prescribitur per Episcopum, ut posit alienare res ecclesiæ in consulto capitulo: per tempus tamen, de cuius memoria non sit in contrarium. Idem ibi q.17. communem dicit.

236 ¶ Prescribitur contra ciuitatem etiam particularem per centum annos in quattuor casibus enarratis in l.fi.C.de sacro.sanc.eccle.in alijs autē prescribitur contra eam iure priuatorum. Balbus in 3.par.5.par.q.1. communem dicit. Nec dicit d.l.fi. correcta per d.authen.quas actiones. quo ad ciuitatem, sed solum quo ad ecclesias, monasteria, uel pia. Coua. in reg. possessor. par. 2.§.2.num.9. communem dicit. reprobata opinione Boerij de ci.264.num.25. qui dicebat l.in fine esse in totum sublatam.

237 ¶ Amplia istam communem ad castra, ac paruam uillam: dummodo habeant multitudinem. Idem ibi q.2. communem dicit.

238 ¶ Prescribitur contra conditionem ex canone reintegrandæ per triginta annos. sicut & ipsa cōditio durat. Balbus in 4. par. par.4. q. 24. cōmunem dicit.

239 ¶ Prescribitur contra remedium l.2.C. de rescin.uend.per triginta annos. Idem ibi q.26.communem dicit.

+ § De iure regio non durat hæc actio nisi per quadriennium l.4.ti.7.li.5.ordi.

240 ¶ Prescribitur seruitus personalis per triginta annos. Idem ibi q.16. nu.1. communem dicit.

Nota

241 ¶ Nota quod seruitutes habentes causam continuam, quæ ad eius usum non requiritur continuũ factum hominis, licet a principio requiratur, præscribuntur inter presentes per decem annos. & inter absentes per uiginti annos. Idem ibi par. 2. par. 4. q. 1. communem dicit. Seruitutes autẽ habentes causam continuam in proposito licet naturaliter sint discontinuæ. quibus potest quis uti quando uoluerit: ut est itineris. uel uiæ perdunt per decem annos inter presentes, & per uiginti inter absentes si tamen habent causam discontinuam: uidelicet hedomadarum, uel dierum ex forma constitutionis perdũtur per uiginti annos: tam inter presentes, quàm absentes. Balbus 3. par. 4. par. q. 1. num. 1. communem dicit.

242 ¶ Limita istam ultimam communem opinionẽ in seruitutibus personalibus in quibus non considerãtur interualla temporis: nec distinctio predicta, Balbus ibi q. 6. communem dicit.

243 ¶ Seruitus discontinua requirens factum hominis constituitur, prescribitur, & probatur allegato titulo seruitutis, ac probata possessione decennali inter presentes, & uicennali inter absentes. & presumitur titulus allegatus licet aliter non probetur. Cum scientia & patientia aduersarij. Balbus de pres. in 2. par. 4. par. q. 1. communem dicit num. 3. & in nu. 1. dicit quod requiritur etiã bona fides, & dicit etiam communem contrariã. Immo quod in istis seruitutibus habens causam discontinuam, requiratur tantũ tempus de cuius initio non sit memoria in contrarium. Cur. iuni. in consi. 174. num. 28. & 38. dicit communem. approbat. glo. la. grande in l. fi. de serui. ff. sed tamen dictam

dictam communem opinionem glo.intellige, ut in hac communi, quando adest titulus ad prescribendum de quo per d Balbum ibi ubi uide alias limitationes ad regulam dictæ glosæ.

244 ¶ Nota quod scientia & patientia domini requirit in prescriptione iurium incorporalium. Coua.in re.possessor par.2.num.8.communem dicit. ex Inno.in cap.2.de in integ.restitu.& l.2.C.de ser.& aqua.

245 ¶ Fallit primo, in prescriptione immemoriali iurium incorporalium. Bal. de pres.in 2.par.4.par.q.1.nu.14.communem dicit.

246 ¶ Fallit secundo, in prescribente cum titulo, & bona fide habente titulum a tertio qui reputabatur dominus. quia non requiritur scientia & paciencia ueri domini. & sufficit tempus ad instar rerum corporalium. Balbus ibi num.15.communem dicit.

247 ¶ Fallit tertio, in prescriptione libertatis cum res de facili reuertatur ad suam naturam. Coua. in d.nu.8.uers.primo. sententiam communem dicit. ex l.si partem.§.si per fundum.ff.quemad.serui.amit.c. si de terra de priuileg.

248 ¶ Prescribuntur ea quæ competunt de iure gētium per spacium tāti temporis de quo mæmoria hominum non est in contrarium. Balbus de pres. in 3.par.5.par.q.6.communem dicit.

249 ¶ Prescribuntur decimæ prediales in partem. licet non in totum. Balbus ibi in 5.par.q.7.communem dicit contrariam.immo quod nulla consuetudine posit introduci per laicos quod nō soluant integram decimam dicit communem. Curt. in cap.fin.de consue.sed pro concordia, dic ut p.

Bello.

Bello.consi.55.per totum.ubi uidetur innuere q opinio Balbi habeat locum in prescriptione de cuius initio non est maemoria.Curt.autem de alia minori quam sic probat : nulli dubium est quod, per Romanorum pontificem potest concedi. uel dando priuilegium, uel approbando consuetudinem, ut minus decima soluatur: per glo.in cap. a nobis el.1.de dec.& ibi docto.& Abbas dicit hoc indubitatum in cap.in aliquibus de deci. & Deci. consi.147.& consi.113.& d.Bello.dicit de hoc esse communem opi. Et consuetudo de qua non extat maemoria in contrarium: habet uim priuilegij l.hoc iure.§.ductus aquae.ff.de acqua.coti.& ibi. & cap.super quibusdam de uerb.signif. & ibi Panor.& Feli.in cap.ascendentes de pres.& Barbat. consi.41.uol.1.& in consi.45.uol.2.in fortiori casu scilicet in laicis acquirentibus decimas. ergo consuetudine potest introduci : ut minus decima soluatur. Et hoc etiam tenet Alexan.cons.6.uol.1.ubi.dicit hanc esse magis communē opinionem.

250 ¶ Amplia istam communem ad laicum qui potest prescribere per tantum tempus quod non sit maemoria hominum in contrarium ius percipiendi decimas: & obtinebit allegato titulo, cum possessione dicti temporis. Pirrus in consue.aure.de posses.iuditijs cap.2.in fi.magis communem dicit sine tulo cum sint incapaces:non prescribunt,ut p. plura probat noster Coua.in reso.cap.17.li.1.nu.6.ex Io.Mona.in cap.2.de preben. in 6. Et nota in hac materia cum per concilium lateranense sit toleratum laicis ut percipiant decimas quae ante illud concilium solitae erant per eos percipi:quod probata possessione immemoriali dicitur probatum

tum sufficienter ante concilium lateranensse percepisse. Coua.in cap.possessor in par.2.§ 3.nu.9. uersi.tertio fortius communem dicit ex docto. in c. cum apostolica de his quæ fiunt a prelat.

§ Nota istam communem cum precedenti ad intell.1.ti.7.li.1.ordi.ibi & en los otros lugares que. Antiqua mente suelen tener los legos.

251 ¶ Prescribitur consuetudo quæ est contra ius, uel præter ius de iure ciuili per decem annos. de iure autem canonico, si est contra ius requiruntur quadraginta anni. si propter ius: decem anni. Balbus ibi par.5.par.5.q.12.communem dicit.

252 ¶ Prescribi non potest cum titulo nullo. Curt. iuni.consi.185.nu.3.communem dicit.

253 ¶ Item non prescribitur contra hæreditatem iacentem etiã si sit usuca. Balbus in 6.par.in prin. in casu 75.communem dicit.

254 ¶ Item non prescribuntur ea quæ sunt meræ uoluntatis. ut ire ad molendinum, uel similia, Balbus in 4.par.5.par.q.5.communem dicit. pro qua est tex.in l.qui iure familiaritatis.ff.de acquirend. possess.

255 ¶ Limita, si interuenit prohibitio: quia tunc bene prescribuntur per tempus longissimum. idẽ ibi q.6.communem dicit ex glos.in l.qui luminib' ff.de seruit. urba.predia. Coua. in reg. possessor. §.4.par.2.nu.6.

256 ¶ Amplia istam limit.ad actus negatiuos qui nõ prescribuntur nisi a tempore prohibitionis. Bel. in consi.1.num.15.communem dicit. de qua per Alexand.consi.136.uol.2 & Guid.deci. penul.

257 ¶ Item non prescribuntur ea quę sunt reseruata principi in signum uniuersalis recognitionis. ut

ut in communi supra eod.nu.153.

258 ¶ Prescribi non potest alienari prohibita. Ripa in .§.diui .l.filius familiàs.ff.de leg. 2. communem dicit.

259 ¶ Limita, & intellige istam cōmunem: ut non procedat in prescriptione longi temporis uiginti annorum cum bona fide. Balbus de pres.in 5.par. 5.par.q.4.communem dicit.

260 ¶ Limita secundo, in prescriptione immemoriali, uel quadraginta annorum. si ius non resistit in prohibitione alienationis in certas personas, Bello.consi.46.num.7.communem dicit ex Bart. in l.fi.C.in qui.casi.non est necess.in inte. resti.

261 ¶ Item non prescribuntur legata per hæredem cum testator sustulit prescriptionē, Barba.consi. 22.uol.4.& cons.51.uol.1. Io.durān.in arte testā. ti.6.cau.31.commuùm dicit.

262 ¶ Item prescriptio non cadit inter socios etiā per longissimum tempus quin teneantur diuidere. Balbus in 4.par.4.par.q.13.communem dicit.

263 ¶ Prescriptio etiam interrumpitur si pauci supersint dies ad illam complendam: licet concedatur restitutio. Balbus in 3.par.6.par.q.1.nume.8. communem dicit.

264 ¶ Prescriptio etiam interrumpitur si superueniat inhabilitas in personam prescribentem: non tamen si superueniat in persona contra quam prescribitur. Balbus ibidem q.4.num.1. communem dicit.

265 ¶ Fallit secundum membrum dictæ communis opinionis in prescriptione trigenaria quæ dormit contra pupillum idem Balbus ibi nu.eodem communem dicit.

Prescriptio

266 ¶ Prescriptio mixta hoc est decem, uel uiginti annorum interrumpitur per litis contestationē factam coram iudice competenti, Balbus in 2. specie 2.par.6.par.q.1.num.32.communem dicit.

267 ¶ Amplia ad actiones perpetuas, seu temporales in actionibus autem annalibus, & pretorijs quæ regulariter durant per annum: interrumpitur prescriptio per litis contestationem, seu quasi: hoc est per libelli oblationem principi factam, Balbus ibi num.6.communem dicit.

268 ¶ Amplia etiam ad actiones criminales. Balb' ibi nu.24.communem dicit.

269 ¶ Limita in prescriptione decennali inducta ꝑ statutum cum sit loco prescriptionis triginta annorum: quæ per solam citationem interrumpitur: & non est necessaria litis contestatio. Idem ibi nu.10.communem dicit. Et Pirrus in consue.aure.de possessorijs iudici c.3. communem dicit.

§ Nota istam communem ad intel.l.3.ti.13.ordi. lib.3.

270 ¶ Prescriptionem licet interrumpit defectus possessionis, non tamen defectus tituli: quin possit de nouo inchoari prescriptio, Balbus in 2.par. 6.par.q.1.uersi.quarto. communem dicit.

271 ¶ Nota quod interruptio prescriptionis naturalis prodest omnibus: ciuilis autem interrumpēti solum, Balbus in 3.par.3.par.6.par. principalis q.3.communem dicit.

272 ¶ Prescriptio non tollitur per pactum. Balbus de pres.in 5.par.5.par.q.6.communem dicit.

273 ¶ Amplia, etiam si sit dictum in obligatione, ꝙ toties incipiam deberi: quoties fuerit prescriptū. etiam si sit apposita dictio ut quandocumque pos-

sit

ſit petere. Balbus ibi communem dicit.

274 ¶ Intellige, & amplia iſtam concluſionem & ad preſcriptionem triginta annorum: quæ datur in odium negligentium. Alci. in rub. de preſ. num. 60. communem dicit ubi uide de hac materia a. nu. 59. uſque ad finem rubricæ.

275 ¶ Fallit hæc communis in præſcriptione præterita: quę poteſt renuntiari. Balbus de præſc. in d. q. 6. communem dicit.

276 ¶ Præſcriptio, ſi eſt ſublata per ſtatutum ſimpliciter, uel per priuilegium intelligitur. In realibus de præſcriptione. Decē, uel uiginti annorum: in perſonalibus tamen triginta annorum, et ſi ſtatutum poteſt operari in longa: non extenditur ad aliam. Idem Balbus ibi q. 9 cōem dicit.

277 ¶ Nota quòd præſcriptione ſublata per ſtatutum non intelligitur de præſcriptione de cuius initio non eſt memoria in contrarium. Bello. conſ. 8. num. 8. communem dicit.

278 ¶ Nota quòd ſtatutum non poteſt tollere obligationem naturalem, uel ciuilem per quodcunque tempus: & tale ſtatutum non ualet. Balbus in 5. par. 5. par. q. 6. & in 2. par. 3. par. q. 10. nu. & in 14. nu. communem dicit.

279 ¶ præſcriptio legalis inchoata cum defuncto, currit contra minorem. Sed datur reſtitutio excepta trigenaria: quia cum ſit odioſa: dormit in pupillo. Balbus in 6. par. in princ. in 23. caſu communem dicit.

280 ¶ Amplia etiam ſi currit ad corroborationem contractus celebratus cum defuncto Balbus ibi communem dicit.

281 ¶ Amplia ſecundo, ad preſcriptionem ſtatua-

riam quia currit contra minorem adultum: licet dormiat contra pupillum. Balbus ibi communem dicit.

282 ¶ Prescriptio immemorialis habet locum priuilegij concessi a principe ex certa scientia. Bello.consi.55.numer.5.communem dicit intellige data capacitate in prescribente. Coua.in reso.li.1.cap.10.num.14.communem dicit.ex Hypo.singul.80. Et nota aliud uerbum. Aymon de antiqui.tempo.par.4.num.10.quod in casibus in quibus casus uerus æquiparatur ficto in illis appellatione priuilegij, & uenit priuilegium fictum.

283 ¶ Præscriptio est loco solemnitatis in alienando rem quando lex non resistit. sed solummodo ponit formam alienationis. Bello.consi.46.nu.7. communem dicit.

284 ¶ Prescriptio annuæ præstationis in legatis incipit in quolibet anno: in contractibus tamẽ sufficit unica præscriptio. Boe.dec.336. communem dicit.

285 ¶ Prescriptionis exceptio per arbitriũ admittitur si prescriptio sit cum bona fide: secus tamen. Balbus in 1.par.q.5.communem dicit.

286 ¶ Præscriptionis exceptio impedit litis contestationem: si opponatur. Boe.dec.344.nu.2.&8. communem dicit.

287 ¶ Præsentes in hac materia prescriptionis dicuntur si fiunt laici quando sunt sub communi presidę si autem sunt clerici: si sunt sub eodem Archipresbitero præsentes dicuntur. Balbus in 3. par. 4.par.q.4.in fi.communem dicit.

288 ¶ Præsens in iuditio compellitur recipere libellum: etiam si adhoc non fuerit citatus: tamen

non

non compellitur respondere nisi plenè instructus, Feli.in cap.1.de iudi.nu.19.communem dicit.

289 ¶ Presidentes ciuitatis non habent mærum imperium: sed tantum minimam iurisditionem. Alci.in cap.quod sedem num.86.de off.ordi. communem dicit.

290 ¶ Præsentati duo ad benefitium, & colligãtes si unus moriatur: patroni non possunt præsentare alium. Gome.in regu.cancel.de subrogan. q. 13. communem dicit.

291 ¶ Præsumptio iuris quando est ꝓ aliquo: nõ releuat, nisi allegetur. Alcia. in trac. præsum.ꝗ.21. num.2.communem dicit. De iure regio exceptio si fiat notoria: sufficit quod allegetur, & petatur l.42.in pragma.cap.8.& per dictam l.declaratur l.2.ti.6.li.3.ordi.ex quibus resultat quod si declinatoria iuditij sit notoria. quod non requiritur probatio. & approbatur per d.ll.glo.in cle. appellanti de appel. & dictum. Io.And.in cap.sæpe de appella.quod fallit pro intel.l.14.ti. 2.li. 3. ordi. & l.91. stili.ubi ponuntur casus de quibus potest quis conueniri in domo regia: ex quibus si uidua est notoria: non indiget probatione.ut tenet Cin.in l.2.ff.si quis in ius uocand.non ierit. Et nota unum satis notabile pro ampliatione d. l.14.& 91.quod si quis commisit plura delicta. & inter ea sit unum ex istis comprehensa in d.l.quod curia potest de omnibus cognoscere. Cassane.in consue.burgun.rub.2.§.1.glo.fi.num.26.in fi.quæ etiam faciunt ad intel.opinionis positę in uer. iurisditio num.125.uide quæ ibi habes.

Fryg:2.pur:12 no.3 et pur:

322 ¶ Princeps obligatur per suum contractum & astringit successorem in dignitate. Iaso.consi.10.

uol.3.communem dicit.

§ Nota istam communem quę facit ad corroborationem l.3.ti.9.li.5.ordi.ubi Rex & Regina inituerunt contractum cum ciuitatibus regni qui ꝙ non posſit alienare uillas, aut ciuitates, uel loca, uel bona regni: nisi ex iustissima causa: & cum cōsilio senatorū magni cōsilij & cōtra factū est nullū & Rex potest ꝓpria authoritate reassumere, pro qua l.facit etiam conclusio infra num.214.& quæ ibi habes: de quo per Feli.& Deci.in 2.lectu.nu.6.in cap.ecclesia sanctæ Mariæ de consti. & in tantum est uera nostra communis: quod nec de plenitudine potestatis, non potest contrauenire Paul. de castro in l.digna uox de le.C. Et quod Rex nō posſit alienare bona regni l.4.ti.15.par.5.etsi alienat perdit nomen regis l.6. ti.1.par.2.de qua per Io.lupum in rep.ca.col.210.& uide supra in uers. prescribi

292 ¶ Princeps sine causa nō potest tollere alicui ea quę sunt iuris naturalis. Curt. iuni. consi. 138. nu.5.communem dicit.

293 ¶ Amplia quod princeps non potest tollere ius suum alicui sine causa. Feli.in cap.quæ ecclesiarū nu.33.de consti.communem dicit. & Bello.cōs. 2.nu.2.& 3.

294 ¶ Amplia ad feudum quia de illo non potest priuare uassallum sine causa Aymon.de antiqui. tēpo.par.1.uer.1.nu.17.communem dicit ex Bal.in consi.326.li.1.

295 ¶ Nota quod in his quæ non dependent a libera uoluntate principis, prout sunt contractus, & ubi agitur de priuando aliquem iure quæsito: non potest princeps procedere parte non citata.idem Aymon.

Aymon.par.1.uer.1.num. 30. communem dicit. ex Socc.consi.16.

296 ¶ Amplia etiam de his dè quibus princeps ad libitum disponere non potest: non potest dispone re parte non citata. Idem Aymon.num.32.com munem dicit ex Bal.consi.326.uol.1.

297 ¶ Amplia ad alienationem faciendam per prin cipem hominibus uillæ uel castri in uictis quod non potest facere: quia ipsius conuenit non mutare dominum Curt. iuni. consil.174.numer.17. communem dicit. quod tamen fallit nisi pro bono pacis. ut per Gome.in.§.item seruiana instit. de acti.num.43.ubi uide alias limitationes. & ui de Feli.in c.dilecti de maio.& obe.in uer.ī uictis.

* § Concor.cum l.4.ti.15.par.2.nec donare potest l.4.ti.27.par.2.& quò ad reddittus regales uide l. 6.ti.28.par.3.& uide Io.de pala.rube. in cap. per uestras de dona.inter uir. & uxo. col. 209. §. 48. numer. 41.

298 ¶ Fallit,quia licet princeps non posit auferre alicui ius suum: potest tamen tollere ob staculum de medio,faciendo de incapace capacem sine cau sa,legitimando spurium.ut sic succedat in hæreditate Cur.iuni.consi.157.num.19.& consi.138.nu. 10.communem dicit non tamen potest legitimare adhoc quod succedat in bonis iam acquisitis p hæredem,non solum per aditionem ciuilem: sed etiam per acquisitionem iuris gentium. Bello. consi.2.num.3.communem dicit ex Iaso.in l. gal. lus.§.& quid sic tantum.ff.de lib.& posthu.

299 ¶ Principi, & de his quæ ex principio sequuntur: Idem iuditium est. Cur.iuni.consi.154.num. 13.communem dicit.

300 ¶ Primogenita sunt licita. Coua.in reso. in li. 1.c.5.num.5.communem dicit ex Tiraquel.& de primogenitura q.4.nu.13.

301 ¶ Priuilegium concessum a principe habet effectum a tempore scientiæ. Iaso.in l.benefitium. num.46.de consti.prin.ff.communem dicit.

Priuilegium concessum descendentibus masculis, & feminis non comprehendit nuptas. Io.a Ripa in ref.2.li.2.de ref.nu.11.communem dicit.

302 ¶ Priuilegium concessum alicui, non debet operari reuocationem alterius priuilegij. Iaso.in in l.si rusticus. numer.5. de testa. mili. communem dicit.

303 ¶ Priuilegium continēs idē quod ius commune, per secundum derogatur etiam de illo non facta mentione. Ripa in cap.1.de ref.num.78.communem dicit.

304 ¶ Amplia ad priuilegium insertum in corpore iuris: quia tollitur per aliud non insertium: & de eo mentionem non faciens. Idem ibidem communem dicit.

305 ¶ Amplia secundo, si in secundo priuilegio sit inserta clausula derogatoria, non obstantibus priuilegiis in contrarium facientibus, etiam si de illis opporteret facere mentionem quorum tenores de uerbo ad uerbum uolumus pro insertis haberi: quia per tale priuilegium tolluntur omnia priuilegia contraria. Anani.in consi.56. communem dicit quam intellige ut per Ripam in d. c. 1. de ref.num.80.

306 ¶ Priuilegium concessum in his quę reiteratiōnem recipiunt ad illud tollendū, requiruntur triginta anni. Ludo.Gozza.in consi.23. num.9. di-

cit

cit magis communem ex quo priuilegiati ut non teneantur ad collectas: perdũt priuilegium,si per triginta annos pacificè collectas soluerunt. Ripa in l.1.de legi.cap.21.nu.11.communem dicit.

307 ¶ Priuilegium concessum habenti duodecim filios, durat etiam mortuis filijs. Alci. de præsum. re.1.presum.36.communem dicit

308 ¶ Priuilegijs concessis militibus armatæ militiæ gaudent milites legalis militiæ.Iaso.in l.miles de sententia & re.iud. nu.9.ff. communem dicit.

309 ¶ Probatio incumbit dicenti pauperem, aut diuitem. Alci.de presum.re.2.presum.27.num.4. communem dicit de qua uide Coua. in reso.li. 2. cap.62.

310 ¶ Probatio uitiatur si uariatio circa confinia generet incertitudinem. Cur.iuni.consi.93.nu. 13.communem dicit.

311 ¶ Probatio negatiua non solutionis potest fieri per explorationem librorum omnium.Cur. iuni.consi.106.num.10.communem dicit.

312 ¶ Probatio quæ dicatur in continenti relinquitur arbitrio iudicis. Prepo.in cap.quod resti tu.3.q.1.communem dicit.

313 ¶ Probationum materia relinquitur arbitrio iudicis.Cur.iuni.consi.166.num.1.& in con.106. & in consi.178.nu.1. communem dicit ubi dicit quod cum sit arbitraria : potest etiam testi plenè deponenti non adhibere fidem. & Deci.in c.3.de proba.& est l.28.ti.16.par.3.

314 ¶ Probare tenetur qui habet præsumptionem iuris contra se Gigas de pensio.q.9.in fin.commu nem dicit.

315 ¶ Probare tenetur allegans factum, meliori

modo quo poteſt: ad aliquid obtinendum, uel ad fundandam propriam intentionem, Coua. in reſo li.2.cap.6.num.5.communem dicit ex Bart. in l.in illa.ff.de uerb.obli. & uide in uer.uitam & in uerbo.negatiua.

316 ¶ Proceſſus factus coram duobus iudicibus de una re, ualet. Io.a Ripa in cap.cum.m.de conſti. nu.99.communem dicit.

317 ¶ Fallit in ſententia, quæ ſi data ſit contra aliã: non ualet ſecunda niſi ſecunda data ſit pendente appellatione ſuper prima: quia ualet ſecunda. & poterit excipi coram iudice appellationis de ſecunda: & inde uentilabitur quæ illarum iuſtior ſit, idem ibi nu.200.communem dicit.

318 ¶ Nota quod licet reus poterit comparere coram iudice quem maluerit: ſi in uno tempore citatur coram diuerſis: & ille erit iudex competẽs, ſed tamen ſi procurat citationem, nihil ei prodeſt Io.a Ripa ibi communem dicit.

319 ¶ Proceſſus factus, coram perſona in habili ꝑ l. uel ſtatutum eſt ipſo iure nullus. Petr. Rauen. in alpha.aure.in uer.lex communem dicit. & ſic proceſſus factus coram minore procuratore alterius eſt ipſo iure nullus. etſi a parte non opponatur, Fran.in cap.qui generaliter.§.licet de procu. in 6.communem dicit.

*§ Nota iſtam communem ad intel.l.5.ti.5.par.3.

320 ¶ Procurator fiſci ſi aliquid uendat: non poteſt habere fidem de pretio.Iaſo.in l.quæ acta.ff.de of fi.procur.aſſeſ.enu.18.communem dicit

321 ¶ Procurator generalis non poteſt facere actũ per quem dominus cadat in pænam, Cur.iuni.cõſ. 149.num.9.communem dicit.

Procurator

322 ¶ Procurator ad resignandum ex causa permutationis etiam cum iuramento, potest reuocari, Boe.dec.207.num.2.communem dicit.

323 ¶ Procurator non tenetur appellationem prosequi a sententia diffinitiua: secus ab interlocutoria, nisi aliàs interlocutoria esset tractanda in loco remoto. Iaso.in l.inuictus nu.4.C. de procur. communem dicit uide in uerb.aduocatus.

324 ¶ Procurator actoris cum reus non potest statim actorem reconuenire: tenetur satisdare de defendendo dominum in futurum. Ias.in l.actionem. num.7.C.de procura.communem dicit.

325 ¶ Procurator datus ad exigendum, potest recipere solutionem a sponte soluéte.Raue.in alpha. aure,in uerb.procurator in fi. magis communem dicit.

326 ¶ Procurator uerè contumax licet non admittatur ad appellandum, non præiudicat domino quin possit appellare,Iunior.in l. 1.§. si procurator.ff.siquis ius dicen. non obtempe. numer. 12. communem dicit ex Bar.ibi.

*§ Nota istam communem ad limitationem l.

327 ¶ Procurator si mittatur ut compareat,& non comparet: dominus dicitur contumax.Iunior in d.§.1.si procurator num.2.communem dicit. ex Bart.ibi.

328 ¶ Procurator specialis requiritur ad petendũ restitutionem in integrum post quam sententia transiuit in rem iudicatam. Panor. in cap. suscita de resti.in inte. num. 5.communem dicit.

329 ¶ Procurator constitutus a domino & sibi non constito de mandato,gesta per eum tanquam per falsum procuratorem,non ualent. Alexan.in l.licet

cet de procu.C.num.1.& Balbus dec.348.num.7. communem dicit ubi d.Balbus limitat in benefitialibus.

330 ¶ Procurator si sit constitutus ad talem, uel talem actum: & postea sequatur clausula quod promittit habere omnia rata gesta per procuratorē illa uerba generalia ponuntur ex superabūdanti, Iaso.in l.quæ acta nu.21. de offi. proconf.ff. communem dicit.

331 ¶ Procuratoris mandatum potest probari per testes. Balbus deci.190. Boe.dec.281.nu.1. Iaf. de procura.C.in l.si cautio numer.7.communem dicunt.

332 ¶ Procuratorium si dicat quod cōstituens promisit ratum quidquid legitimè factum sit: est nullum, Iaso.in d.l.quæ acta uumer.23.communem dicit.

333 ¶ Procuratorium si habet clausulam quod,procurator posit facere omnia ea quæ posit dominus,si fuisset præsens:censetur habere mandatum cui libera. Iaso.in l.quæ acta.num.22.de offi.proconf.ff.communem dicit.

334 ¶ Procuratorium debet probari plenè.Iaso.in l.cautio.de procu.C.communem dicit.

335 ¶ Procuratorium exēplatum manu ipsius notarij qui ipsum confecit: facit fidem: non tamen alterius, etiam si notarius dicat in instrumento donationis, uel alerius contractus quod Petrus nomine Petri,& de eius mādato quod ipse uidit: non creditur nisi totus tenor sit insertus de uerbo ad uerbum authoritare iudicis, Boe.dec.281.nu. 3.communem dicit.

336 ¶ Nota quod si totus tenor instrumēti in actis iudiciarijs

iudiciarijs inſeratur creditur & facit fidem cau.2 de.281.num.9.communem dicit.

337 ¶ Amplia,ſi de mandato iudicis in extraiudicialibus inſeratur. ſi totus tenor inſeratur in alio inſtrumento publico Boe.ibi numer. 23.communem dicit.

338 ¶ Amplia ſecundo,ſi per notarium ſit inſertus totus tenor in alio inſtrumento de conſenſu partium facit fidem. Boe.ibi nu.23.cõmunem dicit.

339 ¶ Poſſeſsio probatur,probatis extremis, quia media præſumuntur probatis extremis.gloſ.in c. nolumus 16.q.4.Segu.in.§.fi.l.3.nu.16.ff.de li.& poſthu.communem dicit.

340 ¶ Profeſsio minoris, ante legitimam ætatem facta iuxta cap.1.de regu.iur.in 6.eſt ipſo iure nulla etiam ſi ipſe minor ſit diſcretus glo.in d.c.1.quã Coua.in epi.4.cap.2.nu.1.communem dicit.

341 ¶ Profitens ſub conditione, ut poſsit bona retinere: uitiatur profeſsio. Barba.conſi.3. uol.1. communem dicit. ut refert Coua.in ep.4.cap.3. num.18.contrariam dicit communem. Iaſo.in l. morte de no.ope.nũt.ff.immo quod uitiatur proteſtatio ſiue conditio. & Idem Iaſo. in authen. ingreſsi.cap.de ſacro ſanc.eccle.nume.30. & 37. ubi uide regulam & tres limit.cũ quibus poſſunt opiniones concordari.

342 ¶ Prodigus licet æquipararetur furioſo in omnibus:non tamen in delictis: Hiero.Cagno. in l.furioſi num.13.ff.de reg.iur.communem dicit.

343 ¶ Prodigus quantocumque notorius, poteſt contrahere: & alienare antequam interdicatur. Anto.de tremo.in addi.ad bonac.in prac.excepti in rub.qui.mo.ſuo.no.nu.7.cõmunem dicit contrariam

trariam : immo quod non posſit contrahere, nec adminiſtrare dicit communem Anto.nice.in con cor.gloſ.concor.70. ſed tamen primam affirmat communem Alexan.in l.cum bonis .ff. de uerbo. obli.& Aufre.in addi. ad q.tholoſ. 362. & iſta eſt magis communis ut per Boe.in conſue.bitur.§.8. in fine & cum hac concor.l.5.ti.11.par.5. Et ſecũ dum hanc communem, intellige quam habes in uerbo iuramentum, & ceſſante prodigalitate, ceſſat prohibitio : & abſque ſententia. Io.de Ripa in l.is cum bonis.ff.de uerb.oblig.quam intelli ge quando eſt notorium prodigalitatem ceſſare. Tiraquel.de ceſſante cauſa in uer. interdictionis cauſa num.120. communem dicit ex Bart. Paul. Alexan.Areti.in d.l.in bonis.

344 ¶ Prohemium generale,etiam ſi poſtea ſequã tur uerba ſpecialia : facit ut diſpoſitio cenſeatur generalis. Cur.iuni.con.174.numer.1.& 2. communem dicit.

345 ¶ Prohibito uno,cenſetur prohibitum. omne illud quod ſequitur ex eo ſiue ſit conſequens; ſiue ſit antecedens. Cur.iuni.in l.2. num.56.ff. de iuriſd.omni.iudic.communem dicit.

346 ¶ Promittens donare, poteſt conueniri. ut donet. Ioan.a Ripa de.dona. li. 3. cap. 12. communem dicit.

347 ¶ Promittens ſecuraturum, & acturum : factum alterius non eſt neceſſaria interpellatio, Cur.iuni.conſ.74.numer.6.comunem dicit.

348 ¶ Promittens de contrahendo matrimonium cum una ex filiabus titij, ſi poſtea cognoſcat unã ex illis tranſit in matrimonium promiſsio cum illa. Prepo.in cap.ex litteris el. 2. deſpon. num.6.

& Coua.

& Coua.in epi.4.ca.4.§.1.num.17. & Petrus in ſumma in uerb.matrimonium el.2.q.11. communem dicunt.

349 ¶ Promittens non mouere quæſtionem: non adimplet promiſſum ſi mouet etiam ante litem cõteſtatam, Gome.in ca.diſpendia de reſt.li.6. nu.4. communem dicit.

350 ¶ Promittens quod cum duobus equis accommodatis faciat quod habeat tres obligatʼ ad quinque: ſecus tamen, ſi dicit & promittit quod habeat tres: non exprimendo niſi unam ſummam: tunc non fit coaceruatio. Iaſ.in l.manumiſsionẽ, nu.15.ff.de iuſti.& iur.communem dicit.

351 ¶ Promittens de ſoluẽdo in quocumque loco: non poteſt penitere ſecus ſi promiſit poſſe conueniri: quia poteſt penitere iuxta l. ſi conuenerit Iaſo.ſiquis in conſcribendo num.12. C. de pactis communem dicit.

352 ¶ Promiſsio omnium bonorum poſt mortem, non facta mẽtione de preſentibus, nec de futuris, ualet.Cur.iuni.conſi.15. communem dicit.

353 ¶ Promiſsio ex cauſa donationis, facta poſt mortem. eſt ualida .idem conſi.81. numer.3.communem dicit.

354 ¶ Propoſitio inepta ſi non ſit neceſſaria: non uitiat actum, aut libellum. Alber.Brunus in trac. de forma.acti.de potentia & effectu formæ in ulti.effectu. ampli.18.fo.55.col.1.cõmunem dicit.

355 ¶ Prorogare iuriſditionem non ſui iudicis poteſt laicus in habentem conſimilem iuriſditionẽ: ut in habentem mærum, mærũ mixtum mixtum. Panor.in c. cũ ſit de for.cõpe.nu.12.cõem dicit.

356 ¶ Fallit, quando in ciuitate eſt diuiſa iuriſditio

tio per quarterios: quia homines unius quarterij non possunt prorogare iurisditionem iudicis alterius quarterij. Iaso.in l.si per errorem num.7 ff.de iurisd.omni.iud.communem dicit.

357 ¶ Protestatio est denuntiatio cum testatione facta. Io.a Ripa in cap.cum.m. de consti. nu. 68. de consti.communem dicit.

358 ¶ Protestatio post actum perfectum super dependentibus a sola uoluntate protestantis uitiatur: & ualet actus. idem ibi num.31.communem dicit. Et sic dicit intelligendum esse tex. in l. per seruum.§.1.ff.de usu.per l.sed si de fructu.ff.de usu & habit.

359 ¶ Protestatio facta per emphiteotam in alienatione rei emphiteoticæ, uidelicet sine preiuditio domini, non releuat potestatem Io.a Ripa.ibi nu. 80.communem dicit. Iaso.in.§.morte .ff. de noui.oper.nunt.num.77.

360 ¶ Fallit, si in alienatione dicatur domini accedente consensu, aliàs quod alienatio non ualeat. Idem ibi tu non recedas, communem dicit.

361 ¶ Protestatio si precedat actui qui depēdet de sola uoluntate protestantis: non uidetur deserta. Secus tamen, si dependet cum uoluntate tertii, Anto. Gomesi.in l.45.tau.nu.44. communem dicit. ex Barto. in.l.non solum.§. morte.ff. de noui ope.nun.

362 ¶ Protestatio quæ fit quotidie in productione instrumenti.s.quantum pro se.facit, & non in aliis operatur quòd in aliis iudex non posit se fundare. Feli.in ca. imputari de fid.instru. communem dicit.Io.a Rip.in d.c.cum m.nu.39.

363 ¶ Protestatio facta per mulierem cū iuramen-

to

to de non alienando rem dotalem: si postea fiat alienatio: etiam cum iuramento, et ignorante recipiente alienationem: valet protestatio. Ioan.a Ripa ibi num.81.ver. secundo limitatur, communem dicit.

364 ¶ Protestatio non est necessaria:sed utilis metum passo.Hiero.Cagno.in l.in omnibus.ff.de re. iur.nu.13.communem dicit.

365 ¶ Amplia, ad impeditum etiam ex facto iudicis:quia non est necessaria. Idem ibi.nu. 15. communem dicit.

366 ¶ Protestatio sola non probat metum: sed requiritur probatio metus.Io.a Ripa num.92.communem dicit contrariam. immo quod protestatio sola precedens probet metum: tenet glo.in c. lotarius 32.q.1.& Docto.communiter in cap.1.de metus causa. sed pro concordta dic aut actus dependet a uoluntate solius protestãtis: & tunc protestatio precedens probat metum: ut tenet Bart. & Docto. communiter in l. qui aliena.§.fi.ff. de acquir.hære.aut actus dependet a uoluntate duorum: & tunc si protestatio fiat in ipso actu; parte presente, probat metum; aut ante actum, & non probat.hæc Io.a Ripa.in d. nu.92.

367 ¶ Protestatio contraria presumptioni iuris,& de iure tollit ipsam presumptionem sicut confessio. Idem ibi nu. 94. communem dicit.

368 ¶ Fallit in protestatione continente in se turpitudinem: quia tollitur per contrarium actum sequens.Io.de Ripa nu.95. communem dicit.

369 ¶ Protestatio unius ex contrahentibus matrimonium quod non intendit consentire: eitam si uerba proferat altero nesciente,non ualet matri-

monium.glos.in cap.tua nos despon. quam communem dicit Coua.in epi.4.par.2.q.2. numer. 3. communem dicit.

370 ¶ Protestatio facta per profitentem ut possit bona retinere, uitiatur protestatio. Feli.in cap. cum .m. de consti. & Iaso. in Authen. ingressi. C.de sacro sanc.eccles.ubi est glos. Barba. autē in 1 .uol.cons.3 .communem dicit contrariam:quem refert Coua.in epi.4 .cap.3 .2.par. num. 18. communem dicit & nullam elegit,mihi autem uidet primam esse magis communem. ut euidenter patet per Docto.in Authen.ingressi. in d. cap. cum m.& docto.in l.non solum .§.morte de noui. ope. nunt.ff.præcipuè per Iaso.in nu.20.

371 ¶ Protestatio respondentis libello & dicentis quod non facit animo contestandi: operatur ꝙ secundum alium intellectum interpretetur: utputa animo informandi iudicem: & non cōtestandi. Ripa in d.c.cum m.nu.97 .communem dicit.

372 ¶ Amplia,in protestatione rei opponentis in iuditio cum protestatione quod non intendit in iudicem consentire:quod operatur etiam si deducat alias exceptiones: quod non uideatur prorogare iurisditionem. Idem ibi numer. 99.communem dicit.

373 ¶ Nota quod protestans ut in communi precedenti est dictum: poterit per iudicem, tanquam contumax puniri. Io.a Ripa in d.cap.cum.m.nu. 99.communem dicit. quam intelligit:si solum stetit in iuribus protestationis:secus tamen, si salua protestatione respondit petitioni.

374 ¶ Protestatio facta in contractu dicens quod protestetur quod non vult consentire uitiatur contra-

contractus.Deci.in d.cap.cum .m.de consti.num. 23.communem dicit uel etiam si in protestatione addat,nisi & quatenus de iure citatur :quia tunc . ex toto extinguit iurisditionem iudicis.Ias.in d.l. §.morte.ff.de no.ope.nūt.nu.46.communē dicit.

375 ¶ Protestatio interueniens non extenditur ad actum factum ex interuallo. Ripa in d.ca.cum.m. num.101.communem dicit.Iaso.in d.§. morte .ff. de no.ope.nunt.nu.13.

376 ¶ Intellige in actibus dependentibus ex uoluntate aliorum;si protestatio non recipit futurum factum . aliàs secus. Iaso.in l.acta nouissima nu. 14.C.de pactis communem dicit.

377 ¶ Protestatio declaratoria animi per quam nemo grauatur. non requirit presentiam alicuius, dummodo fiat taliter quod possit de protestatione apparere.Io.de Ripa in d.cap.cum m.nu. 106. per l. idcirco .C. de codici. communem dicit.

Expressus consensus protestanti licet requirat adhoc.quo ei preiudicet regulariter.sed in casu.l. fi. §. item si predixerit.ff. nau. caup.stabul. sufficit tacitus. Ripa ibi num.123.communem dicit.

378 ¶ Amplia primam cōclusionem istius communis ad matrimonium , in quo protestatio quæ fit contra substantiam matrimonij,tacenti non preiudicat nec uidetur consentire . Ripa nume. 127. communem dicit quem uide .

379 ¶ Protestatio domini recipientis pensionem temporis futuri.saluo iure expulsionis:si emphiteota tacet: nihil ualet,cum protestatio sit contraria facto . Io.a Ripa in d.cap.cum.m.nu.130.uer. totius casus est,communem dicit quam intelligit: quod durante tempore solutionis receptæ nō potest

test emphiteotam expellere: secus tamen postea.

380 ¶ Protestatio inhibitoriè ne fiat: illud ad quod tenetur, non est parandum nisi ueritas causę ostendatur per instrumentum, quod non requiritur, si protestatio fit authoritate iudicis: quia ei est parendum, Ripa ibi nu.153. communem dicit.

381 ¶ Protestatio potest fieri ubicumque, etiam in ecclesia Ripa nu.144. communem dicit.

382 ¶ Proxeneta nō est testis integer: nisi utraque parte consentiente. Cur. iuni. con. 112. numer. 8. communem dicit.

* § Concor. cum l.36. ti.16. par.3.

383 ¶ Proximitas solum attenditur in fideicommissaria substitutione. Alexan. consi. 305. uol.6. Ioa. duran. in arte testan. ti.5. cau.21. communē dicit.

384 ¶ Prouisio ordinaria generalis legis non tollitur per prouisionem specialem hominis, Bello. consi. 22. nu.3. communem dicit ex glos. in l. 2. C. de iure emphi. & Iaso. num. 176. & 177. & Deci. in l. creditor. ff. si cert. petat. secus tamen, si sit extraordinaria: quia tunc cessatur per prouisionem hominis, Bello. ibi nu.5. communem dicit exemplum, in primo casu, quia si in locatione per hominem sit prouisum circa non faciendā diminutionem pensionis propter casum fortuitum: non tamen cessat generalis dispositio circa interesse locationis.

385 ¶ Pluralitas resoluitur in suas singulares in materia substitutionum, Cur. iuni. consi. 128. nu. 6. communem dicit.

386 ¶ Pubes maior factus potest testificari de his quæ uidit ante pubertatem. Hiero. Cagno. in l. fœminas. §. fi. nu. 23. ff. de re. iur. communem dicit

& Coua.

& Coua.in reg.possessor.§.3.par.2.num.8.ex Feli.in ca.ultimo de sen.exco.concor.cum l.9.ti,16.par.3.Adde glo.in uerbo impubes.§.testes autem instit.de testam.ordi.

387 ¶ Pubertati proximus dicitur uir,qui est decẽ annorum cum dimidio: fœmina autem nouenis cum dimidio .Iaso.in l.properandum.C. de iudi. §.etsi quidem num.1.communem dicit.

*§ Et hanc ætatem l.8.ti.81.par.7. exprimit:adhoc quod si committens delictum,sit minor illius ætatis;non debet puniri.

388 ¶ Publicatio in causa potest fieri ab alio iudice succedente in officium primi iudicis.& non ab alio,Ripa in l.apud num.32.C. de æden. communem dicit.

389 ¶ Publiciana requirit possessionem uacuam sicut & usu capio. Prepo.in ca.reintegranda.3.q.1.communem dicit.

390 ¶ Puella cui pater asignauit certum quid, & precepit ut cum illo esset contenta: potest petere supplementum legitimæ. Boe.dec.3. num.19. communem dicit.

391 ¶ Pupillus ex propria significatione uocabuli, non dicitur decedere intestatus: secus tamen, ex communi usu loquendi. Boe. in consue. bitu. in rub.des costumes concernens les testamens.§. 4. communem dicit ex Bar. consi.138.

392 ¶ Purgatio moræ non admittitur in casu legis siquis maior.C.de transacta. Deci.consi.453.nu.12.communem dicit

Q

1 QValitas quãdo eſt fundamentum intentionis: non ſolum ſufficit probare intentionem: ſed etiam qualitas eſt probanda, Cur. iuni. conſi. 124. nu. 11. communem dicit.

2 ¶ Quarta quæ debetur arrogatis: non eſt aucta uſque ad trientem, quæ debetur legitimis, & naturalibus. Iaſo. in l. ſi arrogator nu. 52. ff. de adopt. communem dicit.

3 ¶ Quartæ detractio tranſit ad hæredes. Bal. conſ. 282. & 377. uol. 3. & Io. duran. in arte teſtan. ti. 5. cau. 31. communem dicit.

4 ¶ Quærela inoffitioſi teſtamenti, quando exheredatio eſt cum cauſa: eſt neceſſaria: licet ſecus, quando exheredatio eſt facta ſine cauſa. Iaſo. in Authen. ex cauſa. C. de liber. præte. numer. 18. communem dicit.

R

1 RAtificatio non poteſt fieri in præiuditium tertij: Curt. iuni. conſi. 76. num. 6. & Deci. conſi. 247. num. 5. communem dicunt.

* § Fallit in emptione rei alienæ facta cum bona fide: ſi res pereat, poteſt dominus rei ratificare cum damno emptoris l. 54. ti. 5. par. 6.

2 ¶ Ratificatio debet fieri illo tempore, quo actus principalis debet fieri: & ſic tempore habili ad hoc quod ualet. Anto. gomez. in l. 45. tau. nu. 53. communem dicit ex Alexan. in l. 1. C. qui admit.

3 ¶ Ratio unica ſtatuti habetur pro expreſſa. Curt. iuni. conſi. 170. nu. 6. communem dicit.

Rationum

4 ¶ Rationum librum mercator tenetur ædere ad fundandam intetionem actoris. Io.a Ripa in l. 1. C.de ædendo nume.8.communem dicit. Et intelligit in mercatotibus matriculatis, & iuratis qui dicuntur succedere in locum argentariorum.

5 ¶ Rasura, uel uitium scripturæ circa substantialia instrumenti uitiat instrumentum: in alijs autē uitiat solum casum in quo est rasura. Ant. gome. in l.45.tau.num.145.communem dicit. ex glos. in l.fi.C.de ædi.diui.Adri.& Docto.in cap.fraternitatis de hereticis.

6 ¶ Nota quod si rasura,uel cancellatio est correcta per notarium construentem scripturam: non uitiat instrumentum rasura (ut tenet) Bar.in d.l. fi.tamen ista correctio debet esse in dicta scriptura,& sub eius signo:& nō sufficit quod fiat in margine. Idem Gome.ibi num.146.magis communē dicit ex Bal.in l.si unus.C.de testam.

7 ¶ Recidens,ac rescissorium iudicium simul in eodem libello cumulari possunt. Io.Mau.in trac.de resti.in inte.c.9.communem dicit.

8 ¶ Reconuentio non fit coram iudice delegato electo de consensu partium. Gomezius in cap.dispendia de res.num.33.li.6. communem dicit.

* § Contrarium deciditur per l.20.ti.4.par. 3.

9 ¶ Rector uniuersitatis non potest eligi nisi sit clericus, Socc.in cap.1.de for.compe.decla.14.nu. 17.communem dicit.

10 ¶ Recusatio ita suspendit iurisditionem iudicis: sicut appellatio: Anto.de tremo:in addit. ad bonac.in rub.de recusa.in fi.magis cōmunem dicit.

11 ¶ Recusatione proposita,si iudex ex actis ante recusaitonem propositam procedit ad sententiam

diffinitiuam: licet dicatur nulla. iudex recusatio-nis,uel appellationis potest dictam sententiã confirmare, Philip. Franc.in addit.ad Io.Monachum in cap.iudex de offi.dele.li.6.nu.3.communem dicit ex Imol.& Io.And.in ca.1.de confirm. uti.uel inuti. & Alexand.in consi.67.uol.6.

12 ¶ Reductio ad arbitrium boni uiri in laudo potest peti usque ad triginta annos. Prepo.in cap.a iudicibus,2.q 6.& Balbus de prescr.in 4.par. 4. par.q.33.communem dicunt. Nota tamen uerbum Nunij in alpha.hispano. de le.re.in littera a. in uerbo aluedriadores quod l.fi.ti. 4. par. 3. quæ disponit quod à sententia arbitri est appellandũ in.x.dies habet locũ in arbitris, & no.Salic.in arbitatoribus quod nota: & uide illum.

13 ¶ Reductio ad arbitrium boni uiri,est petenda: uel appellatio est proponẽda coram iudice illius contra quem sentẽtia arbitri,uel arbitratoris est prolata. Alexand.consi.131. uol.2.quem refert. Coua.in reso.li.2.cap.12.in princ.communem dicit. & hanc cõmunem.limitat Panor.in c.Quintauallis.de iur.iurand.quando ex forma statuti sententia arbitri,uel arbitratoris potest mandari executioni. quæ opi.facit multum ad intel.l. ulti. in ordi.de madrid.& l.8.de anno dec.1539. & in compilatione noua ti.4 li.3.le.1.or.sed tamen cõtra opi.Panor. tenet Paul.in l. 2.C.ubi & apud quem & alij quos refert d.Coua. in d. cap. 12.in. uerbo, primo etenim, quem uide quia ipse contra opin.Panor.se resoluit de iure regio per l.23. ti.4.par.3.est sublata hæc. controuersia: quia disponitur, quod per iudicem ordinarij ubi sententia est prolata: tractetur de reductione .ibi delos

Iuzes

Iuzes del tal lugar.do acacciere. Et ad hoc notat illam l.Nunius de exequen.mand.reg.c.1.nu.17.
14 ¶ Nota quod a sententia iudicis reductionis, uel appellationis non est appellandum. secũdum Bar.in l.2.C.ubi & apud quos.quam magis communem dicit Caro.Moli.in addit.Alexand.consi. 106.uol.3.contrariam: immo quod possit appellari communem dicit Deci.in l.1.ff.de re.iuris.& Philip.Franc.in rub.de reg.iur. li.6. num.17. Et hanc magis communem dicit Alexan. in d. consi. 106.& hanc ultimam dicit ueriorem de iure. Coua. in resolu.li.2.cap.12.numer.5.uersi. primo si authores.
• § De iure regio est approbata hæc ultima: ut possit appellari per l.ulti.in ordi. de madrid. de qua uid.per Coua.in d.c.12.li.2.in resolutio.
15 ¶ Rei uendicatio competit contra ciuiliter possidentem. Io.Cora.in.§.nihil commune nu.27.ff. de acqui.posse.communem dicit.
16 ¶ Amplia etiam contra simplicem detentatorẽ. Idem ibi nu.30.communem dicit.
17 ¶ Nota quod si rei uendicatio intentatur contra aliquem qui tempore ferendæ sententiæ non possidet: actor pronuntiabitur dominus: & absoluitur reus & uirtute istius declarationis, aufertur a reo si inueniatur possidere.Iaso.in d.§.nihil commune nu.139.& 140.communem dicit.
18 ¶ Relictum per uxorem filio mariti, non habita mẽtione patris, nec patriæ potestatis, intelligitur factum intuitu filij, & non patris. Stephanus.Bertran.in l.hac ædicta.C.de secund.nunp.numer.13 communem dicit.
19 ¶ Relictum filiæ si nupserit centum, & si non
 quinqua-

quinquaginta,si ingrediatur in monasterium: habebit centum. Deci.consi.64.Io.duran in arte testan.ti.6.cau.64.Deci.con.419.communem dicit.

20 ¶ Religiosis potest induci durior uita secundũ regulam,& ordinem. Panor.in cap. ad nostram nu.4.de appell.communem dicit. & Deci. nu. 6.

21 ¶ Relegato debet restitutio concedi.Cur. iuni. consi.182.nu.13.communem dicit.

22 ¶ Renuntiatio exceptionis non numeratæ pecuniæ tempore cautionis, emissæ est nulla,Alexan. in consi.35.uol.1.communem dicit quem refert & idem sentit Coua.in suis reso.cap.4.nu.3.li.1

*§ De iure regio, contrarium est determinatum p l.9.ti.1.par.5.

23 ¶ Renuntiatio omnium casuum per quos reuocatur donatio:non ualet Rube.consi.94. communem dicit.

24 ¶ Renuntiatio reductionis ad arbitrium boni uiri,uel appellationis in compromisso non operatũ contra enormissimam læsionem.Curt.iuni. consi. 79.nu.4.communem dicit.

25 ¶ Renuntiatio facta in iuditio, tollit ius conditionale. Io.a Ripa in l.conditionis. nu.16.C.de pactis communem dicit.

26 ¶ Amplia ad renuntiationem iuratam.Idem ibi nu.17.communem dicit.

27 ¶ Renuntiatio generalis cum iuramento,operatur circa legitimam.Io.de Ripa de le.li.1.c.6.nu. 8.communem dicit.

28 ¶ Amplia ad renuntiationem bonorum paternorum cum iuramento. idem ibi nu.13.communẽ dicit cõtrariam:dicit communem Boe.dec.3. nu. 7.sed tene primam: quia plures sunt qui tenent

eam

eam . ut per Coua.in relecti.cap. quamuis de pa-ctis.par.3.§.3.nu.3.

29 ¶ Renuntians beneficium in manibus prelati potest pænitere antequã alteri facta sit collatio Boe. dec.350.num.5.communem dicit.

30 ¶ Represaliæ possunt concedi contra clericum debitorem. Guido papa deci.34.communẽ dicit.

31 ¶ Res legata non censetur hipothecata legatario : sed solum aliæ res testatoris . Ange.in.§.1.in sti.delega.nu.5.communem dicit

32 ¶ Rescriptum ad beneficium potest quis impetrare pro alio absque mandato. Ripa in cap.ad aures de res.nu.35.communem dicit.

33 ¶ Rescriptum secundum non faciens mentionẽ de prima,non est ipso iure nullum, sed uenit annullandum ope.exceptionis, Panor.in cap.cæterum nu.5.de res.communem dicit.

34 ¶ Rescriptum impetratum ad obseruantiam iuris communis contra habentem priuilegium concernens merita causę:non tenetur facere mentionem . de priuilegio Panor.in cap.cum ordinẽ de res.communem dicit.

35 ¶ Rescriptum si dicitur subrreptitium : non sufficit solum de subrreptione excipere : sed requiritur quod excipiens appellet . Panor.in d.cap.cæterum num.9.communem dicit.

36 ¶ Rescriptum principis nouas,ac insolitas clausulas continens, presumitur falsum : & non uenit exequendum Io.Nico.in addi. ad Alci. in tracta. de presum.re.2.presum.3.in fi.communem dicit.

37 ¶ Rescripti sola impetratio ad diuersos iudices sine usu ; non punitur Gometi. in cap. dispendia nu.28.de res.in 6.communem dicit.

Restitu-

38 ¶ Restitutio ex capite ignorantiæ post quadraginta annos infra quadriennium competit ecclesiæ, & pauperibus, reiecta opinione. Alexan. dicentis quod post centum annos. Boe.dec. 39. nu. 7. & Bello.consi.46.nu.15. communem dicit.

39 ¶ Restitutio ex capite ignorantiæ, datur contra præscriptionem triginta annorum. Bertran. cōs. 15.uol.1.nu.42. & Curt.iuni.consi.57.numer.3. & Balbus de pres.in 4.par.4.par.q. 29. communem dicunt.

40 ¶ Limita, tam in præscriptione quadragenaria, quàm in alia: si restitutio in integrnm petatur pro consequendo lucro. Iaso.in l. possideri. §. labeo num.14.de acquir.posse.ff.communem dicit.

41 ¶ Nota primo, quod hoc quadriennium infra quod restitutio est postulanda: incipit currere à tempore læsionis, & impletæ præscriptionis. Balbus de prestri.in 5.par.q.2.communem dicit.

42 ¶ Nota secundo, quod hoc quadriennium non currit per uitam Prelati alienantis. Idem Balbus. ibi communem dicit. Et de hoc quadriennio uide supra in uerbo absens nu.2.cum sequentibus.

43 ¶ Restitutio in integrum transmittitur ad hæredem hæredis impeditum ex aliqua causa non adire hęreditatem. sibi delatam. Rube.57.nume.2. communem dicit.

44 ¶ Amplia, ad hęredem ab intestato. Io. Mau. de resti.in inte.cap.288.communem dicit.

45 ¶ Restitutio in integrum per clausulam generalem datur hæredi non soluēti canonem, etiam aduersus præscriptionem quadragenariam. Hiero. Cagno.in reg.qui in alterius.ff.de reg. iur. nu. 6. communem dicit. ubi uide bonam distinctionem

uide

uide in littera.c.nu.70.

46 ¶ Restitutio in integrum ex clausula generali datur contra senium ex scriptura de nouo reperta. Cur.iuni.cons.18.nu.1.communem dicit. quã intellige in reo:non autẽ in actore. & uide Boe. dec.307.& Iaso.in l. imperatores numer.6.ff.de re.iudi.

* § Nota istam communem ad ampliationem l.1.ti. 26.par.5.

47 ¶ Amplia ad testes de nouo repertos. Iaso.in d. l.imperatores num.10.communem dicit: quam communem intellige in uniuersitate,ecclesia, ac miniore:nam in alijs stat regula in contrarium de qua per Iaso.in d.l.imperatores. ubi ponit regulam, & limitationes.

48 ¶ Restitutio est necessaria: quando petitur sentẽtiam retractari ex eo quod fuit lata ex falsis probationibus:licet sit tutus ex probatione falsitatis: Iaso.in l.diuus Adrianus numer.8.ff.de re iudi. communem dicit.

49 ¶ Nota primo,quod hæc exceptio, uel actio falsitatis est proponenda infra quadriennium quod datur ad restitutionem in integrum petendam Iaso.ibi nu.30.magis communem dicit.

50 ¶ Nota secundo,quod adhoc quod competat restitutio: sufficit probare falsitatem testium sine eo quod probet corruptelam:nisi petens ad utrũque astringatur probandnm. Iaso. ibi numer.18. communem dicit.

51 ¶ Amplia,si utrumque ponatur in diuersa oratione:uel quando unum non qualificat alterum. ut si dicatur,actor produxit testes falsos,& corruptos: non tenetur ad utrumque probandum. Iaso. ibi num.

tio per quarterios: quia homines unius quarterij non possunt prorogare iurisditionem iudicis alterius quarterij. Iaso. in l. si per errorem num. 7 ff. de iurisd. omni. iud. communem dicit.

357 ¶ Protestatio est denuntiatio cum testatione facta. Io. a Ripa in cap. cum. m. de consti. nu. 68. de consti. communem dicit.

358 ¶ Protestatio post actum perfectum super dependentibus a sola uoluntate protestantis uitiatur: & ualet actus. idem ibi num. 31. communem dicit. Et sic dicit intelligendum esse tex. in l. per seruum. §. 1. ff. de usu. per l. sed si de fructu. ff. de usu & habit.

359 ¶ Protestatio facta per emphiteotam in alienatione rei emphiteoticæ, uidelicet sine preiuditio domini, non releuat potestatem Io. a Ripa. ibi nu. 80. communem dicit. Iaso. in. §. morte. ff. de noui. oper. nunt. num. 77.

360 ¶ Fallit, si in alienatione dicatur domini accedente consensu, aliàs quod alienatio non ualeat. Idem ibi tu non recedas, communem dicit.

361 ¶ Protestatio si precedat actui qui depẽdet de sola uoluntate protestantis: non uidetur deserta. Secus tamen, si dependet cum uoluntate tertii. Anto. Gomesi. in l. 45. tau. nu. 44. commúnem dicit. ex Barto. in. l. non solum. §. morte. ff. de noui ope. nun.

362 ¶ Protestatio quæ fit quotidie in productione instrumenti. s. quantum pro se. facit, & non in aliis operatur quòd in aliis iudex non posit se fundare. Feli. in ca. imputari de fid. instru. communem dicit. Io. a Rip. in d. c. cum m. nu. 39.

363 ¶ Protestatio facta per mulierem cũ iuramen-

to

to de non alienando rem dotalem: si postea fiat alienatio: etiam cum iuramento, et ignorante recipiente alienationem: valet protestatio. Ioan.a Ripa ibi num.81.ver. secundo limitatur, communem dicit.

364 ¶ Protestatio non est necessaria:sed utilis metum passo.Hiero.Cagno.in l.in omnibus.ff.de re. iur.nu.13.communem dicit.

365 ¶ Amplia, ad impeditum etiam ex facto iudicis:quia non est necessaria. Idem ibi.nu. 15. communem dicit.

366 ¶ Protestatio sola non probat metum: sed requiritur probatio metus.Io.a Ripa num.92.communem dicit contrariam. immo quod protestatio sola precedens probet metum: tenet glo.in c. lotarius 32.q.1.& Docto.communiter in cap.1.quod metus causa. sed pro concordta dic aut actus dependet a uoluntate solius protestātis: & tunc protestatio precedens probat metum: ut tenet Bart. & Docto. communiter in l. qui aliena.§.fi.ff. de acquir.hære.aut actus dependet a uoluntate duorum: & tunc si protestatio fiat in ipso actu; parte presente, probat metum; aut ante actum, & non probat.hæc Io.a Ripa.in d. nu.92.

367 ¶ Protestatio contraria presumptioni iuris,& de iure tollit ipsam presumptionem sicut confessio. Idem ibi nu.94.communem dicit.

368 ¶ Fallit in protestatione continente in se turpitudinem: quia tollitur per contrarium actum sequens.Io.de Ripa nu.95. communem dicit.

369 ¶ Protestatio unius ex contrahentibus matrimonium quod non intendit consentire: eitam si uerba proferat altero nesciente,non ualet matrimonium

monium.glos.in cap.tua nos despon. quam communem dicit Coua.in epi.4.par.2.q.2. numer. 3. communem dicit.

370 ¶ Protestatio facta per profitentem ut possit bona retinere, uitiatur protestatio. Feli.in cap. cum .m. de consti. & Iaso. in Authen. ingressi. C.de sacro sanc.eccles.ubi est glos. Barba. autē in 1.uol.cons.3.communem dicit contrariam:quem refert Coua.in epi.4.cap.3.2.par. num. 18. communem dicit & nullam elegit,mihi autem uidet primam esse magis communem. ut euidenter patet per Docto.in Authen.ingressi. in d. cap. cum m.& docto.in l.non solum .§.morte de noui. ope. nunt.ff.præcipuè per Iaso.in nu.20.

371 ¶ Protestatio respondentis libello & dicentis quod non facit animo contestandi: operatur ꝙ secundum alium intellectum interpretetur: utputa animo informandi iudicem: & non cōtestandi. Ripa in d.c.cum m.nu.97.communem dicit.

372 ¶ Amplia,in protestatione rei opponentis in iuditio cum protestatione quod non intendit in iudicem consentire:quod operatur etiam si deducat alias exceptiones: quod non uideatur prorogare iurisditionem. Idem ibi numer. 99.communem dicit.

373 ¶ Nota quod protestans ut in communi precedenti est dictum: poterit per iudicem, tanquam contumax puniri. Io.a Ripa in d.cap.cum.m.nu. 99.communem dicit. quam intelligit:si solum stetit in iuribus protestationis:secus tamen, si salua protestatione respondit petitioni.

374 ¶ Protestatio facta in contractu dicens quod protestetur quod non vult consentire uitiatur contra-

contractus. Deci. in d. cap. cum. m. de consti. num. 23. communem dicit uel etiam si in protestatione addat, nisi & quatenus de iure citatur: quia tunc. ex toto extinguit iurisditionem iudicis. Ias. in d. l. §. morte. ff. de no. ope. nũt. nu. 46. communẽ dicit.

375 ¶ Protestatio interueniens non extenditur ad actum factum ex interuallo. Ripa in d. ca. cum. m. num. 101. communem dicit. Iaso. in d. §. morte. ff. de no. ope. nunt. nu. 13.

376 ¶ Intellige in actibus dependentibus ex uolun tate aliorum; si protestatio non recipit futurum factum. aliàs secus. Iaso. in l. acta nouissima nu. 14. C. de pactis communem dicit.

377 ¶ Protestatio declaratoria animi per quam ne mo grauatur. non requirit presentiam alicuius, dummodo fiat taliter quod possit de protestatione apparere. Io. de Ripa in d. cap. cum m. nu. 106. per l. idcirco. C. de codici. communem dicit.

Expressus consensus protestanti licet requirat adhoc. quo ei preiudicet regulariter. sed in casu. l. fi. §. item si predixerit. ff. nau. caup. stabul. sufficit tacitus. Ripa ibi num. 123. communem dicit.

378 ¶ Amplia primam cõclusionem istius communis ad matrimonium, in quo protestatio quæ fit contra substantiam matrimonij, tacenti non preiudicat nec uidetur consentire. Ripa nume. 127. communem dicit quem uide.

379 ¶ Protestatio domini recipientis pensionem temporis futuri. saluo iure expulsionis: si emphiteota tacet: nihil ualet, cum protestatio sit contra ria facto. Io. a Ripa in d. cap. cum, m. nu. 130. uer. totius casus est, communem dicit quam intelligit: quod durante tempore solutionis receptæ nõ po-

 test

test emphiteotam expellere: secus tamen postea.

380 ¶ Protestatio inhibitoriè ne fiat: illud ad quod tenetur, non est parandum nisi ueritas causę ostendatur per instrumentum, quod non requiritur, si protestatio fit authoritate iudicis: quia ei est parendum, Ripa ibi nu.153. communem dicit.

381 ¶ Protestatio potest fieri ubicumque, etiam in ecclesia Ripa nu.144. communem dicit.

382 ¶ Proxeneta nō est testis integer: nisi utraque parte consentiente. Cur. iuni. con.112. numer.8. communem dicit.

*§ Concor. cum l.36. ti.16. par.3.

383 ¶ Proximitas solum attenditur in fideicommissaria substitutione. Alexan. consi.305. uol.6. Ioa. duran. in arte testan. ti.5. cau.21, communē dicit.

384 ¶ Prouisio ordinaria generalis legis non tollitur per prouisionem specialem hominis, Bello. consi.22. nu.3. communem dicit ex glos. in l. 2. C. de iure emphi. & Iaso. num.176. & 177. & Deci. in l. creditor. ff. si cert. petat. secus tamen, si sit extraordinaria: quia tunc cessatur per prouisionem hominis, Bello. ibi nu.5. communem dicit exemplum, in primo casu, quia si in locatione per hominem sit prouisum circa non faciendā diminutionem pensionis propter casum fortuitum: non tamen cessat generalis dispositio circa interesse locationis.

385 ¶ Pluralitas resoluitur in suas singulares in materia substitutionum, Cur. iuni. consi.128. nu.6. communem dicit.

386 ¶ Pubes maior factus potest testificari de his quæ uidit ante pubertatem. Hiero. Cagno. in l. fæminas. §. fi. nu.23. ff. de re. iur. communem dicit

& Coua.

& Coua.in reg.possessor.§.3.par.2.num.8.ex Feli.in ca.ultimo de sen.exco.concor.cum l.9.ti,16. par.3.Adde glo.in uerbo impubes.§.testes autem instit.de testam.'ordi.

387 ¶ Pubertati proximus dicitur uir.qui est decẽ annorum cum dimidio: fœmina autem nouenis cum dimidio .Iaso.in l.properandum.C. de iudi. §.etsi quidem num.1.communem dicit.

*§ Et hanc ætatem l.8.ti.81.par.7. exprimit:adhoc quod si committens delictum,sit minor illius ætatis:non debet puniri.

388 ¶ Publicatio in causa potest fieri ab alio iudice succedente in offitium primi iudicis.& non ab alio,Ripa in l.apud num.32.C. de æden. communem dicit.

389 ¶ Publiciana requirit possessionem uacuam sicut & usu capio. Prepo.in ca.reintegranda .3.q. 1.communem dicit.

390 ¶ Puella cui pater asignauit certum quid, & precepit ut cum illo esset contenta: potest petere supplementum legitimæ. Boe.dec.3. num.19. communem dicit.

391 ¶ Pupillus ex propria significatione uocabuli, non dicitur decedere intestatus: secus tamen, ex communi usu loquendi, Boe. in consue. bitu. in rub.des costumes concernens les testamens.§. 4. communem dicit ex Bar. consi.138.

392 ¶ Purgatio moræ non admittitur in casu legis siquis maior.C.de transacta. Deci.consi.453.nu. 12.communem dicit

Q

1 QValitas quādo est fundamentum intentionis: non solum sufficit probare intentionem: sed etiam qualitas est probanda, Cur. iuni.consi.124.nu.11.communem dicit.

2 ¶ Quarta quæ debetur arrogatis: non est aucta usque ad trientem, quæ debetur legitimis, & naturalibus. Iaso.in l. si arrogator nu. 52.ff. de adopt. communem dicit.

3 ¶ Quartæ detractio transit ad hæredes. Bal.consi. 282.& 377.uol.3.& Io.duran.in arte testan. ti.5. cau.31.communem dicit.

4 ¶ Quærela inofficiosi testamenti, quando exheredatio est cum causa: est necessaria: licet secus, quando exheredatio est facta sine causa. Iaso. in Authen. ex causa .C. de liber. præte. numer. 18. communem dicit.

R

1 RAtificatio non potest fieri in præiuditium tertij: Curt.iuni.consi.76. num.6.& Deci. consi.247.num.5.communem dicunt.

* § Fallit in emptione rei alienæ facta cum bona fide: si res pereat, potest dominus rei ratificare cum damno emptoris l.54.ti.5. par.6.

2 ¶ Ratificatio debet fieri illo tempore, quo actus principalis debet fieri: & sic tempore habili adhoc quod ualet. Anto.gomez.in l.45.tau. nu. 53. communem dicit ex Alexan.in l. 1 .C. qui admit.

3 ¶ Ratio unica statuti habetur pro expressa. Curt. iuni.consi.170.nu.6.communem dicit.

Rationum

4 ¶ Rationum librum mercator tenetur ædere ad fundandam intetionem actoris. Io.a Ripa in l. 1. C.de ædendo nume.8.communem dicit. Et intel ligit in mercatoribus matriculatis, & iuratis qui dicuntur succedere in locum argentariorum.

5 ¶ Rasura, uel uitium scripturæ circa substantialia instrumenti uitiat instrumentum: in alijs auté uitiat solum casum in quo est rasura. Ant. gome. in l.45.tau.num.145.communem dicit. ex glos. in l.fi.C.de ædi.diui.Adri.& Docto.in cap.fraternitatis de hereticis.

6 ¶ Nota quod si rasura,uel cancellatio est correcta per notarium construentem scripturam: non uitiat instrumentum rasura (ut tenet) Bar.in d.l. fi.tamen ista correctio debet esse in dicta scriptura,& sub eius signo:& nō sufficit quod fiat in margine. Idem Gome.ibi num.146.magis communé dicit ex Bal.in l.si unus.C.de testam.

7 ¶ Recidens,ac rescissorium iudicium simul in eo dem libello cumulari possunt. Io.Mau.in trac.de resti.in inte.c.9.communem dicit.

8 ¶ Reconuentio non fit coram iudice delegato electo de consensu partium. Gomezius in cap.di spendia de res.num.33.li.6. communem dicit.

* §. Contrarium deciditur per l.20.ti.4.par. 3.

9 ¶ Rector uniuersitatis non potest eligi nisi sit cle ricus, Socc.in cap.1.de for.compe.decla.14. nu. 17.communem dicit.

10 ¶ Recusatio ita suspendit iurisditionem iudicis: sicut appellatio: Anto.de tremo:in addit. ad bonac.in rub.de recusa.in fi.magis cōmunem dicit.

11 ¶ Recusatione proposita,si iudex ex actis ante recusaitonem propositam procedit ad sententiam

 diffiniti-

diffinitiuam: licet dicatur nulla. iudex recusatio-nis, uel appellationis potest dictam sententiã con confirmare, Philip. Franc. in addit. ad Io. Monachum in cap. iudex de offi. dele. li. 6. nu. 3. communem dicit ex Imol. & Io. And. in ca. 1. de confirm. uti. uel inuti. & Alexand. in consi. 67. uol. 6.

12 ¶ Reductio ad arbitrium boni uiri in laudo potest peti usque ad triginta annos. Prepo. in cap. a iudicibus, 2. q 6. & Balbus de prescr. in 4. par. 4. par. q. 33. communem dicunt. Nota tamen uerbum Nunij in alpha. hispano. de le. re. in littera a. in uerbo aluedriadores quod l. fi. ti. 4. par. 3. quæ disponit quod à sententia arbitri est appellandũ in. x. dies habet locũ in arbitris, & no. Salic. in arbitatoribus quod nota: & uide illum.

13 ¶ Reductio ad arbitrium boni uiri, est petenda: uel appellatio est proponẽda coram iudice illius contra quem sentẽtia arbitri, uel arbitratoris est prolata. Alexand. consi. 131. uol. 2. quem refert. Coua. in reso. li. 2. cap. 12. in princ. communem dicit. & hanc cõmunem limitat Panor. in c. Quintauallis. de iur. iurand. quando ex forma statuti. sententia arbitri, uel arbitratoris potest mandari executioni. quæ opi. facit multum ad intel. l. ulti. in ordi. de madrid. & l. 8. de anno dec. 1539. & in compilatione noua ti. 4 li. 3. le. 1. or. sed tamen cõtra opi. Panor. tenet Paul. in l. 2. C. ubi & apud quem & alij quos refert d. Coua. in d. cap. 12. in. uerbo, primo etenim, quem uide quia ipse contra opin. Panor. se resoluit de iure regio per l. 23. ti. 4. par. 3. est sublata hæc. controuersia: quia disponitur, quod per iudicem ordinarij ubi sententia est prolata: tractetur de reductione. ibi delos

Iuzes

Iuzes del tal lugar.do acacciere. Et ad hoc notat illam l.Nunius de exequen.mand.reg.c.1.nu.17.

14 ¶ Nota quod a sententia iudicis reductionis, uel appellationis non est appellandum. secũdum Bar.in l.2.C.ubi & apud quos.quam magis communem dicit Caro.Moli.in addit.Alexand.consi. 106.uol.3.contrariam: immo quod possit appellari communem dicit Deci.in l.1.ff.de re.iuris.& Philip.Franc.in rub.de reg.iur. li. 6. num. 17. Et hanc magis communem dicit Alexan. in d. consi. 106.& hanc ultimam dicit ueriorem de iure. Coua. in resolu.li.2.cap.12.numer.5.uersi. primo si authores.

* § De iure regio est approbata hæc ultima: ut possit appellari per l.ulti.in ordi. de madrid. de qua uid.per Coua.in d.c.12.li.2.in resolutio.

15 ¶ Rei uendicatio competit contra ciuiliter possidentem. Io.Cora.in.§.nihil commune nu. 27.ff. de acqui.posse.communem dicit.

16 ¶ Amplia etiam contra simplicem detentatorẽ. Idem ibi nu.30.communem dicit.

17 ¶ Nota quod si rei uendicatio intentatur contra aliquem qui tempore ferendæ sententiæ non possidet: actor pronuntiabitur dominus: & absoluitur reus & uirtute istius declarationis, aufertur a reo si inueniatur possidere.Iaso.in d.§.nihil commune nu.139.& 140.communem dicit.

18 ¶ Relictum per uxorem filio mariti, non habita mẽtione patris, nec patriæ potestatis, intelligitur factum intuitu filij, & non patris. Stephanus.Bertran.in l.hac ædicta.C.de secund.nunp.numer. 13 communem dicit.

19 ¶ Relictum filiæ si nupserit centum, & si non

quinquaginta,si ingrediatur in monasterium: habebit centum. Deci.consi.64.Io.duran in arte testan.ti.6.cau.64.Deci.con.419.communem dicit.

20 ¶ Religiosis potest induci durior uita secundũ regulam,& ordinem. Panor.in cap. ad nostram nu.4.de appell.communem dicit. & Deci. nu. 6.

21 ¶ Relegato debet restitutio concedi.Cur. iuni. consi.182.nu.13.communem dicit.

22 ¶ Renuntiatio exceptionis non numeratæ pecuniæ tempore cautionis, emissæ est nulla,Alexan. in consi.35.uol.1.communem dicit quem refert & idem sentit Coua.in suis reso.cap.4.nu.3.li.1

*§ De iure regio, contrarium est determinatum p l.9.ti.1.par.5.

23 ¶ Renuntiatio omnium casuum per quos reuocatur donatio:non ualet Rube.consi.94. communem dicit.

24 ¶ Renuntiatio reductionis ad arbitrium boni uiri,uel appellationis in compromisso non operatẽ contra enormissimam læsionem.Curt.iuni. consi. 79.nu.4.communem dicit.

25 ¶ Renuntiatio facta in iuditio, tollit ius conditionale. Io.a Ripa in l.conditionis. nu.16.C.de pactis communem dicit.

26 ¶ Amplia ad renuntiationem iuratam.Idem ibi nu.17.communem dicit.

27 ¶ Renuntiatio generalis cum iuramento,operatur circa legitimam.Io.de Ripa de le.li.1.c.6.nu. 8.communem dicit.

28 ¶ Amplia ad renuntiationem bonorum paternorum cum iuramento. idem ibi nu.13. communẽ dicit cõtrariam:dicit communem Boe.dec.3. nu. 7.sed tene primam: quia plures sunt qui tenent

eam

eam . ut per Coua.in relecti.cap. quamuis de pactis.par.3.§.3.nu.3.

29 ¶ Renuntians beneficium in manibus prelati potest pænitere antequã alteri facta sit collatio Boe. dec.350.num.5.communem dicit.

30 ¶ Represaliæ possunt concedi contra clericum debitorem.Guido papa deci.34.communẽ dicit.

31 ¶ Res legata non censetur hipothecata legatario : sed solum aliæ res testatoris . Ange.in.§.1.in sti.delega.nu.5.communem dicit

32 ¶ Rescriptum ad beneficium potest quis impetrare pro alio absque mandato. Ripa in cap.ad aures de res.nu.35.communem dicit.

33 ¶ Rescriptum secundum non faciens mentionẽ de prima,non est ipso iure nullum , sed uenit annullandum ope.exceptionis, Panor.in cap.cæterum nu.5.de res.communem dicit.

34 ¶ Rescriptum impetratum ad obseruantiam iuris communis contra habentem priuilegium concernens merita causæ:non tenetur facere mentionem . de priuilegio Panor.in cap.cum ordinẽ de res.communem dicit.

35 ¶ Rescriptum si dicitur subrreptitium : non sufficit solum de subrreptione excipere : sed requiritur quod excipiens appellet . Panor.in d.cap.cæterum num.9.communem dicit.

36 ¶ Rescriptum principis nouas,ac insolitas clausulas continens, presumitur falsum : & non uenit exequendum Io.Nico.in addi. ad Alci. in tracta. de presum.re.2.presum.3.in fi.communem dicit.

37 ¶ Rescripti sola impetratio ad diuersos iudices sine usu ; non punitur Gometi. in cap. dispendia nu.28.de res.in 6.communem dicit.

38 ¶ Restitutio ex capite ignorantiæ post quadraginta annos infra quadriennium competit ecclesiæ, & pauperibus, reiecta opinione. Alexan. dicentis quod post centum annos. Boe. dec. 39. nu. 7. & Bello. consi. 46. nu. 15. communem dicit.

39 ¶ Restitutio ex capite ignorantiæ, datur contra prescriptionem triginta annorum. Bertran. cõs. 15. uol. 1. nu. 42. & Curt. iuni. consi. 57. numer. 3. & Balbus de pres. in 4. par. 4. par. q. 29. communem dicunt.

40 ¶ Limita, tam in prescriptione quadragenaria, quàm in alia: si restitutio in integrnm petatur pro consequendo lucro. Iaso. in l. possideri. §. labeo num. 14. de acquir. posse. ff. communem dicit.

41 ¶ Nota primo, quod hoc quadriennium infra quod restitutio est postulanda: incipit currere à tempore læsionis, & impletæ prescriptionis. Balbus de prestri. in 5. par. q. 2. communem dicit.

42 ¶ Nota secundo, quod hoc quadriennium non currit per uitam Prelati alienantis. Idem Balbus. ibi communem dicit. Et de hoc quadriennio uide supra in uerbo absens nu. 2. cum sequentibus.

43 ¶ Restitutio in integrum transmittitur ad hæredem hæredis impeditum ex aliqua causa non adire hęreditatem. sibi delatam. Rube. 57. nume. 2. communem dicit.

44 ¶ Amplia, ad hęredem ab intestato. Io. Mau. de resti. in inte. cap. 288. communem dicit.

45 ¶ Restitutio in integrum per clausulam generalem datur hæredi non soluẽti canonem, etiam aduersus prescriptionem quadragenariam. Hiero. Cagno. in reg. qui in alterius. ff. de reg. iur. nu. 6. communem dicit. ubi uide bonam distinctionem

uide

uide in littera.c.nu. 70.

46 ¶ Restitutio in integrum ex clausula generali datur contra senium ex scriptura de nouo reperta. Cur.iuni.cons.18.nu.1.communem dicit. quã intellige in reo:non autẽ in actore. & uide Boe. dec.307.& Iaso.in l. imperatores numer. 6.ff.de re.iudi.

*§ Nota istam communem ad ampliationem l.1.ti. 26.par.5.

47 ¶ Amplia ad testes de nouo repertos. Iaso.in d. l.imperatores num.10.communem dicit: quam communem intellige in uniuersitate,ecclesia, ac miniore:nam in alijs stat regula in contrarium de qua per Iaso.in d.l.imperatores, ubi ponit regulam, & limitationes.

48 ¶ Restitutio est necessaria: quando petitur sentẽtiam retractari ex eo quod fuit lata ex falsis probationibus:licet sit tutus ex probatione falsitatis: Iaso.in l.diuus Adrianus numer. 8.ff.de re iudi. communem dicit.

49 ¶ Nota primo,quod hæc exceptio, uel actio falsitatis est proponenda infra quadriennium quod datur ad restitutionem in integrum petendam Iaso.ibi nu.30.magis communem dicit.

50 ¶ Nota secundo,quod adhoc quod competat restitutio: sufficit probare falsitatem testium sine eo quod probet corruptelam:nisi petens ad utrũque astringatur probandnm. Iaso. ibi numer. 18. communem dicit.

51 ¶ Amplia,si utrumque ponatur in diuersa oratione:uel quando unum non qualificat alterum. ut si dicatur,actor produxit testes falsos,& corruptos: non tenetur ad utrumque probandum. Iaso. ibi

num.

num.22.communem dicit.

52 ¶ Restitutio concessa minori in his quæ sunt indiuidua, & conexa ad consortes extenditur. Ioa. Mau.de resti.in inte.c.185. communem dicit.

*§ De iure regio, licet appellatio unius ex socijs prosit omnibus alijs tamen si sentẽtia retractatur: ex restitutione minoris habentis rem communẽ: non prodest alius l.5.ti.23.par.3.quæ uidetur esse contra nostram communem.

53 ¶ Restitutio in integrum cessat in executionibus pænarum. Mau.cap.152. communem dicit.

54 ¶ Restitutio in integrũ potest delegari indistinctè. Ias.in l.nequicquam nu.82.ff. de offi. procõs. communem dicit.

55 ¶ Restititutio, si alicui est facienda de aliqua re: sufficit quod in bonitate intrinseca, ac substantia non mutata restituatur. Boe.dec.327.numer.11. communem dicit.

56 ¶ Restitutio in una causa concessa circa, eãdem rem non potest restitutio iterum postulari: nec est concedenda. Io.Mau.de resti.in inte.ca. 258. communem dicit.

*§ Nota istam communem ad intel.l.18.in ordi.de madrid.ubi prohibentur minores restitui: secundo ad opponendum, & excipiendum in causa. ꝙ illa prohibitio extenditur ad totam causam, etiã causæ appellationis.

57 ¶ Retractatio actus est pæna. Boe.deci.1.communem dicit.

58 ¶ Retractus rei uenditæ qui datur consanguineo, uel sotio per statutum, uel consuetudinem: est contra ius commune. Tiraquel.de utroque retrac. de retrac.lignagier.§.35. numer.8. communem.

nem dicit.

56 ¶ Reuocatoria non potest agi contra tertium possessorem habẽtem rem alienatam in fraudem: nisi principalis antea excutiantur. Ias. in. §. item si quis de acti nu. 67. communem dicit.

60 ¶ Limita, si notoriè constat nulla bona habere alienans. Idem ibi num. 68. communem dicit. & ponit alias septem limitationes.

61 ¶ Reus, si actor est contumax, & nihil probat: absoluitur diffinitiuè quando tempus est assignatũ ad probandum, si autem nullum tempus est assignatum absoluitur ab instantia. Iaso. in l. properandum. §. etsi quidem numer. 15. C. de iudic. communem dicit.

62 ¶ Amplia istam communem in tantum esse ueram: quod absolutus reus, quia actor non probauit: amplius de delicto illo nõ põst accusari nec p actorem, nec per alium. Coua. in reso. c. 1. li. 1. nu. 8. communem dicit ex Docto. in l. qui de crimine C. qui de accusa.

63 ¶ Reus exceptionem suam probans dubiè, etiã si actor plenè probauerit: est absoluendus quando dubia probatio est talis quæ potest facere actũ licitum. Iaso. in l. non solum. §. sciendum num. 6. de no. ope. nunt. ff. communem dicit.

64 ¶ Reus debet in expensis condemnari si succumbat: etiam si sententia sit interlocutoria. Iaso. in l. properandum. §. siue autem numer. 19. communem dicit.

¶ Fallit, nisi iustam causam habuit litigandi, Hiero. Cagno. in l. in alterius. ff. de re. iur. numer. 25. communem dicit.

*§ Concor. cum l. 7. ti. 22. par. 3. per quam declarat

l.39.ti.2.& l.8.ti.3.par.ea & l.6.ti.13.li.2.fo.ll.& uide quæ habes in uer.iudex.

¶ Reus conuictus de homicidio, poteſt ſe iuuari quod ad ſuam defenſionē facit. Hiero. Cagno. in l.nemo num.4.ff.de re.iur.communem dicit.

65 ¶ Reus inuentus cum aliqua re ſubtracta; ſi res eſſet manſura in loco ubi inuenitur: poteſt ibi cō ueniri. aliàs ad ſuum iudicem data ſatisdatione, remittitur, Boe.dec.218.numer.3.& 4. communem dicit.

*§ Aliter diſponitur in l.32.ti.2. par. 3. in cau. 12, ubi diſponitur quod ſi res mobilis, uel ſe mouens ſi alicui petatur: quod ibi reſpondere debet ubi inuenitur: etſi ſit bonæ famæ, ſubfideiuſſoribus de iudicio ſiſti & iudicatum ſolui res ſibi traddatur, alias ſi ſit malæ famæ detinetur cum re: & de re ſemouenti, eſt l.5.ſtili. Et nota dictum aureum Ang.in l.2.ff.ui.bon. rapt.ubi dicit quod poſſum & propria authoritate roncinum meum qui ſubtractus eſt furtiuè: accipere, de quo per Iaſo. in conſi.20.uol.3.in primo.quam communem habui de facto, & pro iſta opinione fuit liberatus Ares comes de pinnero: & uide Pet.Rauen.in alpha. aure.in uer.fur.

66 ¶ Reus opponens ſe in iuditio, cum clauſula, quod per actus quos facit nō uideatur prorogare uiriſditionem: non intelligitur prorogare iuriſditionem. Io. de Ripa in cap.cum m.num. 99. de conſti.communem dicit. Et uide in uerbo proteſtatio nu.277.

67 ¶ Rogatus hæreditatem expendere poſt mortē in uirgines maritandas, uel in pauperes: non poteſt illam erogare in uita. Decius in l. cum tem-

pus

pus de re.iu.ff.communem dicit. Contrariam ueriorem & communiorem dixit Hiero. Cagno. in d.l.per totam optimis fundamentis.

68 ¶ Rubrica generalior nigro non restringitur p nigrum specialiter loquens: Immo ex ipsa rubrica generalior potest extendi nigrum. Curt.iuni. consi.107.nu.2.communem dicit.

69 ¶ Rubrica generalior nigro, potest allegari in sua generalitate. Cur.iuni.consi.65.nu.3.communem dicit.

70 ¶ Rusticus adhoc quod posit petere restitutionem contra contractum initum contra ius: deberet saltem consulere duos in iure peritos: & non sufficit unum. Io.Mau.in trac.de resti.in inte.ca. 88.communem dicit.

S

1 SAlarium integrum debetur potestati mortuo ante finitum offitium. Iaso. in l. diem functo numer.38.ff.de offi.assesso.& Iunior.num. 29. communem dicunt.

2 ¶ Amplia, in salario assessoris. Iunior. ibi nu. 37. communem dicit.

3 ¶ Amplia secundo, in salario doctoris legentis. Idem ibi communem dicit.

4 ¶ Amplia tertio, in aduocato. Idem ibi num. 53. communem dicit.

5 ¶ Nota quod si presidens remoueatur propter culpam suam non perdit salarium preteritum, sed futurum. Idem ibi.nu.53.communem dicit.

6 ¶ Salarium aduocati, uel procuratoris pars non petit si gratis offitium exercuerūt, Boe. dec. 210. num.

num.5.communem dicit.

7 ¶ Amplia in aduocato, qui propriam causam prosecutus fuit: quia non repetit salarium: si uincat. Boe.dec.210.nu.3.communem dicit. Et uide supra aduocatus nu.44.

8 ¶ Scientia, & patientia principis non requiritur in prescriptione de cuius initio nõ est memoria: etiam si prescribatur merum, ac mixtum imperiũ. secus, in alia prescriptione, Balbus in tracta. de pres.par.2.par.5.q.3.q.2.communem dicit.

9 ¶ Amplia, etsi prescribantur uectigalia, uel pedagia. Idem Balbus in q.4.communem dicit.

10 ¶ Amplia secundo, etiam ad uectigal, uel pedagium nondum formatum. Idem Balbus in d.q.4. communem dicit.

Nota quod in hac prescriptione. sufficit offitialis. Idem ibidem communem dicit.

11 ¶ Scriptura habens plura capitula, potest pro parte approbari: & pro parte improbari, Bello. consi.46.num.11.communem dicit.

12 ¶ Scriptura sumpta ex archiuo publico, probat solum inter subditos archiui. Carolus Moliu. in consue.parisien.ti.1.de mater.feuda.§.2.num.25. & 26.communem dicit: licet sibi non placeat.

13 ¶ Srciptura campsoris nõ probat contra alium: licet contra se sic. Sali.in l.1.num.9.C. de æden. communem dicit.

14 ¶ Scriptura priuata, adhoc quod ualeat: requiritur subscriptio trium testium. Iuxta l. scripturas. C.qui poti.in pigno.habeant: testes autem debẽt esse uiri: & nõ sufficiũt fœminæ. Aymon.in tra.de antiq.temp.in 1.par.in uerbo propositum nostrũ nu.34.communem dicit.

Sententia

15 ¶ Sētentia interlocutoria non est necesse quod in scriptis proferatur. Iaso. in l. nequicquam nu. 59. de offi. pret. communem dicit.

16 ¶ Sententia absolutoria ab obseruatione iuditij licet sit interlocutoria habet tamen uim diffinitiuæ. Coua in reso. li. 1. cap. 1. num. 8. communem dicit ex Rebuffo. in l. quod iussit num. 48. ff. de re. iudi.

17 ¶ Sententia interloqutoria quo ad partes, transit in rem iudicatam: quo ad iudicem tamen non, Prep. in c. 12. q. 1. & Ias. in l. quid iussit nu. 46. de re. iudi. ff. communem dicit.

* § De iure regio, iudex habet terminum trium dierum ad illam reuocandam. etsi ab eo fuerit appellatum: usque quo deueniat ad iudicem ad quem. l. 3. ti. 2. li. 2. fo. ll. Et de hoc loquitur l. 3. & 5. ti. 13 & l. 1. ti. 15. li. 2. fo. ll.

18 ¶ Amplia, etiam si contingat aliquod factum: potest reuocari. Iaso. ibi numer. 23. communem dicit.

19 ¶ Amplia secundo, quod in tantum est uera: ꝙ si pars in prosecutione appellationis fecerat expensas: non sunt resarciendæ. Iaso. ibi numer. 9. communem dicit.

20 ¶ Fallit in interlocutoria, in qua iudex pronuntiatur esse iudicem quia per eum non potest reuouari. Iaso. ibi nu. 9. communem dicit.

21 ¶ Fallit secundo, in interloqutoria bis confirmata glos. in cle. fi. in uer. super ea de appell. secundū Secut. & Car. ibi & Aufer. in addi. ad Dec. tholo. 181. quia tunc nec per iudicem, nec per partes potest reuocari. Et uide Alex. consi. 99. uol. 5.

22 ¶ Sententia lata contra uassallos, sciente domi-

mentum;quod non eſt in proceſſu:non ualet: ſecus tamen.ſi eſt in proceſſu.Iaſo.in l.ait pretor.§. ſi iudex num.19.ff.de re.iudi. communem dicit. quia ad alia acta iure poteſt ſe referre. Sebaſtia. uanti⁹ de defectu proceſſu.& ſolemni. num.105. communem dicit.

31 ¶ Amplia etiam ſi iudex ſit informatus de dicto inſtrumento non tamen producto in iuditio, Coua.in ſuis reſo.ca.1.li.1.num.9.communem dicit ex Areti.in cap.3.de accuſa. nu.14.

32 ¶ Sententia prolata de nocte non ualet, Iaſo.in l.non minorem num.3.C.de tranſac. communem dicit.

33 ¶ Item ſententia lata pro maiori contra minorem ex falſis teſtibus, aut probationibus eſt ipſo iure nulla: & non eſt neceſſaria reſtitutio. Iaſo. in l.ſiquis ad quem.ff.de acquir. hære. communē dicit. ſi tamen proferatur contra minorem: non eſt ipſo iure nulla: ſed cum beneficio reſtitutionis in integrum petito infra quadriennium ſecundū magis communem opinionem,ut atteſtatur Ant. de tremo.in addit.bonac.in rub.de excepti.& bene num.3.in uer.uel inſtrumenta.

*§ Nota iſtam comunem ad intel.l.1.ti.26.par.3.& eſt maximi effectus: quia ſi eſſet ipſo iure nulla: deberet nullitas proponi intra ſexaginta dies latę ſententię. per l.2.ti.15.li.3.ordi.ſed eum requiratur reſtitutio ſufficit quod proponatur infra quadriennium. quod nota, & circa iſtam l. nota dictum notabile Bal.in trac.de preſ.in 4.par.4. par. q.32.col.66.num.4.cum ſequen. ubi dicit quod ſi apparet de nullitate manifeſtè in perpetuum poteſt dici de nullitate. ſecus tamen, quia non du-

rat nisi per triginta annos.

34 ¶ Item ſententia, in qua non eſt appoſitum uerbum abſoluo, uel condemno: non ualet. Iaſo. in l. errore. C. de teſta. nu. 3. communem dicit.

35 ¶ Sententia in una parte inualida, quando ſunt plura capitula: non eſt in totum inualida. Anto. nice. in concord. gloſ. concorda. 55. communem dicit.

36 ¶ Sententia nulla ex turpitudine iudicis non poteſt iudex qui protulit, corrigere. nec aliter pronuntiare, Panor. in cap. cum oporteat num. 6. de accuſ. communem dicit.

37 ¶ Sententia iniuſta quæ tranſit in rem iudicatā: ſi hoc cōſtat per confeſsionem partis, uel ſi ſit notorium condemnatus: reſtituitur non obſtante re iudicata. Alci. in cap. nouit de iudi. num. 40. communem dicit. Et poteſt etiam retractari per euāgelicam denuntiationem. Iuni. in conſi. 104. nu. 4. communem dicit. Et uide Boe. dec. 306.

38 ¶ Sententia arbitramentalis quæ tranſit in rem iudicatam a partibus emologata debet obſeruari. Cur. iuni. conſi. 177. nu. 13. communem dicit.

39 ¶ Sententia lata per arbitros cum clauſula arbitratrorum, & arbitrorum, ſi pronuntiant tanquā arbtritri, & arbitratores: cenſetur prolata tanquam arbitratores. Io. de Ripa in li. 2. de reſ. ca. 2 nu. 5. communem dicit.

40 ¶ Sententia poteſt proferri de conſenſu partiū per iudicem ordinarium. arbiter autem non poteſt. Iaſo. in l. ſi conuenerit. de re. iudi. num. 7. ff. communem dicit. qnam intellige ſi a partibus nō ſit emologata. ſecus tamen, cum pariat actionem in factum. Bar. in d. l. ſi conuenerit.

Nota

41 ¶ Nota quod sententia arbitri emologata ex cõpromisso, rato manente pacto, producit actionẽ in factum Iaso. in l. ait pretor nu. 12. ff. de re iudi. communem dicit.

42 ¶ Sententia si per iudicem appellationis sit confirmata: producit actionem, & ex ea agitur & nõ ex prima, Iaso. in l. res iudicata num. 11. ff. de re iudicata communem dicit.

43 ¶ Fallit, si sententia appellationis sit confirmata ex desertione primæ per lapsum fatalium: cum sit interlocutoria: agitur ex prima, Iaso. ibi nu. 14. communem dicit.

44 ¶ Sententia lata contra hæredem, per quam est pronuntiatum testamẽtum nullum: preiudicat legatarijs. Alexan. in l. sæpe. ff. de re iudi. magis communem dicit. ut refert Anto. de tremo. in addit. ad bonacur. in pract. excepti. in rub. de excepti. & bene, num. 5. in uerbo nota autem nono.

45 ¶ Sententia licet sit pronuntianda in loco maiorum, tamen propter necessitatem eminentem, potest proferri super currim. Ias. in l. ab antiquis C. de testa. communem dicit.

46 ¶ Sententia continens certam dispositionem, licet adiciantur (prout hactenus solitum est) illa uerba non faciunt conditionem: nec oportet aliquid probare. quando petitur executio. Cur. iuni. consi. 97. num. 3. communem dicit.

47 ¶ Sententiæ uerba strictè sunt intelligẽda. Curt. Iunior. consi. 74. communem dicit.

48 ¶ Sententiam, uel processum in fauorem falsi procuratoris, dominus potest ratificare, siue maior, aut minor, Iaso. in l. licet de procura. C. num. 10. communem dicit.

49 ¶ Sepultura prelati,licet, sit honestũ, quod speretur ante electionem: non tamen est necessaria. Guid.consi.206.nu.1.communem dicit.

50 ¶ Sequestrum non tollit possessionem si est necessarium: secus,si est uoluntarium. Cur.iuni.de sequestris q.2.num.71.communem dicit. uide in uerbo possessio.

51 ¶ Sequestrum regulariter tollitur a satisdatione. Balbus dec.240.Cur.iuni.de sequestris q.14.communem dicunt.

52 ¶ Sequester potest presentare beneficium ecclesiasticum. Io.Cora.in miscel.li.3.cap.2.nnm.16. communem dicit. licet contrariam dicat communem Corsettus in ca. examinata de iudi. sed hanc dicit magis communem Lambertinus de iur. patro.q.9.ar.3.li.1 par.2.

53 ¶ Seruus acquirit domino ignorãti ex causa peculiari possessionem, & usucapiendi conditionẽ. Sed ex causa nõ peculiari licet acquirat possessionem: non tamen conditionem usucapiendi. Iaso. in l.possessio appellata.§.item acquirimus nu.39. ff.de acquiren.posse.& in .§.per seruum numer.8. communem dicit.

54 ¶ Seruitus non dicitur propriè quæ per personã personæ debetur. Cora.in rub.de serui. num. 13. communem dicit.

55 ¶ Seruitus,uel ius piscandi,uel secandi ligna ex nemore,uel pascendi pecora in pratis alienis est personale. Idem Cora.ibi numer. 208. communem dicit.

56 ¶ Seruitus de non edificando molendinum,prescribitur a tempore prescriptionis aliorum habẽtium molendina. Iaco.de san.Georgi. in trac.de

feudis

feudis in uerb.molendino nu.5. cōmunem dicit.

57 ¶ Seruitus,uel ea quæ habent causam disconti-nuam: non prescribitur nisi per tantum tempus de cuius initio non est mæmoria in contrarium: etiam contra scientem.Cur.iuni. con.178.nu.28. & 38. communem dicit & in uerbo prescriptio.

58 ¶ Seruitutis probatio inducitur ex causa habili allegata,& probato tempore. Prepo.in cap.quia cognouimus 10.q.3.communem dicit.

59 ¶ Signum notarij non est necessarium quod ap-ponatur licet sit utile propter comparationem, Alexan.in rub.de noui.ope.nuntiat.ff.numer. 14. communem dicit.

60 ¶ Singuli de uniuersitate,quando agitur de pa-scendo nemore: non sunt idonei testes: cum aga-tur de proprio interesse.Bertran.consi.42.nu.13. communem dicit.

61 ¶ Nota tamen differentiam inter vniuersitatem laicam,& ecclesiasticam: quia canonici, licet ui-uant de redditibus ecclesiæ:tamen sunt idonei te stes. laici autem non, si ex redditibus uniuersita-tis quærant uictum. Et hanc distinctionem dicit communem. Bello.consi.63.nu.19. ex Afflicta de-cis.neapo.400.& Panor.in.c.insuper de testibus. & Soccino in reg.408.fallen.111.vbi cōem dicit.

62 ¶ Simonia non est: recipere aliquid pro labore in sacramento ministrando: dummodo nō ueniat in pactione rei spiritualis:etsi modicum sit.Prep. in.c.iudices.1.q.1.communem dicit.

63 ¶ Amplia ad recipientes aliquid tēporale à spon te dante.Io.à Rip.in.c.cum m. de consti.num.17. communem dicit

64 ¶ Seu,dictio in legatis ampliat.Soc.in.l.si is qui

ducenta.§. utrum col.2.ff. de rebus dubiis. communem dicit contra Deci. & alios in.c.inter cæteros.de ref.

65 ¶ Societas omnium bonorum tacitè, bene potest contrahi.Iaso.consi.21.vol.3.et consi.3. communem dicit.

66 ¶ Societas presumitur inter fratres: si simul post mortem patris uixerunt hæreditate indiuisa,et lucra communicata non data ratione. Alci.in trac. presum. reg.1. presum. 25. in principio communem dicit.

67 ¶ Solemnitas requisita per.cap. sine exceptione 12.q.2.in alienatione rerum ecclesiasticarum, nõ potest tolli consuetudine. Solemnitas autem introducta per Authen. hoc ius porrectum.C.de sacro san.eccle. tollitur consuetudine. Iaso.in.l. de quibus.ff.de legi.nu.62.communem dicit.

68 ¶ Solemnitas extrinseca presumitur ex tempore longissimo triginta annorum. Aymon.de antiquit. tempo. par.3. in uerbo primo. nu.25. communem dicit.

69 ¶ Amplia istam communem ad mandatum procuratoris insertum in alio instrumento antiquo. Boe.dec.281.nu.15.communem dicit ex Alexa. consi.101.uol.7.

70 ¶ Limita primo,quando ex eius aspectu apparet defectus. Curt.iuni. consi.130.numer.4.communem dicit.

71 ¶ Amplia etiam,in alienatione rerum ecclesiasticarum. Io. de Ripa in l.62.de ref.cap.22.communem dicit

72 ¶ Solemnitas intrinseca materialis non presumitur: ut est pretium in ueditione. Alber. bru.

de

de forma & solemni.in parte de proba.& presum pti.formæ.consi.5.communem dicit.

73 ¶ Solemnitas sententiæ præsumitur quando partes fuerunt presentes, Aymon.in 2. par. in uerbo sed ista limitatio num.15.cnmmunem dicit.

74 ¶ Solutio debet fieri de moneta antiqua quę currebat tempore contractus. Cur.iuni.con. 24. nu. 4. communem dicit.

75 ¶ Fallit quando valor monetæ extrinsecus est mutatus: quia tunc inspicitur tempus solutionis, & non contractus. maximè quando debitor est in mora, Boe. deci. 327. nume. 4. communem dicit.

76 ¶ Amplia,& in restitutione dotis. Fran.de aret. consi. ij. communem dicit.

77 ¶ Nota quattuor cõclusiones communes in hoc quando pecunia mutatur: Prima, si tempore solutionis ex toto sit mutata pecunia, & reprobata: soluitur extimatio eius in noua pecunia. Boe. in d.deci. nu. 22. communem dicit.

78 ¶ Secunda, si pecunia non est mutata ex toto: sed diminuitur propter diminutionem ligæ, vel ponderis periculum est debitoris. Boe. ibi num. 23. communem dicit.

79 ¶ Tertia, si pecunia non diminuitur ex liga, vel pondere, vel augeatur: sed quia principi placuit augmentum, aut diminutio: periculum est creditoris. Idem ibi communem dicit.

80 ¶ Quarta, si variatio est facta post moram debitoris soluere tenetur quanti plurimi fuit post moram, Idem ibi communem dicit.

81 ¶ Solutio de cõsuetudine potest fieri in moneta grossiori: licet moneta sit in obligatione. Cur.in

conf.24. nu. 5. communem dicit.

82 ¶ Solutio est probanda per dicentem soluisse quando agitur cum illo cui solutio erat facienda: secus tamen, si cum alio tertio opponente de non solutione: quia negatiua non solutionis, est probanda per opponentem. Iaso. in l. in emphiteoticarijs num. 133. C. de iur. emphi. cōmunem dicit.

83 ¶ Solutionis exceptio semper potest opponi in executione sententiæ, uel contractus habentis executionem paratam. Hiero. Cagno. in l. bona fides num. 2. ff. de re. iur. communem dicit.

84 ¶ Solutio partis stipulationis iuxtà l. 2. §. & horum. ff. de uerb. obli. repetitur conditione in debiti. Alci. in d. l. nu 52. communem dicit.

85 ¶ Soluere promittens in certo loco cum renunciatione fori, potest ibi conueniri, etiam si ibi nō inueniatur, Alci. de presum. re. 3. presum. 36. communem dicit.

86 ¶ Soluens timore statuti dicitur habere iustum metum. Curt. iuni. consi. 126. numer. 4. communem dicit.

87 ¶ Spoliatus a iudice non potest petere, ut ante omnia restituatur: cum presumatur pro iudice, Cur. iuni. consi. 175. nu. 5. communem dicit.

88 ¶ Sponsalia transeunt in matrimonium per copulam, etiam si sit protestatus quod non intendit per copulā contrahere matrimonium. Ripa in c. cum in. de consti. nu. 95. & Coua. in epi. 4. ca. 5. nu. 18. communem dicunt.

89 ¶ Sponsalia ex sola traddu ctione ad donum, nō transeunt in matrimonium. Prepo. in cap. si. de spon. Coua. in d. epi. 4. cap. 4. §. 2. communē dicit.

90 ¶ Amplia ad sponsalia de uerbis quæ non transeunt

seunt in matrimonium per amplexus, oscula, & munera. Coua.in epi. 4. §. 2. cap. 4. communem dicit.

91 ¶ Fallit in sponsalibus de futuro ex iuris interpretatione: quæ contracta fuerunt per uerba de presenti, quia per amplexus, ac signa, ætate superueniente transeunt in matrimonium. Coua. in epi.4.cap.4.§.2.nu.3.& Deci.consi.368. communem dicunt.

* § Concor.cum l.3.ti.1.par.4.

92 ¶ Amplia, ad matrimonium contractum ante septennium quod ante pubertatem durauit. Coua. ibi nu. fi. ex Deci. Rotæ. 462. in nouis. communem dicit.

93 ¶ Sponsalia si contrahantur medio iuramento: compellitur iurans contrahere: etsi sponsa post sponsalia efficitur pauperior cum nihil promisit: secus tamen, si promisit. Coua.in epi.4. cap.5. nu. 3. ex mente Docto.in ca. quemadmodum de iure iuran. communem dicit.

94 ¶ Sponsalia etiam iurata soluũtur per matrimonium de presenti, etiam nondum carnali copula subsequta, Coua. ibi num.9. communem dicit.

* § Concor.cum l.10.ti.1.li.3.fo.ll.quæ faciunt ad intel.l.8.ti.1.par.4.

95 ¶ Sponsalia de futuro non comprehenduntur ꝑ dispositionem punientem matrimonium clandestinum. Coua.in epi.4.par.2.cap.6.num.22.communem dicit.

96 ¶ Spurij ex testamento, patri non succedunt: & statutum contrarium non ualet: quia datur materia fornicandi. Deci.in cap.in presentia de proba. Io.duran.in in arte testan.ti.1.cau.14.commu

nem

nem dicit: nisi causa alimentorum. Iaso. consi. 26. uol. 1. num. 13. uel si conferatur in tempus cum in stitui posint data potestate legitimandi in testamento. Iaso. consi. 117. uol. 2. numer. 15. communem dicit.

§ De iure regio per l. tau. 9. & 11. & filij naturales matri succedunt non stantibus filijs legitimis, etiã si tempore mortis sint ascendentes legitimi, tam ex testamento, quàm ab intestato, patri autem solum ex testamento: etsi sint ascendentes dumodò non sint descendentes, & in hoc corrigitur l. 8. ti. 13. par. 6. & ui. l. 1. ti. 6. li. 3. fo, ll. in alijs autem filijs adulterinis, uel spurijs procedit nostra cõmunis opi. & concor. cum l. 22. ti. 3. li. 1. ordi. & l. tau. 9. sed in quantum hæc nostra communis limitatur nisi causa alimentorum d. l. 22. & l. 2. ti. 3. lib. 5. in dicto ordi. quę de nouo approbatur per d. l. 9. tau. non concordat cum communi. Immo ex toto tollit omnem donationem, & legatum fáctũ per clericum suis filijs. ibi ordenamos y mandamos que los tales hisos de clerigos no ayan ni heredeñ ni puedan auer ni heredar los uienes desus padres cleriogs ni de otros parientes ni ayan ni puedan gozaz de qualquier manda o donacion o uendidã que les sea hecha. Hoc ideo quia leges uitium paternum tantum refrenandum esse extimarunt. ut in l. fi. C. de natu. libe. & l. 3. in fin. tit. 21. par. 4. & ibi glo. & sic non potest eis legari exprešsè, nec fictè. ut tradditur, per Dida. de Segu. in l. 3. §. fin. de libe. & posthu. ff. nu. 145. Et de materia istius l. & communis uide per Boe. in consue. bitu. rub. descostumes concernens les testamens. & Fortu. garçia. de ulti. fi. iuris cohe. 28. cum sequen. ubi cõ-

cludit

cludit tam spurijs filijs, quam procreatis ex damnato coitu alimenta nō sunt deneganda quē uide.

97 ¶ Spurij filius legimus non succedit auo: etiam legitimis non stantibus, nisi auus prohibeat usum relictorum filio. Ias. in l. hæredibus. ff. qui. ut indi. Io. duran. in arte testan. ti. 1. cau. 3. numer. 12. communem dicit.

98 ¶ Statutum disponens idem quod ius commune addens, uel minuens pænam: non tollit ius commune, Panor. in ca. de causis de off. de le. Henrri. de brohic. de fino. 3. par. ar. 1. nu. 236. communem dicunt. licet Henri. tendat in oppositum: & distinguit.

99 ¶ Statutum simpliciter loquens, non trahitur ad contractus iuratos. Cur. iuni. consi. 67. numer. 1. communem dicit ex qua iustficatur alia communis opinio: quod statutum prohibens donationes sine decreto iudicis, non habet locum in iuratis: ut per Io. de Ripa. in li. 3. de dona. capi. 10. nu. 3. communem dicit. Et sic, si statutum prohibeat minori contrahere: si contrahat, & iurat: ualet, & tenetur ad obseruantiam iuramenti. Ias. in Authen. sacramenta puberum nu. 51. C. si aduer. uendit. communem dicit.

100 ¶ Statutum loquēs in uno ex correlatiuis, etiā si sit correctorium iuris communis: habet locum in alio. Cur. iuni. consi. 6. nu. 1. communem dicit. de qua uide Iaso. in Authen. quas actiones. C. de sacro. sanc. num. 33. & in l. Iuliam nume. 17. C. de indicta uidu. tollen. & in l. qui condemnare. ff. de re. iudi. nu. 9. communem dicit.

101 ¶ Amplia etiam, si sit pænale. Iaso. in l. si prius ff. de noui. ope. nuntia. nu. 54. communem dicit.

Statutum

102 ¶ Statutum deponens circa ſcribentem manu propria, habebit etiam locum in ſubſcribente. Deci. in Authen. ſiquis in aliquo documento .C. de æden. num. 17. communem dicit. ex Angelo in l. ſi ita ſtipulatus. §. griſogonus. ff. de uerbo. oblig.

*§ Nota iſtam communem ad intel. Pragma. de anno 1524. nu. ulti. in conuentu matricio de apoca recognita, quod habeat executionem paratam.

103 ¶ Statutum diſponens quod, ſententia lata contra unum, poteſt exequi contra alium: ualet, & tenet. Anto. de tremo. in addit. ad bonac. in pra cti. excepti. in rub. de excepti. & bene, quæ poſt nu. 5. in uerbo & interdum communem dicit.

104 ¶ Statutum concedens mercatoribus forum, ut coram ſuo iudice conueniantur: intelligitur ſi agitur ſuper re mercantili. Io. de Ripa de legi. ca. 2. nu. 2. communem dicit.

105 ¶ Satutum diſponens circa teſtamenta, comprehendit forenſem ibi teſtantem: & trahitur teſtamentum ad bona ubicumque exiſtentia: & hæres ubicumque ſuccedit. Iaſo. in l. cunctos populos num. 91. de ſumma trinit. communem dicit.

Contrarium, immo quod uel ſtatutum loquatur cum rebus, uel perſonis: teſtamentum non habet locum niſi in bonis ſitis in loco ſtatuẽtium: tenet Socc. conſi. 292. uol. 2. & in con. 288. eod. uol. ubi dicit communem. Et magis communem dicit Alexan. conſi. 19. uol. 6. & in conſi. 16. lib. 1. num. 1 cui applaudit communis opi. de qua per Corne. conſi. 162. uol. 3. & in conſi. 115. uol. 2. dicentem quod ſtatutum excludens fæminas propter maſculos, non extenditur ad bona exiſtentia in alieno territorio. Et cum Socc. referens omnes has commu-

communes opiniones,transit Gozza.consi.49.nu. 8.& 9.& 11.non referens. Iaso.reprobata opini. Bar.in d.l.cunctos populos.sed opinio quam com munem dicit. Iaso. ego teneo. scimus enim quod testamentum per forensem factum secundum sollemnitatem loci,ubi testamentum conficitur: ubi quæ ualere, etiam in locis ubi aliæ, uel diuersæ solemnitates & formæ requirũtur .l.1.C.de emã. libe.cum concor.& Bar.in d.repe.l.cunctos popu los in 3.q.ubi etiam tenet Cyn. Sali.& Fulgo. & alij quos refert Alber.bru.in trac.de feu. & solẽ. uersi.quas res personas uel quos casus fo.96.col. 1.& 2. sed si ubique ualet: ualet quo ad effectum bonorum. ideo cogita.

106 ¶ Statutum disponens circa ea quæ sunt uolun tariæ iurisditionis: comprehendit forenses.Iaso. ibi nu.86.communem dicit.

107 ¶ Statutum non potest facere quod lapso aliquo tẽpore,statim creditor cadit a iure suo.Socc. consi.203.communem dicit: sed uerior & communior est contraria,quod posit facrre Ferdi.de soazes in trac.de matri.nu.23.

108 ¶ Statutum respiciens factum in delictis, secũdum delictum grauat primum: ut si dixerit, qui fecerit tria furta: moriatur. sed si respiciat pænã: non grauat. ut si dicat,pro duobus furtis fur deca pitetur. Alci.in cap.cum non ab homine de iudi. num.35.communem dicit.

109 ¶ Statutum requirens in contractu solemnitatem probatoriam,contractum non firmat iuramẽ tum: si illa solemnitas non adhibeatur: ut in testamento, in quo requiruntur septem testes: iuramento non ualidatur. Alci.in cap.cum contingat

de

de iure iuran.num.155.communem dicit.

110 ¶ Statutum non poteſt diſponere quod ingrediens in monaſterium, non ſuccedat. Iaſo. in l. quæſtione.C.de pacti.nu.25. communem dicit.

111 ¶ Statutum, quod inuentus portare arma: ꝙ puniatur: intelligitur ſi fuerit inuentus, & deprehenſus. Bello. conſi.49.nu.4. communem dicit. ex Bar.in l.barſatorem.C.de fideiuſſo.& Doctor. precipuè.Iaſ.in.l.1.ff.de acquir.poſſe.

112 ¶ Item ſtatutum,prohibens ueſtes,uel alia ſub pæna:non inciditur in pænam niſi apprehendatur cum rebus uetitis. Anto.Gomez.in l.45.num.50. tau.cōmunem dicit ex Angel.in Authen.de ſanc. epiſ.§.reuerendiſsimis colla.9.

*§ Nota iſtam communem ad intell. Prag. 215. & 177.& aliarum l.loquentium de prohibitione armorum, ac ueſtium, & aliarum rerum.

113 ¶ Statutum prohibens uxorem teſtari ſine licentia mariti,non habet locum in teſtamento ad pias cauſas. Bello.conſi.19.communem dicit. ex Iaſo.in l.1.C.de ſacro.ſanc.eccle.

114 ¶ Statutum excludens fæminam dotatam, ſolū excluditur ab hereditate dotātis. Cur.iuni. conſ. 65.nu.1.niſi ſtatutum procedat exprimendo perſonas, ex quo colligitur ad omnes extendi. idem ibi nu.2.communem dicit.

115 ¶ Ex quo ſtatutum excludens filiam dotatam à ſucceſsione patris,nō excluditur filia a ſucceſsione fratris habentis bona patris.Iaſo.in l.poſſeſsio appellata de acquir.poſſe.ff.nu.20.communem dicit. Quia hæreditas adita non dicitur amplius hęreditas.ut per eundem.ibi nu.18.

116 ¶ Item ſtatutū excludens matrem per patruū,

non

non extenditur ad patruum magnum, Iaso.in l.si mater nu.3.C.successo.aedicto.communem dicit.

117 ¶ Itē statutum excludēs sororem a successione fratris, non excludit fratrem a successione sororis. Hiero.Cagno.in l.secundum naturam.nu.30. ff.de re.iur.communem dicit.

118 ¶ Statutum excludens cognatos per agnatos, dicitur in fauorem conseruandae agnationis, Cur. iuni.consi.154.num.1.communem dicit & in cōs. 150.nu.1.

119 ¶ Item statutum excludens faeminas dotatas propter masculos, & constitutum fauore agnationis. Curt.iuni.consi.107.numer.7.communem dicit.

120 ¶ Amplia etiam ad faeminam ingressam monasterium quod statutum excludens faeminas ab haereditate stantibus masculis, excludit eam. Io. de Ripa li.1.cap.2.num.2.communem dicit.

121 ¶ Nota quod statutum de agnatis loquens, comprehendit legitimatos. Cur.iuni. consi.153. communem dicit.

122 ¶ Amplia ad statutū disponens quod stantibus filijs, filię non succedant: quod habet locum nisi sint filij legitimati. Cur.iuni.ibi magis communem dicit. licet Cur.senior in consi.73.communē dicit contrariam. sed primam dicit communem. Iaso.in l.cum accutissimi .C. de fideicomiss. sed pro concordia, dic ut dicit Deci.in consi.306. & Paul.de castro. quos refert Gozza. consi.6. num. 73.quod prima opinio habet locum cum quis est simpliciter legitimatus. secus tamen, si sit legitimatus ut possit succedere in bonis parentum cognatorum, & agnatorum in omnibus, & per om-

nia perinde ac si de legitimo matrimonio esset natus, & sic procedit communis senioris tamen ab hac distinctione discedit Caro. molin. in consue.pari.rub.1.§.8.glos.1. numer. 50. ubi sentit legitimatum non excludere filiam etiam si legitimatio sit plena. ubi dicit communem, & affirmat communem etiam in addit.ad Alexan.consi.2. in uersi.legitimato uol.1, sed quod sat sit legitimato gaudere dispositione, & fauore communi. ut succedat cum filia legitima.& hęc est magis communis opinio.

123 ¶ Nota quod statutum excludens fæminas propter masculos est licitum. Alber. bru. in trac. de statu.excludens fæminas col.2.communem dicit.

124 ¶ Statuto stante quod decedente uxore in matrimonio, maritus lucretur dotem: non potest maritus plus habere quàm unus ex filijs. Curt.iuni. consi.122.nu.10.communem dicit quam intellige quando statutum disponit simpliciter: secus tamen, si adiungat etiám stantibus filijs. secundum Iaso.in l.præterita nu.15.C. unde uir & uxor: quod nota.

125 ¶ Statuentes non possunt artare modum probationis respectu clerici agentis. Alcia.in ca.cum contingat.de iu.iuran.nu.155.communem dicit.

126 ¶ Stipulatio interposita in quacumque materia, semper intelligitur secũdum materiam illius actus. Iaso. in l.cum mota.numer.10.C. de transacti.communem dicit.

127 ¶ Stipulatio alteri facta firmatur iuramento. Alcia.in d.cap.cum contiugat num.221.communem dicit.

128 ¶ Stipulans sine causa si sciat se non debere do-

nare.

nare uidetur si tamen dubitetur si sciuerit, uel ne: non ualet stipulatio. Curt.iuni.consi.131. nu. 4. communem dicit.

129 ¶ Substitutio popularis facta de duobus filijs, si decesserit in pupillari ætate: uno premorienti impubere, non habet locum nisi ambo decesserint. etiam si non sit posita dictio, uterque. Iaso. in l. cum quidam nu.6. de impu. & alijs substi.C. communem dicit.

130 ¶ Substitutio pupillaris reciproca facta inter duos filios per patrem emancipato uno, & substitutione sublata tollitur & reliqua. Iaso.in l.testamenta.C.de testa.nu.21. communem dicit. licet ipse ueriorem contrariam affirmat, & teneat.

131 ¶ Substitutio pupillaris non conualescit impubere arrogato descendente ante arrogatorem. Iaso.in l.arrogator nu.1.& 38. ff.de adopti.communem dicit.

132 ¶ Substitutio pupillaris potest per patrem fieri usque ad pubertatem: filio instituto hærede. etiam in legitima substituere uniuersaliter per fideicommissum non potest: licet posit in substitutione pupillari iniungere uniuersaliter fideicommissum, non solum in legitima sed. etiam in alijs bonis ipsius filij. Iaso.in l.ex tribus .C.de inoff.testa.nu.2.communem dicit.

133 ¶ Substitutio impuberi facta per uerbum commune, ut si dicat, lucium filium meum instituo, & ei quandocumque sine filijs decesserit: lempronium .. substituo. intra tempora pubertatis moriente filio directa est, & post pubertatem reuertitur in obliquam. Iaso, in consi.129. uol.1.& matrem excludit a legitima. Alexan.in l.centurio.ff.

de vulga.& pupil.in consi.12.uol.3.communem dicunt Deci.tamen in consi. 128. dubitat de hac communi: & ideo putat deberi dare legitimam matri. & uide eundem consi.371.

134 ¶ Substitutio tacita pupillaris resultat expressa vulgari,& dicta vulgaris expressa continet sub se substitutionem tacitam pupillarem. Iaso. in l. precibus.C.de impub.& alijs substi. num.6.communem dicit.

¶ Fallit quo ad matrem, quia non admittitur. Iaso.ibi nu.7.communem dicit.

135 ¶ Substitutio si fiat per paganum filio compendiosé,per uerbum commune substituo: si contingat filium mori in pupillari ętate: admittitur substitutus ex directa pupillari post pubertatem: si moriatur, solum habet locum fideicommissaria substitutio. Iaso.in d.l.precibus numer.15. communem dicit.

136 ¶ Limita,quia si mater est in medio: censetur eius fauore talis substitutio omni tempore compendiosa: etiam pupillo decedente in pupillari, Io.de Ana.consi.79.& Fran.de are.con.155.communem dicit. licet Iaso.in d.l.precibus num. 15. teneat contrariam. Immo quod contraria est communis: ubi dicit quod cum tractemus de compendiosa substitutione sub qua pupillaris continetur excludit matrem: sed prima uidetur magis communis.

137 ¶ Amplia istam limitationem ad patrem: quia substitutio vulgaris expressa aui quæ continet tacitam pupillarem: non excludit patrem. Bened. in cap.rainuntius.§.si absque liberis nu.88.de testa.communem dicit.

Substi-

138 ¶ Substitutus pupillaris potest grauari per fideicommissum:sicut possunt uenientes ab intesta to . Rode.Suarez.in l.quoniam in prioribus fallen.prima . num.15 . communem dicit ex Imol.in l.rainuntius de testa.in fi.

139 ¶ Substitutio exemplaris quæ parentibus conceditur: cum filius est mente captus:si habet filios sufficit quod fiat in unum . Iaso. in l. humanitatis nu.5 .C.de insti.& substi.communem dicit .

140 ¶ Substitutio vulgaris tollit suitatem . Segu. in l.3 .§.fi. numer.158.de liber.& posthu.communem dicit .

141 ¶ Nota quod substituto vulgari competit beneficium l.fi.C.de ædic.diui.adri.& potest petere se mittere in possessionem . Bello.consi.19.num. 15. communem dicit . ex Bar.& aliis in d l.fi.q.4

142 ¶ Substitutio vulgaris tollitur si substitutus nõ sit hæres,uel si moriatur intra annum intra quem tenetur adire:si transmittat hæreditatem . Ias. in l.cum proponas num.18 .C.de hæred.instit.communem dicit .

143 ¶ Substitutio fideicomissaria facta duobus simpliciter in quocumque eorum deper se purificat conditio : & substitutus admittitur etiam si non sit omnium bonorum . Iaso. in l. cum quidam nu. 7.C.de instit.& substi.communem dicit .

144 ¶ Substitutio facta sub his uerbis , instituit & substituit : ex uerbo instituo resultat directa : ex uerbo substituo fideicommissaria.Cur.iuni.consi. 83.nu.2.communem dicit .

145 ¶ Substitutio informa simplicis compendiosa per uerba communia continet vulgarem . Caro. molin.in addit.ad Alex.consi.1.in uerbo respon-

deo communem dicit.

146 ¶ Substitutio tacita vulgaris ita confert uires testamento: sicut expressa vulgaris. Alex. in dicto consi.1.nu.11.magis communem dicit.

147 ¶ Substitutio conditionalis euacuatur si substitutus moriatur ante euentum conditionis: Etsi substitutus sit de descendentibus testatoris.Io.duran.in arte testan.titu.5.cau.33.& Alexan.in l.cũ ex filio.ff.de vulga.& pupil.communem dicit.

148 ¶ Substitutio conditionalis non transmittitur etiam ad filios: nisi aliud appareat ex coniectura ta mente testatoris, Cur.iuni. consi.3. numer. 15. communem dicit.

149 ¶ Substitutio fideicommissaria habens plures gradus, si primus deficit admittitur secundus loco illius.Cur.iuni.consi.83.num.1.communem dicit & consi.135.num.2.communem dicit.

150 ¶ Nota quod substitutio facta per uerba habentia tractum temporis, & plura tempora respicientia dicitur compendiosa: puta quando fit sub conditione mortis.cumquis posit diuersis temporibus mori: Bello.consi.30.num.3. communem dicit. ex Bar.in l.centurio uersi.expediti.ff.de vulga.& pupil.& Doctor.in l.precibus de impub.& aliis substit.

151 ¶ Substitutio compendiosa de re certa facta ꝑ ciuilia uerba, ut hæres esto, uel instituto trahitur ad uniuersa. bona filij in pupillari ætate descendentis. Boe.dec.33.nu.7.communem dicit.

152 ¶ Substitutio cum sit post mortem alterius: dicitur compendiosa.Cur.iuni.consi.172.numer.2. communem dicit.

153 ¶ Substitutio reciproca resultat cum subicitur

substi-

ſubſtitutio ab ultimo moriente in tota hæreditate. Cur.iuni.conſi.155.num.1.& conſi.139.num.5.communem dicit.

154 ¶ Item ſi poſt mortem omnium. idem ibi nu.2 communem dicit.

155 ¶ Subſtitutio de filijs, & de illorum filijs, filijs autem premorientibus abſque liberis dicuntur uocati ordine ſucceſsiuo. Cur. iuni. conſi. 161. num.5.communem dicit.

156 ¶ Subſtitutio extenditur de caſu ad caſum. Iaſ. conſi.203.uol.1.& Io.duran.in arte teſtan. tit. 5. cau.5.communem dicit.

157 ¶ Subſtituto uniuerſali hærede, ſi filius ſine filijs decedat: non eſt ſubſtitutus hæres hæredis. Iaſo.in l.centurio.ff.de vulga.& pupil. Duran.ti.5.cau.24.communem dicit.

158 ¶ Subſtitutum excludit qui ab inteſtato ſubſtitutum excluderet. Corne.276.littera 9.uel 3.communem dicit & in conſi.138 uol.2.littera a.dicit quod ſi ab inteſtato non excluderet non excludit & dicit communem.

159 ¶ Suorum ac emancipatorum nulla eſt differentia. Alci.inparado.li.3.cap,10.communem dicit.

160 ¶ Suitas tollitur per dationem vulgaris ſubſtituti. Iaſo.in l.ſi in fraudem num.3.C.ſi ommiſſa. cauſa teſta.communem dicit.

161 ¶ Suſpitionis cauſa de iure ciuili non eſt allegandа: ſecus tamen de iure canonico Anto.de tremo.in addit.ad bonac.in prac.excep.in rub.de recuſa.nu.2.littera.b.communem dicit.

*§ De iure regio ſufficit iurare iudicem habere ſuſpectum l.1.ti.5.li.3.ordi. per quam corrigitur l.27.ti.4.par.3.&l.9.& 10.ti.7.li.1.fo.ll. Et circa

 iſtam

nem dicit: nisi causa alimentorum. Iaso. consi. 26. uol. 1. num. 13. uel si conferatur in tempus cum institui possint data potestate legitimandi in testamento. Iaso. consi. 117. uol. 2. numer. 15. communem dicit.

§ De iure regio per l. tau. 9. & 11. & filij naturales matri succedunt non stantibus filijs legitimis, etiã si tempore mortis sint ascendentes legitimi, tam ex testamento, quàm ab intestato, patri autem solum ex testamento: etsi sint ascendentes dumodò non sint descendentes, & in hoc corrigitur l. 8. ti. 13. par. 6. & ui. l. 1. ti. 6. li. 3. fo. ll. in alijs autem filijs adulterinis, uel spurijs procedit nostra cõmunis opi. & concor. cum l. 22. ti. 3. li. 1. ordi. & l. tau. 9: sed in quantum hæc nostra communis limitatur nisi causa alimentorum d. l. 22. & l. 2. ti. 3. lib. 5. in dicto ordi. quę de nouo approbatur per d. l. 9. tau. non concordat cum communi. Immò ex toto tollit omnem donationem, & legatum fãctũ per clericum suis filijs. ibi ordenamos y mandamos que los tales hisos de clerigos no ayan ni heredeq ni puedan auer ni heredar los uienes desus padres cleriogs ni de otros parientes ni ayan ni puedan gozaz de qualquier manda o donacion o uendida que les sea hecha. Hoc ideo quia leges uitium paternum tantum refrenandum esse extimarunt. ut in l. fi. C. de natu. libe. & l. 3. in fin. tit. 21. par. 4. & ibi glo. & sic non potest eis legari exprèssè, nec fictè. ut tradditur, per Dida. de Segu. in l. 3. §. fin. de libe. & posthu. ff. nu. 145. Et de materia istius l. & communis uide per Boe. in consue. bitu. rub. descostumes concernens les testamens. & Fortu. garçia de ulti. fi. iuris cohe. 28. cum sequen. ubi cõ-

cludit

cludit tam ſpurijs filijs,quam procreatis ex damnato coitu alimenta nõ ſunt deneganda quē uide.

97 ¶ Spurij filius legimus non ſuccedit auo: etiam legitimis non ſtantibus,niſi auus prohibeat uſum relictorum filio. Iaſ.in l.hæredibus.ff.qui.ut indi. Io.duran.in arte teſtan.ti.1.cau.3.numer.12.communem dicit.

98 ¶ Statutum diſponens idem quod ius commune addens,uel minuens pænam: non tollit ius commune, Panor.in ca.de cauſis de off.de le. Henrri. de brohic.de ſino.3.par.ar.1.nu.236.communem dicunt. licet Henri. tendat in oppoſitum: & diſtinguit.

99 ¶ Statutum ſimpliciter loquens,non trahitur ad contractus iuratos. Cur.iuni.conſi.67. numer.1. communem dicit ex qua iuſtificatur alia communis opinio: quod ſtatutum prohibens donationes ſine decreto iudicis,non habet locum in iuratis. ut per Io.de Ripa.in li.3.de dona.capi.10. nu. 3. communem dicit. Et ſic, ſi ſtatutum prohibeat minori contrahere: ſi contrahat, & iurat: ualet, & tenetur ad obſeruantiam iuramenti. Iaſ. in Authen.ſacramenta puberum nu.51.C.ſi aduer.uendit.communem dicit.

100 ¶ Statutum loquēs in uno ex correlatiuis, etiā ſi ſit correctorium iuris communis: habet locum in alio. Cur.iuni.conſi.6.nu.1.communem dicit. de qua uide Iaſo.in Authen. quas actiones.C.de ſacro.ſanc.num.33.& in l.Iuliam nume.17.C. de indicta uidu.tollen.& in l.qui condemnare.ff. de re.iudi.nu.9.communem dicit.

101 ¶ Amplia etiam, ſi ſit pænale. Iaſo.in l.ſi prius ff.de noui.ope.nuntia.nu.54.communem dicit.

Statutum

102 ¶ Statutum deponens circa ſcribentem manu propria, habebit etiam locum in ſubſcribente. Deci. in Authen. ſiquis in aliquo documento. C. de æden. num. 17. communem dicit. ex Angelo in l. ſi ita ſtipulatus. §. griſogonus. ff. de uerbo. oblig.

*§ Nota iſtam communem ad intel. Pragma. de anno 1524. nu. ulti. in conuentu matricio de apoca recognita, quod habeat executionem paratam.

103 ¶ Statutum diſponens quod, ſententia lata contra unum, poteſt exequi contra alium: ualet, & tenet. Anto. de tremo. in addit. ad bonac. in pra cti. excepti. in rub. de excepti. & bene, quæ poſt nu. 5. in uerbo & interdum communem dicit.

104 ¶ Statutum concedens mercatoribus forum, ut coram ſuo iudice conueniantur: intelligitur ſi agitur ſuper re mercantili. Io. de Ripa de legi. ca. 2. nu. 2. communem dicit.

105 ¶ Satutum diſponens circa teſtamenta, comprehendit foreníem ibi teſtantem: & trahitur teſtamentum ad bona ubicumque exiſtentia: & hæres ubicumque ſuccedit. Iaſo. in l. cunctos populos num. 91. de ſumma trinit. communem dicit.

Contrarium, immo quod uel ſtatutum loquatur cum rebus, uel perſonis: teſtamentum non habet locum niſi in bonis ſitis in loco ſtatuẽtium: tenet Socc. conſi. 292. uol. 2. & in con. 288. eod. uol. ubi dicit communem. Et magis communem dicit Alexan. conſi. 19. uol. 6. & in conſi. 16. lib. 1. num. 1 cui applaudit communis opi. de qua per Corne. conſi. 162. uol. 3. & in conſi. 115. uol. 2. dicentem quod ſtatutum excludens fæminas propter maſculos, non extenditur ad bona exiſtentia in alieno territorio. Et cum Socc. referens omnes has commu-

communes opiniones,transit Gozza.consi.49.nu. 8.& 9.& 11.non referens. Iaso.reprobata opini. Bar.in d.l.cunctos populos.sed opinio quam com munem dicit. Iaso. ego teneo. scimus enim ꝙ testamentum per forensem factum secundum sollemnitatem loci,ubi testamentum conficitur: ubi quæ ualere, etiam in locis ubi aliæ, uel diuersæ solemnitates & formæ requirũtur .l.1.C.de emã. libe.cum concor.& Bar.in d.repe.l.cunctos popu los in 3.q.ubi etiam tenet Cyn. Sali.& Fulgo, & alij quos refert Alber.bru.in trac.de feu. & solẽ. uersi.quas res personas uel quos casus fo.96. col. 1.& 2. sed si ubique ualet: ualet quo ad effectum bonorum. ideo cogita.

106 ¶ Statutum disponens circa ea quæ sunt uolun tariæ iurisditionis: comprehendit forenses.Iaso. ibi nu.86.communem dicit.

107 ¶ Statutum non potest facere quod lapso aliquo tẽpore,statim creditor cadit a iure suo.Socc. consi.203.communem dicit: sed uerior & communior est contraria,quod posit facrre Ferdi.de soazes in trac.de matri.nu.23.

108 ¶ Statutum respiciens factum in delictis, secũdum delictum grauat primum: ut si dixerit, qui fecerit tria furta: moriatur. sed si respiciat pænã: non grauat. ut si dicat,pro duobus furtis fur deca pitetur. Alci.in cap.cum non ab homine de iudi. num.35.communem dicit.

109 ¶ Statutum requirens in contractu solemnitatem probatoriam,contractum non firmat iuramẽ. tum:si illa solemnitas non adhibeatur: ut in testamento, in quo requiruntur septem testes: iuramento non ualidatur.Alci.in cap.cum contingat

de

non extenditur ad patruum magnum, Iaso.in l.si mater nu.3.C.successo.ædicto.communem dicit.

117 ¶ Itē statutum excludēs sororem a successione fratris,non excludit fratrem a successione sororis. Hiero.Cagno.in l.secundum naturam.nu.30. ff.de re.iur.communem dicit.

118 ¶ Statutum excludens cognatos per agnatos, dicitur in fauorem conseruandæ agnationis,Cur. iuni.consi.154.num.1.communem dicit & in cōs. 150.nu.1.

119 ¶ Item statutum excludens fæminas dotatas propter masculos, & constitutum fauore agnationis.Curt.iuni.consi.107.numer.7.communem dicit.

120 ¶ Amplia etiam ad fæminam ingressam monasterium quod statutum excludens fæminas ab hæreditate stantibus masculis, excludit eam. Io. de Ripa li.1.cap.2.num.2.communem dicit.

121 ¶ Nota quod statutum de agnatis loquens, comprehendit legitimatos. Cur.iuni. consi.153. communem dicit.

122 ¶ Amplia ad statutū disponens quod stantibus filijs, filię non succedant: quod habet locum nisi sint filij legitimati. Cur.iuni.ibi magis communem dicit. licet Cur.senior in consi.73.communē dicit contrariam. sed primam dicit communem. Iaso.in l.cum accutissimi .C. de fideicomiss. sed pro concordia, dic ut dicit Deci.in consi.306. & Paul.de castro. quos refert Gozza. consi.6. num. 73.quod prima opinio habet locum cum quis est simpliciter legitimatus. secus tamen, si sit legitimatus ut possit succedere in bonis parentum cognatorum,& agnatorum in omnibus, & per om-

b nia

nia perinde ac si de legitimo matrimonio esset natus, & sic procedit communis senioris tamen ab hac distinctione discedit Caro. molin. in consue.pari.rub.1.§.8.glos.1. numer. 50. ubi sentit legitimatum non excludere filiam etiam si legitimatio sit plena. ubi dicit communem, & affirmat communem etiam in addit.ad Alexan.consi.2. in uersi.legitimato uol.1, sed quod sat sit legitimato gaudere dispositione, & fauore communi. ut succedat cum filia legitima.& hęc est magis communis opinio.

123 ¶ Nota quod statutum excludens fæminas propter masculos est licitum. Alber. bru. in trac. de statu.excludens fæminas col.2.communem dicit.

124 ¶ Statuto stante quod decedente uxore in matrimonio, maritus lucretur dotem:non potest maritus plus habere quàm unus ex filijs. Curt.iuni. consi.122.nu.10.communem dicit quàm intellige quando statutum disponit simpliciter: secus tamen, si adiungat etiám stantibus filijs. secundum Iaso.in l.præterita nu.15. C. unde uir & uxor: quod nota.

125 ¶ Statuentes non possunt artare modum probationis respectu clerici agentis.Alcia.in ca.cum contingat.de iu.iuran.nu.155.communem dicit.

126 ¶ Stipulatio interposita in quacumque materia, semper intelligitur secũdum materiam illius actus. Iaso. in l.cum mota.numer.10.C. de transacti.communem dicit.

127 ¶ Stipulatio alteri facta firmatur iuramento. Alcia.in d.cap.cum contiugat num.221.communem dicit.

128 ¶ Stipulans sine causa si sciat se non debere do-

nare.

nare uidetur si tamen dubitetur si sciuerit, uel ne: non ualet stipulatio. Curt.iuni.consi.131. nu. 4. communem dicit.

129 ¶ Substitutio popularis facta de duobus filijs, si decesserit in pupillari ætate: uno premorienti impubere, non habet locum nisi ambo decesserint. etiam si non sit posita dictio, uterque. Iaso. in l. cum quidam nu.6. de impu. & alijs substi.C. communem dicit.

130 ¶ Substitutio pupillaris reciproca facta inter duos filios per patrem emancipato uno, & substitutione sublata tollitur & reliqua. Iaso.in l.testamenta.C.de testa.nu.21. communem dicit. licet ipse ueriorem contrariam affirmat, & teneat.

131 ¶ Substitutio pupillaris non conualescit impubere arrogato descendente ante arrogatorem. Iaso.in l.arrogator nu.1.& 38.ff.de adopti.communem dicit.

132 ¶ Substitutio pupillaris potest per patrem fieri usque ad pubertatem: filio instituto hærede. etiam in legitima substituere uniuersaliter per fideicommissum non potest: licet possit in substitutione pupillari iniungere uniuersaliter fideicommissum, non solum in legitima sed. etiam in alijs bonis ipsius filij.Iaso.in l.ex tribus .C.de inoff.testa.nu.2.communem dicit.

133 ¶ Substitutio impuberi facta per uerbum commune, ut si dicat, lucium filium meum instituo, & ei quandocumque sine filijs decesserit: sempronium .. substituo.intra tempora pubertatis moriente filio directa est, & post pubertatem reuertitur in obliquam. Iaso, in consi.129.uol.1.& matrem excludit a legitima. Alexan.in l.centurio.ff.

de vulga.& pupil.in consi.12.uol.3.communem dicunt Deci.tamen in consi.128. dubitat de hac communi: & ideo putat deberi dare legitimam matri. & uide eundem consi.371.

134 ¶ Substitutio tacita pupillaris resultat expressa vulgari,& dicta vulgaris expressa continet sub se substitutionem tacitam pupillarem. Iaso. in l. precibus.C.de impub.& alijs substi. num.6.communem dicit.

¶ Fallit quo ad matrem, quia non admittitur. Iaso.ibi nu.7.communem dicit.

135 ¶ Substitutio si fiat per paganum filio compendiosè,per uerbum commune substituo: si contingat filium mori in pupillari ętate: admittitur substitutus ex directa pupillari post pubertatem: si moriatur, solum habet locum fideicommissaria substitutio. Iaso.in d.l.precibus numer.15. communem dicit.

136 ¶ Limita,quia si mater est in medio: censetur eius fauore talis substitutio omni tempore compendiosa: etiam pupillo decedente in pupillari, Io.de Ana.consi.79.& Fran.de are.con.155.com munem dicit. licet Iaso.in d.l.precibus num.15. teneat contrariam. Immo quod contraria est communis: ubi dicit quod cum tractemus de compendiosa substitutione sub qua pupillaris continetur excludit matrem: sed prima uidetur magis communis.

137 ¶ Amplia istam limitationem ad patrem: quia substitutio vulgaris expressa aui quæ continet tacitam pupillarem: non excludit patrem. Bened. in cap.rainuntius.§.si absque liberis nu.88.de testa.communem dicit.

Substi-

138 ¶ Subſtitutus pupillaris poteſt grauari per fideicommiſſum:ſicut poſſunt uenientes ab inteſtato. Rode.Suarez.in l.quoniam in prioribus fallen.prima. num.15. communem dicit ex Imol.in l.rainuntius de teſta.in fi.

139 ¶ Subſtitutio exemplaris quæ parentibus conceditur: cum filius eſt mente captus:ſi habet filios ſufficit quod fiat in unum. Iaſo. in l. humanitatis nu.5.C.de inſti.& ſubſti.communem dicit.

140 ¶ Subſtitutio vulgaris tollit ſuitatem. Segu. in l.3.§.fi. numer.158.de liber.& poſthu.communem dicit.

141 ¶ Nota quod ſubſtituto vulgari competit beneficium l.fi.C.de ædic.diui.adri.& poteſt petere ſe mittere in poſſeſsionem. Bello.conſi.19.num. 15. communem dicit. ex Bar.& aliis in d l.fi.q.4

142 ¶ Subſtitutio vulgaris tollitur ſi ſubſtitutus nõ ſit hæres,uel ſi moriatur intra annum intra quem tenetur adire:ſi tranſmittat hæreditatem. Iaſ. in l.cum proponas num.18.C.de hæred.inſtit.communem dicit.

143 ¶ Subſtitutio fideicomiſſaria facta duobus ſimpliciter in quocumque eorum deper ſe purificat conditio: & ſubſtitutus admittitur etiam ſi non ſit omnium bonorum. Iaſo. in l. cum quidam nu. 7.C.de inſtit.& ſubſti.communem dicit.

144 ¶ Subſtitutio facta ſub his uerbis, inſtituit & ſubſtituit: ex uerbo inſtituo reſultat directa: ex uerbo ſubſtituo fideicommiſſaria.Cur.iuni.conſi. 83.nu.2.communem dicit.

145 ¶ Subſtitutio informa ſimplicis compendioſa per uerba communia continet vulgarem. Caro. molin.in addit.ad Alex.conſi.1.in uerbo reſpondeo.

deo communem dicit.

146 ¶ Substitutio tacita vulgaris ita confert uires testamento: sicut expressa vulgaris. Alex. in dicto consi.1.nu.11.magis communem dicit.

147 ¶ Substitutio conditionalis euacuatur si substitutus moriatur ante euentum conditionis: Etsi substitutus sit de descendentibus testatoris. Io.duran.in arte testan.titu.5.cau.33.& Alexan. in l.cũ ex filio.ff.de vulga.& pupil.communem dicit.

148 ¶ Substitutio conditionalis non transmittitur etiam ad filios: nisi aliud appareat ex coniectura ta mente testatoris, Cur.iuni. consi.3. numer. 15. communem dicit.

149 ¶ Substitutio fideicommissaria habens plures gradus, si primus deficit admittitur secundus loco illius. Cur.iuni.consi.83.num.1.communem dicit & consi.135.num.2.communem dicit.

150 ¶ Nota quod substitutio facta per uerba habentia tractum temporis, & plura tempora respicientia dicitur compendiosa: puta quando fit sub conditione mortis.cumquis possit diuersis temporibus mori: Bello.consi.30.num.3. communem dicit. ex Bar.in l.centurio uersi.expediti.ff.de vulga.& pupil.& Doctor.in l.precibus de impub.& aliis substit.

151 ¶ Substitutio compendiosa de re certa facta p ciuilia uerba, ut hæres esto, uel instituto trahitur ad uniuersa. bona filij in pupillari ætate descendentis. Boe.dec.33.nu.7.communem dicit.

152 ¶ Substitutio cum sit post mortem alterius: dicitur compendiosa.Cur.iuni.consi.172.numer.2. communem dicit.

153 ¶ Substitutio reciproca resultat cum subicitur substi-

ſubſtitutio ab ultimo moriente in tota hæreditate. Cur.iuni.conſi.155.num.1.& conſi.139.num.5.communem dicit.

154 ¶ Item ſi poſt mortem omnium. idem ibi nu.2 communem dicit.

155 ¶ Subſtitutio de filijs, & de illorum filijs, filijs autem premorientibus abſque liberis dicuntur uocati ordine ſuccesſiuo. Cur. iuni. conſi. 161. num.5.communem dicit.

156 ¶ Subſtitutio extenditur de caſu ad caſum. Iaſ. conſi.203.uol.1.& Io.duran.in arte teſtan. tit. 5. cau.5.communem dicit.

157 ¶ Subſtituto uniuerſali hærede, ſi filius ſine filijs decedat: non eſt ſubſtitutus hæres hæredis. Iaſo.in l.centurio.ff.de vulga.& pupil. Duran.ti.5.cau.24.communem dicit.

158 ¶ Subſtitutum excludit qui ab inteſtato ſubſtitutum excluderet. Corne.276.littera 9.uel 3.communem dicit & in conſi.138 uol.2.littera a.dicit quod ſi ab inteſtato non excluderet non excludit & dicit communem.

159 ¶ Suorum ac emancipatorum nulla eſt differentia. Alci.inparado.li.3.cap,10.communem dicit.

160 ¶ Suitas tollitur per dationem vulgaris ſubſtituti. Iaſo.in l.ſi in fraudem num.3.C.ſi ommiſſa. cauſa teſta.communem dicit.

161 ¶ Suſpitionis cauſa de iure ciuili non eſt alleganda: ſecus tamen de iure canonico Anto.de tremo.in addit.ad bonac.in prac.excep.in rub.de recuſa.nu.2.littera.b.communem dicit.

*§ De iure regio ſufficit iurare iudicem habere ſuſpectum l.1.ti.5.li.3.ordi. per quam corrigitur l. 27.ti.4.par.3.& l.9.& 10.ti.7.li.1.fo.ll. Et circa

istam l.nota iucta differentia quam communis no stra ponit inter ius canonicum & ciuile. quod processus habitus per iudicem recusatum de iure ciuili est ipso iure nullus: secus tamen, de iure canonico: & cum hac distinctione tollitur communis disceptatio doctorum, quam opin. tenet Bal. in cap.cum speciali de appella.& sequitur. Imol. ibi & Decius in nu.9.quem uide. Et cum differentia. nostræ communis opinionis euacuatur aliud dubium, quod doctores torquet in cap. iudex de offi.deleg.in 6. Et Feli.in cap. insinuante nu.15.de off.dele. an recusatio,uel suspitio posSit proponi post litem cõtestatam, uel conclusum in causa ad cuius decisionem est dictum notabile. Barba.in tracta.de prestan.cardi.in q.5.par.2. nu. 6.quod de iure ciuili cum non requiratur. cognitio causę in quacumquæ parte litis proponitur: secus tamen, de iure canonico: quod nota pro ista lege. Item nota quod sicut Iudex potest recusari, ita & notarius causæ & sufficit iuramentũ adhoc quod teneatur recipere socium secundum Bal.in cap.super quæstione.§.uerum de offic. de leg.& in l.1.C. de rela.& glos. in Authen. de trien.& semi.§.& quod sæpe. & secundum Bal.in d.locis fac regulam quod omnis persona quæ potest interuenire in iuditio: potest recusari: secundum Ange.in l.obseruare.ff. de iudi. & Prepo. in cap.cum speciali. col.13. de appell. quæ faciunt ad ampliationẽ l.72.in curijs uallisoleti de 1537. & 70.de madrid.de anno.1534. Et nota quod sufficit quod unus ex sociis scribat: & alter subscribat. secundum Inno.in cap. quoniam contra de proba.quem sic fert, & sequitur Panor. col.

17. Item nota quod associati,tam iudicis, quã notarij debent esse sine suspitione : ut apparet p d.l.1.tit.5.li.13.ordi.ibi entresi dos sin sospedra alias possunt recusari de quo perigen. in cap. statutum.§. assessorem de ref.in 6. Item in quantũ per d.l.disponit quod si non sit alter. iudex uel decuriones quod iudex recusatus tenetur. sibi associare alios hões integræ opinionis; approbata opinione Abba.in d.cap.quoniam contra falsã in 16.col.in fi. ubi dicit quod officium istorum est quasi testium arg.l.domicius labeo .ff. de testa. & ibi Bal. in l. apartissimi .C. de iudi.ubi est materia & sorte dirimat quis debet esse cum iudice: Multi enim casus de iure ciuili dirimuntur sorte. ut in l. fin.C. communia de leg. & glos. in.§. pe. insti.de satis,tuto. nec est in his casibus sors prohibita . quando enim sortes . sunt licitæ: uide.Feli.in cap capitulum sanctę Crucis de ref.num. 21. & Iaso.in l.huiusmodi.§.fi.in fi.ff. de lega. primo & sanct. Thom. secunda secundæ q. 75. ar. 8. & Turris .cremata in cap.126.q.2.

162 ¶ Suspensus non priuatur a testificando Fran. de aret.in cap.olim de accusa.num.2. communem dicit: licet ipse arguat in contrarium & uideat distinguere inter temporalem suspensionem, & perpetuam . per tex.in cap.testimonium de testi. & d.cap.olim cui dicit non posse responderi & concludit istam esse ueriorem opinionem.

T

1 TAbellio non præsumitur nisi probetur titulus . Boe.dec.36.numer.8 .communem dicit . Et uide in uerbo notarius.

Tacitur-

2 ¶ Taciturnitas in dispensatione habilitatis primę reddit secundam subreptitiam. Curt. iuni.consi. 29.nume.9.communem dicit.

3 ¶ Tempus datus ad cognoscendum, incipit currere a tempore presentationis comissionis: si detur sub certo numero dierum: secus; si usque ad certum diem Fran.in cap.super eo.el.2.de appel. la.communem dicit.

4 ¶ Tempus decem annorum dicitur longum. Naua.in cap.1.§.2.de pæni.distin.1. num. 5.communem dicit.

5 ¶ Tempus faciendi in uentarium currit a tempore aditæ hæreditatis. Deci.consi.633.Roma.cõs. 84.Duran.in arte testa.ti.11.cau.8. Iaso.in l. scimus.C.de iure delibe.num.7.Bello.cons.68.communem dicunt. & post aditam hæreditatem debet incipere infra triginta. dies & finire intra sexaginta.

6 ¶ Nota quod tempus datum à pretore, nõ potest abbreuiari ad finem exclusionis: ita nec tempus datum ad adeundum, de iure ciuili.Cur.iuni.consi.108.nu.37.communem dicit.

7 ¶ Iudex tamẽ potest abbreuiare tempus ad adeũdam hæreditatem, ne legatarii. diu expectent. Alex.consi.4.uol.2.& idem Alexan.& Iaso.in rubr.de successo: ædicto.C. communem dicit.

8 ¶ Nota quod intentio creditoris non est fundata contra hæredem filium, ex eo quod probatur ꝙ nõ abstinuit: quia interim dum se non immiscuerit: potuerit abstinere: Pirrus in consue. aure. de successionibus cap.29.communem dicit.

9 ¶ Tempus statutum ad aliquid faciendum, non currit ignoranti. Curt.iuni. consi. 8. nnmer. 2. communem

communem dicit.

10 ¶ Fallit in tempore, dato patronis ad presentan dum, quia currit a tempore uacationis beneficij Lamber.de iure patro.li.2.par.2.q.1.art.8.nu. 1. communem dicit.

11 ¶ Fallit secundo, in petitione. restitutionis ex capite ignorantiæ: quia non potest peti post quadraginta. annos Boe.dec.39.num.7.communem dicit: de qua in uerbo restitutio nume.32.

12 ¶ Tempus longissimum facit presumi solemnitates extrinsecas Boe.dec.181.nume.15.communem dicit.

13 ¶ Fallit si ex eius aspectu apparet defectus. Iunior consi.130.num.4. communem dicit, de qua in uerbo solemnitas.nu.60.

14 ¶ Tempus centum annorum requiritur adhoc quod dicatur concurrisse. tempus de cuius initio mæmoria. non sit in contrarium. Iuni. consi. 90. nu.2.communem dicit Aymon.de craue.de antiquitate temporum. par.4.in uersi.absolutis differentijs in princ.usque ad num.9.disputando hanc materiam, concludit.quod quando requiritur tẽpus de cuius initio non sit mæmoria: non est necessarius cursus centum annorum: sed quod probetur quod non sit mæmoria hominum in contrarium, pernotata. per Docto.in cap.1.de prescrit. in vi. De iure regio ad probandam immemorialem, sufficit quod testes deponãt de quadraginta annis de uisu, & de auditu auditus antiquorum: cum publica fama, & uoce. (ut habetur) in l.41. tau in contrarium probato tempore immemoriali non dicitur probatum tempus centum annorũ: cum requiritur lapsus tẽporis centum annorum.

Coua.

Coua.in cap.possessor. de re.iu.li.6.nu.9.commu nem dicit. ex glos.in cap.cum nobis de testi.

15 ¶ Tempus de cuius initio mẹmoria non sit in cõ trarium:debet probare ille qui fundat intentionẽ suam in dicto tempore. Cur.iuni.consi.90.in fin. communem dicit.

16 ¶ Tempus in quo grauamen incipit effectum: non considerat: sed tempus in quo grauamen pro fertur a iudice. Prepo.in cap. biduum 2. q. 6. & fallit. inexcomunicatione.communem dicit.

17 ¶ Tempus quod datur condemnatis ut soluat: est in iudicis arbitrio Boe.dec. 45.nu.2.communem dicit.

18 ¶ Tempus executionis causarum criminalium est in iudicis arbitrio. Idem ibi numer. 7. communem dicit.

19 ¶ Tempus quadriennij ad petendum restitutionem,currit à tempore finitæ. prescriptionis,cum prescribitur contra,nunc maiorem, qui tempore in choatæ prescriptionis minor erat. Ioa. Maur. de resti.in integrum cap.44. communem dicit.

20 ¶ Testamentum licet. quo ad solemnitates. sit de iure ciliui: tamen inuentũ est de iure. gentiũ: & ideo rescripto non potest tolli. Bello.in consi. 2.numer.4.

21 ¶ Nota quod si testator condidit testamentum in scriptis inquo deficit aliqua solemnitas: ualet nichilominus. ut testamentum nuncupatiuum. Gomez.consi.3.nu.10.communem dicit. ex Bar. in l.fi.in fi.ff.de iure codici.

22 ¶ Testamentum licet adhoc quod ualeat requiruntur septem tsstes per l. hac consultissima in prin.tamen fallit primo,tempore pestis quia suffi-

cit

cit quod fiat coram quinque teſtibus & ualet. Mathe.de affli.de reſ.nu.2. Barba.conſi.83.nu.4.Deci.conſi.284.communem dicit. licet Alexa.conſ.60.uol.2.dicat communem: contrariam: quem refert Iaſo.in l.& ab antiquis nu.4.C.de teſta.ſed tamen cum non ſequitur.

*§ Circa iſtam communem, & ſequentes uide l.1.ti.1.li.5.ordi.& l.3.tau. quæ diſponunt quod in teſtamento nuncupatiuo & ſi ſit inter liberos.debẽt adhiberi tres teſtes & notarius: & ſi notarius defecerit: quinque teſtes,& ſi quinque non, ad minus: ſint tres,& in teſtamento inſcriptis. requiruntur ſeptem teſtes & notarius qui omnes unà cum teſtatore, ſubſcribant, teſtamentum. ut per dictas ll.apparet.

23 ¶ Fallit ſecundo, ſi fiat coram preſbitero parrochiali,& duobus teſtibus. Io. duran.in arte teſtã. ti.2.cau.2.Corne.161.col.4.communem dicunt. & Dida.conſi.284.& ſi non ſit parrochius requiruntur quattuor teſtes. Bello.conſi.12.numer.2. communem dicit.

24 ¶ Fallit tertio, ſi fiat in preſentia principis:quia non requiruntur teſtes ad eius ualidationem. Coua.in rubri.de teſta.par.2. numer. 2. communem dicit.

*§ Concordat l.5.ti.1.par.6.

25 ¶ Amplia non ſolum.ſi fiat coram eo ſed etiam ſi confirmet. Idem ibi communem dicit: ex Bar. in l.omnium.C.de teſta.

26 ¶ Fallit quarto,ſiquis inſtitutus ſit intuitu pietatis: ſi hæres uerè pauper eſt, ualet teſtamentũ: etiam ſi non ſint additi niſi duo teſtes. Io. duran. in arte teſta.ti.2.cau.2.Barba.in cap. ad hæc el.2. de

de testa.communem dicunt.

27 ¶ Fallit quinto, in testamento patris inter liberos: quia ualet etiam per cedulam ubi de uoluntate, & institutione constat: & sine testibus. Alexa. consi.105.uol.3.& Iaso.consi.57.uol.2.& Io. duran.ti.2.cau.2.infra communem dicit.

*§ Concor.l.7.ti.1.par.6.

28 ¶ Fallit sexto, si per statutum constituatur: ut ualeat testamentum cum duobus testibus. Iaso.in l.1.de summa trini.C.nu.37. communem dicit.

29 ¶ Nota quo tale statutum non ligat forenses: secundum magis communem opinionem. ut per Iaso. ibi numer. 40.

30 ¶ Fallit septimo, si a testatore est electa fides hæredis: quia nõ requiritur alia solemnitas nec alijs testes. Iaso.in l.quæstionum num.14.C.de fideicom.communem dicit.

31 ¶ Testamentum non infirmatur ex eo quod testes sint legatarij: si sollemniter sit confectum: secus si intestibus consistit. Cur.iuni. consi.178.nu. 18.communem dicit.

*§ Concor.cum l.11.ti.1. par. 6. & cum l.8.tit. 5. fol. ll.

32 ¶ Item nec probatur legatum sibi ademptum. Iaso.in l.dictantibus.C.de testa.num.6. & Io.duran.in arte testa.ti.2.cau.2.communem dicunt.& Bellon.consi. 14. Idem concludendo numer.7. & dicunt cõmunem tam istam, quàm precedentẽ.

33 ¶ Testamentum comprobatur legitimè esse factum per duos testes testamentarios. Alexand. consi.84. uol.2.& Duran.cau.2.nume. 6.communem dicit.

34 ¶ Testamentum, non reuocatur ex eo quod testator

ſtator coram ſeptem teſtibus. dicat nolle ualere teſtamentum:niſi dicat ſe uelle mori ab inteſtato. Io.duran.ti.2.cau.3.communem dicit.

35 ¶ Teſtamentum ſubuertitur filijs non inſtitutis, etiam ſi eis legata ſit res certa. Io.duran.in arte teſtan.ti.3.cau.1.communem dicit.

*§ Etiam ſi legetur ei legitima:ſi non inſtituatur .l. 5.ti.8.par.6. ſed tamen de hoc uide quæ habes in uerbo legitima num.40.cum ſequentibus.

36 ¶ Amplia,ſi inſtituantur filij ſub conditione non poteſtatiua. Duran.in d.cau.1.nume.3.& Socci. conſi.97.uol.3.communem dicit.

37 ¶ Amplia,in teſtamento filii patre non inſtituto: quia non ualet. Io.duran.ibi numer.8. communem dicit.

38 ¶ Teſtamentum in quo pater inſtituit filios ſimpliciter:non comprehendit filium quem ignorabat habere: & eſt nullum. Iaſo.in l.ſicuti num. 2. C.de teſta.milit. communem dicit.

39 ¶ Teſtamentum inter liberos non ſubſtinetur ea uia quæ melior de iure ualere poteſt. Io.durã. dicta cau.1.nu.7.communem dicit.

40 ¶ Teſtamentum matris,uel aui materni ſubſtinetur per clauſulam codicillarem: etiam ſi filius ſit preteritus:quia grauati cenſentur uenientes ab inteſtato reſtituere. Io.duran.in arte teſtan.ti.2. cau.15.communẽ dicit.

31 ¶ Amplia ad teſtamentum nullum ex quacumq; cauſa: ſi in eo ſit appoſita. clauſula codicillaris ueniens ab inteſtato: tenentur reſtituere hæredibus ſcriptis obtenta quarta trebellianica. Iaſo.in Authen,ex cauſa nu.22.C.de libe.prete.& Duran.in arte teſtan.ti.8.cau.1.num.4.ti.11.cau.1.& Io.Ni

communem dicit. & Alexan. consi.36. nu.8.li.1.

46 ¶ Fallit si in testamento sit clausula codicillaris: quia ualebit in uim codicilli. Alci.in l.1.§. siquis. ita nu.17.ff.de uerbo.obli.communem dicit quia rupto testamento expreteritione clausula codicillaris sortitur suum effectum integrum. magis cōmunem dicit. Alexan.consi.37.uol.1.nu.3. Amplia istam communem: & si testator ingnoraret natos sibi esse nepotes. Alexand. in consi. 26. num.9.magis communem dicit. sed Caro.molin. in addit. ad ipsum. Alex.in d.consi.26.dicit quod hodie communis opinio est in contrarium reprobata glos.in Authen. ex causa.C.de libe. prete.ut per Bar.Paul. & Iaso.ibi nec etiam recipit limitationem. Bar.in quantum intendebat dicere ꝙ hæc noua communis opinio non habet locum, quando testator diu uixerit. Et nota quod hæc noua communis opinio dicitur magis.communis ab Alexand. consi.47.nume.11.li.2.

47 ¶ Restringe istam ampliationem in legato paruo secus tamen, in magno: quia rupto testamento per natiuitatem posthumi, rumpitur legatum magnum. Alci.de presum.re.1.presumpti. 13.in prin. communē dicit.

48 ¶ Amplia, etiam si preteriatur posthumus. Iaso ibi nu.2.communem dicit.

49 ¶ Amplia secundo, etiam quo ad substitutiones. exemplares & pupillares. Iaso. ibi numer. 10. communem dicit.

50 ¶ Amplia tertio, quo ad fideicommissa .nu.11. communem dicit.

51 ¶ Amplia quarto, etiam in exhæredatione sine causa, uel cum causa, non probata. ibidem nu.8.

communem dicit.

52 ¶ Limita in legatis relictis ipsi filio rumpenti testamentum. Idem Iaso.nu.5.communem dicit.

53 ¶ Testamentum rumpitur per ingressum religionis. Io.duran.in arte testand. tit.3.cau.9.communem dicit.

54 ¶ Testamẽtum si inueniatur cancellatum pænes testatorem presumitur de eius uoluntate. Iaso.in l.si unus nu.9.C.de testa.communem dicit.

55 ¶ Testamentum non uitiat solemnitas leuis ommissa.Iaso.in d.l.si.unus nu.4. communem dicit.

56 ¶ Nota quod per statutum potest dari testandi forma. ultra formam tradditam per ius ciuile, Io.duran. in arte testand.ti.2.cau.6. communem dicit.

57 ¶ Testamentum factum secundum formam loci in quo testamentum conficitur: attenditur. & non loci rei sitæ & ad illa bona extenditur. Iaso. in l.1.nu.44.C.de sacro.san.eccle.communem dicit. licet ipse in l.si arrogator num.40.ff. de adoptionibus dicat opinionem Petri quæ huic contrariatur: communiter teneri.sed tene primam.

58 ¶ Testamentum secundum,in quo est clausula, non obstante quocumque alio testamento, sub quacunque forma, uerborum concepta, irritat primum: & si in eo clausula sit derogatoria. Areti.in cap.1.de ref.communem dicit.

59 ¶ Amplia,si constat quomodocunque quod testator uoluit mutare uoluntatem Io.duran. in arte testan.ti.10.cau,1.communem dicit.

*§ Concor.cum l.22.ti.1.par.9.& ui.l.44. in ordi. tau.loquente de eo qui fecit maioricatum.

60 ¶ Testamenta duo si inueniãtur facta in uno die

neutrum

neutrum ualet propter incertitudinem : Boe.deci.371.num.3.communem dicit. uide limit. per Decium. & Iaso.in l.fi.C.de ædi.diui.Adri.tollē.

*§ Didacus perem in aduit.ad securam.in l. quoniā ff.de acqui.posse.num.92.vult dicere quod ambo hæredes succedant per l.3.ti.14.par.6.quæ lex mihi non probat. uerba enim legis sunt. Asiamos mostraren algun.decedro en los uienes del defunto ambos de uen sermetidos spossesion dellos yqual.mente. non quod lex requirit quod ambo demonstrent de suo iure : & sic acquiritur quod ambo habeant ius: sed nullum habent propter incertitudinem arg.l.duo sunt.ff.de testa. tuto. & lex debet intelligi: quando uel sunt consanguinei inæquali gradu : uel æqualiter probant per testes de iure proprio : sed cogita.

61 ¶ Intellige istam communem quando hæc incertitudo non potest uitari, uel per horam, uel per momentum : si tamen de tempore anteriori potest constare qualitercumque : testamentum. prius ualet. Anto.gomez.in l.45.tau.nume. 148. magis communem dicit ex Bart.Paul.& doctor. in l.ex pluribus.ff.de solut.

62 ¶ Vni primo, nisi unus ex illis iam possideret. Idem ibi nu.149.ex glos.in l. si cum actum .ff. de nego.gest.& Bal.in l.1.C. quando prouocandum non est.

63 ¶ Vni secundo, si nnus ex institutis esset de uenientibus ab intestato. idem ibi communem dicit ex glos.in l.si prius .ff.de contra.

64 ¶ Testator sub conditione potestatiua potest hæredem instituere : & ualet institutio. Io. durā. in arte testan.ti.3.cau.4.communem dicit.

65 ¶ Teſtator ſi exprimat nomen in inſtitutione:& omiſsit hæres eſto : uiciatur teſtamentum : ſecus tamen ſi ſint omiſſa hæc duo per errorem notarij: & exemplificat, & Iaſo.in teſtatore qui facit teſtamentum in ſcriptis manu propria:& in notario in nuncupatiuo in l.errore.C. de teſta. numer. 2. communem dicit.

66 ¶ Nota quod error notarij non poteſt probari. niſi per ſeptem teſtes inteſtamento : & in codicillis per quinque, cum ſint de ſubſtantia. teſtamenti . Iaſo.in d.l.errore.nu.7.communem dicit.

67 ¶ Teſtator potens loqui, & intelligere ſi per notarium interrogetur an uelit lucium ſuum hæredem inſtituere : & ipſe reſpondet quod ſic : & notarius dicit quod ſuum hæredem inſtituit : ualet teſtamentum . Io.duran.in arte teſtan.ti.4. nu. 2. Boe.dec.36.num.6. Bellon.conſi.62.& Iaſo. in l. iubemus.C.de teſta.nume.20. communem dicit. Et de intellectu iſtius communis uide Suarez. in alleg.1 .fo.124.diſtinguentem an notarius ſit rogatus a teſtatore, uel non? Caro. moli. in addit. ad Alex.conſi.12.in uerbo quod ſic hanc communem dupliciter intelligit: quando teſtator conſtat eſſe ſanæ mentis, & articulatè loquens:ſecundo,quãdo apparet teſtamẽtum ab initio ſcriptũ de uoluntate teſtatoris. ſecus,ſi eo in ſcio ſit ſcriptum ex. Ioan.And.in addit.ad Specula.de teſta. §.1.& Iaſo.in l.iubemus in fi.& conſi.196.& Hypo.ſingu.449. & Affl.deciſ.143. quod nota.

68 ¶ Teſtator filios impuberes inſtituens,& eos in uicem ſubſtituens ex his uerbis inter impuberes vulgaris,& pupillaris, eſt ſubſtitutio: inter puberes autem ſolum vulgaris cenſetur facta . Iaſ. in

in l.lucius.ff.de vulga.& pupil.& in con.134.uol. 1.& Io.duran.in arte testan.ti.5.cau.29. communem dicit.

69 ¶ Testator substituens Petrum,& eius filios, & hæredes,intelligitur ordine successiuo. Cur. iuni.consi. 121.nu.5.communem dicit.

70 ¶ Testatoris mensé non constat: in hæredum est uerbis, & eius uirtuti. Cur.iuni.consi.169.nu.1. communem dicit.

71 ¶ Amplia,quia in fideicommissis,testatoris coniectutata mens non operatur quãdo Areƈt.sermonis non patitur. Cur.iuni.consi.69.nu.2. communem dicit.

72 ¶ Testator,& contrahentes in dubio, uidentur se conformare cum dispositione statutaria, uel consuetudinaria. Cur.iuni.consi.86. numer.6. & consi.171.nu.1.communem dicit.

73 ¶ Item & cum dispositione iuris communis, & in fideicommissis uidetur uocare, & ordine quo ab intestato erant successuri. Cur.iuni.consi.125. num.2.& consi.128.nu.8.communem dicit.

74 ¶ Testator excludens fæminas. propter filios & propter neptes. uidetur exclusisse.Cur. iuni.cõs. 116.nu.1.communem dicit.

75 ¶ Testator uidetur uocare nepotem cum patrono. cum disponit inter personas inter quas cadit ordo necessitatis: secus tamen, quando solũ cadit ordo affectionis, & charitas: quia tunc admittuntur simul, & semel. Curt.iuni.consi. 128. num.1.communem dicit.

76 ¶ Testator non potest prohibere ius accrescendi communem dicit Alexan.in l. siquis priore.ff. ad trebel.& in l.hæres.C.de hære.insti.Io. duran.

in arte teſtan.ti.6.cau.15.contraria, immo quod poteſt tenet. Iaſo.conſi.8.uol.3. ubi dicit magis communem pro concordia uide Anto. Nice. in contrári. Bar. contrar.194. ſed melius uide per Franc.Cur.iuni.conſi.12.nu.5.uſque infi.ubi concludit quod quando teſtator fecit duo teſtamenta Vnum ſolemne, & aliud minus ſolemne: tunc bene poteſt prohibere ius accreſcẽdi:& ſic procedit doctri. Bart. in d.l.ſiquis priore. Et quod hæc eſt communis opinio, & nulli dubia, ſed quando eſt unicum teſtamentum: procedit contraria, eiuſdẽ. Barto.in l.quoties.§.fi.de hære. inſti. quem uide.

77 ¶ Teſtator poteſt prohibere detractionem trebellianicam in fideicommiſſo. Barba.con.10.uol.4.Iaſo.conſi.84.uol.1.& conſi.146.uol.2. uel ſi teſtator utitur uerbis ampliſsimis: ut plenam hæreditatem, uel quicquid ad eum peruenerit, uel omnia bona reſtituere mandauerit. Alexan.conſi.5.uol.3.Io.duran.in arte teſtantis.cau.1.& Ludo. Gozza.conſi.97.nu.6.communem dicunt.& magis communem dicit. Alexan.conſi.67.uol.1.nu.1.in quantum hæc communis dicit quod quando teſtator mãdat reſtituere totam hęreditatem. ꝙ trebellianica non detrahitur. Bellon.in conſi.64.num.2.communem dicit. ex Alexandro conſi.5.nu.3.uol.& conſi.141.uol.2.& conſi.133.uol.5.& Ange.conſi.135.incipiet hoc eſt teſta. ſed dictus Bello.in conſi.55.num.1.dicit magis communem contrariam: Immo quod detrahitur ex mente Deci.conſi.495.& uide eundem. Bello.conſi.66.num.1.& 2.ex Roma.conſi.239.qui dicit communem & Paul.in Authen. cum teſtator.C.ad le.fal.& Capra.conſi.83.

Nota

*§ Nota istam communem ad intelle.l.ult.ti.5.par. 6.& l.8.ti.11.par.ead.

78 ¶ Fallit quando filius primigradus, instituitur: & grauatur de restituendo :quia inefficax.est pro hibitio. Deci.consi.81.& 299.& Cur.iuni. consi. 70.num.16.& Ludo.de Gozza.consi.45.num.21 communem dicunt. sed Alexand.consi.29.num.5 & Corne.consi.22.uol.2.dicunt communem con trariam, sed pro concordia uide Decium consi. 480.dicentem aut sunt detrahendæ. duæ quartæ: & potest prohibere: si tamen una,non, sed tamē Curt.iuni.consi.160.num.3. & Coua. in cap. rainutius de testa.§.11.num.7.in distinctè dicunt pa trem non posse prohibere deductionem trebellia nicam. & Ludo.de Gozza.97.num.4. dicit communem primam: etiam si deducendæ essent duæ quartæ. quod non potest prohibere. Et hæc uidetur communior.

*§ Et si filius restituit absque detractione trebellianica:potest repetere. glos.in cap.fi.de dona.inter uir.& uxorem & l.5.ti.2.par.4.

79 ¶ Nota quod si institutus non confecit inuentarium non detrahit trebellianicam:& perdit eam. Bello.consi.19.nu.12.communem dicit ex Deci. consi.495.& 236.& Bello.consi.64.num.4.magis communem dicit.

80 ¶ Amplia & in filio primi gradus. Idem ibi com munem dicit. ex Cur.iuni.consi.54.

81 ¶ Amplia,ad occultantem bona hæreditaria: quia non detrahit trebellianicam : & punitur. quia duplicatur res ommissa. Bello.con.30.nu.5. communem dicit. ex Alex.& Iaso.in l.fi.licentia. C.de iure delibera.

82 ¶ Nota quod in omnibus . casibus in quibus trebellianica est detrahenda: computandi sunt omnes fructus quos percepit restituens . bona fide fideicommissario . Bello.consi.64.nu. 8. communem dicit ex Barto.& Paul.in l.iubemus.§. fi.C. ad trebell.

83 ¶ Testes prodocti in una causa, impediũt ut alij noui in alia causa ad eundem effectum tendentes non producantur .Cur.iuni.in l.2 .C.de æden.nu. 110.communem dicit.

84 ¶ Testes in eadem instantia post dedicita testificata non possunt produci . Bello.consi.25 .num.6. communem dicit . ex .§.si uerò in Authe.de testi.

85 ¶ Amplia,quod si testes sunt publicati in prima instantia : facit impedimentum ut alij testes non posint produci in causa appellationis.Iunior in d.l.2.nu.3 . communem dicit. quod de iure cano. clara est reg.cle.2.de testi. sed legistæ tenuerant contrariam cum de iure canonico habeamus claram determinationem per d.clem.illi standum est per tex.ex Panor.in cap.1 . de noui ope.nunt. & sic remanet firma nostra communis .

86 ¶ Fallit primo , in causa criminali . in qua iudex potest etiam publicatis attestationibus , super eis dem articulis recipere ad defensam . Fran.de are. in cap.fraternitatis num.36.de testi. communem dicit . ubi etiam dicit . posse fieri ad petionem partis .

87 ¶ Fallit secundo , in causa matrimoniali : inqua etiam post didicita testificata,quando agit de probanda consanguinitate, uel impedimẽto , possunt adduci noui testes & de directo contrarij. Iason. consi.15 .uol.3 .communem dicit .

Amplia

88 ¶ Amplia istam fallentiam:cui producantur per eum qui facit pro matrimonio. Iaso. in d. consi. communem dicit.

89 ¶ Nota quod consanguineus in causa criminali. omnino repellit a testimonio inciuili minus credit. Fran.de are.in cap.cum oporteat de accusa. nu.11.communem dicit.

90 ¶ Nota quod testes in causa matrimoniali debent per iudicem examinari, & iudex. non committit. Panor.in cap. siquis testium .C. de testi. communem dicit.

91 ¶ Testis unicus etiam deponens de facto proprio, non probat Boer.decis.221.numer.17.communem dicit.

92 ¶ Limita primo, istam communem adhoc quod facit semiplenam probationem. Cur. iuni. consi. 122.nu.7.communem dicit.

93 ¶ Fallit secundo, si de consensu partium admittatur adhoc quod plenè ei credatur Iaso. in l. 1.§. ulti.ff.de uerbo.obli.nu.8.communem dicit. quā intellige: quando consensus prestatur uni personæ & nominatim. quo ad certum negotium: ne detur occasio fraudi secundum. Ange.in l.pactū. inter hęredes.ff.de pact.& Aret.in d.§.ulti. num. 28.de quo per. Coua.in reso. li.2. cap. 3. & uide supra in littera e.nu.24.

94 ¶. Testis reuocans suum dictum in alio iudicio. stabirur primo. Alci.de presum.re.2.presum. 29. communem dicit.

95 ¶ Amplia ad testem bene deponentem in ciuili iudicio: si intormentis reuocat suum dictum: ualet primum. Alci.in d. tract. numer. 13. communem dicit.

Testis

96 ¶ Testis sibi contrarius. in eadem depositione reicitur in totum, tanquam falsus. Alci.in d.trac. presumpti.communem dicit.

97 ¶ Testis de credulitate non probat.gl.communiter approbata in l.testium.C.de testi. quam communem dicit. Panor.in cap.quoties de testi.

98 ¶ Amplia, ad testem deponentem per uerba. Iuditio suo, quia non creditur. Curt.iuni. consi. 165.nu.17.communem dicit.

96 ¶ Nota quod testi deponenti circa ea quæ sensu corporeo non percipiuntur: nisi rationem scientiæ per sensum corporeum assignauerit, etiam nõ interrogatus. non concedit. Cur.iuni.consi.150 num.1.communem dicit.

110 ¶ Testibus deponentibus. ueri similiora, magis creditur. Cur.iuni.consi.178.numer.3.communem dicit.

101 ¶ Testis non presumitur rogatus. Alber. Brunus in tracta.de forma, & solem.de probatione, & presumpti.formæ conclu.14.communem dicit fale.1.

102 ¶ Fallit, si notarius dicit testem esse rogatum: uel si dicit, quod testes fuerunt adhibiti, & uocati: quia tunc dicuntur rogati. Idem ibi colum.15 communem dicit.

103 ¶ Amplia istam communem: si notarius dicat testem iuratum deposuisse. Alci.de presum. re. 3. presum.13.nu.4. communem dicit.

*§ Nota istam ampliationem ad intel.l. 23. ti.16. par.3.dicentis testimonium non iuratum nullum esse. Et uide Iaso.in l.admonendi.ff.de iure. iuran.num.219.ex Bar.in l.theopompus nume.7.ff. de dot.preleg.& uide in uerbo electus.

Testes

104 ¶ Testes conrumpes, uel falsificans, instrumẽta non perdit causam. Boe.dec.291.nu.3.communem dicit.

105 ¶ Testes non productos potest examinare iudex pro absentibus,& in ciuilibus.Ripa in l.apud nu.28.C.de ædendo. communem dicit.

106 ¶ Testes post omnium dilationem presentati, sunt eiiciendi, nisi pars iuret de nouo ad suam notitiam peruenisse. Boe. dec.52.nume.2. communem dicit.

107 ¶ Testis non debet deponere inscriptis: sed ore proprio pronunciare debet. Gozza. in resolu.li.2.cap.13.col.10. communem dicit.

108 ¶ Testium habilitas non solum requiritur in tempore productionis intestem: sed etiam in tẽpore quo adhibentur: ut posſint probari gesta p eos: cum aliàs non requiruntur. Iaso.in l. testes nu.7.C.de testi.communem dicit.

109 ¶ Titulus obligatorius presumitur in prestatione annua: ac inducitur probatio obligationis. Balbus de pres.in 3.par.prin.q.10.comunẽ dicit.

110 ¶ Titulus ex sola patientia, absque alia prestatione, in his quæ sunt modici preiudicii, ut in inducenda seruitute cum longo tempore & allegatione tituli, licet sit seruitus: discontinua presumitur. Balbus. ibidem communem dicit. & in conclu.2.

111 ¶ Thesaurus inuentus in loco proprio, & data opera, dummodo non sit arte magica: est inuẽtori d.Gome.ibi communem dicit.ex gl.in d.l. 1.

112 ¶ Thesaurus si inueniatur in alieno fundo non data opera, cum uoluntate domini, uel sine ea, medietas est in uentoris: & medietas domini fundi

di. si tamen fuerit inuentus data opera, modo dederit licentiam modo non, totum erit domini fundi, Gomez. in l. 45. tau nu. 51. communem. dicit ex glo. in cap. siquid inuenisti. 14. q. 5. & in l. 1. C. de testa. lib. 12. communem dicit.

113 ¶ Thesauri inuenti in loco publico, dimidium est Regis, & dimidium inuentoris. Idem in d. l. 45. num. 82. communem dicit ex l. 3. & Docto. ibi ff. de iu. fisci.

114 ¶ Amplia ad inuenta in loco religioso casu: Idem ibi magis communem dicit ex Ias. in. §. thesauros insti. de rerum diuis.

*§ De istis thesauris .uide l. 45. ti. 28. par. 3. & l. 8. ti. 2. li. 6. ordi. quæ uidentur contrariari: sed hæc loquitur minimis.

115 ¶ Titulum inducit annua & uniformis prestatio cuiuslibet reditus, facta. ex causa expressa. p decennium continuum. Et inducit presumptionē ueræ causæ. Coua. in cap. possessor de reg. iur. li. 6 par. 2. §. 4. num. 2. communem dicit. ex Bart. in l. cum de in rem uerso. ff. de usu. per l. litibus. C. de agricolis, & censi. lib. 11.

116 ¶ Amplia istam communem: etsi ista prestatio annua uni formis ex causa sit facta à rustico. Idem ibi comunē dicit in uersi. tertio probatur ex Bar. in l. litibus.

117 ¶ Restringe istam communem: cum ius resistit, uel presumptio iuris est contra possessorem: ut in dominis qui presumūt a uasallis extorsisse per metum seruitium aliàs indebitum: tunc requiritur tempus de cuius initio non sit, mæmoria. hominum in contrarium. Coua. ibi nu. 5. communem dicit ex Fabio in. §. æquæ si agat insti. de acti.

&

& Aret. consi. 14. & in.§.5.numer.2.uersi.quinta conclusio.

*§ Concordat cum hac communi l.20.in couuentu matritio de anno.1548.

118 ¶ Torqueri non debet contra quem est legitimè probatum Hypo.in l.1.numer.2. ff.de quæsti. communem dicit.

119 ¶ Nota quod ex primis inditiis nō debet quis repeti intormentis. Alexan.consi.5.uol.1.num.4 magis communem dicit.

120 ¶ Indicium probandum est per duos testes. Caro.mol.in addit. ad Alexan.in d.consi.5.in uersi.inditium. communem dicit ex Bar.& Bal. in l. fi.ff.de quęsti.

121 ¶ Transactio non est sufficiens indicium,ad torturam in delictis in quibus imponitur pæna sanguinis. uel concessis a iure: in alijs autem sic. Mar.Anto.in trac.de indici numer.306. communem dicit.

*§ Plus dicit l.22.ti.1.par.7.& l.14.ti.13.li.4.fo.ll. quod in delictis in quibus non imponitur pæna sanguinis, uel falsitatis: quod transatio est sufficiens ad condemnationem.quia habetur pro confesso in delictis,aut in quibus pęna sanguinis est imponenda: transatio sola sine probatione, non est sufficiens ad imponendam dictam pænam per d.l.22.& l.transigere.C.de pactis: nec ad torturam. ut in ista communi. Et si debet intelligi. d. l.22.quæ concordat. cum d.l.transigere. Et recipit omnes limitationes illius legis: quod nota.& uide Gandi.in rub.de transac.in q.incipiente, sed pone: quem refert Reginus in practi.crimi.in.§. 6.nu.379.quod nō facta distinctione inter.crimi-

na

na super quibus poteſt trãſigi uel alijs,dicunt eſſe communem opinionem : quod facta tranſatione ; poteſt iudex ex officio cognoſcere de illo crimine : ne crimina remaneant impunita l.ita vulneratus.ff.ad leg.aquiliam. Et uide Ange.in l.libellorum .§.fi.& in l.hi tamen.ff.de accuſa.ubi dicit ꝙ reo abſoluto ab inſtantia iudicij , amplius non admittitur accuſator. ſed iudex . ex offitio poteſt procedere contra eum. Et ſic praxis obſeruat : de quo per Coua.in reſolu.li.1.cap.1.nu.8.

122 ¶ Tranſactio ſuper.alimentis,iuramento uallata . ualet . Gigas in trac.de penſi.q. 45.& Alci. in cap.cum contingat num.192.de iur.iuran.communem dicunt. & rogo uideas Alciatum.

123 ¶ Tranſactio poſt rem iudicatam ; iuramento accedente in uim pacti,ualet. Alci.in d.cap. cum contingat num.184.

124 ¶ Amplia ad tranſactionem ſuper teſtamento non cognitis uerbis teſtamenti cum iuramento ualet. Alci.in d.c.cum contingat nu.194.

125 ¶ Tranſactio nõ annullatur ex eo quod partes errarunt in calculo : & ſi fuerit tranſactũ ex errore calculi . Iaſo.in l.errorem de tranſa.numer.22. communem dicit.

126 ¶ Tutor,curator prelatus,ac procurator,uel ſimilis poſſunt incontractu preiudicare dominis : ponendo pacta pœnalia,uel reſolutilia.Cur.iuni. conſi.148.nu.5.communem dicit.

127 ¶ Tutoris datio non competit iure magiſtratus : nec poteſt delegari . Cur.iuni.in l. 1.nu. 55. ff.de offi.eius cui demand. eſt iuriſd. communem dicit.

128 ¶ Tutori non prodeſt teſtatoris prohibitio de non

nõ reddenda ratione si quid ex dolo fecit Barba. consi.68.uol.2.Deci.consi.178.communem dicit etiam si dictum sit per testatorem quod non teneatur reddere rationem. Et quod omne in qno fuerit condemnatus. vult sibi restitui per hæredem. Alci.in trac.de presum.re.1. presum.6. numer.2. communem dicit.

129 ¶ Tutela reddit nulla si tutor non se obligat de recipienda defensione pupilli. Iaso.consi.4.uol.3 nu.4. communem dicit, etiam si dicat, & promittat utilia ac in utilia reicere. Alber.Bru.de forma & soléni.uerb. ex quibus forma oriri solet col.14

V

1 VAlorem frutuum beneficii impetrans, non tenetur probare quod satis est si dicat uerũ ualorem expresisse. Io.de Ripa in cap. ad aures de res. num.77.communem dicit.

2 ¶ Variare possunt ascendentes petendo hæreditatem ex testamento, uel ab intestato. Boe.dec.33 num.19.communem dicit.

3 ¶ Vassalus non tenetur iuramentum fidelitatis prestare omnibus filijs qui successerunt domino feudi: sed uni tantum. Fra.de Aret.in l.2.§.in his ff.de uerb.oblig.communem dicit: quem refert Iaso.in l.de pupillo.§.si plurium num. 6.ff.de no. oper.nunt.

4 ¶ Vassallus per non petitam inuenstituram, non est priuatus feudo. sed uenit priuandus, domino uolente. Cur.iuni. consi. 142. numer. 2. communem dicit.

5 ¶ Vasiallus si committit felloniam, & dominus

remittit delictum:ex hoc feudú non dicitur nouū. sed antiquuum. Io. de Imol.in cap.2. num.16. de feudis communem dicit.
6 ¶ Vasallus non potest constituere usumfructum in re feudali in suo domino. Iaso.in l.possideri.§. excontrario num.66.ff.de acquir. posse. communem dicit.
7 ¶ Vassallus licet possit in feudare quem idoneū ad seruiendum pro feudo: illa tamen infeudatio durat per uitam primi uassalli: statim transit ad dominum. Ias.in d.§.excontratio num.72. communem dicit.
8 ¶ Vassallus non presumitur ex prestatione decennali seruitiorum personalium: sed requiruntur triginta anni; facta tamen contemplatione rei uel causæ. Balbus de pres.col.16.par.3.q.10.uers. ex primo communem dicit.
9 ¶ Vectigalia licet princeps possit imponere: non tamen inferior qui superiorem recognoscit.Cur. iuni.consi.74.num.1.communem dicit.
10 ¶ Venditor tenetur rem precisè tradere si est in sua facultate: secus quia tunc non tenetur nisi ad interesse. Anto.nice.in concor.glos. concor. 54. communem dicit & Tiraquel.de iure consti. par. 1.nu.35.
*§ Nota istam communem ad intel.l.2.ti.5.par.5.
11 ¶ Nota quod promittens uendere, tenetur ad rem traddendā quia hæc obligatio est indiuidua Cur.iuni.consi.74.nu.1.communem dicit.
12 ¶ Amplia istā communem, quod licet uenditor se constituat nomine emptoris possidere, uel. precario: & ex hoc uideatur traslata possessio in emptorem: tamen tenet. & ad tradditionem fa-
cti

cti ad nudam detentationem. Tiraquel. de iure consti.par.1.numer.1.communem dicit ex Alexand. consi. 28. uolum.2 & concor. consil. 43. uolum.1.

13 ¶ Venditor habens fidem de pretio, si decesserit: debitor non habet prelationem. Ripa in l.si negotiorum.§.in bonis.ff.de priuil.credi.communem dicit.

14 ¶ Venditor non tenetur de euictione, nec de pretio: quando debitor sciebat rem alteri esse obligatam. Ludo.de Gozza.in consi.24.numer.7 communem dicit. uide quæ habes supra in uerbo donatio nu.113.

15 ¶ Venditio presumitur facta ante litis contestationem, & non post Alci.in trac.de presum.re. 3. presum.42.num.3.communem dicit.

16 ¶ Venditio facta duobus, si secundo traddita erit res: etiam si uenditio facta sit per uirum ecclesiasticum est potior. Iaso.in l.quoties num.19 C.de rei uendi.communem dicit.

17 ¶ Vendita re ad pondus in re mobili, uel ad mensuram in immobili, attendenda est mensura, uel pondus loci contractus. Hiero.Cagno. in l. semper in stipulationibus nu. 5.ff. de re. iur. & Curt. iuni.consi.676.nu.7.communem dicit.

18 ¶ Verbum in statutis, debet intelligi secundum usum loquentis: & prefertur cuicunque propriæ significationi. Iaso.in rubr.ff.de no.ope.nunt.nu. 7.communem dicit.

19 ¶ Verbum, liberè, positum in dispositione ad quam aliàs de iure erat habilis: operatur relaxationem iuris. Ripa in cap.1.de res.num.56.communem

rum in 1.parte in uerbo propositum nostrum nu. 31.cõmunem dicit ex Bar.in l.cũ scimus de agri. & censi.lib.11.communem dicit.

29 ¶ Verba enuntiatiua.etiam in antiquis non pro bant: in preiudiciũ tertij: siue principaliter sint prolata propter se:siue propter aliud. Aymon in d.trac.in uerbo uiso de fama numer. 21. communem dicit.

30 ¶ Verba, si dirigantur ad iudicem in legibus cõ petit officium iudicis, & non actio. Ripa in l. 1. num.20.C.de æden.communem dicit.

31 ¶ Vestes & iocalia traddita a uiro, uel ante matrimonium,uel durante eo, non presumuntur do nata: sed in usum tantum concessa Petr.de ancar. consi.181.communem dicit.

*§ De hoc uide l.52.in ordi.tau.ubi disponitur quod hæc iocalia sunt sponsæ: & uide supra in uerbo donata lectum tamẽ quotidianum est uxoris mortuo uiro l.6.ti.6.de li.3.fo.ll.

32 ¶ Intellige istam communem in pretiosis:secus, in his quæ ad usum quotidianum concedantur. Pala. Rube.in rep.rub.de dona.inter.uir. & uxo. col.34.§.11.in principio communem dicit:quam approbat l.32.ti.11.par.4.

33 ¶ Vicarius Episcopi non potest esse laicus Pa normit.in cap.discernimus nume.12.de iudi.com munem dicit.

34 ¶ Vidua impudicè uiuens perdit dotem. Boe. dec.338.num.11.licet opinio contraria sit çquior Deci.in cap.pastoralis de iudi.& secundum istam æquitatem fuit iudicatum. ut per Boe. ibidem.

*§ De iure regio mulier luxuriosè uiuẽs,post mor-

tem uiri perdit omnia lucra acquisita durante matrimonio l.4.ti.4.l.5.ordi.

35 ¶ Vicarius primus non censetur reuocatus per creatiouem secundi. Boe.dec.347.numer.7.communem dicit.

36 ¶ Villa, aut castrum si tenetur dedelicto commisso in suo territorio:non statur dicto damnum passi: nisi probaretur. Iaso.in l.si quando num.37 C.unde ui.communem dicit.

37 ¶ Vinum uetus obligatus ad reddendum, satisfacit si dat nouum: Et creditor compellitur recipere: quod & bonus iudex arbitrabitur. Io. Cora. in miscell.li.3. cap. 12. numer. 6.communem dicit.

38 ¶ Virtualiter, & comparatiuè comprehensa nõ dicuntur comprehendi sub littera: sed solũ quod de necessitate infertur. Cur.iuni.consi.6.num.7. communem dicit. Et sic declaratur dictum. Dec. in cap.traslato de consti.num.3.de quo per Alexan.in consi.126.uol.6. per totum. ubi dicunt ꝙ statutum dicens instrumentum habere executionem paratam, extenditur ad comprehensa in instrumento ex dispositione iuris communis per d. Ange.in l.1.ff.de his quæ intestamento delen.quę faciunt ad decla.l.4.ti.8.li.3.ordi. pro quibus est illud Anto.de fano.de pigno.num.187. ubi dicit quod statutnm disponens quod instrumenta confessionata. ac guarentigia habeant executionem paratam: habet etiam locum si petatur exequi tãta hipoteca:quæ comprehenditur in dicto instrumento. & dicit hanc esse communem opinionẽ. Nota tamẽ quod hæc habent locum contra principaliter

paliter obligatum : secus tamen,quo ad alium tertium:ut ibi per eum per plura quæ non trãscribo.

39 ¶ Amplia ad dotem,quę non fuit stipulata tradi per maritum : nihilominus mandabitur executioni ex instrumento dotis habente executionem paratam. Iaso.in l.certi conditio num.21.ff.si cer. peta.communem dicit.

40 ¶ Limita communem in clausula ex certa scientia principis : si expressè non apponatur: sufficit quod comprehendatur. Feli.in cap.si qñ de sent. excom.communem dicit.

41 ¶ Vis compulsiua, uel expulsiua requiritur ad hoc quod quis caddat a iure suo : & sic communiter intelligitur l.extat.ff.quod met.cau.secundum Alexan.in l.non dubium.ff.de leg.1. Io. duran. in arte testan.ti.6.cau.12. communem dicit.

42 ¶ Vim ui repellere licet cũ moderamine inculpatæ tutelæ,non solum iure fori, sed etiam poli. Anto. nice. in concor. glos. consi.56.communem dicit.

43 ¶ Vitam allegans pro fundamento, debet illam probare. Bello.consi.59.nnm.1. communem dicit : ex Barto.in l.siquidam .C. solum matrim. & Modern.in l.si emancipati.C.de colla.& in l. sed. & si sua.ff.de acquir.posse.quã intelligit nisi aliàs allegans possideat: quia possessio releuat àb onere proban di. ut per Bar.in l.si inter.ff.de rebus dubi.& ibi Socc.

44 ¶ Vniuersitas, uel corpus fictum representans uiuum,acquirit possessionem. Iaso.in l.possessio appellata.§.municipes. numer.9.ff.de acquir.posse.communem dicit.

45 ¶ Vniuersitas non constituitur contumax: uel indolo ex cōtumatia sin dici:sed debet fieri in collegio,uel in uniuersitate citatio. Balbus. dec. 80. communem dicit.

*§ Intellige istam communem in prima citatione quæ debet fieri gubernatoribus ciuitatis:secus tamen in aliis,ut habetur in l.3.ti.2.par.3.& gl, ibi.

46 ¶ Vniuersitas,uel collegium adhoc quod obligetur ex contractu, uel delicto : requiritur quod fuerit solemniter conuocata, & congregata: & quod precesserit prepositio: & consilio dato sequatur deliberatio: aliàs non dicitur fieri per uniuersitatem: sed per singulos. Cur.iuni.consi.175 nu.9.in fi.communem dicit.

*§ Nota ad intel.l.17.ti.10.par.7.& si nō teneatur: tamen inquantum ad ipsam uniuersitatem peruenit: tenetur l.5.ti.15.par.7.

47 ¶ Vniuersitas, ecclesia,castrum,aut ciuitas si destruatur facto superioris sine spe reddificationis: ammittit omnia iura sua: nec si redificetur:illa recuperat, ut si destruitur. a Tiranno: & non ammittit. Bello.consi.1.num.8.communem dicit. Et nota ad communem in uerbo collegii iura.

48 ¶ Voluntas testatoris, in qua legauit ad pium usum:si illud potest exequi semper est adimplenda: & non potest mutari,nisi per papam. Barba. in cap.nos quidem nume.11.de testa. communem dicit.

49 ¶ Voluntas testatoris in testamento nuncupatiuo licet debeat exaudiri a partibus: tamen sufficit quod audiant testes explicitè uel implicitè. Iaso.in l.ait pretor.§.si iudex de re.iur.nu.3.ff.communem

munem dicit. nisi aliàs alia solemnitas requirat. ut per Iaso.ibi.

50 ¶ Vsus loquendi prefertur in legibus,& statutis cuicunque propriç significationi. Iaso.in rub. de damno infecto .ff.num.7.communem dicit.

51 ¶ Vsum habere siluæ, æquiparatur usufructario: & ideo potest ligna uendere l. diuus.ff. de usu. & habi.quam intellige,quando est procul a domo,silua: quando non potest uti ea ad usum domus.Bello.consi.49.num.11.communem dicit.

*§ Nota ad materiam l.6.& totius tituli 31. par.3.

52 ¶ Vsufructus duplex est: formalis, qui a proprietate separatus. est: & casualis, qui cum sua causa hoc est dominio, iungitur. Cora.in l.1.num.3. ff.de serui.communem dicit.

53 ¶ Vsufructus uni legatum, & alteri fundum,ambo concurrunt in usufructu nisi aliud appareat de mente testatoris Io.duran.in arte testan.ti.6.cau. 24.communem dicit.

54 ¶ Amplia, quod usufructu omnium bonorum uni legato, & alteri fundum certum, usufructus competit tam usufrutuario,quam legatario.idem ibi communem dicit.

55 ¶ Amplia,ad usufructuarium unius rei: si alteri legatur res usufructus erit amborum. idem, ibi communem dicit.

56 ¶ Vsufructuarius possidet naturaliter. Iaso. in l.naturaliter numer.5.ff.de acquir.posse.communem dicit.

57 ¶ Amplia ad quasi ciuilem possessionem Fran. de Aret.in d. l. naturaliter numer.2. communem dicit.

58 ¶ Intellige sibi, & non proprietario Tiraquel. in trac.leg.mort.sarsit le.uix.par.3.decla.1.nu.4. communem dicit.

59 ¶ Vsufructuarius tenetur prestare cautionem. Soci.in consi.131.uol.1.communem dicit: & nō potest remitti a testatore.

*§ Concor.cum l.2.ti.31.par.3.

60 ¶ Vsufructuarius percipit fructus a solo sublatos a se, uel de eius mandato: etiam si in horreo non sint reconditi. Gemini.in cap.si propter de res. in 6.communem dicit.

*§ Nota quod fructus bonorum mariti, & uxoris soluto matrimonio cum inter uirum & hæredes mortui diuidentur. Iuxta l.3.ti.4.li.3. fo.ll. & si maior pars alterius sit: tamen hæc communis opi. non obseruat. sed debent diuidi etsi non essent a solo separati. ut per docto.de pala.Rube. in rep. rubri.de dona.inter uirum.& uxo.col.301. §. 62. numer. 10.

61 ¶ Vsufructuarius certæ rei non tenetur ad soluē dum æs alienum. Coua.in resolu.li.2.cap.2.communem dicit.

62 ¶ Amplia ad usufructuarium omnium bonorum quia non tenetur soluere æs alienum: sed hæres. Alexan.in l.si filio.§.si uir.ff.solut. matrimonio. communem dicit. & Bello.consi.7. numer.1. ex Barba.consi.63. & Deci. consi.533.

63 ¶ Intellige istam communem quia potest hæres anteaquam traddat legatario, incipiēdo a mobilibus soluere æs alienum: & residuum legatario dare prestita cautione desoluendis alijs debitis. Deci.consi.620.communem dicit licet Gozza. in consi.

consi.94.teneat contrarium.

64 ¶ Amplia secundo, communem ad legata gratuita.testotoris, Coua.in d.cap.2.numer.7.communem dicit.

65 ¶ Vsufructuaria si mulier relicta sit stantibus liberis, alimenta tantum debentur. Cora. in l.1. num.3.de seruit ff.communem dicit. Deci.consi. 54.num.1.communem dicit. unum tamen habebit:quod alimenta suo iure,ac sua manu percipiet Ang.in l.1.ff.rerum a mota: ac mortuis filiis, pleno usuufructu ga udebit. Bart.in l.sicut in annos ff.quib.mo.usu.amit.

*§ Alimēta autem prestabuntur secundum extimationem iudicis. habito respectu ad uitam usufructuarii: & prestabunt data satisdatione de longiori,uel breuiori uita. ut per Pala. Rube.in repet. rubr. de dona.col.103.quæ facit ad intel.l.9.tit.5. uolum.3.fo.ll.& l.7.ti.12.l.3.eius fori ad taxationem alimentorum si excedat quintam.

66 ¶ Vsucapione perfecta,ex una causa cessat usucapio: ex altera licet non possessio. Iaso. in l. ex pluribus num.21.ff.de acquir.posses. communem dicit.

67 ¶ Vsura non est permissa de iure ciuili. Ias.in l. 1.C.de summa trinit.nu.47.communem dicit.

68 ¶ Vsura constituitur exmodicitate pretii cum pacto de retrouendendo: Corne. consi.4. uol.1. Thom. ferra.inter cau.cepollæ.cau. 17. cōem dicit. & si non sit ita modicitas pretii. hæc duo nō sufficiunt: nisi sit solitus fænerari.Alex.consi.107 uol.4.quem refert & sequitur Ias.consi.150.uol.4

*§ Nota ad intel.l.1.ti.2.li.8.ordi.

Vsurario-

69 ¶ Vſurariorum bona non ſunt tacitè hipotecata pro reſtitutióne uſurarum. Anto.de fano.iu trac. de pigno.in 2.par.mem.4.num.155. communem dicit.

70 ¶ Vſurarij manifeſti donatio de omnibus bonis uel maiori parte non ualet:niſi cauerit de reſtituẽdo uſuras. Alexan.in l.diſcretis.C.qui teſta. face. poſſunt. Io.duran.in arte teſtan.ti.1.cau.7. communem dicit.

71 ¶ Vſurarij,etiam ſi per iudicem eccleſiaſticum puniantur: poſſunt puniri per iudicem ſecularem Alci.in cap.pernicioſam. num.8. de offic. ordi. communem dicit.

72 ¶ Vſurariorum iudicium ſi diſputatur de iure: eſt eccleſiaſticum: ſi aut de facto poteſt iudex ſecularis. ſe intromittere. Alci.in d.cap.pernicioſam num.77.communem dicit.

73 ¶ Pæna ſi adiiciatur in compromiſſo ſolutioni alicuius quantitatis non debet preſumi eſſe appoſita infraudem uſurarum. Caro. molin.in addit. ad Alexan.conſi.119.li.2.in uerb.fraudem. communem dicit contra Alex. qui ibi atteſtatur magis communem concluſionem eſſe contrariam.

74 ¶ Vxór tenetur ſequi uirum ſi uelit mutare domicilium: niſi pacto in contractu matrimonij aliud ſit diſpoſitum. Panor.in ca.1.qui.matri.accuſa.poſſunt communem dicit.

75 ¶ Vxor tranſiens ad ſecunda uota,perdit legata ſubconditione relicta ſi caſtè uixerit. Iaſo.in l. fi. C.de indic.uidui.tollen. Io.duran. in arte teſtan. ti.6.cau.39.communem dicit.

76 ¶ Vxor quæ ex forma ſtatuti debet lucrari aliquid

quid de bonis mariti: compenſatur cum lagato ei facto prelegatum mariti. Iaſo.in l.prӕterea.C.un de uir & uxor.num.20.& Suarez.in l.i. ti.delas ar ras pagi.2.fo.35.communem dicit.ſed tamen Io. Cora.in cap.1.miſcell.li.3.dicit ſibi non placere: nec obſtat huic communi l.16. tau huius regni: quia ibi maritus nondum debitor, nec in illo obligatus mulieri: & nimirum, ſi non fiat compē ſatio. cum legato; quia illa lucra ueniunt ex diſpoſitione legis.& per Segu.in l.3.§. fi.num. 126. ff.delibe.& poſthum.& tranſmittitur ad hӕredes etiam ſi non ſint agnati. ut per eum ibidem. ex d.Bal.in l.fi.C.de bon. mater. Et maritus poteſt durante matrimonio, alienare etiam inuita uxore l.205.ſtili.& l.ordi.li.5.ti.4.l.4.de qua per d.Suarez.in ti.delaſgana char. 21.& Gome.areſ.in l.52 tau.ac Segu.in trac. de bonis ducca.durante matri monio nu.12.&.Io. lupum in repet.rub.col.320 poteſt etiam alienare: dummodo hoc non faciat in fraudem. ut d.l.205.& per d.Io.lupum in col. 364. Sed nota quod licet hӕc bona ſunt mariti, durante matrimonio, & poterit alienare. ſi tamē ſit condemnatus, uel maritus perdit omnia bona ex delicto: medietas hӕc non dicitur confiſcata. l.77.tau.quam opinionem antea tenuit Segura. in dicto tracta.numer.15.& Docto.Io.lupus in re pet. rubr.col.361.

FINIS.

1.006.920

Series chartarum.

* A B C D E F G H I K L M N O P Q R
S T V X Y Z. a b c d.

Omnes ſunt quaterniores.

Venetijs apud Nicolaum Beuilacquam ſumptu D. Vincentij Luchini Bibliopolæ Romani.

DA OMNIS FORTVNA
SV PERAN

15

24 apri 05